

**Τ.Ε.Ι.ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ:
ΚΕΦΑΛΑ ΑΡΓΥΡΙΟΥ - ΓΥΡΝΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ**

**ΘΕΜΑ: ΤΟ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ
ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΩΝ/ΝΟΣ ΤΣΟΥΝΤΑΣ, Δρ. Ν.

ΚΑΛΑΜΑΤΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1999.

Τ Ε Ι Κ Α Λ Α Μ Α Τ Α Σ
Τ Μ Η Μ Α
Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ω Ν & Β Ι Β Λ Ι Ο Θ Η Κ Η Σ

Αφιερωμένο στους γονείς μας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	4
---------------	---

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Θεωρητική προσέγγιση του πειθαρχικού φαινομένου	6
1.1. Γενικά.....	6
1.2. Η έννοια της πειθαρχίας στο σύγχρονο ελληνικό δημόσιο δίκαιο.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Το περιεχόμενο της έννοιας πειθαρχία (προσέγγιση)	11
2.1. Τα υποκείμενα της πειθαρχικής σχέσης και η έννοια της πειθαρχίας.....	12
2.2. Πειθαρχία και δημόσιοι υπάλληλοι.....	13
2.2.1. Οι θεωρητικές απόψεις.....	13
2.2.2. Η κριτική.....	14
2.3. Πειθαρχία και επαγγελματική ιδιότητα των υποκειμένων της πειθαρχική σχέσης	15
2.3.1. Η θέση	15
2.3.2. Η κριτική.....	16
2.4. Η ιδιαιτερότητα της πειθαρχικής σχέσης και η έννοια της πειθαρχίας.....	17
2.4.1. Πειθαρχία και σχέση υποταγής-Πειθαρχία και ειδικές σχέσεις εξουσίας	18
2.5. Το περιεχόμενο της πειθαρχικής σχέσης και η έννοια της πειθαρχίας.....	19
2.5.1. Η κυρωτική διάσταση της πειθαρχικής σχέσης και η έννοια της πειθαρχίας	21
2.6. Η ουσιαστική διάσταση της πειθαρχικής σχέσης και η έννοια της πειθαρχίας.....	22
2.6.1. Η ουσιαστική διάσταση της πειθαρχικής σχέσης	22
2.6.2. Η έννοια της πειθαρχίας συνάρτηση των δεδομένων της ουσιαστικής διάστασης της πειθαρχικής σχέσης	23
2.6.2.1. Ο σκοπός της θέσπισης των υποχρεώσεων των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης και η έννοια της πειθαρχίας	24
2.6.2.2. Η έννοια της καλής λειτουργίας ενός δημοσίου συνόλου και η ουσία του πειθαρχικού φαινομένου.....	25
2.6.2.3. Η έννοια της διατήρησης της τάξης μέσα σ' ένα δημόσιο σύνολο ή δημόσια υπηρεσία και η ουσία του πειθαρχικού φαινομένου.....	26
2.6.2.4. Ο εξαναγκασμός των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης στην τήρηση των υποχρεώσεών τους και η έννοια της πειθαρχίας	27
2.7. Η ιδιαιτερότητα των υποχρεώσεων των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης και η έννοια της πειθαρχίας.....	28
2.8. Η εκπλήρωση των υποχρεώσεων των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης και η έννοια της πειθαρχίας.....	29

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Το περιεχόμενο της έννοιας πειθαρχία : τα κύρια χαρακτηριστικά (ανάλυση)	31
3.1. Το πειθαρχικό φαινόμενο χαρακτηριστικό των οργανωμένων συνόλων.....	31
3.2. Οι υποχρεώσεις των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης, υποχρεώσεις απέναντι σ' ένα δημόσιο σύνολο.....	33
3.3. Οι υποχρεώσεις των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης, υποχρεώσεις προσώπων που μετέχουν στην οργάνωση ενός δημοσίου συνόλου.....	33
3.4. Πειθαρχικό φαινόμενο και λειτουργία οργανωμένων συνόλων.....	35
Συμπεράσματα	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Έκταση του πειθαρχικού φαινομένου στο Ελληνικό Θετικό Δίκαιο	38
4.1. Γενικά	38
4.2. Το πειθαρχικό φαινόμενο στο πεδίο των σχέσεων δημοσίων συνόλων και προσώπων – οργάνων τους	40
4.3. Το πειθαρχικό φαινόμενο στο πεδίο των σχέσεων δημοσίων νομικών προσώπων και φυσικών προσώπων οργάνων τους χωρίς την κλασική ιδιότητα δημοσίου υπαλλήλου.....	44
4.3.1. Η περίπτωση των φυσικών προσώπων – μελών συλλογικών διοικητικών οργάνων	45
4.3.2. Η περίπτωση όσων υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία στις ένοπλες δυνάμεις της χώρας.....	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Το πειθαρχικό φαινόμενο πέρα από το πεδίο των σχέσεων δημοσίων συνόλων και φυσικών προσώπων οργάνων τους	49
5.1. Γενικά.....	49
5.2. Το πειθαρχικό φαινόμενο στο πεδίο των σχέσεων δημοσίων συνόλων και φυσικών προσώπων	50
5.3. Πειθαρχικός χαρακτήρας σχέσεων δημοσίων συνόλων και φυσικών προσώπων που κάνουν χρήση των υπηρεσιών τους.....	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. Το πειθαρχικό φαινόμενο στο πεδίο των σχέσεων δημοσίων συνόλων και φυσικών προσώπων που ασκούν δραστηριότητες υποκείμενες σε ρυθμιστική παρέμβαση και έλεγχο	54
6.1. Γενικά.....	54
6.2. Περιπτώσεις ελεγχόμενων από το κράτος επαγγελμάτων.....	55
6.3. Περιπτώσεις αυτοελεγχόμενων επαγγελμάτων	56
6.3.1. Η περίπτωση των ελεγχόμενων επαγγελμάτων	48

6.3.2. Η περίπτωση των αυτοελεγχόμενων επαγγελματιών.....	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. Το πειθαρχικό φαινόμενο στο πεδίο των σχέσεων δημοσίων συνόλων – νομικών προσώπων.....	62
7.1. Το πειθαρχικό φαινόμενο στο χώρο των σχέσεων δημοσίων συνόλων – δημοσίων νομικών προσώπων.....	62
7.1.1. Η σχέση κράτους και αυτοδιοικούμενων οργανισμών	63
7.1.2. Η σχέση κράτους και αιρετών οργάνων των αυτοδιοικούμενων οργανισμών.....	65
7.1.3. Η σχέση αυτοδιοικούμενων οργανισμών και αιρετών οργάνων του.....	66
7.2. Το πειθαρχικό φαινόμενο στο πεδίο των σχέσεων δημοσίων συνόλων – ιδιωτικών νομικών προσώπων	67
Συμπεράσματα	68
Επίλογος	69
ΜΕΡΟΣ Β'	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. Ουσιαστικό Πειθαρχικό Δίκαιο	71
8.1 Γενικά.....	71
8.2. Πειθαρχικό αδίκημα.....	72
8.3. Πειθαρχικές Ποινές.....	76
8.4. Γενικοί Κανόνες.....	80
ΜΕΡΟΣ Γ'	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. Διαδικαστικό Πειθαρχικό Δίκαιο. Πειθαρχική διαδικασία	83
9.1 Γενικά.....	83
9.2. Το στάδιο της προδικασίας.....	86
9.3. Η εκδίκαση της πειθαρχικής Υπόθεσης	95
9.4. Η εκτέλεση της πειθαρχικής απόφασης.....	100
9.5. Η σχέση πειθαρχικής και ποινικής δίκης.....	102
9.6. Αστική και ποινική ευθύνη των Δημοσίων Υπαλλήλων	104
9.7. Συλλογικά Πειθαρχικά Όργανα Ο.Τ.Α.	105
9.7.1. Υπηρεσιακό Πειθαρχικό συμβούλιο.....	106
9.7.2. Συμβούλιο της Επικρατείας.....	106
9.8. Η ευθύνη των υπαλλήλων απέναντι στους διοικούμενους	106
Συμπεράσματα	108
Βιβλιογραφία	112

7.2. Το πειθαρχικό φαινόμενο στο πεδίο των σχέσεων δημοσίων συνόλων – ιδιωτικών νομικών προσώπων	67
Συμπεράσματα	68
Επίλογος	69

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. Ουσιαστικό Πειθαρχικό Δίκαιο	71
8.1 Γενικά	71
8.2. Πειθαρχικό αδίκημα	72
8.3. Πειθαρχικές Ποινές	76
8.4. Γενικοί Κανόνες	80

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. Διαδικαστικό Πειθαρχικό Δίκαιο. Πειθαρχική διαδικασία	83
9.1 Γενικά	83
9.2. Το στάδιο της προδικασίας	86
9.3. Η εκδίκαση της πειθαρχικής Υπόθεσης	95
9.4. Η εκτέλεση της πειθαρχικής απόφασης	100
9.5. Η σχέση πειθαρχικής και ποινικής δίκης	102
9.6. Αστική και ποινική ευθύνη των Δημοσίων Υπαλλήλων	104
9.7. Συλλογικά Πειθαρχικά Όργανα Ο.Τ.Α.	105
9.7.1. Υπηρεσιακό Πειθαρχικό συμβούλιο	106
9.7.2. Συμβούλιο της Επικρατείας	106
9.8. Η ευθύνη των υπαλλήλων χέναντι στους διοικούμενους	106
Συμπεράσματα	108
Βιβλιογραφία	112

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄

Νόμος 1188 «περί κωδίκωσης του Κώδικα περί καταστάσεως προσωπικού Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοικήσεως» -Τεύχος Α΄- αρ. φύλλου 204/30-7-81
Σελ. 2185 - 2192

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄

- Νόμος υπ' αριθμ. 2683 «Κώρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων ΝΠΔΔ και άλλες διατάξεις – Τεύχος Α΄, αριθμ. φύλλου 19, 9-2-99
Σελ. 220 – 229

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ΄

- Υπαλληλικός Κώδικας
Προεδρικό Διάταγμα 611/1977
Σελ. 113 – 140

Ερμηνεία Συμβόλων

Υ.Κ.	=	Υπαλληλικός Κώδικας
Ν.Π.Δ.Δ.	=	Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου
Δ.Ν.Π.	=	Δημόσιο Νομικό Πρόσωπο
Δ.Υ.	=	Δημόσιοι Υπάλληλοι
Ο.Τ.Α.	=	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Π.Δ.	=	Προεδρικό Διάταγμα
Σ.Κ.	=	Στρατιωτικός Κώδικας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η έννοια της Πειθαρχίας δείχνει να είναι αρκετά γνωστή ακόμη και σε μη νομικούς, η προτίμησή μας όμως δεν είναι μακριά από το να μπορεί να προκαλέσει ορισμένες τουλάχιστον επιφυλάξεις, ως προς την ορθότητα της.

Τα πράγματα ωστόσο δεν είναι έτσι, και το συμπέρασμα αυτό δε συμπίπτει μόνο με τη διαπίστωση ότι, αν και διάχυτη η έννοια της πειθαρχίας και κτήμα από πρώτη άποψη και μη νομικών ακόμη, δεν εντοπίζεται εύκολα. Θεωρητικά πρέπει να προσδιορίσουμε τι είναι πειθαρχία σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο. Στην ελληνική γλώσσα η λέξη πειθαρχία σημαίνει υπακοή.

Εμείς θα εξετάσουμε το πειθαρχικό φαινόμενο σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό σύνολο, τους υπαλλήλους των κοινοτικών και νομαρχιακών καταστημάτων.

Το γεγονός της ιδιαίτερης σχέσης εξουσίασης υπό την οποία τελεί ο κοινοτικός υπάλληλος προς το Κράτος, δηλαδή «άμεσος υπηρεσιακή και πειθαρχική σχέση δικαιολογεί αυτή την αναγνώριση ιδιαίτερης πειθαρχικής ευθύνης του.

Ενδεικτικά αναφέρουμε εδώ τις διατάξεις των άρθρων 205 - 247 του υπαλληλικού Κώδικα, με τις οποίες θεσπίζεται το πειθαρχικό δίκαιο των δημοσίων υπαλλήλων και των υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ., τις διατάξεις των άρθρων 120 επί του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, γεγονός που μας οδηγεί στο συμπέρασμα πως το ελληνικό δίκαιο κάνει χρήση του όρου πειθαρχία ή χαρακτηρίζει ορισμένα μεγέθη σαν πειθαρχικά και βρισκόμαστε μπροστά στις εκδηλώσεις του ίδιου φαινομένου, του πειθαρχικού.

Σε ό,τι αφορά τον ελληνικό χώρο μπορούμε να πούμε πως το πειθαρχικό φαινόμενο, δεν έχει συστηματικά αναλυθεί από τη θεωρία του διοικητικού

δικαίου στη χώρα μας. Η προσέγγιση όμως του πειθαρχικού φαινομένου από την επιστήμη στη χώρα μας γίνεται είτε μέσα από τη σύγκρισή του με το ποινικό δίκαιο, είτε μέσα από την ανάλυση μεμονωμένων πεδίων εμφάνισής του , ιδιαίτερα εκείνου των σχέσεων κράτους - δημοσίων υπαλλήλων.

Στη συγκεκριμένη εργασία, θα αναπτύξουμε τη θεωρία του πειθαρχικού δικαίου και την εφαρμογή του στους δημοτικούς και κοινοτικούς υπαλλήλους. Ο σπουδαστής Κεφάλας Αργύριος ανέπτυξε το Α΄ μέρος και Β΄ μέρος, ενώ η σπουδάστρια Γυρνά Γεωργία ανέπτυξε το Γ΄ μέρος και τα Συμπεράσματα αυτή της εργασίας.

Αυτή η εργασία δίνει μια ολοκληρωμένη άποψη του πειθαρχικού φαινομένου και της πειθαρχικής διαδικασίας μέσα στα πλαίσια της λειτουργίας των Ο.Τ.Α. και δίνει μια σφαιρική αντίληψη της λειτουργικότητας της πειθαρχίας μέσα στον χώρο αυτό.

A. ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Θεωρητική προσέγγιση πειθαρχικού φαινομένου

1.1. Γενικά

Στο σύγχρονο ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, γίνεται συχνά λόγος για πειθαρχική εξουσία ή ευθύνη, πειθαρχικά παραπτώματα ή κυρώσεις, πειθαρχικές σχέσεις ή μέτρα και γενικότερα περιπτώσεις που εντάσσονται στους διαφορετικότερους τομείς κρατικής οργάνωσης ή δραστηριότητας.

Για παράδειγμα, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε εδώ τις διατάξεις των άρθρων 205 - 247 του Υπαλληλικού Κώδικα,¹ με τις οποίες θεσπίζεται το πειθαρχικό δίκαιο των δημοσίων υπαλλήλων και των υπαλλήλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, ή τις διατάξεις των άρθρων 120 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα², οι οποίες προβλέπουν την επιβολή πειθαρχικών ποινών σε δημάρχους, αντιδημάρχους, προέδρους κοινοτήτων και σε μέλη των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων, όταν αυτά τα πρόσωπα αθετήσουν τις υποχρεώσεις τους.

Από τα παραπάνω προκύπτει ένα ερώτημα: ποια είναι η έννοια της πειθαρχίας στο σημερινό ελληνικό δίκαιο;

---

¹ Π. Δ. 611/1977 «Περί κωδικοποίησης εις εννιαίον κείμενον, υπό τον τίτλον «Υπαλληλικός Κώδιξ», των ισχυουσών διατάξεων των αναφερομένων εις την κατάσταση των υπαλλήλων του Δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ.

² Ν. 1065/1980 « Περί κυρώσεως Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα»

Για να μπορέσει να απαντηθεί αυτό το ερώτημα είναι απαραίτητο να αναλύσουμε τις εκδηλώσεις του πειθαρχικού φαινομένου³, όχι όταν αυτό

εντοπίζεται στο πεδίο δράσης των ιδιωτών, είτε αυτοί είναι νομικά είτε φυσικά πρόσωπα, - χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει πως παρόμοια προσφυγή δεν έχει σημασία για εμάς -, αλλά όταν το πειθαρχικό φαινόμενο εντοπίζεται στο χώρο δράσης της εκτελεστικής εξουσίας και ιδιαίτερα της Δημόσιας Διοίκησης, χωρίς να ενδιαφέρει ιδιαίτερα το νομικό καθεστώς, στο οποίο υπόκεινται οι εκδηλώσεις αυτές.

Είναι απαραίτητο όμως να αναφέρουμε πως το πειθαρχικό φαινόμενο δεν έχει συστηματικά αναλυθεί από τη θεωρία του Διοικητικού Δικαίου στη χώρα μας, αλλά η προσέγγισή του γίνεται είτε μέσα από την ανάλυση μεμονωμένων πεδίων εμφάνισης του, ιδιαίτερα εκείνου των σχέσεων κράτους - δημοσίων υπαλλήλων, είτε μέσα από τη σύγκρισή του με το ποινικό δίκαιο.

Το αποτέλεσμα είναι αρνητικό και στις δύο περιπτώσεις. Όταν συγκρίνεται πειθαρχικό και ποινικό δίκαιο, οδηγούμαστε στην καθαρά κυρωτική διάσταση του πειθαρχικού φαινομένου. Έτσι όμως, δεν τονίζεται όπως πρέπει η άμεση σχέση του πειθαρχικού φαινομένου με τη δράση της Δημόσιας Διοίκησης, την ουσιαστική του δηλαδή διάσταση, η οποία και το διαφοροποιεί από το ποινικό φαινόμενο. Επίσης, η έρευνα επί μέρους πεδίων εμφάνισης του πειθαρχικού φαινομένου μας οδηγεί σε αρνητικό συμπέρασμα γιατί αν και δεν διατρέχει τον κίνδυνο να οδηγήσει στην κυρωτική, απλώς διάσταση του φαινομένου, δεν είναι και σε θέση να το αντιμετωπίσει συνολικά.

Εδώ λοιπόν θα πρέπει να αναφέρουμε το γεγονός πως οι περιπτώσεις εμφάνισης του πειθαρχικού φαινομένου δηλαδή οι περιπτώσεις που το θετικό δίκαιο κάνει λόγο για πειθαρχικές κυρώσεις ή παραπτώματα, πειθαρχική ευθύνη κ.ο.κ., είναι πολλές, σε σημείο ώστε να φαίνεται εξαιρετικά δύσκολο, αν όχι αδύνατο, ότι μπορούν να αντιμετωπισθούν στο σύνολό τους και μάλιστα με ενιαία κριτήρια. Η κυριότερη δυσκολία είναι όμως πως η αναζήτηση της έννοιας

---

³ Με τον όρο πειθαρχικό φαινόμενο εννοούμε τις περιπτώσεις εκείνες, όπου κανόνες δικαίου χαρακτηρίζουν ορισμένη σχέση μεταξύ φυσικών και νομικών προσώπων ή νομικών προσώπων ή οργάνων τους - ή ορισμένο μέγεθος - πειθαρχικά, υπάγοντας τα σε ορισμένη ρύθμιση.

της πειθαρχίας δεν μπορεί να γίνει με βάση τη διάκριση σε ποινικό⁴ και πειθαρχικό δίκαιο.

Επομένως γίνεται φανερό πως μπορούμε να καθορίσουμε την έννοια της πειθαρχίας κάνοντας χρήση των όρων πειθαρχία και πειθαρχικός με βάση κάθε φορά τις ανάγκες μας. Το ίδιο μπορούμε να πούμε και για την χρήση των όρων πειθαρχεία και πειθαρχικός με βάση κάθε φορά τις ανάγκες μας. Το ίδιο μπορούμε να πούμε και για την χρήση του όρου πειθαρχικό φαινόμενο που περιέχει και τα πειθαρχικά μεγέθη (πειθαρχική σχέση, πειθαρχική κύρωση κ.λ.π.), και την ουσία τους, το τι είναι δηλαδή πειθαρχία.

Είναι απαραίτητο εδώ να διευκρινίσουμε τα εξής:

1. Χρησιμοποιούμε αδιάφορα τον ένα για τον άλλον τους όρους: δημόσιο σύνολο και δημόσιο νομικό πρόσωπο, όταν το πεδία εμφάνισής και εντόπισης του πειθαρχικού φαινομένου στο χώρο άσκησης της δημόσιας δραστηριότητας, δηλαδή της δραστηριότητας εκείνης που δεν είναι έργο ιδιωτών⁵.

2. Χρησιμοποιούμε συχνά τον όρο δημόσιος υπάλληλος όχι με την τεχνική του έννοια που υποδηλώνει πρόσωπο, συνδεδεμένο με ορισμένη ειδική σχέση με το νομικό πρόσωπο του κράτους, αλλά πρόσωπο που συνδέεται με ειδική νομική σχέση και με άλλα δημόσια νομικά πρόσωπα, όπως π.χ. Ο.Τ.Α. ή άλλες κατηγορίες Ν.Π.Δ.Δ.

---

⁴ Σχετ. Ν. Ανδρουλάκη, Ποινικόν Δίκαιον, Γενικόν Μέρος Α΄ Τα θεμέλια σελ. 20, Χωραφά Ν. Ποινικόν Δίκαιον Τ. Πρώτος, εκδ. 9^η 1978

⁵ Η επιστήμη αποδέχεται πως το νομικό καθεστώς που διέπει ορισμένο νομικό πρόσωπο, δεν υποδηλώνει αυτόματα και τον δημόσιο ή ιδιωτικό χαρακτήρα του. Η παρατήρηση κυριολεκτείται - ιδιαίτερα - στα νομικά πρόσωπα του δημόσιου χώρου που λειτουργούν κάτω από κανόνες του ιδιωτικού ή του δημοσίου δικαίου. Αυτό μας αναγκάζει να μιλάμε για δημόσια νομικά πρόσωπα, εννοώντας με τον όρο κάθε νομικό πρόσωπο που δημιουργείται από το κράτος και χρησιμεύει για την ικανοποίηση των σκοπών του, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς, που το διέπει και για τα ιδιωτικά νομικά πρόσωπα, εννοώντας με τον όρο κάθε νομικό πρόσωπο που ιδρύεται κατά βάση από ιδιώτη και λειτουργεί για την ικανοποίηση των συμφερόντων του και λειτουργεί βέβαια με κανόνες ιδιωτικού δικαίου.

3. Χρησιμοποιούμε τον όρο όργανο υποδηλώνοντας συχνά το φυσικό πρόσωπο φορέα της οργανικής λειτουργίας και μόνο.

Διάγραμμα της έρευνας: Με βάση, λοιπόν, την προηγούμενη ανάλυση το διάγραμμα της έρευνας παίρνει την εξής μορφή. Σ' ένα πρώτο μέρος ορίζουμε τι είναι πειθαρχία με βάση τα δεδομένα του ελληνικού θετικού δικαίου, ενώ σ' ένα δεύτερο μέρος εντοπίζουμε τις περιπτώσεις, όπου με βάση το ελληνικό θετικό δίκαιο βρισκόμαστε - στο πεδίο δράσης της Δημόσιας Διοίκησης - μπροστά στην έννοια της πειθαρχίας.

Το πρώτο μέρος τιτλοφορείται: «Η έννοια της πειθαρχίας στο σύγχρονο ελληνικό δημόσιο δίκαιο», ενώ το δεύτερο μέρος τιτλοφορείται: «Έκταση της έννοιας της πειθαρχίας στο σύγχρονο ελληνικό δημόσιο δίκαιο».

1.2. Η έννοια της πειθαρχίας στο σύγχρονο ελληνικό δημόσιο δίκαιο

Όπως αναφέρθηκε αντικείμενο της έρευνας σ' αυτό το πρώτο μέρος είναι ο καθορισμός της έννοιας της πειθαρχίας στο ελληνικό δημόσιο δίκαιο, ποια είναι δηλαδή τα ουσιώδη χαρακτηριστικά της έννοιας αυτής με βάση το ελληνικό θετικό δίκαιο.

Τα κύρια ουσιώδη χαρακτηριστικά της έννοιας πειθαρχία καθώς και τις διαστάσεις⁶ της έννοιας αυτής στο θετικό μας δίκαιο, (με τον όρο διάσταση μιας

---

⁶Σωτήρη Λύτρα, Το πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο 1989, σελ. 15.

έννοιας εννοούμε τα διάφορα πεδία σύλληψης της έννοιας αυτής) εντοπίζουμε σ' ένα πρώτο κεφάλαιο με τίτλο: « Περιεχόμενο της έννοιας πειθαρχία » (προσέγγιση).

Για να κατανοήσουμε όμως την έννοια της πειθαρχίας βαθύτερα είναι απαραίτητη μια εγγύτερη εξέταση των χαρακτηριστικών της. Αυτή την εγγύτερη εξέταση των χαρακτηριστικών της πειθαρχίας αυτών δηλαδή που συγκροτούν το βασικό της περιεχόμενο, την κάνουμε σ' ένα δεύτερο κεφάλαιο με τίτλο: « Το περιεχόμενο της έννοιας πειθαρχία: τα κύρια χαρακτηριστικά» (ανάλυση).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Το περιεχόμενο της έννοιας πειθαρχία (προσέγγιση).

Από την παρατήρηση του ελληνικού θετικού δικαίου φαίνεται πως δεν έχει δοθεί ορισμός της έννοιας πειθαρχία. Θα πρέπει λοιπόν είτε να εξετάσουμε όλες τις περιπτώσεις όπου το δίκαιο της χώρας μας κάνει χρήση του όρου πειθαρχία ή πειθαρχικός και να καθορίσουμε το περιεχόμενό του, είτε να εξετάσουμε ένα ήδη υπάρχον επεξεργασμένο πρόσωπο και να επαληθεύσουμε την εγκυρότητά του.

Δυο λόγοι όμως μας εμποδίζουν να εξετάσουμε την έννοια της πειθαρχίας μ' έναν από τους παραπάνω τρόπους. Ο πρώτος είναι ότι πρακτικά είναι αδύνατον εξετάσουμε όλες τις περιπτώσεις όπου το δίκαιο κάνει χρήση του όρου πειθαρχία ή πειθαρχικός, ενώ ο δεύτερος είναι ότι δεν υπάρχει ένα κοινά αποδεκτό πρότυπο που μπορούμε να εξετάσουμε.

Η έρευνά μας λοιπόν πρέπει να ξεκινήσει από τα δεδομένα του θετικού δικαίου και το σημαντικότερο «εμπειρικό» δεδομένο που βλέπουμε και μας επιτρέπει μια διείσδυση στην έννοια της πειθαρχίας, είναι η έννοια της πειθαρχικής σχέσης, με την οποία η έννοια της πειθαρχίας είναι αναπόσπαστα δεμένη, καθώς συγκροτεί μαζί της το πειθαρχικό φαινόμενο.

Επομένως, το νόημα της πειθαρχίας θα πρέπει να αναζητηθεί υποχρεωτικά στα δεδομένα του θετικού δικαίου που συγκροτούν της έννοια της πειθαρχικής σχέσης. Αυτά τα δεδομένα συνδέονται είτε με τα υποκείμενα της

πειθαρχικής σχέσης, είτε με την ιδιαιτερότητα της πειθαρχικής σχέσης, είτε τέλος με το περιεχόμενο της πειθαρχικής σχέσης.

2.1. Τα υποκείμενα της πειθαρχικής σχέσης και η έννοια της πειθαρχίας.

Με τον όρο υποκείμενα της πειθαρχικής σχέσης εννοούμε τα πρόσωπα, μεταξύ των οποίων υπάρχει η πειθαρχική σχέση, παρατηρείται δηλαδή το πειθαρχικό φαινόμενο. Τα πρόσωπα αυτά είναι από τη μία το κράτος ή άλλο δημόσιο νομικό πρόσωπο και από την άλλη τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που βρίσκονται σε ορισμένη σχέση μαζί του.⁷

Το ερώτημα που προκύπτει είναι αν μια σχέση μπορεί να χαρακτηριστεί πειθαρχική, όταν έχει σαν υποκείμενα ορισμένα μόνο πρόσωπα όπως π.χ. οι δημόσιοι υπάλληλοι, όσοι ασκούν ορισμένα επαγγέλματα (γιατροί, δικηγόροι κλπ) και όχι άλλα.

Αν απαντάγαμε καταφατικά, πειθαρχική θα χαρακτηριζόταν μόνο η σχέση π.χ. κράτους - δημοσίων υπαλλήλων κλπ και όχι μεταξύ άλλων προσώπων, ενώ σαν αποτέλεσμα θα είχαμε πειθαρχία και πειθαρχικό φαινόμενο μόνο σ' αυτές τις σχέσεις.

Επομένως είναι απαραίτητο να αναζητήσουμε την έννοια της πειθαρχίας σε στοιχεία εσωτερικά που έχουν σχέση με το εσωτερικό περιεχόμενο της έννοιας αυτής. Άλλωστε στοιχεία αυτής της κατηγορίας αποτελούν όχι σπάνια τα ουσιώδη χαρακτηριστικά μιας έννοιας. Θα ήταν κατά συνέχεια αντίθετη σε βασικά δεδομένα της έννομής μας τάξης η άρνησή μας να αναζητήσουμε τον

---

⁷ Έτσι, για το ευρύτερο πεδίο γενικά των σχέσεων δημόσιου δικαίου, Fleiner, *Institutionen des Deutschen Verwaltungsrechts*, 8° Aufl. 1928, Μετ. Γ. Στυμφαλιάδη (1932) σελ. 137.

ορισμό της έννοιας της πειθαρχίας σε στοιχεία που δεν έχουν σχέση με το εσωτερικό περιεχόμενο της πειθαρχίας.

Επομένως, η ανάλυση του θετικού δικαίου δείχνει, πως η πειθαρχία σαν έννοια δεν μπορεί να καθορισθεί με βάση το στοιχείο; υποκείμενα της πειθαρχικής σχέσης.

Συμπέρασμα που ισχύει τόσο για την περίπτωση, όπου το ζητούμενο είναι, αν το πειθαρχικό φαινόμενο παρατηρείται μοναδικά στις σχέσεις κράτους - δημοσίων υπαλλήλων (Α) ή συνδέεται αποκλειστικά με πρόσωπα που ασκούν ορισμένο επάγγελμα (Β).

2.2. Πειθαρχία και δημόσιοι υπάλληλοι.

2.2.1. Οι θεωρητικές απόψεις.

Η άποψη ότι το πειθαρχικό φαινόμενο συνδέεται αποκλειστικά με την έννοια του δημοσίου υπαλλήλου και τη σχέση του τελευταίου με το κράτος έχει υποστηριχθεί ιδιαίτερα στο παρελθόν - άμεσα ή έμμεσα - συχνά στη θεωρία. Αυτή την υποστήριξε πρώτος ο Θ. Αγγελόπουλος γράφοντας πως « η πειθαρχική εξουσία του Κράτους επί των υπαλληλικών αυτού οργάνων συγγενάται και συνεισλείπει μετά της δημοσίας υπαλληλικής σχέσεως⁸».

---

⁸ Θ. Αγγελόπουλος, Δίκαιον Των πολιτικών Υπαλλήλων εν Ελλάδι σελ. 268.

Από εδώ ο Στασινόπουλος αναφέρει ότι « η πειθαρχική ευθύνη προϋποθέτει ιδιότητα δημοσίου υπαλλήλου⁹».

Την ίδια θέση έχει περίπου και ο Γ. Μαγκάκης λέγοντας πως το πειθαρχικό παράπτωμα στρέφεται κατά του εννόμου αγαθού της αφοσίωσης και πίστης που οφείλεται από ορισμένη τάξη προσώπων απέναντι στην πολιτεία¹⁰.

Ποια είναι όμως η αξία αυτής της θεωρητικής αντίληψης με βάση τα δεδομένα του ελληνικού θετικού δικαίου;

2.2.2. Η κριτική

Η άποψη πως το πειθαρχικό φαινόμενο συνδέεται αποκλειστικά με την έννοια του δημοσίου υπαλλήλου, επομένως η πειθαρχία εντοπίζεται μόνο στο πεδίο των σχέσεων δημοσίων υπαλλήλων - κράτους δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή με βάση τα δεδομένα του ελληνικού δικαίου.

Και αυτό δεν μπορεί να γένει γιατί δημόσιος υπάλληλος είναι αυτός που έχει ειδική νομική σχέση με το κράτος αλλά και με άλλα Ν.Π.Δ.Δ. ενώ οι σχέσεις που διέπουν τον Δ.Υ. με το κράτος δεν είναι μόνο δημοσίου αλλά και ιδιωτικού δικαίου και το θετικό δίκαιο εντάσσει στο πειθαρχικό φαινόμενο κάθε κατηγορία υπαλλήλων που συνδέονται μ' ένα δημόσιο νομικό πρόσωπο, άλλα από το κράτος, αρκεί να χαρακτηρίζεται σαν Ν.Π.Δ.Δ., αλλά εντάσσει στο ίδιο φαινόμενο και τα φυσικά πρόσωπα που συνδέονται μαζί του με σχέση ιδιωτικού δικαίου.

---

⁹ Στασινόπουλος, Το δικαίωμα υπερασπίσεως των διοικητικών αρχών σελ. 137

¹⁰ Γ. Μαγκάκη, Το πρόβλημα του οικονομικού Ποινικού Δικαίου.

Επομένως, μπορούμε να πούμε πως το πειθαρχικό φαινόμενο στα πλαίσια της δράσης της Δημόσιας Διοίκησης δεν εντοπίζεται μοναδικά στις σχέσεις Δ.Υ. - Κράτους, άρα δεν μπορεί να χρησιμεύσει σ' έναν ορισμό της έννοιας «πειθαρχία». Το ίδιο συμπεραίνουμε και αν αναλύσουμε τη σχέση πειθαρχίας και υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης που χαρακτηρίζονται από το γεγονός ότι ασκούν ορισμένο επάγγελμα.

2.3. Πειθαρχία και επαγγελματική ιδιότητα των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης

2.3.1. Η θέση

Η άποψη πως η έννοια της πειθαρχίας συνδέεται με την άσκηση ορισμένου επαγγέλματος όπως π.χ. γιατρού, δικηγόρου και άλλων έχει υποστηριχθεί συχνά στη θεωρία, αν όχι εκείνη της χώρας μας¹¹. Στην ελληνική θεωρία, απ' όσο τουλάχιστον γνωρίζουμε, δεν έχει ποτέ διατυπωθεί παρόμοια θέση. Ίσως γιατί οι αρχές της συντεχνιακής οργάνωσης των επαγγελματιών, πάνω στις οποίες βασίστηκε, μια σημαντική διεύρυνση του πειθαρχικού φαινομένου στα χρόνια του τελευταίου - μεγάλου - πολέμου, δεν είχαν στη χώρα μας την επίδραση που άσκησαν αλλού.

Το ερώτημα που προκύπτει είναι αν είναι σύμφωνη με το δεδομένα του ελληνικού δικαίου η αντίληψη ότι - στο δημόσιο πάντα χώρο - το πειθαρχικό φαινόμενο χαρακτηρίζει αποκλειστικά τις δραστηριότητες ορισμένων μόνο

---

¹¹ Σωτήρη Λύτρα, Το Πειθαρχικό Φαινόμενο Στον σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 35.

επαγγελματιών, όπως π.χ. γιατροί, δικηγόροι ή φαρμακοποιοί, η σχέση των οποίων με ορισμένα δημόσια νομικά πρόσωπα στα οποία «εντάσσονται» έχει πειθαρχικό χαρακτήρα. Έσ' αυτό απαντάμε παρακάτω.

2.3.2. Η κριτική

Εδώ θα πρέπει να πούμε πως το παραπάνω ερώτημα παίρνει αρνητική απάντηση γιατί οι δημόσιοι υπάλληλοι αν και προσφέρουν κατά κανόνα τις υπηρεσίες του στο κράτος ή άλλους δημόσιους φορείς με επαγγελματική βάση¹² - με την έννοια ότι παρέχουν τις υπηρεσίες τους με αμοιβή, από την οποία και αποζούν - δεν μπορούν ωστόσο να θεωρηθούν και μέλη επαγγελματικών τάξεων γι' αυτό ακριβώς και ο μισθός τους δεν έχει χαρακτήρα ανταλλάγματος για τις υπηρεσίες που προσφέρουν αλλά έχει σκοπό να τους επιτρέψει διαβίωση ανάλογη προς το βαθμό τους¹³.

Σαν συμπέρασμα μπορούμε να πούμε πως στην ελληνική έννομη τάξη το πειθαρχικό φαινόμενο δεν μπορεί να στηριχθεί στον επαγγελματικό χαρακτήρα της δραστηριότητας των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης. Αυτό φαίνεται άλλωστε και από το γεγονός των πειθαρχικών κυρώσεων που επιβάλλονται από όργανα του κράτους σε αιρετά όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης, δημάρχους κ.λ.π. που είναι βέβαια όργανα διοικητικά αλλά δεν έχουν επαγγελματική ιδιότητα ή σχέση με το κράτος¹⁴. Το ίδιο συμβαίνει π.χ. και με τους φοιτητές ή μαθητές κ.λ.π. στους οποίους εκτείνεται το πειθαρχικό

---

¹² Η εξαίρεση αφορά την περίπτωση των υπαλλήλων που θεωρούνται δημόσιοι αν και παρέχουν υπηρεσία στο κράτος χωρίς αμοιβή - με τη μορφή τουλάχιστον μισθού - όπως πλοηγόι, άμισθοι πρόξενοι κ.λ.π.

¹³ Βλ. σχετικά Σπηλιωτόπουλου, Βασικοί Θεσμοί Δημοσιούπαλληλικού δικαίου σελ. 79 και από τη νομολογία Α.Π. 1369/1980, ΣΤΕ 1525/1966.

φαινόμενο. Ταυτόχρονα γίνεται φανερό πως ένας ορισμός της έννοιας «πειθαρχία» με βάση το στοιχείο «υποκείμενα της πειθαρχικής σχέσης» δεν είναι δυνατός στο ελληνικό θετικό δίκαιο.

Επίσης, δεν μπορεί να χαρακτηρίσουμε πειθαρχικό ότι αναφέρεται σε ορισμένο και μόνο κύκλο προσώπων και αυτό γιατί θα έπρεπε να θεωρήσουμε σαν πειθαρχικό οτιδήποτε έχει σχέση με ένα περιορισμένο κύκλο προσώπων, άρα όλους τους κανόνες που αναφέρονται π.χ. στους δημοσίους υπαλλήλους, στους δικηγόρους κ.λ.π. πράγμα που μας οδηγεί σε μια μεγάλη γενίκευση. Ήρθε η ώρα όμως να αναζητήσουμε έναν ορισμό της έννοιας «πειθαρχία» στο στοιχείο: ιδιαιτερότητα της πειθαρχικής σχέσης.

2.4. Η ιδιαιτερότητα της πειθαρχικής σχέσης και η έννοια της πειθαρχίας

Με τον όρο ιδιαιτερότητα της πειθαρχικής σχέσης εννοούμε τον ιδιαίτερο χαρακτήρα που μπορεί να έχει η πειθαρχική σχέση σαν σχέση μεταξύ δυο ή περισσοτέρων προσώπων. Έτσι η πειθαρχική σχέση θα μπορούσε να είναι π.χ. σχέση εξάρτησης ή ισοτιμίας, σχέση υποταγής ή ισότητας κ.ο.κ.

---

¹⁴ Άρθρο 111 παρ. 1 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα που λέει ότι το αξίωμα του δημάρχου, βοηθού δημάρχου, προέδρου κοινότητας και δημοτικού ή κοινοτικού συμβούλου είναι τιμητικό και άμισθο.

2.4.1. Πειθαρχία και σχέση υποταγής - Πειθαρχία και ειδικές σχέσεις εξουσίας

Το κύριο ερώτημα που προκύπτει είναι αν η πειθαρχική σχέση μπορεί να χαρακτηριστεί ως σχέση υποταγής - ή υπεροχής - και σαν τέτοια να θεμελιώσει το πειθαρχικό φαινόμενο.

Αν με την έννοια της υποταγής ή υπεροχής εννοούμε πως ένα πρόσωπο έχει την δυνατότητα, την «εξουσία» να διαμορφώνει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του άλλου, τότε δεν μπορούμε να θεμελιώσουμε το πειθαρχικό φαινόμενο. Και αυτό γιατί το ίδιο συμβαίνει σε κάθε σχέση διοικούμενων προς το κράτος ή άλλο Δ.Ν.Π. που ασκεί δημόσια εξουσία όπως π.χ. των σχέσεων του κράτους με τους πολίτες στα πεδία της εκπαίδευσης, της στρατεύσης κ.λ.π., άρα δεν μπορούμε να πούμε πως η υποταγή δεν μπορεί να χαρακτηρίζει μια απλώς εκδήλωση αυτών των σχέσεων που συμπίπτει με το πειθαρχικό φαινόμενο.

Αν πάλι με την έννοια της υποταγής ή υπεροχής εννοούμε πως ένα πρόσωπο έχει τη δυνατότητα να καθορίζει τις ενέργειες ενός άλλου προσώπου και να υπερισχύει η δική του βούληση τότε το πειθαρχικό φαινόμενο δεν θεμελιώνεται σε σχέσεις υποταγής ή υπεροχής. Και αυτό γιατί σε περιπτώσεις π.χ. των οργάνων των Ο.Τ.Α. δεν έχουμε τέτοιες σχέσεις αν και έχουμε εκεί πειθαρχικό φαινόμενο αλλά εκεί ασκείται διοικητική εποπτεία και όχι ιεραρχικός έλεγχος.

Επομένως, αν και οι πειθαρχικές σχέσεις δείχνουν πολλές φορές ότι είναι σχέσεις υποταγής ή υπεροχής δεν μπορούμε να στηρίξουμε τον ορισμό του πειθαρχικού φαινομένου στο στοιχείο αυτό.

Στο ίδιο αρνητικό συμπέρασμα θα καταλήξουμε και στο ερώτημα αν είναι δυνατός ένας ορισμός της πειθαρχίας αν τα πρόσωπα που συνδέονται με το

κράτος έχουν ιδιαίτερες σχέσεις εξουσίας μαζί του. Και αυτό γίνεται γιατί σε ιδιαίτερες σχέσεις με το κράτος βρίσκονται όχι μόνο όσοι συνδέονται ιδιαίτερα μ' αυτό, αλλά και όσοι έχουν συμβληθεί μαζί του και μάλιστα με κανόνες ιδιωτικού δικαίου.

Αλλά κι αν περιοριστούμε στις ιδιαίτερες σχέσεις κράτους¹⁵ - κατηγοριών πολιτών δεν μπορούμε να έχουμε θεμελίωση του πειθαρχικού φαινομένου σε παρόμοιες σχέσεις γιατί διαφορετικά οι σχέσεις αυτές έπρεπε να έχουν έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα και η ιδιαιτερότητα αυτή να επαληθεύεται σε κάθε περίπτωση εμφάνισης του πειθαρχικού φαινομένου¹⁶.

Ετσι, καιρός είναι να δούμε μήπως τον ορισμό της έννοιας «πειθαρχία» μπορούμε να τον συνδέσουμε με το περιεχόμενο της πειθαρχικής σχέσης.

2.5. Το περιεχόμενο της πειθαρχικής σχέσης και η έννοια της πειθαρχίας

Με τον όρο περιεχόμενο της πειθαρχικής σχέσης εννοούσε ότι ανήκει, ότι αποτελεί την ουσία της, ότι δηλαδή τη συνιστά. Αυτό μπορεί να γίνει σε δυο πεδία: είτε στο πεδίο της κυρωτικής διάστασης της πειθαρχικής σχέσης όπου το πειθαρχικό φαινόμενο εντοπίζεται σαν αντίδραση με τη μορφή επιβολής κύρωσης σε μια συμπεριφορά που δεν αποδέχεται η έννομη τάξη, είτε στο πεδίο της ουσιαστικής διάστασης της πειθαρχικής σχέσης, όπου το πειθαρχικό φαινόμενο εντοπίζεται σαν καθορισμός ορισμένης συμπεριφοράς που θα

---

¹⁵ Σωτήρη Λύτρα, Το Πειθαρχικό Φαινόμενο Στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 35.

¹⁶ Σωτήρη Λύτρα, Το Πειθαρχικό Φαινόμενο Στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 38.

πρέπει να τηρήσουν ορισμένα πρόσωπα, γιατί αυτό απαιτούν οι ανάγκες της έννομης τάξης και που η μη τήρησή της ίσως οδηγήσει στην επιβολή κυρώσεων¹⁷.

---

¹⁷ Σωτήρη Λύτρα, Το Πειθαρχικό Φαινόμενο Στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 43

2.5.1. Η κυρωτική διάσταση της πειθαρχικής σχέσης και η έννοια της πειθαρχίας.

Είναι απαραίτητο να πούμε πως στο θετικό δίκαιο προβλέπονται κατά περίπτωση για ορισμένες παραβάσεις που χαρακτηρίζονται πειθαρχικές, κυρώσεις που χαρακτηρίζονται επίσης πειθαρχικές. Στηρίζονται δηλαδή σε μια σχέση σύζευξης - παράβασης - κύρωσης ενώ έχουμε και τις περιπτώσεις εκείνες όπου οι διατάξεις δεν αρκούνται μόνο στη σύζευξη παράβασης - κύρωσης αλλά συγκροτούν ολόκληρο πλέγμα κανόνων, με τον όρο συνήθως πειθαρχικό δίκαιο.

Αυτό συμβαίνει π.χ. στο χώρο των σχέσεων κράτους - δημοσίων υπαλλήλων με τα άρθρα 205 - 247 του Υ.Κ. τα οποία ρυθμίζουν τις περιπτώσεις πειθαρχικών κυρωτικών αντιδράσεων, κατά πειθαρχικών παραβάσεων.

Επομένως, πειθαρχικό χαρακτήρα έχει ότι αναφέρεται στην έννομη αντίδραση, κατά της παράβασης, δηλαδή κατά βάση στις επιβαλλόμενες στο υπαίτιο πρόσωπο, κυρώσεις. Και βέβαια στη συμπεριφορά (πειθαρχικό αδίκημα) που καθιστά δυνατές τις κυρώσεις αυτές.

Αρα, δεν μπορούμε να καταλήξουμε σ' έναν ορισμό της «πειθαρχίας» βασισμένο σε ουσιαστικά κριτήρια, αφού αυτό που προκύπτει είναι πως το θετικό δίκαιο δεν ενδιαφέρεται για το τι είναι πειθαρχία, αλλά κάτω από ποιες προϋποθέσεις μπορούν να επιβληθούν πειθαρχικές κυρώσεις σε ορισμένα πρόσωπα.

Σε τελευταία ανάλυση λοιπόν η διερεύνηση των στοιχείων της κυρωτικής διάστασης της πειθαρχικής σχέσης δεν οδηγεί με βάση τα δεδομένα του ελληνικού δικαίου σε κανένα αποτέλεσμα στο θέμα: ορισμός της πειθαρχίας.

Απλώς επισημαίνει τις περιπτώσεις ενεργοποίησης του πειθαρχικού φαινομένου στο κυρωτικό πεδίο. Έτσι, μπορούμε να εντοπίσουμε και να διερευνήσουμε της ουσιαστική διάσταση της πειθαρχικής σχέσης.

2.6. Η ουσιαστική διάσταση της πειθαρχικής σχέσης και η έννοια της πειθαρχίας

Εδώ θα πρέπει να εντοπίσουμε την ύπαρξη του στοιχείου «ουσιαστική διάσταση της πειθαρχικής σχέσης» στο θετικό δίκαιο και να καθορίσουμε το περιεχόμενό του ενώ στη συνέχεια θα πρέπει να δούμε ποια είναι η συμβολή του στοιχείου αυτού στον καθορισμό της έννοιας «πειθαρχία». Έτσι θα προχωρήσουμε στη συνέχεια.

2.6.1. Η ουσιαστική διάσταση της πειθαρχικής σχέσης.

Το πειθαρχικό φαινόμενο εντοπίζεται στην κυρωτική αντίδραση κατά ορισμένης συμπεριφοράς που αποδοκιμάζεται από την έννομη τάξη. Επίσης το πειθαρχικό φαινόμενο εντοπίζεται και σαν υποχρέωση για ορισμένα πρόσωπα να τηρήσουν τη συμπεριφορά που η έννομη τάξη περιμένει από αυτά σε συγκεκριμένες περιπτώσεις.

Η διάσταση αυτή της πειθαρχικής σχέσης που την ονομάζουμε ουσιαστική, προκύπτει από την πρόβλεψη και μόνο στο θετικό δίκαιο πειθαρχικών κυρώσεων. Πράγματι, τα πρόσωπα τα οποία υπακούν σ' αυτά

που επιτάσσει ο «νόμος» δηλαδή δείξουν τη συμπεριφορά που περιμένει από αυτή δεν έχουμε κυρωτική διάσταση της πειθαρχικής σχέσης, η οποία υπάρχει άσχετα αν έχουμε η όχι πειθαρχική παράβαση.

Η ουσιαστική διάσταση της πειθαρχικής σχέσης φαίνεται καλύτερα όταν η αντίδραση κατά ορισμένης παράβασης εκφράζεται όχι με μια τυποποιημένη απάντηση του ζευγαριού παράβασης - κύρωσης αλλά με μια ενέργεια που δεν εντάσσεται στο ζεύγος αυτό και στην οποία δεν θα μπορούσαμε να αρνηθούμε εύκολα τον πειθαρχικό χαρακτήρα. Χαρακτηριστικά παράδειγμα είναι εδώ οι «παρατηρήσεις» ενός προϊσταμένου σ' έναν υφιστάμενό του εξαιτίας κάποιας συμπεριφοράς του τελευταίου, παρατηρήσεις οι οποίες βέβαια δεν συνιστούν πειθαρχικές κυρώσεις εντάσσονται όμως καθαρά στο πειθαρχικό φαινόμενο.

Αρα μπορούμε να πούμε πως η ύπαρξη της ουσιαστικής διάστασης της πειθαρχικής σχέσης μπορεί να θεωρηθεί τεκμηριωμένη και δεδομένη του ελληνικού θετικού δικαίου. Το ερώτημα που προκύπτει είναι ποια η σχέση της διάστασης αυτής με την έννοια «πειθαρχία», ερώτημα που απαντάμε στη συνέχεια.

2.6.2. Η έννοια της πειθαρχία συνάρτηση των δεδομένων της ουσιαστικής διάστασης της πειθαρχικής σχέσης.

Η ουσία όμως της ουσιαστικής διάστασης της πειθαρχικής σχέσης μπορεί να αναζητηθεί και στο θετικό δίκαιο σε ορισμένα δεδομένα της διάστασης αυτής. Τα δεδομένα αυτά είναι :

1.Ο σκοπός για τον οποίο έχουν δημιουργηθεί οι υποχρεώσεις που βαρύνουν τα υποκείμενα της πειθαρχικής σχέσης

2. Η ιδιαιτερότητα των υποχρεώσεων που έχουν απέναντι στα δημόσια σύνολα, με τα οποία συνδέονται, τα υποκείμενα της πειθαρχικής σχέσης.

2.6.2.1. Ο σκοπός της θέσπισης των υποχρεώσεων των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης και η έννοια της πειθαρχίας.

Η άποψη πως η ουσία του πειθαρχικού φαινομένου βρίσκεται στο σκοπό, για το οποίο έχουν θεσπιστεί οι υποχρεώσεις που βαρύνουν τα υποκείμενα της πειθαρχικής σχέσης, υποστηρίζεται άμεσα ή έμμεσα απ' όλους σχεδόν όσους αντιμετωπίζουν το φαινόμενο αυτό, ιδιαίτερα στο πεδίο των σχέσεων κράτους - δημόσιων υπαλλήλων¹⁸.

Ωστόσο, η ανάλυση του θετικού δικαίου δείχνει πως η έννοια «πειθαρχία» δεν μπορεί να οριοθετηθεί στη βάση οποιουδήποτε στοιχείου που άμεσα ή έμμεσα συνδέεται με το σκοπό των υποχρεώσεων των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης α.) είτε αυτό αφορά την καλή λειτουργία μιας δημόσιας υπηρεσίας ή γενικά ενός συνόλου, β.) είτε στη διατήρηση της τάξης μέσα σ' αυτό το σύνολο, γ.) είτε τέλος στον εξαναγκασμό των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης και ειδικότερα των δημόσιων υπαλλήλων να τηρήσουν τις υποχρεώσεις τους¹⁹.

---

¹⁸ - Θ. Αγγελόπουλος, Δίκαιον των Πολιτικών Υπαλλήλων σελ. 265 - 266

- Τ. Ηλιόπουλος, Σύστημα του Ελληνικού Ποινικού Δικαίου, Τ. πρώτος, 1936, σελ. 499.

¹⁹ Σωτήρη Λύτρα, Το Πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 61.

2.6.2.2. Η έννοια της καλής λειτουργίας ενός δημόσιου συνόλου και η ουσία του πειθαρχικού φαινομένου.

Η άποψη πως η ουσία του πειθαρχικού φαινομένου εντοπίζεται στη θέσπιση κανόνων ή μέτρων για να λειτουργήσει σωστά ένα δημόσιο σύνολο μια δημόσια υπηρεσία δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή²⁰. Και αυτό γιατί τον σκοπό αυτό τον εξυπηρετούν καλύτερα οι διατάξεις οι οποίες έχουν ποινικές κυρώσεις, οι οποίες δεν μπορούν να θεωρηθούν ιδιαιτερότητα του πειθαρχικού φαινομένου.

Υστερα, στην καλή λειτουργία μιας δημόσιας υπηρεσίας σκοπεύουν πράξεις ή ενέργειες διοικητικών οργάνων π.χ. ίνα Π.Δ., ενέργειες οι οποίες δεν μπορούν να θεωρηθούν σαν πειθαρχικές²¹. Επομένως, η καλή λειτουργία μιας δημόσιας υπηρεσίας δεν μπορεί να γίνει βάση για έναν ορισμό της πειθαρχίας.

---

²⁰ Maack, grundalcyen des studentischen Disziplinarrechts, σελ. 83.

²¹ ΣΤΕ 1144/34 (ΟΛ.)

2.6.2.3. Η έννοια της διατήρησης της τάξης μέσα σ' ένα δημόσιο σύνολο ή δημόσια υπηρεσία και η ουσία του πειθαρχικού φαινομένου.

Στο ίδιο αρνητικό συμπέρασμα θα φτάσουμε κι αν αναλύσουμε τη σύνδεση του πειθαρχικού φαινομένου με την έννοια διατήρησης της τάξης μιας δημόσιας υπηρεσίας ή ενός δημόσιου συνόλου.

Αυτό μπορεί να γίνει αν αναλύσουμε τη έννοια διατήρησης της τάξης. Αν εννοούμε της αποφυγή ταραχών μέσα στην υπηρεσία ή την αποκατάσταση της ησυχίας μετά από ταραχές, τότε δεν μπορούμε να το χαρακτηρίσουμε ιδιαιτερότητα του πειθαρχικού φαινομένου γιατί αυτό αποτελεί και το χαρακτηριστικό της έννοιας της αστυνομίας, γιατί η αστυνομία αναλύεται ως έννοια διατήρησης δημόσιας τάξης, ασφάλειας και ησυχίας.

Αλλά και αν δεχτούμε ότι η αστυνομία δεν έχει καμία σχέση²², δεν μπορούμε να δεχθούμε ότι το ελληνικό θετικό δίκαιο συνδέει το πειθαρχικό φαινόμενο με την έννοια της διατήρησης της τάξης και αυτό γιατί στο πειθαρχικό φαινόμενο, σύμφωνα με το δίκαιο, εντάσσονται συμπεριφορές που δεν έχουν σχέση, ή έχουν ελάχιστη, με την πρόληψη μιας έκρυθμης κατάστασης στην υπηρεσία όπως π.χ. η αδικαιολόγητη αποχή υπαλλήλου από τα καθήκοντά του.

Αν τέλος με τον όρο διατήρηση της τάξης εννοούμε την εκτέλεση της υπηρεσίας σε συνθήκες εσωτερικής ομαλότητας²³, τότε η περίπτωση αυτή είναι ίδια με την προηγούμενη παράγραφο ,η οποία φυσικά έχει αναλυθεί.

---

²² Σωτήρη Λύτρα, Το Πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 63.

²³ ΣΤΕ 2522/66 ΚΑΙ ΣΤΕ 3807/73.

Αρα η έννοια της πειθαρχίας δεν μπορεί να στηριχθεί στη διατήρηση της τάξης μέσα σ' ένα δημόσιο σύνολο ή υπηρεσία.

2.6.2.4. Ο εξαναγκασμός των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης στην τήρηση των υποχρεώσεών τους και η έννοια της πειθαρχίας.

Η άποψη του εξαναγκασμού των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης στην τήρηση των υποχρεώσεών τους δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή. Και αυτό γιατί το στοιχείο του εξαναγκασμού στην τήρηση ορισμένης συμπεριφοράς υπάρχει σε κάθε κύρωση, έτσι ώστε δεν μπορούμε να το θεωρήσουμε ιδιαιτερότητα των πειθαρχικών κυρώσεων και κατ' επέκταση του πειθαρχικού φαινομένου.

Το καταλαβαίνουμε αυτό καλύτερα αν αναλογιστούμε τις ποινικές κυρώσεις που επιβάλλονται σε κάποιες περιπτώσεις κυρώσεις οι οποίες έχουν και κάποιο προληπτικό χαρακτήρα για κάποια μελλοντική συμπεριφορά. Έτσι όμως ερχόμαστε στον κυρωτικό χαρακτήρα της πειθαρχικής σχέσης, χαρακτήρας ο οποίος δεν μας δίνει την ουσία του πειθαρχικού φαινομένου.

Επομένως, δεν μπορούμε να θεωρήσουμε τον εξαναγκασμό των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης στην τήρηση των υποχρεώσεών τους σαν βάση της έννοιας της πειθαρχίας.

Αυτό το αρνητικό συμπέρασμα μας υποχρεώνει να αναζητήσουμε την ουσία του πειθαρχικού φαινομένου στη τυχόν ιδιαιτερότητα των υποχρεώσεών της πειθαρχικής σχέσης.

2.7. Η ιδιαιτερότητα των υποχρεώσεων των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης και η έννοια της πειθαρχίας.

Η ιδιαιτερότητα των υποχρεώσεων των υποκειμένων είτε συνδέονται με ορισμένη δημόσια δραστηριότητα και μόνο, είτε κυρίως έχουν ορισμένο και μόνο περιεχόμενο. Στην πρώτη περίπτωση θα λέγαμε ότι ανήκουν στο πειθαρχικό φαινόμενο οι σχέσεις που τα υποκείμενά τους έχουν υποχρεώσεις συνδεδεμένες π.χ. με την εθνική άμυνα ή με τη δημόσια υγεία κ.λ.π. στη δεύτερη περίπτωση θα λέγαμε πως στο πειθαρχικό φαινόμενο ανήκουν οι σχέσεις που τα υποκείμενά τους έχουν υποχρεώσεις με ορισμένο και μοναδικό περιεχόμενο, όπως η υποχρέωση υπακοής στις αποφάσεις των οργάνων των δημόσιων συνόλων με τα οποία συνδέονται.

Όμως καμιά από αυτές τις δύο περιπτώσεις δεν επαληθεύεται. Και αυτό γιατί οι υποχρεώσεις των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης εκτείνονται σε όλο το εύρος της δημόσιας δραστηριότητας αφού συνδέονται με δραστηριότητες στην πραγματοποίηση των οποίων κατατείνει η άσκηση των δημοσίων υπαλληλικών καθηκόντων. Ύστερα, οι υποχρεώσεις αυτές δεν έχουν καθορισμένο και αποκλειστικό περιεχόμενο του προηγούμενου τύπου.

Έτσι, ούτε η ιδιαιτερότητα των υποχρεώσεων των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης, ούτε ο σκοπός για τον οποίο έχουν ιδρυθεί οι υποχρεώσεις αυτές είναι σε θέση να μας δώσουν έναν ορισμό της έννοιας πειθαρχία. Αναρωτιόμαστε, λοιπόν αν ο ορισμός της πειθαρχίας συμπίπτει με το γεγονός ότι ορισμένα πρόσωπα υποχρεώνονται να τηρήσουν ορισμένη συμπεριφορά που οδηγεί στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων τους απέναντι σε ορισμένα - εδώ δημόσια - σύνολα.

2.8. Η εκπλήρωση των υποχρεώσεων των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης και η έννοια της πειθαρχίας.

Εδώ θα πρέπει να τονίσουμε πως η άποψη που θεωρεί ότι η ουσία του πειθαρχικού φαινομένου βρίσκεται ότι γεγονός της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων τους από τα υποκείμενά της πειθαρχικής σχέσης υποστηρίζεται πολύ συχνά στη θεωρία της χώρας μας²⁴. Έτσι μπορούμε να πούμε πως σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, πειθαρχία σημαίνει την υποχρέωση συμμόρφωσης στους κανόνες που εξασφαλίζουν την ικανοποιητική άσκηση της δραστηριότητας του συνόλου.

Από την άλλη μεριά και το θετικό δίκαιο θεωρεί πως η ουσία της πειθαρχίας βρίσκεται στο γεγονός της συμμόρφωσης των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης στις υποχρεώσεις του όπως δείχνει καθαρά και ο Υ.Κ. στο άρθρο 205 στο άρθρο 2, το οποίο καθορίζει την υπαιτιότητα και τις πειθαρχικές κυρώσεις που επιβάλλονται στον υπάλληλο, αλλά και την συμπεριφορά που πρέπει να έχει αυτός γενικά μέσα ή έξω από την υπηρεσία²⁵.

Αρα στο πεδίο των πειθαρχικών σχέσεων κράτους - Δ.Υ., τουλάχιστον, η ουσία του πειθαρχικού φαινομένου, εντοπίζεται στην τήρηση των υποχρεώσεων του απέναντι στην υπηρεσία ή στην τήρηση ορισμένης συμπεριφοράς από μέρους του.

Στο ίδιο συμπέρασμα φτάνουμε εξετάζοντας και άλλα δεδομένα του ελληνικού δικαίου πέρα από το πεδίο των σχέσεων κράτους - Δ.Υ. Όπως για παράδειγμα στο άρθρο 4 του Ν.Δ. 3999/1959 « περί ελέγχου του Εξαγωγικού Εμπορίου», ή στο άρθρο 64 παρ. 1 του Κώδικα περί Δικηγόρων, ή στο άρθρο 26 του Π.Δ. 104/1979 που αφορά τη συμπεριφορά των μαθητών στο σχολείο, ή

---

²⁴ Σπηλιωτόπουλος, Βασικοί Θεσμοί δημοσιούπαλληλικού Δικαίου, σελ. 107σημ. 127.

²⁵ Σωτήρη Λύτρα, Το Πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 73.

την διατύπωση του ΣΤΕ 2564/68 που αφορά τη συμπεριφορά των φοιτητών στα πανεπιστημιακά ιδρύματα.

Όμως, ο παραπάνω ορισμός δεν είναι ικανοποιητικός γιατί από την ανάλυση δεν έχει προκύψει ένα σταθερό δεδομένο προς το οποίο να συναρτώνται οι υποχρεώσεις. Έτσι, η συνάρτηση ορισμένων υποχρεώσεων προς την έννοια «υποκείμενα της πειθαρχικής σχέσης» δεν μπορεί από μόνη της να θεμελιώσει την έννοια της πειθαρχίας.

Είναι φανερό λοιπόν, πως η έννοια της πειθαρχίας θα πρέπει να αναζητηθεί στη σύνδεση των υποχρεώσεων των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης με την οργάνωση και λειτουργία ορισμένων συνόλων, όπως π.χ. είναι τα υποκείμενα της πειθαρχικής σχέσης όπως είναι φανερό, έμμεσα συνδέονται με παρόμοια σύνολα. Σ' αυτά ακριβώς τα σημεία στηριζόμαστε στη συνέχεια για να προσδιορίσουμε ακριβώς την ουσία του πειθαρχικού φαινομένου, όπως αυτό προκύπτει από την ανάλυση των δεδομένων του σύγχρονου ελληνικού διοικητικού δικαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Το περιεχόμενο της έννοιας πειθαρχία: τα κύρια χαρακτηριστικά (ανάλυση).

Από την ανάλυση που προηγήθηκε, φάνηκε ότι σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο το πειθαρχικό φαινόμενο χαρακτηρίζει μοναδικά τις σχέσεις ορισμένων προσώπων με ορισμένα δημόσια σύνολα, με τα οποία τα πρόσωπα αυτά συνδέονται οργανικά.

Επίσης φάνηκε, πως το πειθαρχικό φαινόμενο συνδέεται με τη λειτουργία των δημόσιων αυτών συνόλων. Έτσι, στη συνέχεια εξετάζουμε σε μια πρώτη παράγραφο τη σχέση του πειθαρχικού φαινομένου με τη λειτουργία ενός οργανωμένου συνόλου.

3.1. Το πειθαρχικό φαινόμενο χαρακτηριστικό των οργανωμένων συνόλων.

Εφόσον διαπιστώσαμε πως η ουσία του πειθαρχικού φαινομένου εντοπίζεται στην εκπλήρωση από ορισμένα άτομα ορισμένων υποχρεώσεων τους και το πειθαρχικό φαινόμενο χαρακτηρίζει μοναδικά τις σχέσεις αυτών των προσώπων με ορισμένα οργανωμένα (δημόσια) σύνολα, θα πρέπει να προκύψουν τα εξής:

α. ότι οι υποχρεώσεις που πρέπει να εκπληρωθούν αναφέρονται σε δημόσια οργανωμένα σύνολα, δηλαδή είναι υποχρεώσεις απέναντι στα σύνολα αυτά

β. ότι τα πρόσωπα που βαρύνονται με την εκπλήρωση αυτών των υποχρεώσεων, συνδέονται οργανικά με τα δημόσια σύνολα.

Για να τα αποδείξουμε αυτά όμως είναι απαραίτητο να κατανοήσουμε τις έννοιες οργάνωση και οργανικά σύνολα.

Ένα σύνολο μπορεί να χαρακτηριστεί σαν οργανωμένο, όταν συγκροτείται από μέρη που συνεργάζονται μεταξύ τους, συμμετέχουν δηλαδή τα όργανα του συνόλου, τα πρόσωπα^{26/27} δηλαδή που αδικούν δραστηριότητες για λογαριασμό του συνόλου αυτού.

Τα όργανα αυτά αποτελούν μέρος του συνόλου, το εκφράζουν και αφού αυτά ασκούν τις λειτουργίες του συνόλου, είναι φανερό πως χωρίς αυτά δεν μπορεί να υπάρξει οργανωμένο σύνολο.

Εφόσον αυτή είναι η έννοια της οργάνωσης ποια είναι η σύνδεσή της με την έννοια της πειθαρχίας;

Το στοιχείο της οργάνωσης χαρακτηρίζει σε κάθε περίπτωση το πειθαρχικό φαινόμενο καθώς επισημαίνεται τόσο σαν ανάγκη σύνδεσης των υποχρεώσεων αυτών από πρόσωπα συνδεόμενα οργανικά με παρόμοια σύνολα.

---

²⁶ Βλ. σχετ. S. Lytras, *Agents et organes administratifs*, σελ. 222.

²⁷ Βλ. σχετ. S. Lytras, *Agents et organes administratifs*, σελ. 223

3.2. Οι υποχρεώσεις των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης, υποχρεώσεις απέναντι σ' ένα δημόσιο σύνολο.

Από την παραπάνω ανάλυση φαίνεται έμμεσα πως οι υποχρεώσεις που συγκροτούν την έννοια της πειθαρχίας, απαγορεύουν ορισμένη συμπεριφορά απέναντι σε ένα οργανωμένο σύνολο.

Αυτό φαίνεται και π.χ. στο άρθρο1 παρ.2 του Υ.Κ. το οποίο ορίζει ότι οι Δ.Υ. είναι σε πειθαρχική σχέση με το κράτος και το άρθρο 205 παρ.2 του ίδιου κώδικα, σύμφωνα με το οποίο άξονας των υπαλληλικών υποχρεώσεων είναι η έννοια της υπηρεσίας²⁸.

Αρα σύμφωνα με το ελλ. θετικό δίκαιο οι υποχρεώσεις των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης είναι υποχρεώσεις απέναντι σε οργανωμένα σύνολα.

3.3. Οι υποχρεώσεις των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης, υποχρεώσεις προσώπων που μετέχουν στην οργάνωση ενός δημόσιου συνόλου.

Όπως δείχνει η ανάλυση, μόνο στο ελληνικό δίκαιο βρισκόμαστε μπροστά σε εκδηλώσεις του πειθαρχικού φαινομένου, όταν το πρόσωπο που βαρύνεται με την επίδειξη ορισμένης συμπεριφοράς απέναντι σε οργανωμένο σύνολο, συνδέεται με την οργάνωση του τελευταίου. Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγουμε μέσα από θετική και μια αρνητική προσέγγιση του θετικού δικαίου.

---

²⁸ Σωτήρη Λύτρα, Το Πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 82.

Θετικά είναι χαρακτηριστικό το παράδειγμα των Δ.Υ., η οργανική σχέση των οποίων με το κράτος είναι φανερή.

Παρόμοια σύνδεση εντοπίζεται σε ορισμένες σχέσεις που το θετικό δίκαιο αναγνωρίζει πειθαρχικό χαρακτήρα όπως π.χ. ορισμένες κυρώσεις που τις θεωρεί πειθαρχικές οι οποίες επιβάλλονται σε πρόσωπα που κάνουν χρήση μιας δημόσιας υπηρεσίας.

Αρνητικά όταν το θετικό δίκαιο αρνείται να εντάξει ορισμένη συμπεριφορά στο πειθαρχικό φαινόμενο. Φαίνεται από το γεγονός πως το θετικό δίκαιο αρνείται πειθαρχικό χαρακτήρα στις συμπεριφορές προσώπων που απλώς συνδέονται με το κράτος ή άλλο δημόσιο σύνολο, χωράς να μετέχουν στην οργάνωσή τους. Έτσι, π.χ. το θετικό δίκαιο δεν επιτρέπει τη πειθαρχική δίωξη προσώπων που έχουν αποβάλλει την ιδιότητα του Δ.Υ., για παραπτώματα που έχουν διαπράξει κατά τον χρόνο της υπηρεσίας τους²⁹.

Αρα η έννοια της πειθαρχίας συνδέεται με την έννοια της οργάνωσης και κατ' επέκταση των οργανωμένων συνόλων, πράγμα το οποίο μας επιτρέπει να προχωρήσουμε στην ανάλυση του δευτέρου στοιχείου που αποτελεί χαρακτηριστικό στοιχείο της έννοιας της πειθαρχίας, δηλαδή τη σύνδεση των υποκειμένων της τήρησης καλής συμπεριφοράς απέναντι στα οργανωμένα δημόσια σύνολα, με τη λειτουργία των συνόλων αυτών.

---

²⁹ Άρθρο 214, παρ. 1 του Υ.Κ.

3.4. Πειθαρχικό φαινόμενο και λειτουργία των οργανωμένων συνόλων.

Η άποψη πως το πειθαρχικό φαινόμενο συνδέεται με τη λειτουργία των οργανωμένων συνόλων μπορεί να αποδειχθεί με μια θετική μια αρνητική προσέγγιση.

Θετικά, όταν μέσα από παραδείγματα νομολογίας όπως του άρθρου 12 του Ν. 1339/83 που αφορά τις πειθαρχικές ποινές των Σωμάτων Ασφαλείας κ.λ.π. ή η διαπίστωση της απόφασης 862/38 του Σ.Τ.Ε., δείχνεται η σύνδεση πειθαρχικού φαινομένου - λειτουργία οργανωμένων συνόλων.

Αρνητικά, όταν το δίκαιο δεν αναγνωρίζει το πειθαρχικό φαινόμενο σε συμπεριφορές που δεν έχουν με τη λειτουργία του συνόλου. Αυτό φαίνεται καταρχήν στις σχέσεις κράτους - Δ.Υ. όταν το δίκαιο αναφέρει πως δεν μετέχει στο πειθαρχικό φαινόμενο συμπεριφορά Δ.Υ που δεν έχει σχέση με την υπηρεσία π.χ. η απόφασή του να εγγραφεί σε κάποιο πολιτιστικό σύλλογο.

Επίσης, όταν η συμπεριφορά ενός Δ.Υ. επηρεάζει την ομαλή λειτουργία της υπηρεσίας, τότε έχουμε πειθαρχικό φαινόμενο σύμφωνα με τα άρθρα 205 του Υ.Κ., γεγονός που δείχνει καθαρά τη σύνδεση πειθαρχικού φαινομένου και λειτουργίας ενός δημόσιου συνόλου.

Συμπερασματικά, σύμφωνα με τα δεδομένα του ελληνικού Δικαίου, η σύνδεση του πειθαρχικού φαινομένου με τη λειτουργία ενός δημόσιου συνόλου είναι απόλυτη.³⁰

Σ' αυτό το σημείο πρέπει να πούμε πως δεν παίζει καμία σχέση το γεγονός πως σε ορισμένες περιπτώσεις η δραστηριότητα οργάνων των

---

³⁰ ΣΤΕ 323/82 (προμν.)

δημόσιων συνόλων, αν και συνδέεται με τη λειτουργία των συνόλων αυτών, δεν μετέχει στο πειθαρχικό φαινόμενο. Χαρακτηριστική περίπτωση εδώ είναι η περίπτωση των Υπουργών, οι οποίοι δεν υπόκεινται στην πειθαρχική εξουσία κανενός οργάνου.³¹

Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω, η έννοια της πειθαρχίας εντοπίζεται κάθε φορά που ορισμένο πρόσωπο συνδεόμενο με ορισμένο σύνολο είναι υποχρεωμένο να τηρήσει ορισμένη συμπεριφορά, που συνδέεται άμεσα με τη λειτουργία ή δραστηριότητα του τελευταίου, και όταν τα πρόσωπα αυτά δεν έχουν άμεση σχέση με τη δραστηριότητα του συνόλου, δεν εντάσσονται στο πειθαρχικό φαινόμενο.

Επομένως, στο τέλος αυτής της έρευνας μπορούμε να θεωρήσουμε σαν πειθαρχία τη συμμόρφωση όσων συνδέονται οργανικά με ένα δημόσιο σύνολο στις υποχρεώσεις τους απέναντι στο σύνολο αυτό, υποχρεώσεις που συνδέονται με τη δραστηριότητα ή τη λειτουργία ή ακόμα και με το σκοπό του συνόλου.

Επίσης, σαν πειθαρχικό φαινόμενο το φαινόμενο εκείνο στο οποίο το θετικό δίκαιο ιδρύει σε βάρος προσώπων που συνδέονται οργανικά με ορισμένα σύνολα, υποχρεώσεις απέναντι στο τελευταία, με άμεση σχέση με τη λειτουργία τους, και τις περιπτώσεις όπου το θετικό δίκαιο θεσπίζει για παραβάσεις παρόμοιων υποχρεώσεων κυρώσεις κατά των βαρυνόμενων με την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών προσώπων.

---

³¹ Σωτήρη Λύτρα, Το Πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 109.

Συμπεράσματα Κεφ. 1, 2, 3

Από την ανάλυση που προηγήθηκε η έννοια της πειθαρχίας εντοπίζεται κάθε φορά που το θετικό δίκαιο υποχρεώνει - απειλώντας με κυρώσεις ή όχι - ορισμένο πρόσωπο να τηρήσει απέναντι σε ορισμένο σύνολο, με το οποίο συνδέεται οργανικά, συμπεριφορά σε άμεση συνάρτηση με τη δραστηριότητα ή τη λειτουργία του.

Επίσης προκύπτει πως η έννοια της πειθαρχίας δεν συναρτάται στο θετικό δίκαιο ούτε με ορισμένη ιδιότητα των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης (π.χ. εκείνης του Δ.Υ.), ούτε με τον σκοπό για τον οποίο ιδρύεται το πειθαρχικό φαινόμενο (π.χ. διατήρηση της τάξης σ' ένα δημόσιο σύνολο) αλλά μοναδικά με το γεγονός της συμμόρφωσης ορισμένων προσώπων στις υποχρεώσεις τους απέναντι στα δημόσια σύνολα με τα οποία συνδέονται οργανικά.

Οροθετημένη μέσα στο στοιχείο της οργάνωσης, η έννοια της πειθαρχίας οδηγεί σε μια διευρυμένη αντίληψη του πειθαρχικού φαινομένου στο δημόσιο χώρο, τέτοια που να περιλαμβάνονται σ' αυτό όχι μόνο υποχρεώσεις φυσικών προσώπων - οργάνων απέναντι στο οργανωμένο σύνολο, αλλά ακόμη υποχρεώσεις προσώπων χωρίς καμία οργανική - με τη στενή έννοια του όρου - ιδιότητα και μάλιστα νομικών προσώπων.

Το βιαστικό αυτό συμπέρασμα καθώς και ορισμένα άλλα που διαπιστώσαμε, θα έχουμε την ευκαιρία να τα αναλύσουμε στο β' μέρος της εργασίας (που είναι αφιερωμένο στην εντόπιση της έκτασης που κατέχει το πειθαρχικό φαινόμενο στη σημερινή ελληνική έννομη τάξη) να το επαληθεύσουμε. Ένα β' μέρος που παίρνει χαρακτήρα οριοθέτησης της έκτασης στο σύγχρονο ελληνικό δημόσιο δίκαιο και τεκμηρίωσης αυτών που ερευνήσαμε στο α' μέρος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Έκταση του πειθαρχικού φαινομένου στο Ελληνικό Θετικό Δίκαιο.

4.1. Εισαγωγή

Σ' αυτό το β' μέρος της έρευνας μας, γίνεται αντιληπτό πως ερευνούμε την έκταση που καταλαμβάνει το πειθαρχικό φαινόμενο στο σύγχρονο ελληνικό θετικό δίκαιο. Το κύριο ερώτημα που προκύπτει εδώ, δεν είναι ποιο είναι το νόημα της πειθαρχίας, αλλά ποια αντικείμενα ανήκουν στην κατηγορία αυτή, σε ποιες περιπτώσεις δηλαδή το ελληνικό δίκαιο αναγνωρίζει ότι βρισκόμαστε μπροστά στο πειθαρχικό φαινόμενο.

Για να μπορέσουμε να προσδιορίσουμε την έκταση του πειθαρχικού φαινομένου στο σύγχρονο ελληνικό δίκαιο θα έπρεπε να καταγράψουμε όλες τις περιπτώσεις, όπου το τελευταίο αναγνώρισε σε συγκεκριμένες σχέσεις πειθαρχικό χαρακτήρα. Μ' αυτόν τον τρόπο θα είχαμε από τη μια το σύνολο των μεγεθών που χαρακτηρίζονται από το θετικό δίκαιο πειθαρχικά και από την άλλη τις κάθε φορά διαφοροποιήσεις του πειθαρχικού φαινομένου. Για δυσ λόγους όμως, δεν θα προχωρήσουμε έτσι στη συνέχεια.

Ο πρώτος λόγος έχει σχέση με την διαπίστωση ότι η εξέλιξη του θετικού δικαίου, στα σημεία που μας ενδιαφέρει, δεν ακολουθεί μια συνεπή πορεία, ξεκινώντας από μια λογική αφετηρία και καταλήγοντας, έπειτα από μια διαδικασία, σε πιο εξελικτικά στάδια.

Ο δεύτερος λόγος συμπίπτει με την διαπίστωση ότι προσφέρεται στο θέμα μας ένας ικανοποιητικός τρόπος ανάπτυξης, στη βάση του διαχωρισμού των

προσώπων που συνδέονται μ' ένα δημόσιο σύνολο: σ' εκείνα που αποτελούν όργανα του συνόλου με τη στενή σημασία του όρου και σ' εκείνα που απλώς συνδέονται οργανικά με το σύνολο, χωρίς ωστόσο να αποτελούν και όργανά του.

Μετά από τα παραπάνω, στη συνέχεια εξετάζουμε: σ' ένα πρώτο κεφάλαιο τις περιπτώσεις, όπου το θετικό δίκαιο έχει αναγνωρίσει πειθαρχικό χαρακτήρα στις σχέσεις οργανωμένων συνόλων - προσώπων οργάνων τους (κεφάλαιο Α'). σ' ένα δεύτερο κεφάλαιο τις περιπτώσεις, όπου το θετικό δίκαιο αναγνωρίζει πειθαρχικό χαρακτήρα στις σχέσεις οργανωμένων συνόλων και προσώπων που δεν είναι όργανά τους με τη στενή έννοια του όρου, αν και συνδέονται μαζί τους οργανικά (κεφάλαιο Β').

4.2. Το πειθαρχικό φαινόμενο στο πεδίο των σχέσεων δημόσιων συνόλων και προσώπων - οργάνων τους.

Οι σχέσεις μεταξύ δημόσιων συνόλων και προσώπων οργάνων τους είναι χρονολογικά οι πρώτες βιοτικές³² σχέσεις στο δημόσιο χώρο, στις οποίες το θετικό δίκαιο αναγνώρισε στη χώρα³³ μας πειθαρχικό χαρακτήρα.

Πειθαρχικός χαρακτήρας αναγνωρίστηκε καταρχήν στις σχέσεις δημόσιων νομικών προσώπων και φυσικών προσώπων που δρουν για λογαριασμό τους με ιδιότητα δημόσιου υπαλλήλου. Στη συνέχεια ωστόσο, το θετικό δίκαιο, ακολουθώντας μια φυσιολογική πορεία εξέλιξης, αναγνώρισε πειθαρχικό χαρακτήρα σε όλες τις σχέσεις που συνδέουν φυσικό πρόσωπα - όργανα με δημόσια νομικά πρόσωπα.

Αυτό ακριβώς θα αναλύσουμε παρακάτω, δηλαδή τις σχέσεις εκείνες όπου το θετικό δίκαιο αναγνωρίζει πειθαρχικό χαρακτήρα ενός δημοσίου νομικού προσώπου με τα φυσικά πρόσωπα - όργανα του.

Το πειθαρχικό φαινόμενο στο πεδίο των σχέσεων δημόσιων νομικών προσώπων - δημοσίων υπαλλήλων.

---

³² Βιοτικές σχέσεις ονομάζουμε τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ ανθρώπων από μόνο το γεγονός της ύπαρξής τους σαν έμβιων όντων και χωρίς τη μεσολάβηση του φαινομένου του δικαίου.

Στο ελληνικό θετικό δίκαιο το πειθαρχικό φαινόμενο, στο πεδίο των σχέσεων δημόσιων νομικών προσώπων και φυσικών προσώπων που δρουν για λογαριασμό τους με ιδιότητα δημόσιου υπαλλήλου, εμφανίστηκε πολύ νωρίς. Εδώ θα πρέπει να πούμε πως χρησιμοποιούμε τον όρο δημόσιοι υπάλληλοι για να δηλώσουμε όχι μόνο τα πρόσωπα εκείνα που παρέχουν τις υπηρεσίες τους στο κράτος με σχέση διεπόμενη από το δημόσιο δίκαιο, αλλά γενικά κάθε πρόσωπο που συνδέεται με το κράτος ή άλλο δημόσιο νομικό πρόσωπο και μάλιστα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς.

Στη νομοθεσία, η αναγνώριση πειθαρχικό χαρακτήρα στις σχέσεις δημόσιων νομικών προσώπων - δημόσιων υπαλλήλων είναι φανερή. Σαν παράδειγμα αναφέρουμε το νόμο «Περί Δημοτικών Σχολείων» (ΕΤΚ Φ. 11/3,3,1834), το Ν. ΧΛΔ'26-6-1877 «Περί Πειθαρχικής εξουσίας εις την υπηρεσίαν του Υπουργείου των Οικονομικών», το Νόμο ΑΦΛΒ' «Περί του προσωπικού της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας», το ΒΔ της 15/17 Μαΐου 1900 «Περί πειθαρχικών ποινών επιβαλλομένων εις τους υπαλλήλους της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας», επίσης το Ν. 1188/81 «Περί κυρώσεως του κώδικος «Περί καταστάσεως προσωπικού Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως», στα Άρθρα 164-165, άρθρο 166 που αναφέρουν πειθαρχικά αδικήματα και ποινές.

Το ίδιο ακριβώς συμβαίνει και στη νομολογία, όπου τα δικαστήρια εντοπίζουν χωρίς δυσκολία τη στενή σχέση ανάμεσα στην ιεραρχική και την πειθαρχική εξουσία και δεν διστάζουν να αναγνωρίσουν την ύπαρξη του πειθαρχικού φαινομένου και εκεί ακόμη, όπου ο νομοθέτης δεν το καθιερώνει ρητά.

Επίσης, τα δικαστήρια χαρακτηρίζουν πειθαρχικές τις ποινές που επιβάλλονται σε δημόσιους υπαλλήλους, πειθαρχικά παραπτώματα της συμπεριφοράς την οδηγούν στις κυρώσεις αυτές κ.ο.κ.³⁴

---

³³ Σωτήρη Λύτρα, Το Πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 127.

³⁴ Ενδεικτικά ΣΤΕ 810/70 και 2123/73.

Επομένως, θεωρητικά, το πειθαρχικό φαινόμενο αποτελεί δεδομένο της νομικής πραγματικότητας στο πεδίο των σχέσεων δημοσίων συνόλων - δημοσίων υπαλλήλων. Αυτό που μένει είναι να δούμε αν το στοιχείο της έννοιας «πειθαρχία» που εντοπίσαμε στο πρώτο μέρος της εργασίας, επιβεβαιώνονται στην περίπτωση που εδώ αναλύουμε.

Η οργανική σύνδεση δημόσιων υπαλλήλων - κράτους δεν μπορεί να αμφισβητηθεί στο μέτρο που οι δημόσιοι υπάλληλοι είναι όργανα του κράτους και δρουν για λογαριασμό του. Έτσι, η εμφάνιση του πειθαρχικού φαινομένου στο χώρο που εξετάζουμε εδώ, συνδέεται αποφασιστικά με την ανάγκη να εκπληρωθεί σωστά ορισμένο έργο, συγκεκριμένα το έργο που έχει ανατεθεί στη Δημόσια Διοίκηση. Δυο βασικοί λόγοι μας οδηγούν στο συμπέρασμα αυτό.

Καταρχήν είναι φανερό πως οι πειθαρχικές κυρώσεις που επιβάλλονται σε βάρος δημοσίων υπαλλήλων, έχουν πάντοτε σαν αφορμή συμπεριφορές που άμεσα ή έμμεσα επηρεάζουν την υπηρεσία. Π.χ. το άρθρο 206 παρ.1 που μας αναφέρει τους λόγους για τους οποίους οι Δ.Υ. υπόκεινται σε πειθαρχικές ποινές, όπως άρνηση ή παρέλκυση εκτέλεσης υπηρεσίας.

Θα πρέπει να πούμε, πως συμπεριφορές που αποτελούν προϋποθέσεις πειθαρχικών κυρώσεων και δεν έχουν άμεση σχέση με την υπηρεσία, θα πρέπει να έχουν τουλάχιστον ορισμένη επίδραση στη λειτουργία της, γιατί διαφορετικά δεν στοιχειοθετείται πειθαρχικό παράπτωμα³⁵.

Ύστερα, στο ίδιο συμπέρασμα οδηγεί το γεγονός ότι οι συμπεριφορές που ενεργοποιούν το πειθαρχικό φαινόμενο στο κυρωτικό πεδίο, εκδηλώνονται συνήθως στα πλαίσια της ιεραρχικής οργάνωσης της Δημόσιας Διοίκησης που συνεπάγεται μια πιο έντονη δραστηριοποίηση του διοικητικού μηχανισμού, τουλάχιστον με τη μορφή ενότητας στη δράση των διοικητικών οργάνων.

---

³⁵ ΣΤΕ 566/69.

Πράγματι, η ύπαρξη διοικητικών οργάνων σε διάφορες βαθμίδες, δημιουργεί την ανάγκη ελέγχου των κατώτερων οργάνων από τα ανώτερα. Ο έλεγχος αυτός που ασκείται τόσο στις πράξεις, όσο και στα πρόσωπα, καταλήγει στην επιβολή κυρώσεων σε βάρος όσων δεν εκπληρώνουν σωστά τα καθήκοντά τους. Γίνεται λοιπόν φανερό πως οι κυρώσεις αυτές, συνδέονται απόλυτα με την ικανοποιητική λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης δηλαδή σε τελευταία ανάλυση με τη σωστή λειτουργία ενός δημόσιου συνόλου (κράτους ή άλλου Δ.Ν.Π.)³⁶, ενώ επιβάλλονται σε πρόσωπα που συνδέονται οργανικά μαζί της.

Επομένως, στο χώρο της Δημόσιας Διοίκησης, μπορούμε να πούμε πως πειθαρχία είναι στο χώρο αυτό το σύνολο των υποχρεώσεων (ή η συμμόρφωση σ' αυτές) που έχει ένα φυσικό πρόσωπο που ασκεί οργανικές λειτουργίες, ενταγμένο σε ένα δημόσιο νομικό πρόσωπο, απέναντι σ' αυτό το Δ.Ν.Π., υποχρεώσεις που αναφέρονται στον τρόπο, με τον οποίο πρέπει να εκπληρώνει τα καθήκοντά του, ή στη συμπεριφορά που πρέπει να τηρήσει γενικά, για να μη διαταραχθεί η ομαλή λειτουργία του δημόσιου αυτού συνόλου.

Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγουμε στο θέμα όσων συνδέονται μ' ένα Δ.Ν.Π., όντας όργανά του, χωρίς ωστόσο και να έχουν ιδιότητα Δ.Υ. με τη στενή και κλασσική έννοια του όρου.

---

³⁶ Σωτήρη Λύτρα, Τα Πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 135.

4.3. Το πειθαρχικό φαινόμενο στο πεδίο των σχέσεων δημόσιων νομικών προσώπων και φυσικών προσώπων οργάνων τους χωρίς την κλασσική ιδιότητα δημόσιου υπαλλήλου.

Το πειθαρχικό δίκαιο ξεπερνώντας την αντίληψη ότι το πειθαρχικό φαινόμενο αναπτύσσεται μοναδικά στα πλαίσια της ιεραρχικής οργάνωσης της Δημόσιας Διοίκησης, αναγνώρισε τελικά πειθαρχικό χαρακτήρα στις σχέσεις που συνδέουν κάθε πρόσωπο που παρέχει τις υπηρεσίες του, όντας όργανό του, σ' ένα δημόσιο σύνολο, ανεξάρτητα από τη φύση της σχέσης που το συνδέει μαζί του³⁷.

Αυτό φαίνεται σε διάφορους νόμους όπως τον Ν.3142/55, ή τον Ν.993/79 άρθρο 33, ενώ και τα δικαστήρια αναγνωρίζουν πειθαρχικό χαρακτήρα στις σχέσεις οργάνων - δημόσιων συνόλων, παρά το γεγονός ότι τα πρόσωπα ή όργανα, για τα οποία πρόκειται εδώ, δεν είναι Δ.Υ. τουλάχιστον με την κλασσική έννοια του όρου.

Επομένως, ο πειθαρχικός χαρακτήρας των σχέσεων κράτους και οργάνων του χωρίς την ιδιότητα του Δ.Υ. πρέπει να θεωρείται δεδομένος.

Μόνο το γεγονός ότι ορισμένα φυσικά πρόσωπα - όργανα δρουν στα πλαίσια μιας ιεραρχικής οργάνωσης που διέπεται από τους κανόνες του δημοσίου δικαίου, δεν είναι σε θέση και να διαφοροποιήσει και τη θεμελίωση του πειθαρχικού φαινομένου σε περιπτώσεις, όπου το στοιχείο παρόμοιας οργάνωσης λείπει ή έστω δεν εκφράζεται με την ίδια ένταση. Ο βαθμός έντασης εξάλλου του πειθαρχικού φαινομένου, συνεπαγόμενος είτε σφοδρότερες κυρώσεις είτε την υπαγωγή ευρύτερης περιοχής δραστηριοτήτων

---

³⁷ - Σωτήρη Λύτρα, Τα Πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 137.

στην κυρωτική διαδικασία, δεν αποτελεί και στοιχείο διαφοροποίησης του πειθαρχικού φαινομένου. Σε απόλυτη εξάρτηση από στοιχεία σκοπιμότητας ο βαθμός αυτός δεν έχει την παραμικρή σχέση ε την έννοια της πειθαρχίας και τη θεμελίωση της στο θετικό δίκαιο.

Το θετικό δίκαιο ιδρύοντας το πειθαρχικό φαινόμενο σε δύο περιπτώσεις που δεν εντάσσονται στις κατηγορίες που αναλύσαμε, παρά το γεγονός ότι αφορούν πρόσωπα - όργανα ενός δημόσιων συνόλου, αναφέρεται σ' αυτές με τον ίδιο τρόπο.

Η πρώτη αφορά τον πειθαρχικό χαρακτήρα των σχέσεων φυσικών προσώπων - οργάνων και δημοσίων συνόλων, όταν τα πρώτα αποτελούν μέλη συλλογικών διοικητικών οργάνων. Η δεύτερη αναφέρεται στον πειθαρχικό χαρακτήρα των σχέσεων κράτους και όσων εκπληρώνουν τη στρατιωτική τους θητεία στις ένοπλες δυνάμεις της χώρας.

4.3.1. Η περίπτωση των φυσικών προσώπων - μελών συλλογικών διοικητικών οργάνων.

Το θετικό δίκαιο αναγνωρίζει και στις σχέσεις των φυσικών προσώπων - μελών συλλογικών διοικητικών οργάνων με το κράτος ή άλλα δημόσια σύνολα πειθαρχικό χαρακτήρα, χαρακτηρίζοντας για παράδειγμα πειθαρχικές τις κυρώσεις ή άλλα μέτρα που επιβάλλονται στο μέλη συλλογικών διοικητικών οργάνων, όταν παραμιλούν τις υποχρεώσεις τους.

Αν και στις περισσότερες περιπτώσεις γίνεται λόγος από το δικαστήριο για διοικητικά μέτρα, θα πρέπει να δεχθούμε πως πρόκειται για εκδηλώσεις του

- S. Lytras, Agents et organes administratifs, σελ. 227.

πειθαρχικού φαινομένου στην ευρεία του έννοια, αφού σε κάθε περίπτωση το μέτρο δεν παίρνεται για λόγους ανεξάρτητους από τη συμπεριφορά ορισμένου προσώπου, αλλά ακριβώς εξαιτίας της συμπεριφοράς αυτής, άσχετα από το ότι η τελευταία δεν αποτελεί και πειθαρχικό αδίκημα με την έννοια ότι δεν αποτελεί προϋπόθεση επιβολής πειθαρχικής κύρωσης ρητά προβλεπόμενης από το νόμο σαν τέτοιας³⁸.

Επομένως το θετικό δίκαιο αναγνωρίζει τον πειθαρχικό χαρακτήρα των σχέσεων κράτους - φυσικών προσώπων - μελών συλλογικών διοικητικών οργάνων. Σε ποια όμως στοιχεία βασίζεται ο χαρακτηρισμός αυτός;

Καταρχήν δεν υπάρχει αμφιβολία πως τα πρόσωπα μέλη του συλλογικού διοικητικού οργάνου είναι όργανα του συνόλου, στο οποίο εντάσσεται το συλλογικό Διοικητικό όργανο. Πρόκειται για άμεσα όργανα του δημόσιου συνόλου, αφού πρόκειται για τα όργανα διοίκησης του που προβλέπονται στον καταστατικό του νόμο.

Ύστερα, από διάφορες αποφάσεις ου έχουν ενδώσει κατά καιρούς τα δικαστήρια, είναι φανερό πως πρόκειται για μέτρα που παίρνονται με τον ένα ή τον άλλο τρόπο για την ομαλή λειτουργία του δημόσιου συνόλου, όπου λειτουργούν τα αντίστοιχα όργανα, πράγμα που κατ' επέκταση σημαίνει πως και οι αντίστοιχες υποχρεώσεις των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης συνδέονται με τη λειτουργία αυτή. Όπως πχ η απόφαση 419/65 του Σ.Τ.Ε., ή η2302/65του Σ.Τ.Ε.³⁹

Συμπερασματικά λοιπόν και η περίπτωση των φυσικών προσώπων - μελών συλλογικών διοικητικών οργάνων η έρευνα του θετικού δικαίου αποκαλύπτει τη σύνδεση του πειθαρχικού φαινομένου με την οργάνωση και τη λειτουργία ενός δημόσιου συνόλου.

---

³⁸ Σωτήρη Λύτρα, Τα Πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 149.

Το ίδιο συμβαίνει με τα πρόσωπα που εκπληρώνουν τη στρατιωτική τους θητεία στις ένοπλες δυνάμεις της χώρας.

4.3.2. Η περίπτωση όσων υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία στις ένοπλες δυνάμεις της χώρας.

Από πρώτη άποψη, θεωρείται ότι η περίπτωση όσων υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία, δεν θα έπρεπε να αναλυθεί εδώ,⁴⁰ για το λόγο ότι τα άτομα αυτά εκπληρώνουν απέναντι στο κράτος μια βασική υποχρέωση και δεν είναι όργανά του. Αν και αυτό είναι ακριβές, εντούτοις δεν μπορεί να στερήσει από τα πρόσωπα⁴¹ αυτά, την ιδιότητα οργάνου του κράτους, ιδιότητα που αποκτούν από το γεγονός ότι ασκούν μια δημόσια λειτουργία που είναι εκείνη της εξασφάλισης της άμυνας της χώρας. Το ερώτημα που προκύπτει εδώ, είναι αν όσοι υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία, υπόκεινται στο πειθαρχικό φαινόμενο κι αν αυτό συμβαίνει σε ποια βάση στηρίζεται το φαινόμενο αυτό.

Καταρχήν, ο πειθαρχικός χαρακτήρας των σχέσεων στρατιωτών και κράτους δεν γεννάει αμφιβολία. Άλλωστε, το πειθαρχικό στοιχείο στις ένοπλες δυνάμεις είναι πολύ έντονο.

Ο πειθαρχικός χαρακτήρας των σχέσεων κράτους - στρατιωτών πηγάζει από συγκεκριμένες διατάξεις του θετικού δικαίου όπως ο Σ.Κ. (20 - 1), αλλά και από τη νομολογία όπου καθορίζονται και οι πειθαρχικές κυρώσεις κατά των στρατιωτικών.^{42/43}

---

³⁹ Σωτήρη Λύτρα, Τα Πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ.150.

⁴⁰ Σωτήρη Λύτρα, Τα Πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ.150.

⁴¹ Βλ. Άρθρο 4 παρ. 6 του Συντάγματος.

⁴² Βλ. Άρθρο 2 παρ. 4 του Στρατιωτικού Κανονισμού.

⁴³ Βλ. Άρθρο 10 παρ. 2 του Στρατιωτικού Κανονισμού

Επομένως, μπορούμε να θεωρήσουμε σαν δεδομένο ότι με βάση το ελληνικό δίκαιο το πειθαρχικό φαινόμενο εντοπίζεται στις σχέσεις κράτους - στρατιωτών.

Το ερώτημα που προκύπτει εδώ είναι αν επαληθεύονται και στην περίπτωση που αναλύουμε, οι θέσεις του θετικού δικαίου πάνω στα στοιχεία που συγκροτούν την έννοια της πειθαρχίας ερώτημα που αντιμετωπίζουμε αμέσως στη συνέχεια.

Πράγματι, εφόσον φάνηκε ότι οι στρατιώτες είναι όργανα του κράτους και από τη στιγμή που είναι βέβαιο ότι συντελούν στην άμυνα της χώρας, με βάση μάλιστα ρητή συνταγματική πρόβλεψη, παρέχοντας έτσι μια από τις ουσιαστικότερες δημόσιες υπηρεσίες, εκείνη της εξασφάλισης της χώρας από εξωτερικούς κινδύνους⁴⁴, γίνεται φανερό η επαλήθευση των δεδομένων της ως τώρα ανάλυσής μας.

Συμπερασματικά, είτε εντάσσονται στο πλαίσιο της ιεραρχικής οργάνωσης της Δημόσιας Διοίκησης είτε όχι, είτε διέπονται από ιδιαίτερους κανόνες, ξεχωριστούς από τους κανόνες που ρυθμίζουν τις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών είτε από κανόνες ολικά ή μερικά ίδιους με τους τελευταίους, οι σχέσεις, στις οποίες αναφερόμαστε στα πλαίσια αυτού του κεφαλαίου, είναι σε κάθε περίπτωση σχέσεις Δ.Ν.Π. και φυσικών προσώπων που ασκούν για λογαριασμό τους οργανικές λειτουργίες.

Το συμπέρασμα καλύπτει και τις περιπτώσεις όσων αποτελούν μέλη ενός συλλογικού διοικητικού οργάνου ή εκπληρώνουν τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις.

---

⁴⁴ Βλ. Ν. Αλιβιζάτος, Η συνταγματική θέση των ενόπλων δυνάμεων, 1987.

Επομένως, μπορούμε να πούμε ότι η ουσία του πειθαρχικού φαινομένου βρίσκεται στη σύνδεση των υποχρεώσεων ορισμένου προσώπου με την οργάνωση και τη λειτουργία ενός δημοσίου συνόλου.

Τα ίδια αποτελέσματα επιβεβαιώνονται και σε κάθε άλλη περίπτωση, όπου το θετικό δίκαιο ιδρύει το πειθαρχικό φαινόμενο έξω από το πεδίο των σχέσεων Δ.Ν.Π. και φυσικών προσώπων οργάνων τους με τη στενή σημασία του όρου. Περιπτώσεις, στις οποίες αναφερόμαστε ευθύς αμέσως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Το πειθαρχικό φαινόμενο πέρα από το πεδίο των σχέσεων δημοσίων συνόλων και φυσικών προσώπων οργάνων τους.

5.1. Γενικά

Πέρα από τις περιπτώσεις που εντοπίσαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο το ελληνικό δίκαιο αναγνωρίζει πειθαρχικό χαρακτήρα σε μια σειρά σχέσεων που έχουν σαν κοινό παρανομαστή το γεγονός ότι αναπτύσσονται μεταξύ δημοσίων συνόλων και προσώπων που δεν αποτελούν όργανά τους με τη στενή σημασία του όρου. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν π.χ. οι σχέσεις φοιτητών και ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, οι σχέσεις γιατρών, δικηγόρων με τους επαγγελματικούς τους συλλόγους κ.ο.κ.

Εδώ, θα εντάξουμε τα πειθαρχικά μεγέθη που ανήκουν στην κατηγορία την εξετάζουμε εδώ, σε δύο βασικές ενότητες, στην πρώτη, όπου το πειθαρχικό φαινόμενο εντοπίζεται στις σχέσεις δημοσίων συνόλων και φυσικών

προσώπων, και στη δεύτερη όπου το πειθαρχικό φαινόμενο εντοπίζεται στις σχέσεις δημοσίων συνόλων και νομικών προσώπων.

5.2. Το πειθαρχικό φαινόμενο στο πεδίο των σχέσεων δημοσίων συνόλων και φυσικών προσώπων.

Το ελληνικό θετικό δίκαιο ξεφεύγοντας από την αντίληψη πως η έννοια της πειθαρχίας περιορίζεται στις σχέσεις μεταξύ οργανωμένων συνόλων και φυσικών προσώπων - οργάνων τους, προχώρησε βαθμιαία στην αναγνώριση πειθαρχικού χαρακτήρα στις σχέσεις οργανωμένων συνόλων και φυσικών προσώπων που δεν είναι όργανά τους με τη στενή έννοια του όρου.

Οι περιπτώσεις στις οποίες αναγνωρίστηκε από το θετικό μας δίκαιο ο πειθαρχικός χαρακτήρας παρόμοιων σχέσεων, χωρίζονται σε δυο βασικές κατηγορίες⁴⁵. Στην πρώτη, όπου είναι ορατή μια σύνδεση των προσώπων αυτών με τη λειτουργία ενός οργανωμένου συνόλου, σύνδεση που συμπίπτει με τη διαπίστωση ότι τα πρόσωπα αυτά κάνουν χρήση των υπηρεσιών που παρέχουν τα οργανωμένα σύνολα.

Στη δεύτερη, όπου φαίνεται ένα έλεγχος που ασκείται από το οργανωμένο σύνολο πάνω στη δραστηριότητα αυτών των προσώπων, έλεγχος μέσα από τον οποίο γίνεται φανερή η εξάρτηση της συνοχής ή της σωστής λειτουργίας του συνόλου από τη σωστή άσκηση της δραστηριότητας του προσώπου, σε τελευταία ανάλυση δηλαδή η σύνδεση της δραστηριότητας του τελευταίου με τη λειτουργία του προσώπου.

5.3. Πειθαρχικός χαρακτήρας σχέσεων δημόσιων συνόλων και φυσικών προσώπων που κάνουν χρήση των υπηρεσιών τους.

Το θετικό δίκαιο χαρακτηρίζει πειθαρχικές τις σχέσεις κράτους ή άλλου δημοσίου συνόλου και όσων κάνουν χρήση μιας δημόσιας υπηρεσίας, ιδιαίτερα μέσα από τον χαρακτηρισμό σαν πειθαρχικών των κυρώσεων που επιβάλλονται σε όσους παραβαίνουν τις υποχρεώσεις που πρέπει να εκπληρώσουν, κάνοντας χρήση των υπηρεσιών αυτών.

Σαν παράδειγμα μπορούμε να αναφέρουμε τις σχέσεις^{46/47} φοιτητών και πανεπιστημίων, στις οποίες ο νομοθέτης δίνει πειθαρχικό χαρακτήρα (Ν.1268/82).

Επίσης πειθαρχικό χαρακτήρα αναγνωρίζει το θετικό δίκαιο στις σχέσεις κράτους και όσων χρησιμοποιούν μια δημόσια υπηρεσία, με τρόπο - λιγότερο ή περισσότερο - ευκαιριακό αυτή τη φορά.

Έτσι, το ελληνικό δίκαιο αναγνωρίζει πειθαρχικό χαρακτήρα στις σχέσεις κράτους και όσων χρησιμοποιούν τα λιμάνια της χώρας Ν.499/47⁴⁸, άρθρο 1.

Συμπερασματικά, ο πειθαρχικός χαρακτήρας των σχέσεων κράτους ή άλλων δημόσιων συνόλων και όσων κάνουν χρήση των υπηρεσιών τους, δεν προκαλεί το παραμικρό πρόβλημα. Αυτό που θα εξετάσουμε τώρα, είναι σε ποια στοιχεία θεμελιώνεται στο θετικό δίκαιο ο πειθαρχικός χαρακτήρας των σχέσεων στις περιπτώσεις αυτές.

---

⁴⁵ Σωτήρη Λύτρα, Το Πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 156.

⁴⁶ Ν. 5343/32 «Περί Οργανισμού του Πανεπιστημίου Αθηνών» βλ. και ΣΤΕ 2564/68 (ολ.)

⁴⁷ Ν. 1268/82 «Για τη δομή και τη λειτουργία των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων».

⁴⁸ Ν. 499/1947 «Περί πειθαρχικής εξουσίας των προϊσταμένων των λιμενικών αρχών», όπως κωδικοποιήθηκε με το ΒΔ 9/22 Ιουνίου 1948 «Περί κωδικοποίησης διατάξεων περί πειθαρχικής εξουσίας των προϊσταμένων των λιμενικών αρχών».

Με βάση τα παραπάνω μπορούμε να συμπεράνουμε, πως ο πειθαρχικός χαρακτήρας των σχέσεων που αναλύσαμε, αναγνωρίζεται από το θετικό δίκαιο στο γεγονός ότι τα πρόσωπα που αποτελούν αντικείμενο πειθαρχικής εξουσίας μετέχουν, όπως ακριβώς τα πρόσωπα - όργανα, στη λειτουργία ενός δημοσίου συνόλου (μιας δημόσιας υπηρεσίας), την οποία εξίσου μ' εκείνα μπορούν αποφασιστικά να επηρεάσουν.

Παρόμοια τοποθέτηση του θετικού δικαίου είναι αναμφίβολα σύμφωνη με τη λογική, τουλάχιστον εκείνη που το ίδιο υιοθέτησε, χαρακτηρίζοντας πειθαρχικές τις σχέσεις δημοσίων συνόλων και προσώπων οργάνων τους.

Καθώς και στις δυο περιπτώσεις η ανάγκη συμμόρφωσης σε ορισμένους κανόνες λειτουργία είναι απαραίτητη για την πραγματοποίηση του «σκοπού», τον οποίο επιδιώκει η ίδρυση και λειτουργία του συνόλου, τη σωστή δηλαδή και αποδοτική παροχή υπηρεσιών στο κοινωνικό σύνολο ή ένα μέρος της, ο πειθαρχικός χαρακτήρας των σχέσεων φυσικών προσώπων - οργανωμένων συνόλων, στη βάση των υποχρεώσεων που τα πρώτα αναλαμβάνουν - για την πραγματοποίηση αυτού του σκοπού - απέναντι στα δεύτερα, είναι προφανής.

Όμως, αν οι πιο πάνω διαπιστώσεις είναι βάσιμες και αν το στοιχείο συμμόρφωση των υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης απέναντι σ' ένα δημόσιο σύνολο υπάρχει σίγουρα, μπορούμε να πούμε πως - με βάση το θετικό δίκαιο - όσοι χρησιμοποιούν μια δημόσια υπηρεσία και υπόκεινται από την αιτία αυτή στο πειθαρχικό φαινόμενο, συνδέονται οργανικά με ένα δημόσιο σύνολο; Η απάντησή μας είναι θετική.

Καταρχήν, σύμφωνα με την ανάλυση που προηγήθηκε, στην έννοια της οργάνωσης μετέχουν όχι μόνο τα μέρη που συνεργάζονται στα πλαίσια ενός συνόλου, με την ιδιότητα του οργάνου του συνόλου σε στενή έννοια, αλλά ακόμα και τα πρόσωπα αυτά που χωρίς να είναι όργανα του συνόλου με τη στενή έννοια, επηρεάζουν σε τέτοιο βαθμό τη δραστηριότητα του οργάνου, ώστε επηρεάζουν τελικά την ίδια την λειτουργία του συνόλου. Επομένως, η περίπτωση που αντιμετωπίζουμε εδώ, αποτελεί διεύρυνση της οργάνωσης του

συνόλου, άρα και του ίδιου του συνόλου, διεύρυνση που καθιστά οργανική τη σύνδεση φυσικού προσώπου και οργανωμένου συνόλου.

Στο μέτρο πράγματι που η αναγκαία δραστηριότητα όσων κάνουν χρήση των υπηρεσιών του συνόλου, έχει άμεση επίδραση στον τρόπο που παρέχεται η υπηρεσία, είναι φανερό, σύμφωνα με την ανάλυσή μας, ότι αποτελεί στοιχείο που συνδέεται με τη λειτουργία και πιο πέρα με την οργάνωση του συνόλου, που υπάρχει μοναδικά, για να εξασφαλίσει την ικανοποιητική λειτουργία του τελευταίου.⁴⁹

Κατά λογική ανάγκη λοιπόν, η δραστηριότητα των προσώπων που κάνουν χρήση μιας δημόσιας υπηρεσίας, στο μέτρο που μπορεί αποφασιστικά να διαταράξει την ομαλή λειτουργία της τελευταίας, διευρύνει την οργάνωση του δημόσιου συνόλου, μεταβάλλοντας - ταυτόχρονα - τα πρόσωπα αυτά σε φορείς μιας διευρυμένης λειτουργίας του συνόλου· αποτέλεσμα που προκύπτει βέβαια μέσα από την υπαγωγή των προσώπων που κάνουν χρήση μιας δημόσιας υπηρεσίας σε ορισμένο πειθαρχικό καθεστώς, υπαγωγή που επισημαίνει και τη σημασία της δραστηριότητας αυτής για το δημόσιο σύνολο.⁵⁰

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε πως το πειθαρχικό φαινόμενο εντοπίζεται - και στην περίπτωση όσων κάνουν χρήση μιας δημόσιας υπηρεσίας που αποδεικνύονται ταυτόχρονα υποκείμενα της πειθαρχικής σχέσης - στο πλαίσιο μιας διευρυμένης οργάνωσης του κράτους ή άλλου δημοσίου νομικού προσώπου, πλαίσιο, στο οποίο το πειθαρχικό φαινόμενο βρίσκει ένα δεύτερο όσο και φυσιολογικό πεδίο εφαρμογής.

---

⁴⁹ ΣΤΕ 235/31

⁵⁰ Σωτήρη Λύτρα, Το Πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 162.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Το πειθαρχικό φαινόμενο στο πεδίο των σχέσεων δημόσιων συνόλων και φυσικών προσώπων που ασκούν δραστηριότητες υποκείμενες σε ρυθμιστική παρέμβαση και έλεγχο.

6.1. Γενικά

Το θετικό δίκαιο αναγνώρισε πειθαρχικό χαρακτήρα στις κυρώσεις - και κατ' επέκταση στις αντίστοιχες σχέσεις - που επιβάλλονται σε βάρος προσώπων που χωρίς να είναι όργανα του κράτους ή άλλου δημόσιου συνόλου, με τη στενή σημασία του όρου, ασκούν δραστηριότητες ελεγχόμενες από τη Δημόσια Διοίκηση, εξαιτίας της μεγάλης σπουδαιότητας που παρουσιάζουν για το κοινωνικό σύνολο.

Δυο είναι εδώ οι κατηγορίες που μας ενδιαφέρουν:

Την πρώτη συγκροτούν οι περιπτώσεις όπου η άσκηση ορισμένης δραστηριότητας ρυθμίζεται συστηματικά με κανόνες δικαίου που η εφαρμογή τους ελέγχεται από το ίδιο το κράτος ή από όργανα που δρουν για λογαριασμό του.

Τη δεύτερη συγκροτούν οι περιπτώσεις όπου η Πολιτεία δεν αρκείται απλώς να υποβάλλει ορισμένη - κατά την εκτίμησή τους σημαντική - δραστηριότητα διοικούμενων σε ουσιαστική ρύθμιση και κρατικό έλεγχο.

Προχωρώντας περισσότερο αναθέτει τον έλεγχο της δραστηριότητας αυτής στα ίδια τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα, τα οποία υποχρεώνει σε ορισμένου είδους οργάνωση, μέσα από την οποία εξασφαλίζεται τόσο ο έλεγχος αυτός, όσο και η επιβολή κυρώσεων σε βάρος εκείνων που παραβαίνουν τις νόμιμες υποχρεώσεις τους, δηλαδή δεν εκπληρώνουν σωστά τα καθήκοντά τους.

6.2. Περιπτώσεις ελεγχόμενων από το κράτος επαγγελματιών.

Οι περιπτώσεις που σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο, εντάσσονται στην κατηγορία που ερευνούμε είναι πολλές. Εδώ θα αναφέρουμε ορισμένα παραδείγματα.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το γεγονός της αναγνώρισης από το θετικό δίκαιο πειθαρχικού χαρακτήρα στις σχέσεις κράτους και ιδιοκτητών εκπαιδευτηρίων από τη μια μεριά και κράτους και διδακτικού προσωπικού ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων από την άλλη, όπως και τις ποινές που επιβάλλονται από μέρους κρατικών οργάνων σε ιδιοκτήτες και διδακτικό προσωπικό ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων.

Ένα άλλο παράδειγμα είναι έλεγχος που ασκεί το κράτος πάνω στα τουριστικά και ταξιδιωτικά γραφεία και πρακτορεία.⁵¹ Π.χ. το άρθρο 2 του Β.Δ. 17/30-3-39 κάνει λόγο για τον έλεγχο πάνω στα τουριστικά γραφεία κ.λ.π., ενώ σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 του ίδιου Β.Δ. καθορίζονται οι κυρώσεις που θα υποστούν τα πιο πάνω γραφεία, αν κριθεί ότι έχουν ξεφύγει από αυτά που προβλέπει το Β.Δ. επομένως, η άμεση σχέση ελέγχου και πειθαρχικού φαινομένου προκύπτει με χαρακτηριστική άνεση από τα παραπάνω νομοθετικά δεδομένα.

Στις πιο πάνω περιπτώσεις, εισάγεται περισσότερο ή λιγότερο οργανωμένο πειθαρχικό δίκαιο για τις αντίστοιχες κατηγορίες δραστηριοτήτων, στην πρώτη μάλιστα η εισαγωγή του πειθαρχικού Δικαίου είναι το αποκλειστικό αντικείμενο του «νόμου».

---

⁵¹ Βλ. άρθρο 41, Ν. 682/77 «Περί Ιδιωτικών Σχολείων Γενικής Εκπαιδεύσεως και Σχολικών Οικοτροφείων».

Ακολουθώντας πιστά τον νομοθέτη η νομολογία μιλάει καθαρά στις περιπτώσεις αυτές για πειθαρχικές παραβάσεις και ποινές για πειθαρχικά Συμβούλια και πειθαρχική ευθύνη.

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα «ΣΤΕ 3777/79 η οποία χαρακτηρίζει την οριστική άρση της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας όλων των τάξεων της επαγγελματικής Σχολής, για την οποία επρόκειτο. Πειθαρχική και κρίνει ότι ορισμένη συμπεριφορά των ιδιοκτητών της Σχολής συνιστούν μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων των ιδιοκτητών της Σχολής, που μπορεί να επισύρει και την πειθαρχική ποινή της προσωρινής ή οριστικής άρσης της άδειας ιδρύσεων και λειτουργίας τμήματος ή ολόκληρης της Σχολής επιβαλλόμενη από το αρμόδιο πειθαρχικό Συμβούλιο.⁵²

Συμπερασματικά, το θετικό Δίκαιο αναγνωρίζει πειθαρχικό χαρακτήρα στις σχέσεις κράτους ή άλλων οργανωμένων δημόσιων συνόλων και φυσικών προσώπων που οι δραστηριότητές τους ελέγχονται από τα δημόσια αυτά σύνολα το ίδιο συμβαίνει, όπως θα δούμε, όταν το κράτος αναθέτει τον έλεγχο αυτό στους ίδιους τους ενδιαφερόμενους, που για το σκοπό αυτό οργανώνει σε ιδιαίτερα δημόσια νομικά πρόσωπα.

6.3. Περιπτώσεις αυτοελεγχόμενων επαγγελματιών.

Στα πλαίσια της ελληνικής έννομης τάξης το θετικό δίκαιο αναθέτει συχνά τον έλεγχο ορισμένης δραστηριότητας που η άσκησή της κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική για το κοινωνικό σύνολο, όχι σε κρατικά όργανα, αλλά στους ίδιους τους ενδιαφερόμενους.

---

⁵² Σωτήρη Λύτρα, Το Πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 179.

Αυτό γίνεται π.χ. με όσους ασκούν τα ελεύθερα επαγγέλματα όπως γιατρούς, δικηγόρους κ.λ.π. τα πρόσωπα αυτά οργανώνονται σε Συλλόγους (Δικηγορικός κ.λ.π.) σύμφωνα με το νόμο, τα οποία είναι Δ.Ν.Π. που ελέγχουν, αν τα πρόσωπα - μέλη τους τηρούν κατά την άσκηση του επαγγέλματος τους τη συμπεριφορά που απαιτεί ο νόμος.

Οι Σύλλογοι αυτοί που μπορούμε να ονομάζουμε Δημόσιους⁵³ και οι οποίοι διέπονται από το δημόσιο⁵⁴ δίκαιο, ταυτόχρονα εξυπηρετούν και τα επαγγελματικά συμφέροντα των μελών τους μια και στις περιπτώσεις αυτές δεν υπάρχουν ιδιαίτεροι επαγγελματικοί σύλλογοι, μέσα από τους οποίους οι επαγγελματίες-μέλη τους θα μπορούσαν να προωθήσουν τα νόμιμα συμφέροντά τους. Το ερώτημα που προκύπτει είναι αν οι σύλλογοι αυτοί δρουν στα πλαίσια σχέσεων που έχουν σύμφωνα με το θετικό μας δίκαιο πειθαρχικό χαρακτήρα. Όπως δείχνει τώρα η ανάλυση, η απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι καταφατική.

Καταρχήν δεν χρειάζεται ιδιαίτερη προσπάθεια να διαπιστωθεί ότι τα πρόσωπα αυτά δεν είναι όργανα του κράτους με τη στενή σημασία του όρου. Πρόκειται για πρόσωπα που δρουν αποκλειστικά για δικό τους λογαριασμό - η δράση τους δεν καταλογίζεται σε καμιά περίπτωση στο κράτος - απλώς εξαιτίας της σπουδαιότητά της για το κοινωνικό σύνολο η δραστηριότητά τους υποβάλλεται σε ρύθμισή και έλεγχο από μέρους του κράτους.

Όπως προκύπτει από την ανάλυση το πειθαρχικό φαινόμενο θεμελιώνεται στη βάση συμμετοχής των προσώπων - υποκειμένων της πειθαρχικής σχέσης στην οργάνωση και κατ' επέκταση στη λειτουργία ενός δημοσίου συνόλου.

Η προσήλωση του θετικού δικαίου στο κριτήριο που ως τώρα αποδείχτηκε ότι υιοθετεί, είναι κατ' αρχή επαληθεύσιμη στην περίπτωση που το πειθαρχικό

---

⁵³ Σωτήρη Λύτρα, Το Πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 181.

⁵⁴ Σωτήρη Λύτρα, Το Πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 181.

φαινόμενο εντοπίζεται στις σχέσεις των προσώπων που η δραστηριότητά τους ελέγχεται κατευθείαν από το κράτος, χωρίς την παρεμβολή Δ.Ν.Π., στα οποία οργανώνονται επαγγελματικά τα πρόσωπα αυτά, αλλά και επαληθεύσιμη στην περίπτωση των αυτοελεγχόμενων επαγγελματιών.

6.3.1. Η περίπτωση των ελεγχόμενων επαγγελματιών.

Η άποψη ότι εδώ, το πειθαρχικό φαινόμενο θεμελιώνεται στη διεύρυνση της οργάνωσης του δημόσιου συνόλου κράτους⁵⁵, είναι ισχυρή. Και αυτό γιατί στην περίπτωση αυτή το κράτος δεν αρκείται να υποβάλει σε ορισμένο έλεγχο τις δραστηριότητες ορισμένων προσώπων, συνδέοντας της έλλειψη συμμόρφωσης στις διαταγές του με την διαδικασία ενεργοποίησης μιας κυρωτικής αντίδρασης. Επιπλέον, εντάσσει τον ασκούμενο έλεγχο σε μια διαδικασία εξασφάλισης της σωστής ανάπτυξης της δραστηριότητας αυτής - στην οποία περιλαμβάνεται και η αντιμετώπιση κάθε ανυπακοής - με μια κλίμακα κυρώσεων, που έχουν διαταχθεί με τρόπο που κρίνεται ότι είναι σε θέση να πετύχει την εξασφάλιση αυτή.

Ενεργώντας όμως έτσι το θετικό δίκαιο εντάσσει τα πιο πάνω πρόσωπα στο μηχανισμό του κράτους⁵⁶ - με την ευρεία έννοια - πετυχαίνοντας μέσα από την κατεύθυνση αυτή της δραστηριότητάς τους ορισμένο όφελος υπέρ του κοινωνικού συνόλου. Όφελος που σε άλλη περίπτωση θα πετύχαινε μόνο, αν ασκούσε το ίδιο τη δραστηριότητα αυτή, πράγμα που για διάφορους λόγους δεν κάνει⁵⁷. Αυτό προκύπτει τόσο από τη νομολογία, όσο και από τη θεωρία. Π.χ.

---

⁵⁵ Σωτήρη Λύτρα, Το Πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 188.

⁵⁶ Τα ελεγχόμενα, έτσι πρόσωπα, δεν γίνονται και άμεσα όργανα του Κράτους.

⁵⁷ Αδυναμία πληρωμής μισθού σε μεγάλο αριθμό προσώπων, π.χ. όχι παρακώλυση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας κ.α.

Σ.Τ.Ε. 1725/77 που αφορά κυρώσεις που μιλάνε για το εξαγωγικό εμπόριο, ή Σ.Τ.Ε. 1693/74 που αφορά τη λειτουργία των φαρμακείων, ή γενικότερα τη λειτουργία και εφαρμογή της φαρμακευτικής νομοθεσίας Σ.Τ.Ε. 551/78.

Συμπερασματικά, το θετικό δίκαιο, θεσπίζοντας πειθαρχικές κυρώσεις στις περιπτώσεις που αναλύουμε εδώ, δείχνει απόλυτη συνέπεια στο κριτήριο που έχει υιοθετήσει, συνδέοντας την έννοια της πειθαρχίας με την οργάνωση και κατ' επέκταση την λειτουργία ενός δημόσιου συνόλου. Το ίδιο συμβαίνει και όταν η δραστηριότητα ορισμένων προσώπων ελέγχεται από δημόσια νομικά πρόσωπα που το κράτος ιδρύει για το σκοπό αυτό.

6.3.2. Η περίπτωση των αυτοελεγχόμενων επαγγελματιών.

Μόνο το γεγονός ότι το κράτος ιδρύει ιδιαίτερα Δ.Ν.Π., στα οποία αναθέτει τον έλεγχο της επαγγελματικής δραστηριότητας ορισμένων προσώπων, τα οποία υποβάλλει σε πειθαρχικές κυρώσεις - έλεγχο που διαφορετικά θα ασκούσε το ίδιο - αρκεί από πρώτη άποψη να ισχυροποιήσει την εντύπωση πως το πειθαρχικό φαινόμενο συμπίπτει κι εδώ με τη διεύρυνση της κρατικής οργάνωσης.

Και αυτό γιατί, αν η άσκηση από μέρους του κράτους μπορεί να οδηγήσει στη διεύρυνση αυτή, το ίδιο στο αποτέλεσμα αυτό μπορεί να οδηγήσει η συγκρότηση των ενδιαφερόμενων επαγγελματιών σε Δ.Ν.Π. Όχι τόσο γιατί τα νομικά αυτά πρόσωπα ελέγχουν τις επαγγελματίες - μέλη τους - όσο, γιατί συγκροτώντας τους τελευταίους σε Δ.Ν.Π. η έννομη τάξη τονίζει εμφαντικά την έξοχη σημασία της δραστηριότητάς τους για το δημόσιο συμφέρον και συνακόλουθα τη στενή τους με την οργάνωση του κράτους⁵⁸.

---

⁵⁸ Juglart de M. Les sanctions administratives dans la législation recente jce, La Semaine juridique, 1942,σελ.283.

Βέβαια, εδώ θα μπορούσαμε να πούμε πως η σχέση των ελεύθερων επαγγελματιών με τους δημόσιους συλλόγους, στους οποίους ανήκουν, μπορεί να θεωρηθεί ότι τοποθετείται στα πλαίσια του ιδιωτικού δικαίου.

Αυτό όμως δεν είναι βάσιμο, κι αυτό γιατί το γεγονός ότι τα Δ.Ν.Π. αυτά θάλπουν και το ιδιωτικό συμφέρον των επαγγελματιών μελών τους, δεν είναι σε θέση και να βλάψει το δημόσιο χαρακτήρα τους και ταυτόχρονα το δημόσιο χαρακτήρα της σχέσης τους με τα μέλη τους χαρακτήρα που αποκτούν από το ότι ελέγχουν την δραστηριότητα των μελών τους για λόγους δημοσίου συμφέροντος.^{59/60}

Επομένως γίνεται φανερό πως η περίπτωση των προσώπων αυτών δεν διαφέρει σε τίποτα από την περίπτωση των προσώπων που η δραστηριότητά του ελέγχεται κατευθείαν από το κράτος (ή εκείνη των φοιτητών ή μαθητών). Καθώς η σύμφωνη με ορισμένες προδιαγραφές συμπεριφορά τους είναι καθοριστική για τον τρόπο που ασκούνται ορισμένες δραστηριότητες, με άμεση επίδραση στην ομαλή λειτουργία του κοινωνικού συνόλου, όπως είναι η απονομή δικαιοσύνης ή η παροχή ιατρικής περίθαλψης π.χ. είναι φανερό πως η επίτευξη παρόμοιας συμπεριφοράς αποτελεί άμεση επιδίωξη του κράτους και από τη αυτή παράπλευρη λειτουργία του, όπως παράπλευρη λειτουργία αποτελεί η δραστηριότητα των προσώπων που ελέγχονται κατευθείαν από αυτό. Θα πρέπει μάλιστα να πούμε πως η ίδρυση από το κράτος ιδιαίτερων Δ.Ν.Π., στα οποία οι ενδιαφερόμενοι επαγγελματίες εντάσσονται, ενισχύει περισσότερο την έννοια της παράπλευρης αυτής λειτουργίας του κράτους, αφού η συμπεριφορά με την οποία διευρύνεται η λειτουργία του, είναι συμπεριφορά προσώπων που αποτελούν μέλη ενός δημοσίου συλλόγου, δηλαδή σε τελευταία ανάλυση ενός Δ.Ν.Π.

Η βασική αυτή θέση προκύπτει από της ανάλυση του θετικού δικαίου, όπου γίνεται φανερό πως ο πειθαρχικός χαρακτήρας της σχέσης των

---

⁵⁹ ΣΤΕ 1077/38 (ολ.)

ελεύθερων επαγγελματιών και των Δ.Ν.Π., στα οποία οι τελευταίοι οργανώνονται, είναι συνάρτηση γενικά της σημασίας που έχει για το κοινωνικό σύνολο η ομαλή άσκηση της δραστηριότητάς τους, σημασία που φαίνεται τόσο στο βαθμό οργάνωσης των προσώπων που έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν παρόμοια δραστηριότητα, όσο και συνακόλουθα στην ανάγκη εξασφάλισης ενός δημόσιου ελέγχου στη δραστηριότητα αυτή. Ταυτόχρονα μπορούμε να υποστηρίξουμε πως και στο σημείο αυτό το θετικό δίκαιο ευθυγραμμίζεται απόλυτα με τη βασική του θέση, σύμφωνα με την οποία το πειθαρχικό φαινόμενο συνδέεται απόλυτα με την οργάνωση ενός δημόσιου συνόλου, στενή ή διευρυμένη.

Συμπερασματικά, ελέγχοντας τις δραστηριότητες προσώπων οργανωμένων σε Δ.Ν.Π., ή όχι, και επιβάλλοντας στα πρόσωπα αυτά, τις παραβιάσεις των νομικών υποχρεώσεών τους, κυρώσεις με πειθαρχικό χαρακτήρα, το θετικό δίκαιο συνδέει καθαρά το πειθαρχικό φαινόμενο με μια διευρυμένη οργάνωση του κράτους, στην οποία «οδηγεί» τα πιο πάνω πρόσωπα. το ίδιο συμπέρασμα προκύπτει και από την ανάλυση του πειθαρχικού φαινομένου στο πεδίο, αυτή την φορά, των σχέσεων δημόσιων συνόλων και νομικών προσώπων.

---

⁶⁰ De Laubadere, Traite elementare de drait administratif σελ.599.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Το πειθαρχικό φαινόμενο στο πεδίο των σχέσεων δημοσίων συνόλων - νομικών προσώπων.

Εδώ εξετάζουμε διαδοχικά το φαινόμενο των πειθαρχικών σχέσεων δημοσίων συνόλων - νομικών προσώπων στο πεδίο των σχέσεων Δ.Ν.Π, και σ' εκείνο των σχέσεων Δ.Ν.Π. - ιδιωτικών νομικών προσώπων.

7.1. Το πειθαρχικό φαινόμενο στο χώρο των σχέσεων δημοσίων συνόλων - δημοσίων νομικών προσώπων.

Στο πεδίο των σχέσεων δημοσίων συνόλων - Δ.Ν.Π. η έρευνά μας εντοπίζει το πειθαρχικό φαινόμενο στις σχέσεις που αναπτύσσονται στα πλαίσια της λεγόμενης διοικητικής εποπτείας.⁶¹

Πειθαρχικές θεωρούνται έτσι οι κυρώσεις που επιβάλλονται από αρμόδια κρατικά όργανα σε αιρετά μέλη των οργάνων της τοπικής αυτοδιοίκησης, για πλημμελή εκπλήρωση των καθηκόντων τους, με βάση τις διατάξεις της δημοτικής και κοινοτικής νομοθεσίας π.χ. οι επιβαλλόμενες από το νομάρχη με βάση το άρθρο 120 του Ν. 1065/80 σε αιρετά μέλη των οργάνων των δήμων

---

⁶¹ Σωτήρη Λύτρα, Το Πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 208.

και κοινοτήτων (δημάρχους, προέδρους κ.λ.π.) ποινές της αργίας και της έκπτωσης.

Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό πως ο πειθαρχικός χαρακτήρας των κυρώσεων αυτών προκύπτει από το ίδιο το Σύνταγμα που αντιλαμβάνεται καθαρά το πεδίο των σχέσεων κράτους και Ο.Τ.Α., σαν πεδίο εκδήλωσης του πειθαρχικού φαινομένου.

Η παρατήρηση που κάνουμε εδώ είναι το γεγονός ότι η επιβολή των πειθαρχικών κυρώσεων στα όργανα των αυτοδιοικούμενων οργανισμών, δεν γίνεται από τους ίδιους τους αυτοδιοικούμενους οργανισμούς, αλλά από όργανα που ανήκουν στο κράτος, δημόσιο σύνολο διαφορετικό.

Αυτή η παρατήρηση θέτει το ερώτημα, αν η πειθαρχική σχέση εδώ υπάρχει ανάμεσα στα αιρετά όργανα και τους αυτοδιοικούμενους οργανισμούς, ανάμεσα στους τελευταίους και το κράτος, ή ανάμεσα στα αιρετά όργανα και το κράτος.

7.1.1. Η σχέση κράτους και αυτοδιοικούμενων οργανισμών.

Η θέση ότι ο πειθαρχικός χαρακτήρας των σχέσεων κράτους ή άλλου δημόσιου συνόλου και νομικών προσώπων είναι δυνατός, μπορεί να απορριφθεί.

Καταρχήν δεν υπάρχει πουθενά στο νόμο, άμεση ένδειξη ότι θεμελιώνεται πειθαρχική σχέση ανάμεσα στο κράτος και τους αυτοδιοικούμενους οργανισμούς. Παντού γίνεται λόγος για κυρώσεις που επιβάλλονται σε αιρετά μέλη οργάνων της τυπικής αυτοδιοίκησης, πουθενά για κυρώσεις που επιβάλλονται στους ίδιους τους αυτοδιοικούμενους οργανισμούς, όπως θα

έπρεπε να συμβαίνει, αν η πειθαρχική σχέση υπήρχε κατευθείαν ανάμεσα στο κράτος και τους τελευταίους αυτούς.

Η κριτική προσέγγιση και ανάλυση του θετικού δικαίου μας επιβάλλει την άποψη ότι δεν υπάρχει ευθεία πειθαρχική σχέση ανάμεσα στο κράτος και τους αυτοδιοικούμενους οργανισμούς. Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγουμε αντιπαραθέτοντας δυο δεδομένα. Από τη μια μεριά τη βασική μας διαπίστωση του πρώτου μέρους αυτής της εργασίας, σύμφωνα με την οποία ο πυρήνας που πάνω του «οικοδομείται» το πειθαρχικό φαινόμενο, συγκροτείται από ένα σύνολο υποχρεώσεων ορισμένου προσώπου απέναντι σ' ένα δημόσιο σύνολο. Από την άλλη μεριά τη διαπίστωση ότι σύμφωνα με τα δεδομένα του θετικού δικαίου, ανάμεσα στο κράτος και τους αυτοδιοικούμενους οργανισμούς δεν υπάρχει σχέση «υποταγής», όπως μεταξύ κράτους και υπαλλήλων του, αλλά μοναδικά σχέση παράλληλης -αν και ελεγχόμενης - άσκησης δημόσιας εξουσίας, δεδομένο στο οποίο μεταφράζεται η εκχώρηση σ' αυτούς αρμοδιοτήτων που διαφορετικά θα ασκούσε το ίδιο το κράτος.⁶²

Ασκώντας τώρα τις αρμοδιότητες αυτές οι αυτοδιοικούμενοι οργανισμοί σε καμιά περίπτωση δεν εκπληρώνουν υποχρεώσεις τους απέναντι στο κράτος, όπως θα έκανε π.χ. ένας Δ.Υ. ασκώντας τα καθήκοντά του. Κάνουν απλώς χρήση της δυνατότητας που τους έδωσε η έννομη τάξη και τίποτα περισσότερο.

Βέβαια το κράτος κάνει έλεγχο στους αυτοδιοικούμενους οργανισμούς, στα πλαίσια της λεγόμενης διοικητικής εποπτείας, αλλά δεν πρόκειται για έλεγχο που αν εκπληρώθηκαν σωστά οι υποχρεώσεις των αυτοδιοικούμενων οργανισμών απέναντι στο κράτος. Κράτος απλώς ελέγχει αν τηρήθηκαν οι προϋποθέσεις του νόμου ή ακόμα αν η λύση που προτίμησε η Διοίκηση είναι η καλύτερη.

Επίσης, θα πρέπει να πούμε ότι δεν υπάρχουν κυρώσεις κατά των αυτοδιοικούμενων οργανισμών, όταν τυχόν οι τελευταίοι δεν ασκούν σωστά τις

---

⁶² Σωτήρη Λύτρα, Το Πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 213.

αρμοδιότητες τους. Οι κυρώσεις που υπάρχουν είναι, όπως είδαμε, μόνο κατά των αιρετών οργάνων της τυπικής αυτοδιοίκησης⁶³

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε πως δεν υπάρχει ευθεία πειθαρχική σχέση μεταξύ κράτους και αυτοδιοικούμενων οργανισμών. Τι συμβαίνει όμως με τα αιρετά ή άλλα όργανα των αυτοδιοικούμενων οργανισμών το οποίο είναι υποκείμενα πειθαρχικών κυρώσεων στα πλαίσια των σχέσεων διοικητικής εποπτείας;

7.1.2. Η σχέση κράτους και αιρετών οργάνων των αυτοδιοικούμενων οργανισμών.

Στην αρχή φαίνεται πως υπάρχει μια σχέση πειθαρχική τουλάχιστον ανάμεσα στο κράτος και τα όργανα των αυτοδιοικούμενων οργανισμών. Αυτή η άποψη, όμως, δεν μπορεί να γίνει δεκτή, και αυτό γιατί για να υπάρχει πειθαρχική σχέση, θα πρέπει να υπάρχουν υποχρεώσεις απέναντι σ' ένα δημόσιο σύνολο, και αν στην περίπτωση μας τα όργανα των αυτοδιοικούμενων οργανισμών έχουν υποχρεώσεις, οι τελευταίες υπάρχουν όχι απέναντι στο κράτος, αλλά απέναντι στα αυτοδιοικούμενα δημόσια πρόσωπα.

Σε τελευταία ανάλυση λοιπόν, η θέση ότι μεταξύ οργάνων αυτοδιοικούμενων οργανισμών και κράτους υπάρχει πειθαρχική σχέση δεν επαληθεύεται και το ερώτημα που τίθεται είναι, αν παρόμοια σχέση υπάρχει μεταξύ αυτοδιοικούμενων οργανισμών και οργάνων τους.⁶⁴

---

⁶³ ΣΤΕ 1063/57.

⁶⁴ Σωτήρη Λύτρα, Το Πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 215.

7.1.3. Η σχέση αυτοδιοικούμενων οργανισμών και αιρετών οργάνων του.

Σαν όργανα των αυτοδιοικούμενων οργανισμών τα φυσικά πρόσωπα που ασκούν ατομικά ή σαν μέλη συλλογικών οργάνων τις αρμοδιότητές τους, είναι υποχρεωμένοι να ασκήσουν τις αρμοδιότητες αυτές με ορισμένο τρόπο. Αν μάλιστα δεν δρουν σύμφωνα με τον τρόπο που περιγράψαμε, είναι που υπόκεινται στις ποινές που προβλέπονται στους αντίστοιχους οργανισμούς.

Έτσι γίνεται φανερό πως υπάρχει άμεση σύνδεση των υποχρεώσεων των οργάνων των αυτοδιοικούμενων οργανισμών με τους τελευταίους καταρχήν και πιο πέρα με την λειτουργία τους. Διαπίστωση που μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει μεταξύ των οργανισμών αυτών και των οργάνων διοίκησής τους ευθεία πειθαρχική σχέση.

Αν τώρα τις πειθαρχικές κυρώσεις επιβάλλον στα όργανα αυτά κρατικά όργανα, είναι μοναδικά, γιατί δεν υπάρχουν στους αυτοδιοικούμενους οργανισμούς υψηλότερα στην ιεραρχία όργανα να τις επιβάλλουν, γεγονός βέβαια που δεν είναι σε θέση και να δημιουργήσει ευθεία πειθαρχική σχέση μεταξύ του κράτους και των αυτοδιοικούμενων οργανισμών.

Συμπερασματικά, το πειθαρχικό φαινόμενο εντοπίζεται αναμφίβολα στο πεδίο των σχέσεων κράτους - δημοσίων νομικών προσώπων. Τι γίνεται όμως στις περιπτώσεις των σχέσεων δημοσίων συνόλων - ιδιωτικών νομικών προσώπων.

7.2. Το πειθαρχικό φαινόμενο στο πεδίο των σχέσεων δημοσίων συνόλων - ιδιωτικών νομικών προσώπων.

Περνώντας στο πεδίο των σχέσεων δημοσίων συνόλων - ιδιωτικών νομικών προσώπων,⁶⁵ η έρευνά μας δεν δυσκολεύεται να εντοπίσει εκεί το πειθαρχικό φαινόμενο.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτού του φαινομένου είναι η νομοθεσία πάνω στην επαγγελματική εκπαίδευση το Π.Δ. 13/79 άρθρο 1, που αφορά τις παραβάσεις - κυρώσεις στο πεδίο αυτό, ή η λεγόμενη αθλητική νομοθεσία γεγονότα που μας δείχνουν ότι υπάρχει στενή σχέση του πειθαρχικού φαινομένου στο πεδίο των σχέσεων δημοσίων συνόλων - ιδιωτικών νομικών προσώπων.⁶⁶

---

⁶⁵ Σωτήρη Λύτρα, Το Πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 217.

⁶⁶ Σωτήρη Λύτρα, Το Πειθαρχικό Φαινόμενο στο Σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο, 1989, σελ. 219.

Συμπεράσματα Κεφ. 4, 5, 6, 7

Η έννοια της πειθαρχίας στο ελληνικό θετικό δίκαιο, εντοπίζεται σήμερα τόσο στις σχέσεις δημόσιων συνόλων - φυσικών προσώπων οργάνων τους, όσο και σ' εκείνες δημόσιων συνόλων - φυσικών ή νομικών προσώπων που κάνουν χρήση των υπηρεσιών τους ή ελέγχονται απ' αυτά.

Η εντόπιση του πειθαρχικού φαινομένου σε πεδία άλλα, πέρα από το θεωρούμενο κλασικό, το οποίο συμπίπτει με την σχέση δημόσιων συνόλων - φυσικών προσώπων οργάνων τους και ιδιαίτερα οργάνων με δημόσια υπαλληλική ιδιότητα, έδωσε την ευκαιρία στην επιστήμη να μιλάει στις περιπτώσεις αυτές για «καταχρηστική» έννοια πειθαρχίας.

Επίσης, προκύπτει από την ανάλυση πως η έννοια της πειθαρχίας στο θετικό δίκαιο οικοδομείται σταθερά, σε κάθε περίπτωση εντόπισης του πειθαρχικού φαινομένου, στο στοιχείο της οργάνωσης σε τρόπο ώστε κάθε εντόπιση του φαινομένου σε τομείς που το στοιχείο αυτό είναι ορατό, να μη δημιουργεί προβλήματα.

Τα συμπεράσματα αυτά δεν ισχύουν βέβαια, όταν το πειθαρχικό φαινόμενο δραστηριοποιείται από πράξεις προσώπων χωρίς καμία οργανική, άρα νομική σύνδεση με τα πειθαρχικά «τιμωρούμενα» πρόσωπα.

Το γεγονός όμως αυτό που οδηγεί αναγκαστικά στην βάση μιας σκληρής λογικής, στην παραδοχή μιας διαφοροποιημένης έννοιας πειθαρχίας και πειθαρχικής σχέσης, δεν είναι σε θέση να αλλοιώσει και την αξία των πιο πάνω συμπερασμάτων. Όπως δεν μπορεί να υποβαθμίσει τη μεγάλη έκταση που παίρνει στις μέρες μας το πειθαρχικό φαινόμενο το γεγονός ότι στη βάση της εννοιολογικής του συνοχής βρίσκεται το στοιχείο της οργάνωσης.

Επίλογος⁶⁷

Η παραδοσιακή θεωρία του διοικητικού μας δικαίου σύνδεσε το πειθαρχικό φαινόμενο μοναδικά με τις σχέσεις δημόσιων συνόλων - δημόσιων υπαλλήλων.

Έτσι, βρέθηκε ανέτοιμη να υιοθετήσει το πειθαρχικό φαινόμενο, όταν το θετικό δίκαιο, στην προσπάθειά του να αντιμετωπίσει την πολύπλοκη πραγματικότητα του καιρού μας, σύνδεσε τη δραστηριότητα ορισμένων προσώπων - άμεσα ή έμμεσα - με τη λειτουργία του κράτους ή άλλων δημόσιων συνόλων και «εκβίασε» την επίδειξη ορισμένης συμπεριφοράς από μέρος τους, μέσα από την πρόβλεψη και επιβολή κυρώσεων που ρητά χαρακτήρισε πειθαρχικές.

Από πρώτη άποψη, βέβαια, η θεωρία θα μπορούσε να έχει και δίκαιο, αφού ένας χαρακτηρισμός από το νομοθέτη δεν κρίνει πάντα και τελεσίδικα τα πράγματα. Όπως έδειξε η ανάλυση κάθε φορά που το θετικό δίκαιο μίλησε για πειθαρχία, έβαλε σε άνεση σχέση ορισμένη δραστηριότητα ή ορισμένο πρόσωπο με την λειτουργία ή την οργάνωση ενός δημοσίου συνόλου.

Η διαπίστωση αυτή οριοθετεί χωρίς άλλο τον πυρήνα της έννοιας «πειθαρχία» προδικάζοντας με ασφάλεια την ένταξη στην κατηγορία του θετικού δικαίου κάθε περίπτωσης, όπου παρόμοια στοιχεία εντοπίζονται.

Δεν προδικάζει και το νομικό καθεστώς που η ένταξη ορισμένης σχέσης στο πειθαρχικό φαινόμενο δεν προκαλεί αυτόματα και την εφαρμογή συγκεκριμένων και πάντοτε των ίδιων - κανόνων δικαίου.

Το ισοζύγιο αυτό δεν είναι σε καμία περίπτωση αρνητικό, όπως θα μπορούσε να πει κάποιος να αποφανθεί κρίνοντας επιφανειακά τα πράγματα.

Αν γέρνει έτσι προς την οροθεσία της έννοιας «πειθαρχία» με βάση χαρακτηριστικά που δεν έχουν καμία σχέση δηλαδή δεν προδικάζουν ορισμένο νομικό καθεστώς, είναι μοναδικό επειδή τα οργανικά στοιχεία αποδεικνύονται ,μέσα αν την ανάλυση αυτή, γι' άλλη μια φορά τα σημαντικότερα στοιχεία για την προσέγγιση και την ερμηνεία του θετικού δικαίου.

B. ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Ουσιαστικό Πειθαρχικό Δίκαιο

8.1. Γενικά

Το Πειθαρχικό Δίκαιο περιλαμβάνει δυο τμήματα:

α.) το «ουσιαστικό» πειθαρχικό δίκαιο, οι κανόνες του οποίου καθορίζουν τα πειθαρχικά αδικήματα και τις πειθαρχικές κυρώσεις («πειθαρχικές ποινές») και

β.) το «διαδικαστικό» πειθαρχικό δίκαιο, οι κανόνες του οποίου καθορίζουν τα όργανα και τις διαδικασίες επιβολής των πειθαρχικών ποινών.

Στο δεύτερο μέρος θα αναφερθούμε στο Ουσιαστικό Πειθαρχικό Δίκαιο, ενώ με το Διαδικαστικό θα ασχοληθούμε στο τρίτο μέρος της εργασίας μας.

Στο Πειθαρχικό δίκαιο δεν ισχύει ο βασικός συνταγματικός κανόνας του άρθρου 7 παράγραφος 1 του Συντάγματος. «Έγκλημα δεν υπάρχει ούτε ποινή επιβάλλεται χωρίς νόμο που να ισχύει πριν από την τέλεση της πράξης και να ορίζει τα στοιχεία της», με την έννοια ότι οι σχετικές διατάξεις πρέπει να καθορίζουν ακριβώς τα στοιχεία της πραγματικής και υποκειμενικής υπόστασης κάθε εγκλήματος και της ποινής που αντιστοιχεί σ' αυτό.

Ο νομικός χαρακτήρας μιας πράξης ή μιας παράλειψης του δημοσίου υπαλλήλου του πειθαρχικού αδικήματος, ανήκει στην κρίση του αρμοδίου για την επιβολή της πειθαρχικής ποινής διοικητικού οργάνου, το οποίο με την επιφύλαξη του δικαστικού ελέγχου καθορίζει την ποινή που πρέπει να επιβληθεί. Είναι όμως δυνατή και η ενδεικτική απαρίθμηση ορισμένων πειθαρχικών αδικημάτων και ο καθορισμός σε ορισμένες περιπτώσεις αντιστοιχίας πειθαρχικών αδικημάτων και πειθαρχικών ποινών.

8.2. Πειθαρχικό Αδίκημα.

Την γενική έννοια του Πειθαρχικού αδικήματος καθορίζει το άρθρο 164 Ν. 1188/8, σύμφωνα με το οποίο πειθαρχικό αδίκημα είναι κάθε υπαίτια παράβαση ή παράλειψη, που μπορεί να καταλογιστεί στον υπάλληλο.

Τα στοιχεία του πειθαρχικού αδικήματος είναι:

- i) Πράξη ή παράλειψη υπαλλήλου, η οποία συνιστά παράβαση των καθηκόντων του ως δημοσίου υπαλλήλου. Το στοιχείο αυτό αποτελεί την αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος. Πρέπει να έχει τελεστεί όταν το υπαίτιο πρόσωπο έχει την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου . Στον κανόνα αυτό εξαιρούνται: α.) πράξεις ή παραλείψεις του υπαλλήλου κατά τη διάρκεια προγενέστερης υπηρεσίας του στο Δημόσιο ή Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α., εάν επισύρουν την ποινή οριστικής παύσης και δεν έχουν παραγραφές β.) δόλιες ενέργειες ή πράξεις βίας ή δωροδοκίας για τη επίτευξη του διορισμού.
- ii) Υπαιτιότητα, δηλαδή δόλος ή αμέλεια. Στην περίπτωση του δόλου, η πράξη ή η παράλειψη γίνεται ηθελημένα και με γνώση ότι συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα. Αμέλεια υπάρχει όταν ο υπάλληλος δεν υπέδειξε την προσοχή και περίσκεψη που είχε υποχρέωση να επιδείξει κατά την άσκηση των καθηκόντων του . Εάν δεν υπάρχει το στοιχείο της υπαιτιότητας, η πράξη ή η παράλειψη οφείλεται σε ανυπαίτια υπηρεσιακή, ανεπάρκεια ή ακαταλληλότητα του υπαλλήλου. Το στοιχείο της υπαιτιότητας αποτελεί την «υποκειμενική υπόσταση» του πειθαρχικού αδικήματος. Η υπαιτιότητα αιρείται σε περίπτωση που ο υπάλληλος ενέργησε κάτω από συνθήκες βίας.

iii) Καταλογισμός όταν υπάρχει η πράξη ή η παράλειψη εξαρτάται θετικά ή αρνητικά, από την βούληση του υπαλλήλου. Καταλογισμός δεν υπάρχει όταν συντρέχουν ψυχικές καταστάσεις που επηρεάζουν την βουλητική ικανότητα, όπως μπορεί να είναι ασθένεια, ανυπαίτια κατάσταση μέθης ή ανυπαίτια παραφορά.

Το άρθρο 165 του Ν. 1188/81 απαριθμεί ορισμένα συγκεκριμένα πειθαρχικά αδικήματα. Η απαρίθμηση αυτή είναι ενδεικτική και αποσκοπεί με την παράθεση ορισμένων περιπτώσεων, να κάνει πιο συγκεκριμένη τη γενική έννοια του πειθαρχικού αδικήματος, προκειμένου να ενημερωθούν οι υπάλληλοι αλλά και να καθοδηγηθούν τα αρμόδια για την επιβολή των ποινών όργανα. Επίσης σκοπός της απαρίθμησης είναι η διευκρίνιση για το χαρακτήρα ως πειθαρχικού αδικήματος ορισμένων πράξεων ή και ο καθορισμός ιδιαίτερου βαθμού υπαιτιότητας.

Η διάταξη που αναφέρει ενδεικτικά ένα πειθαρχικό αδίκημα καθορίζει λεπτομερώς την αντικειμενική υπόστασή του . Σε περίπτωση που διαπιστωθεί η διάπραξη της πράξης ή παράλειψης που αποτελούν την αντικειμενική αυτή υπόσταση, ο νομικός χαρακτηρισμός της ως πειθαρχικού αδικήματος είναι υποχρεωτικός, εφόσον συντρέχουν και τα στοιχεία της υπαιτιότητας και του καταλογισμού. Σύμφωνα λοιπόν με το άρθρο 165 Ν. 1188/81 μεταξύ των πειθαρχικών αδικημάτων είναι :

1. η έλλειψη πίστης στο Σύνταγμα και αφοσίωσης προς την Πατρίδα,
2. η εκτός υπηρεσίας ανάξια διαγωγή του υπαλλήλου,
3. η χαρτοπαιξία με χρήματα και ιδίως σε δημόσιο κέντρο,
4. η σύναψη στενών κοινωνικών σχέσεων με πρόσωπα των οποίων ουσιώδη συμφέροντα εξαρτώνται από τον τρόπο της άσκησης της υπηρεσίας, που ανατίθεται στον υπάλληλο,
5. οι εκδηλώσεις και η δράση οποιασδήποτε μορφής υπέρ πολιτικών κομμάτων κατά την άσκηση των υπηρεσιακών καθηκόντων,

6. η δημόσια, προφορικώς ή εγγράφως, άσκηση κριτικής των πράξεων της προϊσταμένης αρχής, με εκφράσεις που αποδεικνύουν έλλειψη σεβασμού ή με σκόπιμη χρήση αβάσιμων επιχειρημάτων,
7. η αποσιώπηση συμμετοχής σε έργα με αμοιβή ξένα προς την υπηρεσία και στις περιπτώσεις ακόμα εκείνες που επιτρέπεται η συμμετοχή αυτή,
8. η χρησιμοποίηση τρίτων προσώπων για την απόκτηση υπηρεσιακής εύνοιας ή πρόκληση ή ματαίωση διαταγής της υπηρεσίας,
9. η άμεση ή δια μέσου τρίτου προσώπου συμμετοχή σε δημοπρασία που διενεργείται από τον Ο.Τ.Α. στον οποίο ανήκει ο υπάλληλος,
10. η αναξιοπρεπής ή ανάξια διαγωγή του υπαλλήλου μέσα στην υπηρεσία,
11. η βραδεία προσέλευση στην υπηρεσία ή η πρόωρη αποχώρηση από αυτήν,
12. η ραθυμία, η αμέλεια καθώς και η ατελής ή μη έγκαιρη εκπλήρωση του καθήκοντος ή η αδικαιολόγητη άρνηση προσέλευσης για ιατρική εξέταση,
13. η μη αρμόζουσα συμπεριφορά προς τους πολίτες, τους προϊσταμένους και λοιπούς υπαλλήλους,
14. η μη έγκαιρη απάντηση σε αναφορές πολιτών,
15. η σύνταξη έκθεσης ουσιαστικών προσόντων για τους υφιστάμενους υπαλλήλους από προϊστάμενο - κριτή , χωρίς την επιβαλλόμενη αμεροληψία και αντικειμενικότητα, με αποτέλεσμα η έκθεση να μην αποδίδει την πραγματική υπηρεσιακή συμπεριφορά και ποιότητα του κρινόμενου υπαλλήλου καθώς και η μη έγκαιρη κατάρτιση των εκθέσεων,
16. η αναρμόδια παρέμβαση υπέρ ή κατά τρίτου,

17. η αδικαιολόγητη προτίμηση νεότερων υποθέσεων με παραμέληση παλαιότερων,
18. η αδικαιολόγητη αποχή από την εκτέλεση των καθηκόντων,
19. η άρνηση ή η παρέλκυση εκτέλεσης υπηρεσίας,
20. η συμμετοχή σε απεργία κατά παράβαση του άρθρου 23 παρ. 2 του συντάγματος και του Ν. 1264/82 όπως ισχύει κάθε φορά,
21. η παράβαση της εχεμύθειας που επιβάλλεται από την υπηρεσία,
22. η χρησιμοποίηση της υπαλληλικής ιδιότητας για εξυπηρέτηση ιδιωτικών συμφερόντων του ή προσώπων που πρόσκειται σ' αυτόν,
23. η χρησιμοποίηση πληροφοριών τις οποίες κατέχει λόγω της υπηρεσίας του για την αποκόμιση δικού του οφέλους,
24. η αποδοχή από τον υπάλληλο οποιασδήποτε υλική εύνοιας, η οποία δεν συνιστά δωροληψία αλλά προέρχεται από πρόσωπα των οποίων τις υποθέσεις διαχειρίζεται ή πρόκειται να διαχειριστεί,
25. η φθορά λόγω ασυνήθιστης χρήσης ή εγκατάλειψη ή παράνομη χρήση πράγματος που ανήκει στην υπηρεσία,
26. κάθε πράξη ή παράλειψη που προέρχεται από δόλο ή βαριά αμέλεια, η οποία, αν και είναι τυπικά νόμιμη, μπορεί οπωσδήποτε να βλάψει ή να θέσει σε κίνδυνο τα συμφέροντά της Πολιτείας,
27. η παράβαση καθήκοντος κατά τον ποινικό ή άλλου είδους νόμο,
28. διατάξεις που ορίζουν ειδικά πειθαρχικά αδικήματα διατηρούνται σε ισχύ.

8.3. Πειθαρχικές Ποινές

Σύμφωνα με το άρθρο 166 του Ν. 1188/81 Πειθαρχικές ποινές είναι κατά βαρύτητας:

α.) Η εγγραφή επίπληξη, η οποία θίγει μόνο ηθικά τον υπάλληλο. Η προφορική επίπληξη από τον προϊστάμενο για την μη ικανοποιητική άσκηση των καθηκόντων, έχει χαρακτήρα έντονης υπόδειξης και δεν αποτελεί πειθαρχική ποινή.

β.) Το πρόσημο ύψους αποδοχών τριών μηνών. Το πρόσημο υπολογίζεται στις αποδοχές που έχει ο υπάλληλος κατά το χρόνο της πρώτης πειθαρχικής απόφασης και αποτελεί έσοδο του Μετοχικού Ταμείου Πολιτικών Υπαλλήλων.

γ.) Η δυσμενής μετάθεση, δηλαδή η μεταβολή της δημόσιας αρχής στην οποία υπηρετεί ο υπάλληλος, χωρίς να συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις.

δ.) Η διακοπή του δικαιώματος σε προαγωγή για διάστημα ενός έως πέντε ετών. Η ποινή αυτή διαφέρει από την παράλειψη του υπαλλήλου από τις προαγωγές γιατί κρίνεται μη προακτέος ακόμη και αν για τη διαμόρφωση της κρίσης αυτής λήφθηκαν υπόψη εκτός των άλλων στοιχείων και πειθαρχικές ποινές που έχουν επιβληθεί στον υπάλληλο.

Η διαδικασία προαγωγής έχει χαρακτήρα σύνθετης διοικητικής ενέργειας και αναλύεται στα ακόλουθα στάδια:

ε.) Ο υποβιβασμός, που έχει ως συνέπεια ο υπάλληλος να χάνει τον βαθμό που έχει και να αποκτά τον κατώτερο βαθμό που καθορίζει η πειθαρχική απόφαση. Σε περιπτώσεις επιβολής της ποινής αυτής, ο υπάλληλος δεν

μπορεί να προαχθεί πάλι πριν περάσει χρονικό διάστημα ίσο προς το μισό του χρόνου προαγωγής.

στ.) Η οριστική παύση, δηλαδή η λύση της ειδικής νομικής σχέσης που συνδέει τον υπάλληλο με το Δημόσιο. Επίσης στο άρθρο 166 αναφέρονται και τα εξής:

Πειθαρχικές ποινές είναι:

1. έγγραφη επίπληξη,
2. πρόστιμο μέχρι αποδοχές τριών μηνών,
3. διακοπή του δικαιώματος για προαγωγή από ένα μέχρι πέντε χρόνια,
4. υποβιβασμός,
5. οριστική παύση.

Το πρόστιμο υπολογίζεται επί των αποδοχών του χρόνου έκδοσης της πρωτοβάθμιας πειθαρχικής απόφασης και παρακρατείται από τον πρώτο μετά την τελεσιδικία της απόφασης μήνα, σε μηνιαίες δόσεις, που η καθεμιά ορίζεται με τη ίδια απόφαση, σε ποσό όχι μεγαλύτερο από το ένα τέταρτο των αποδοχών. Το πρόστιμο αποτελεί έσοδο του προϋπολογισμού του Ταμείου Ασφάλισης Δημοτικών και Κοινοτικών υπαλλήλων (Τ.Α.Δ.Κ.Υ.).

Για τη διακοπή του δικαιώματος για προαγωγή υπολογίζεται μόνο ο χρόνος κατά τον οποίο ο τιμωρούμενος έχει τα τυπικά προσόντα για προαγωγή. Ο υποβιβασθείς δεν μπορεί να επαναπροαχθεί πριν την παρέλευση από τον υποβιβασμό του χρονικού διαστήματος ίσου με το μισό του απαιτούμενου χρόνου για προαγωγή.

Την ποινή της οριστικής παύσης μπορεί να επιβάλει ο πειθαρχικός δικαστής μόνο για τα εξής αδικήματα:

1. παράβαση του άρθρου 165 παρ. 1 εδάφιο α΄,

2. παράβαση καθήκοντος κατά τον ποινικό ή άλλους ειδικούς νόμους,
3. αδικαιολόγητη αποχή από την εκτέλεση των καθηκόντων για τριάντα τουλάχιστον μέρες,
4. παραβίαση απορρήτων της υπηρεσίας κατά το άρθρο 88 παρ. 2,
5. χαρακτηριστικά αναξιοπρεπή ή ανάξια διαγωγή του υπαλλήλου μέσα ή έξω από την υπηρεσία,
6. συμμετοχή σε απεργία, κατά παράβαση του άρθρου 23 παρ. 2 του Συντάγματος και του Ν. 1264/82 όπως ισχύει κάθε φορά,
7. διάπραξη μέσα σε ένα έτος, από το οποίο τελέστηκε αδίκημα που τιμωρήθηκε τουλάχιστον με πρόστιμο ίσο με τις αποδοχές ενός μήνα, άλλου αδικήματος που μπορεί να επισύρει την ίδια ή βαρύτερη ποινή,
8. διάπραξη μέσα σε μια διετία του ίδιου αδικήματος, μετά από επιβολή τριών πειθαρχικών ποινών βαρύτερων του προστίμου αποδοχών ενός μήνα,
9. συστηματική κακή συμπεριφορά προς τους πολίτες,
- 10.σοβαρή απείθεια,
- 11.κάθε πειθαρχικό αδίκημα που μπορεί από τη φύση του να προκαλέσει και προκάλεσε σκάνδαλο,
- 12.αδικαιολόγητη εμμονή σε άρνηση προσέλευσης για ιατρική εξέταση,
- 13.παράβαση των διατάξεων της παρ. 2 του αρ. 170 του παρόντος,
- 14.χρησιμοποίηση πλάγιων μέσων για αποφυγή ή ματαίωση ή πρόκληση υπηρεσιακών εν γένει μεταβολών.

Δεν καθορίζεται αντιστοιχία πειθαρχικών αδικημάτων και πειθαρχικών ποινών, παρά μόνο προκειμένου για την ποινή της οριστικής παύσης, η οποία μπορεί να επιβληθεί σε ορισμένες μόνο περιπτώσεις. Έτσι, με τον περιορισμό αυτό, αυτός που θα εκδικάσει την υπόθεση να έχει τη διακριτική ευχέρεια για την επιμέτρηση της ποινής, ανάλογα με την κατά την κρίση του, βαρύτητα του αδικήματος και για την επιβολή οποιασδήποτε ποινής για οποιοδήποτε αδίκημα. Πάντως για την επιμέτρηση της ποινής πρέπει να λαμβάνονται υπόψη επιβαρυντικές αιτίες, οι ιδιαίτερες συνθήκες κάτω από τις οποίες τελέστηκε το αδίκημα ή ελαφρυντικές περιστάσεις (όπως λευκό πειθαρχικό παρελθόν, οι ευμενείς κρίσεις των προϊσταμένων η πολύ καλή υπαλληλική ποιότητα του, η υπερβολική καταπόνηση και η ιδιάζουσα ψυχική κατάστασή του).

8.4. Γενικοί Κανόνες

Το άρθρο 172 Ν. 1188/81 καθιερώνει την αρχή του *bis in idem* σύμφωνα με το οποίο :

- 1.ο υπάλληλος δεν μπορεί να διωχθεί δυο φορές για το ίδιο αδίκημα
- 2.για το ίδιο πειθαρχικό αδίκημα επιβάλλεται μια μόνο ποινή
- 3.επιβάλλεται μια ποινή με την ίδια πειθαρχική απόφαση.

Εάν ασκηθεί έφεση υπέρ της Διοίκησης είναι δυνατό να επιβληθεί βαρύτερη ποινή, αυτό όμως δεν αποτελεί «δεύτερη» ποινή για το ίδιο αδίκημα.

Καθιερώνεται με τα 167 Ν. 1188/81 και η παραγραφή πειθαρχικών αδικημάτων και η διαγραφή πειθαρχικών ποινών.

1. Τα πειθαρχικά αδικήματα παραγράφονται μετά από δύο έτη από την ημέρα που διαπράχθηκαν, εκτός αν πρόκειται για αδικήματα της παρ. 4 του προηγούμενου άρθρου, τα οποία παραγράφονται μετά από πενταετία.
2. Οι πράξεις για δίωξη του αδικήματος που απευθύνονται κατά του υπαλλήλου διακόπτουν την παραγραφή, της οποίας όμως ο χρόνος δεν μπορεί να υπερβεί συνολικά την τριετία έως την έκδοση της καταγνωστικής απόφασης και για τα αδικήματα της παραγρ. 4 του προηγούμενου άρθρου την επταετία.
3. Πειθαρχικό αδίκημα, που αποτελεί και ποινικό, δεν παραγράφεται πριν την παρέλευση του χρόνου που ορίζεται για την παραγραφή του. Για

τα αδικήματα αυτά οι πράξεις της ποινικής διαδικασίας αποτελούν λόγο διακοπής της παραγραφής του πειθαρχικού αδικήματος.

4. Η παραγραφή πειθαρχικού αδικήματος διακόπτεται με την τέλεση πειθαρχικού αδικήματος που σκοπεύει στην απόκρυψη του ή την ματαίωση ένεκα παραπομπής του, σε υπηρεσιακό πειθαρχικό συμβούλιο.
5. Πειθαρχικό αδίκημα που παραγράφηκε μπορεί να ληφθεί υπόψη κατά την τιμωρία άλλου πειθαρχικού αδικήματος που διαπράχθηκε πριν την παραγραφή εκείνου.
6. Η τελεσίδικη πειθαρχική απόφαση δεν υπόκειται σε παραγραφή.
7. Οι ποινές της επίπληξης μετά από ένα έτος, του προστίμου έως τις αποδοχές ενός μήνα μετά από διετία, του προστίμου έως τις αποδοχές δύο μηνών μετά από τετραετία, του προστίμου έως τις αποδοχές τριών μηνών μετά από πενταετία και οι λοιπές βαρύτερες τέτοιες, εκτός από την οριστική παύση, μετά από δεκαετία από την επιβολή τους, διαγράφονται και δε λαμβάνονται υπόψη για την κρίση του, αν κατά το διάστημα των πιο πάνω χρονικών ορίων δεν τιμωρήθηκε με οποιαδήποτε ποινή.

Η παραγραφή διακόπτεται για διαφόρους λόγους με την έννοια ότι, όταν συντρέξει ο λόγος διακοπής, ο αρχικός χρόνος επιμηκύνεται ανάλογα με το λόγο της διακοπής. Λόγοι διακοπής της παραγραφής είναι οι πράξεις που απευθύνονται στον υπάλληλο και είναι σχετικές με την πειθαρχική δίωξη και την τιμωρία του αδικήματος, όπως π.χ. είναι η διενέργεια τακτικής ανάκρισης και η κλήση σε απολογία. Στην περίπτωση αυτή ο χρόνος της παραγραφής μπορεί να επιμηκυνθεί κατά ένα έτος για τα «κοινά» αδικήματα και δύο έτη για τα «βαριά» αδικήματα.

Θεσμός παρεμφερής με την παραγραφή των αδικημάτων είναι η παραγραφή των αποφάσεων με τις οποίες επιβλήθηκε η ποινή. Η παραγραφή

των αποφάσεων έχει ως συνέπεια ότι οι αποφάσεις πρέπει να εκτελεστούν μέσα σε ορισμένο χρόνο μετά την παρέλευση του οποίου δεν χωρεί η εκτέλεση τους. Ο Νόμος καθιερώνει το απαράγραπτο των τελεσίδικων πειθαρχικών αποφάσεων, συνεπώς οι πειθαρχικές αποφάσεις μπορούν να εκτελεστούν οποτεδήποτε, χωρίς χρονικό περιορισμό.

Ο χρόνος της παραγραφής αρχίζει από την ημερομηνία που διαπράχθηκε το πειθαρχικό αδίκημα, δηλαδή συντελέστηκε η αντικειμενική υπόσταση του με τη τέλεση της πράξης ή παράλειψης. Για τα αδικήματα που έχουν χαρακτήρα «συνεχούς» ή «κατ' εξακολούθηση» αδικήματος η παραγραφή αρχίζει από την ημερομηνία που διαπράχθηκε η τελευταία πειθαρχική παράβαση.

ΜΕΡΟΣ 3^ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

Διαδικαστικό Πειθαρχικό Δίκαιο. Πειθαρχική Διαδικασία.

9.1. Γενικά

Η Πειθαρχική διαδικασία περιλαμβάνει τους κανόνες άσκησης της «πειθαρχικής εξουσίας», δηλαδή τους κανόνες που ρυθμίζουν α.) τα διοικητικά όργανα, που είναι αρμόδια για τη δίωξη και τη εξακρίβωση της τέλεσης ενός πειθαρχικού αδικήματος, την επιβολή των πειθαρχικών ποινών και την εκτέλεση των πειθαρχικών αποφάσεων και β.) τις πράξεις (προπαρασκευαστικές και εκτελεστικές διοικητικές πράξεις) που είναι αναγκαίες για τις ενέργειες αυτές καθώς και τις σχετικές πράξεις το διωκόμενου υπαλλήλου. Βασικό χαρακτηριστικό της πειθαρχικής διαδικασίας είναι η προστασία του διωκόμενου υπαλλήλου. Κύρια μέσα της προστασίας αυτής είναι α.) η διαδικασία εξακρίβωσης της τέλεσης του πειθαρχικού αδικήματος β.) η παροχή στον διωκόμενο υπάλληλο της δυνατότητας υπεράσπισης και γ.) η αμερόληπτη κρίση των πειθαρχικών οργάνων.

Τα όργανα που είναι αρμόδια για την άσκηση της πειθαρχικής εξουσίας σύμφωνα με το άρθρο 175 Ν. 1188/81 χαρακτηρίζει τα όργανα ως «πειθαρχικές δικαιοδοσίες». Στις Πειθαρχικές δικαιοδοσίες κατατάσσει και το Συμβούλιο της Επικρατείας. Η κατάταξη αυτή όμως είναι εσφαλμένη και δημιουργεί σύγχυση, γιατί το Συμβούλιο Επικρατείας είναι δικαστήριο και ανήκει στη δικαστική εξουσία και όχι πειθαρχικό όργανο που αναγκαία έχει φύση διοικητικού οργάνου.

Το Συμβούλιο της Επικρατείας σύμφωνα με το Σύνταγμα και τις νομοθετικές πράξεις που έχουν επεκτείνει τη δικαιοδοσία του, ασκεί δικαστικό

έλεγχο των πράξεων των πειθαρχικών οργάνων, παρέχοντας δικαστική προστασία στον διωκόμενο υπάλληλο.

Τα Πειθαρχικά όργανα είναι μονομελή ή συλλογικά. Τα μονομελή όργανα στο στάδιο της προδικασίας αναφέρονται στις διατάξεις του άρθρου 176/ Ν. 1188/81 ως « πειθαρχικά προϊστάμενοι».

Πειθαρχικά προϊστάμενοι είναι:

1. ο δήμαρχος για όλους τους υπαλλήλους που υπάγονται στην αρμοδιότητά του,
2. ο προϊστάμενος διευθυντής ή αυτοτελούς τμήματος ή υπηρεσίας του ΟΤΑ, τακτικός ή επί θητεία υπάλληλος του ΟΤΑ για τους υπ' αυτόν υπαλλήλους,
3. ο πρόεδρος της κοινότητας,
4. ο πρόεδρος του αδελφάτου του ιδρύματος,
5. ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου του δημοτικού ή κοινοτικού νομικού προσώπου,
6. ο πρόεδρος του συνδέσμου δήμων και κοινοτήτων,
7. η πειθαρχική εξουσία ασκείται σε υπαλλήλους με κατώτερο βαθμό από εκείνο τον οποίο φέρει αυτός που διώκει πειθαρχικά.

Συλλογικά πειθαρχικά όργανα είναι τα (υπηρεσιακά) Πειθαρχικά Συμβούλια, τα οποία αναφέρονται και ως πειθαρχικοί δικαστές και τα οποία έχουν τριμελή και πενταμελή σύνθεση. Για το πειθαρχικό συμβούλιο ισχύουν οι κανόνες συγκρότησης και λειτουργίας που ισχύουν και στα υπηρεσιακά συμβούλια.

Η αρμοδιότητα των πειθαρχικά προϊστάμενων περιλαμβάνει την άσκηση πειθαρχικής δίωξης, δηλαδή τη διενέργεια προανάκρισης και ανάκρισης και τη λήξη της πειθαρχικής δίωξης ή εφόσον το πειθαρχικό αδίκημα πιθανολογείται και επισύρει ποινή που ο πειθαρχικός προϊστάμενος μπορεί να επιβάλει την κλήση σε απολογία και την εκδίκαση της υπόθεσης . Εάν το αδίκημα επισύρει βαρύτερη ποινή, η υπόθεση παραπέμπεται στον ανώτερο πειθαρχικώς προϊστάμενο. Ο πειθαρχικός προϊστάμενος ασκεί την πειθαρχική δίωξη αυτεπάγγελτα. Όλοι οι πειθαρχικώς προϊστάμενοι μπορούν να επιβάλουν την ποινή της επίπληξης, ενώ μόνο ορισμένοι την ποινή του προστίμου(π.χ. ο Γενικός Γραμματέας Υπουργείου ποσού αποδοχών του μισού μήνα κ.λ.π.).

Η αρμοδιότητα των πειθαρχικά προϊσταμένων είναι αμεταβίβαστη.

Οι πειθαρχικά προϊστάμενοι επιλαμβάνονται αυτεπάγγελτα.

Αρμόδιος πειθαρχικά προϊστάμενος είναι εκείνος στον οποίο υπαγόταν ο υπάλληλος με οποιαδήποτε υπηρεσιακή σχέση ή κατάσταση κατά το σχόνο της τέλεσης του αδικήματος.

Με την κλήση σε απολογία αρχίζει η αυτεπάγγελτη δίκη.

Μεταξύ περισσότερων πειθαρχικά προϊσταμένων που έχουν επιληφθεί αρμόδια, προτιμάται εκείνος που κάλεσε πρότερα σε απολογία. Αυτός υποχρεούται σε κάθε περίπτωση να παραπέμψει την υπόθεση σε ανώτερο πειθαρχικά προϊστάμενο, εφόσον αυτό ζητηθεί από αυτόν, πριν την έκδοση από αυτόν πειθαρχικής απόφασης. Παραπομπή στον αμέσως ανώτερο πειθαρχικά προϊστάμενο μπορεί να γίνει και στην περίπτωση κατά την οποία ο επιληφθείς πειθαρχικά προϊστάμενος κρίνει ότι το αδίκημα επισύρει ποινή

μεγαλύτερη της αρμοδιότητάς του. Σε έλλειψη, απουσία ή σε κώλυμα του αμέσως ανώτερου πειθαρχικά προϊστάμενου, η παραπομπή μπορεί να γίνει σε ανώτερο από αυτόν πειθαρχικά προϊστάμενο.

Η αρμοδιότητα των πειθαρχικών συμβουλίων α.) στο στάδια της προδικασίας περιλαμβάνει την κλήση του διωκόμενου υπαλλήλου σε απολογία και τη συμπληρωματική ανάκριση που είναι τυχόν αναγκαία και β.) στο στάδιο της κύριας διαδικασίας, τη συζήτηση και κρίση της υπόθεσης και την έκδοση της πειθαρχικής απόφασης.

Το Πειθαρχικό συμβούλιο ασκεί την αρμοδιότητα του σε πρώτο βαθμό μόνο μετά την παραπομπή που γίνεται με την έγερση της «πειθαρχικής αγωγής» από τον Υπουργό που είναι ο ανώτερος πειθαρχικώς προϊστάμενος στον οποίο μπορούν να παραπέμψουν οι κατώτεροι τον πειθαρχικώς προϊστάμενοι. Το πειθαρχικό συμβούλιο κρίνει επίσης σε δεύτερο βαθμό μετά από έφεση κατά της πειθαρχικής απόφασης πειθαρχικώς προϊσταμένου και μπορεί να επιβάλλει οποιαδήποτε ποινή, σύμφωνα με το άρθρο 180 Ν. 1188/81 που λέει τα εξής: το υπηρεσιακό πειθαρχικό συμβούλιο μπορεί να επιβάλλει οποιαδήποτε ποινή, καθώς και ότι αυτό κρίνει σε πρώτο βαθμό ύστερα από παραπομπή της υπόθεσης και σε δεύτερο βαθμό ύστερα από έφεση.

9.2. Το στάδιο της προδικασίας.

Οι πράξεις που περιλαμβάνονται στην πειθαρχική διαδικασία εντάσσονται σε δυο στάδια:

- το στάδιο της προδικασίας
- και το στάδιο της εκδίκασης της υπόθεσης

Η προδικασία περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενέργειες :

- I. Την προανάκριση που λέγεται και διοικητική εξέταση, δηλαδή την προκαταρκτική άτυπη συλλογή και καταγραφή πληροφοριών και στοιχείων για το εικαζόμενο πειθαρχικό αδίκημα την οποία διεξάγει ο πειθαρχικώς προϊστάμενος.
- Κατά το άρθρο 185 Ν. 1188/81 η προανάκριση συνίσταται σε προκαταρκτική άτυπη συλλογή και καταγραφή πληροφοριών και στοιχείων για το εικαζόμενο πειθαρχικό αδίκημα και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες αυτό τελέστηκε.
  - Προανάκριση μπορεί να κάνει κάθε πειθαρχικά προϊστάμενος του υπαλλήλου.
  - Αν από τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν κρίνει αυτός που κάνει την προανάκριση, ότι δε συντρέχει περίπτωση πειθαρχικής δίωξης, την τερματίζει με αιτιολογημένη έκθεση, αυτό δεν εμποδίζει την ενέργεια προανάκρισης από άλλο πειθαρχικά προϊστάμενο. Αν από τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν αυτός που κάνει την προανάκριση κρίνει ότι προκύπτει πειθαρχικό αδίκημα τιμωρείται με τις ποινές της αρμοδιότητάς του, καλεί τον υπάλληλο σε απολογία, κατά το άρθρο 160 αν δεν κρίνει ότι δικαιολογείται η επιβολή βαρύτερης ποινής, ενεργεί σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 158. Αν τέλος κρίνει ότι το αδίκημα χρειάζεται περαιτέρω έρευνα, προβαίνει στην ενέργεια ανάκρισης.
- II. Την ανάκριση (ή ένορκη διοικητική εξέταση) που διεξάγεται εάν ο πειθαρχικώς προϊστάμενος ή το πειθαρχικό συμβούλιο, στο οποίο η υπόθεση παραπέμφθηκε, κρίνει ότι η υπόθεση χρειάζεται περισσότερη διερεύνηση. Το Σ.Ε. έκρινε ότι η ανάκριση είναι υποχρεωτική κατά τη διαδικασία ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου, ενώ είναι προαιρετική ενώπιον του μονομελούς πειθαρχικού οργάνου.

Την ανάκριση διεξάγει ο πειθαρχικός προϊστάμενος ή υπάλληλος τον οποίου ορίζει ή εάν την διέταξε το Πειθ. Συμβούλιο, υπάλληλος που ορίζει το Συμβούλιο. Η ανάκριση είναι μυστική. Τα άρθρα 186 Ν. 1188/81, 187 Ν.1188/81, 188 Ν. 1188/81, 189 Ν. 1188/81, 190 Ν. 1188/81,191 Ν. 1188/81 καθορίζουν τις ανακριτικές πράξεις, την αυτοψία των εγγράφων, την εξέταση μαρτύρων, τη πραγματογνωμοσύνη, την εξέταση του διωκόμενου και τον τρόπο διενεργείας τους. Έτσι το άρθρο 186 Ν.1188/81 μας λέει:

Την ανάκριση διεξάγει:

1. επί μονομελούς δικαιοδοσίας ο ίδιος ο πειθαρχικά προϊστάμενος που επιλήφθηκε της υπόθεσης ή κάποιος άλλος υπάλληλος που ορίζεται από αυτόν,
2. επί υπηρεσιακού πειθαρχικού συμβουλίου ο υπάλληλος που ορίζεται από αυτό είτε μέλος του είτε κάποιος άλλος. Σε κάθε περίπτωση εκείνος που θα κάνει την ανάκριση, πρέπει να είναι τουλάχιστον ομοιόβαθμος αλλά αρχαιότερος του διωκόμενου, εκτός αν την ανάκριση κάνει υπάλληλος άλλου κλάδου.

Ανάκριση δεν μπορούν να κάνουν:

1. εκείνοι κατά των οποίων τυχόν στρεφόταν το αδίκημα,
2. οι πειθαρχικά προϊστάμενοι που άσκησαν την πειθαρχική αρμοδιότητά τους για το υπό κρίση αδίκημα και
3. οι κατ' ευθεία γραμμή εξ αίματος συγγενείς του διωκόμενου υπαλλήλου ή από πλάγιο έως και τον τέταρτο βαθμό και ο σύζυγος ή εξ αγχιστείας συγγενείς έως και το δεύτερο βαθμό.

Ο εγκαλούμενος δικαιούται εφάπαξ και το αργότερο μέσα σε ένα διήμερο από την κλήση για εξέταση από τον ανακριτή, να ζητήσει την εξαίρεσή του από

το έργο της ανάκρισης με έγγραφη αίτηση στην οποία πρέπει να εκθέτει τους λόγους της εξαίρεσης, επισυνάπτοντας και τα τυχόν αποδεικτικά στοιχεία που υπάρχουν. Στην αίτηση αποφαινεται οριστικά και τελεσίδικα το υπηρεσιακό πειθαρχικό συμβούλιο χωρίς συμμετοχή του μέλους στο οποίο τυχόν είχαν ανατεθεί τα ανακριτικά καθήκοντα. Το μέλος αυτός αναπληρώνεται νομίμως. Αν η αίτηση γίνει δεκτή οι ανακριτικές πράξεις που έγιναν από τον εξαιρεθέντα είναι άκυρες και δεν μπορούν να μπουν στο φάκελο της υπόθεσης.

Αυτός που διεξάγει την ανάκριση ενεργεί ανακριτικές πράξεις στην έδρα του αυτοπροσώπως ή με υφιστάμενο υπάλληλο με ανάλογη εφαρμογή της περ. β' της παρ. 1 και έχει δικαίωμα να ζητήσει από κάθε διοικητική αρχή ή ειρηνοδίκη ή ειδικό πταισματοδίκη την ενέργεια στην έδρα του κάποιας ανακριτικής πράξης. Ενέργεια ανακριτικών πράξεων εκτός έδρας μπορεί να ζητήσει και από κάποια αρμόδια κατά τόπο διοικητική αρχή που δικαιούται να μετακινηθεί ή να διατάξει μετακίνηση υπαλλήλου λόγω υπηρεσίας.

Κατά τη διαδικασία ενώπιον του υπηρεσιακού πειθαρχικού συμβουλίου που κρίνει σε πρώτο βαθμό και επί έφεσης, η ανάκριση είναι υποχρεωτική, εκτός αν αυτή που τυχόν προηγήθηκε κρίνεται ως επαρκής.

Η ανάκριση είναι μυστική.

Η ανάκριση μπορεί να επεκταθεί στην έρευνα και άλλων αδικημάτων του ίδιου υπαλλήλου, για τα οποία προκύπτουν στοιχεία κατά την πορεία της.

Καθήκοντα γραμματέα της ανάκρισης εκτελεί ο υπάλληλος που ορίζεται από αυτόν που διεξάγει την ανάκριση.

1. Ανακριτικές πράξεις είναι:

- α. η αυτοψία
- β. η εξέταση μαρτύρων

- γ. η πραγματογνωμοσύνη και
- δ. η εξέταση του διωκομένου

2. Δεν μπορεί να είναι αντικείμενο ανακριτικής πράξης:

- α. απόρρητο της υπηρεσίας, εφόσον δε συναινεί η αρμόδια αρχή και
- β. επαγγελματικό απόρρητο με βάση νόμο.

3. Για την ανακριτική πράξη συντάσσεται έκθεση που υπογράφεται από όλους όσους συνέπραξαν ή μνημονεύει την τυχόν άγνοια γραμμάτων ή η άρνηση υπογραφής από κάποιον.

1. Η αυτοψία δημόσιων ή ιδιωτικών εγγράφων που κατατίθενται σε δημόσια αρχή γίνεται στο γραφείο όπου αυτά φυλάσσονται.

2. Έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή ιδιώτη παραδίδονται σ' αυτόν που κάνει την ανάκριση και επιστρέφονται υποχρεωτικά αμέσως μετά το τέλος της πειθαρχικής δίκης.

3. Αυτός που κάνει την ανάκριση έχει υποχρέωση ύστερα από αίτηση του ιδιώτη να χορηγήσει ατελώς εκτός από την απόδειξη, επίσημο αντίγραφο των εγγράφων ή αποσπασμάτων που παραλήφθηκαν. Εάν πρόκειται για έγγραφα που είναι αναγκαία στον ιδιώτη για την εξυπηρέτηση ίδιου συμφέροντος, αυτά ανακοινώνονται σ' αυτόν που κάνει την ανάκριση στον τόπο όπου αυτά βρίσκονται. Η άρνηση της παράδοσης ή της ανακοίνωσης συνιστά πλημμέλημα.

1. Οι μάρτυρες εξετάζονται ενόρκως σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις της Ποινικής Δικονομίας στον τόπο της κατοικίας ή διαμονής τους.

2. Η εμφάνιση ή η άρνηση κατάθεσης του μάρτυρα χωρίς εύλογη αιτία αποτελεί πλημμέλημα. Εύλογη αιτία θεωρείται και η συγγένεια του

μάρτυρα με το διωκόμενο σε ευθεία γραμμή ή έως και το δεύτερο από πλάγιο βαθμό.

3. Η εξέταση των προσαγόμενων μαρτύρων πέραν των πέντε από το διωκόμενο υπάλληλο απόκειται στην κρίση της δικαιοδοτούσης αρχής.

Πραγματογνώμονες ορίζονται υπάλληλοι ΟΤΑ, δημόσιοι υπάλληλοι και αξιωματικοί του κατά ξηρά, θάλασσα και αέρα στρατού, της Ελληνικής Αστυνομίας και ορκίζονται πριν την εκτέλεση πραγματογνωμοσύνης σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις της Ποινικής Δικονομίας.

1. Κατά την ανάκριση πρέπει να καλείται οπωσδήποτε για εξέταση ο διωκόμενος. Η μη προσέλευσή του ή η άρνηση για εξέταση δεν εμποδίζει την πρόοδο της ανάκρισης.
2. Παράσταση ή συμπαράσταση πληρεξουσίου απαγορεύεται.

III. Την κλίση σε απολογία

Μετά το τέλος της προανάκρισης, εάν κατά την κρίση του πειθαρχικού προϊστάμενου δε διαπιστώθηκε το πειθαρχικό αδίκημα, η πειθαρχική δίωξη τερματίζεται με αιτιολογημένη έκθεσή του. Εάν η υπόθεση χρειάζεται περισσότερη διερεύνηση, διεξάγεται ανάκριση. Εάν το αδίκημα βεβαιώθηκε από την προανάκριση ή την ανάκριση, ο διωκόμενος υπάλληλος καλείται σε απολογία από τον πειθαρχικώς προϊστάμενο, εφόσον το αδίκημα επισύρει ποινή που μπορεί να επιβάλει ο ίδιος. Στην αντίθετη περίπτωση ο πειθαρχικώς προϊστάμενος παραπέμπει την υπόθεση στον αμέσως επόμενο πειθαρχικά προϊστάμενο. Για τον ίδιο λόγο μπορεί να γίνει κι άλλη παραπομπή, μέχρι τον Υπουργό, που είτε καλεί το διωκόμενο σε απολογία, ή εάν κρίνει ότι πρέπει να επιβληθεί ποινή βαρύτερη από πρόστιμο ίσο με τις αποδοχές ενός μηνός, παραπέμπει την υπόθεση στο Πειθ. Συμβούλιο με έγερση της «πειθαρχικής αγωγής» σύμφωνα με το 192 άρθρο Ν. 1188/81, 178 άρθρο Ν. 1188/81 όπου αναφέρει ότι:

Σε αυτεπάγγελτη δίωξη τα πειθαρχικά όργανα της παραγράφου 1 του άρθρου 176 του παρόντος μετά το τέλος της προανάκρισης ή της ανάκρισης ενεργούν σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 149 του παρόντος. Ο πειθαρχικά προϊστάμενος, που έχει επιληφθεί της υπόθεσης, σε οποιοδήποτε στάδιο των ανακρίσεων, ενεργεί σύμφωνα με όσα ορίζονται στο εδάφιο β΄ της παραγράφου 5 του άρθρου 144 του παρόντος, αν κατά την κρίση του το εικαζόμενο αδίκημα επιφέρει ποινή μεγαλύτερη της αρμοδιότητάς του.

Η κλήση σε απολογία είναι βασικό μέσο προστασίας του διωκόμενου που πρέπει να περιέχει σαφώς και λεπτομερώς τα πραγματικά περιστατικά, τα οποία συγκροτούν την αντικειμενική υπόσταση του πειθαρχικού αδικήματος που αποδίδεται στο διωκόμενο και το νομικό χαρακτηρισμό τους ως αδικήματος. Η κλήση σε απολογία ικανοποιείται στον διωκόμενο στον οποίο τάσσεται προθεσμία για την υποβολή της απολογίας. Ο διωκόμενος έχει το δικαίωμα μετά την επίδοση της κλήσης να ζητήσει με αίτηση του να λάβει γνώση της πειθαρχικής δικογραφίας, όπως λέει το άρθρο 195 Ν. 1188/81.

Η απολογία υποβάλλεται εγγράφως. Κατ' εξαίρεση για εύλογη αιτία μπορεί να επιτραπεί από εκείνον που καλεί, προφορική απολογία ύστερα από αίτηση του υπαλλήλου, οπότε συντάσσεται πρωτόκολλο ενώπιον εκείνου που καλεί ή του υπαλλήλου που ορίζεται από αυτόν.

Η έγγραφη απολογία παραδίδεται με απόδειξη στα χέρια εκείνου που καλεί ή διαβιβάζεται σε αυτόν από δημόσια αρχή ή ταχυδρομικά επί συστάσει. Στην περίπτωση αυτή το εμπρόθεσμο της υποβολής κρίνεται από το χρόνο της κατάθεσης στη δημόσια αρχή ή την ταχυδρόμηση.

Ο υπάλληλος έχει δικαίωμα να λάβει γνώση της δικογραφίας που σχημάτισε, πριν την απολογία του. Για την περίπτωση αυτή συντάσσεται πράξη που υπογράφεται από τον υπάλληλο που τηρεί το φάκελο και από εκείνον που έλαβε γνώση του φακέλου, αν δεν αρνηθεί ο δεύτερος μόνο από τον πρώτο. Ο υπάλληλος που εδρεύει εκτός έδρας εκείνου που καλεί, έχει δικαίωμα να λάβει γνώση της δικογραφίας είτε με αποστολή του φακέλου σε δημόσια αρχή ή αρχή ΟΤΑ, εφόσον αυτό θεωρείται σκόπιμο από τη διώκουσα

αρχή είτε με τη χορήγηση άδειας στον υπάλληλο που διώκεται, αν οι υπηρεσιακές ανάγκες το επιτρέπουν είτε σε αδυναμία αυτών των δυο λύσεων, με εκπρόσωπο δημόσιο υπάλληλο ή υπάλληλο ΟΤΑ εξουσιοδοτημένο εγγράφως για το σκοπό αυτό από το διωκόμενο ή ύστερα από αίτησή του από τη διώκουσα αρχή.

Ο υπάλληλος που καλείται σε απολογία έχει δικαίωμα να ζητήσει με την απολογία του εύλογη προθεσμία για την υποβολή έγγραφων στοιχείων, η παροχή της οποίας είναι στην κρίση εκείνου που καλεί.

Η παράλειψη της κλήσης σε απολογία μπορεί να καλυφθεί με την προσέλευση του διωκόμενου στον πειθαρχικό δικαστή.

IV. Η έγερση

Η έγερση είναι υποχρεωτική εάν υπάρχει αιτιολογημένη πρόταση της υπηρεσίας (άρθρο 183 Ν. 1188/81).

Αν τα πειθαρχικά όργανα της παραγράφου 1 του άρθρου 179 του παρόντος κρίνουν ότι το αδίκημα είναι τιμωρητέο με ποινή μεγαλύτερη της αρμοδιότητάς τους, παραπέμπουν την υπόθεση στο υπηρεσιακό πειθαρχικό συμβούλιο.

Το ερώτημα που διατυπώνεται σε εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 2 του άρθρου 156 προς το υπηρεσιακό πειθαρχικό συμβούλιο για να τεθεί ο υπάλληλος σε αργία επέχει θέση παραπεμπτηρίου εγγράφου κατά την παρ. 5 του άρθρου 184 για το πειθαρχικό αδίκημα στο οποίο αναφέρεται η αργία. Κατά υπαλλήλου που τέθηκε σε αργία κατά το άρθρο 155 λόγω ποινικής δίωξης ή καταδίκης και δεν επανέρχεται μετά σε ενέργεια, γίνεται υποχρεωτικά η παραπομπή για πράξεις εξαιτίας των οποίων διώχθηκε ποινικά ή καταδικάστηκε, εφόσον αυτό δεν είχε γίνει πριν ή μετά τη διάρκεια της θέσης του σε αργία.

Η πειθαρχική αγωγή πρέπει να περιλαμβάνει σαφώς και λεπτομερώς όλα τα πραγματικά περιστατικά που αποτελούν την αντικειμενική υπόσταση του πειθαρχικού αδικήματος και τα στοιχεία που πιθανολογούν την ενοχή του διωκόμενου υπαλλήλου.

Μετά την έγερση της πειθαρχικής αγωγής το Πειθ. Συμβούλιο μπορεί να διατάξει συμπληρωματική ανάκριση . Εάν δε διαταχθεί συμπληρωματική ανάκριση ή μετά την υποβολή του σχετικού πορίσματος, το πειθαρχικό συμβούλιο αποφασίζει είτε την απαλλαγή του διωκόμενου υπαλλήλου είτε για την κλήση του σε απολογία(άρθρο 193 Ν. 1188/81).

Ο πειθαρχικά προϊστάμενος που διεξάγει την ανάκριση κατά το άρθρο 152, εφόσον δε συντρέχει η περίπτωση του προηγούμενου άρθρου, προβαίνει μετά το τέλος της ανάκρισης, είτε στην κλήση προς απολογία του διωκόμενου, είτε στη χωρίς αυτή έκδοση απαλλακτικής απόφασης. Αυτός που έκανε την ανάκριση ύστερα από εντολή πειθαρχικά προϊστάμενου, υποβάλλει σ' αυτόν, μετά το τέλος της ανάκρισης, το φάκελό της με το πόρισμά του.

Αυτός που έκανε την ανάκριση με εντολή υπηρεσιακού πειθαρχικού συμβουλίου, υποβάλλει σ' αυτό μετά το τέλος της ανάκρισης, το φάκελό της με το πόρισμά του.

Ο πρόεδρος του υπηρεσιακού πειθαρχικού συμβουλίου, μετά την υποβολή του πορίσματος, μπορεί να ορίσει εισηγητή της υπόθεσης, ένα από τα μέλη του συμβουλίου, στο οποίο διαβιβάζει το φάκελο που σχηματίστηκε.

Εισηγητή, κατά την προηγούμενη παράγραφο, μπορεί να ορίσει ο πρόεδρος και ταυτόχρονα με τη λήψη του κατά τα άρθρα 149 και 150 παραπεμπτηρίου εγγράφου.

Αν ο πρόεδρος κρίνει ότι η υπόθεση είναι ώριμη για συζήτηση, την εισάγει ενώπιον του υπηρεσιακού πειθαρχικού συμβουλίου, για να αποφασίσει αυτό είτε την κλήση σε απολογία του διωκόμενου είτε τη χωρίς αυτή απαλλαγή του.

9.3. Η εκδίκαση της Πειθαρχικής Υπόθεσης.

Όταν η υπόθεση δεν έχει παραπεμφθεί στο Πειθαρχικό Συμβούλιο, ο πειθαρχικώς προϊστάμενος προβαίνει σε εκτίμηση των αποδείξεων. Εάν σχηματίσει πεποίθηση για την ύπαρξη των πραγματικών περιστατικών, που συνιστούν την πραγματική υπόσταση του πειθαρχικού αδικήματος, καθώς και για την ύπαρξη της υπαιτιότητας και καταλογισμού εκδίδει την πειθαρχική απόφαση, με την οποία επιβάλλει την ανάλογη κατά την κρίση του ποινή σύμφωνα με τις αρμοδιότητες που του δίνονται από το άρθρο 189 Ν. 1188/81.

1. Ο πειθαρχικός δικαστής εκτιμά με ελεύθερη κρίση τις αποδείξεις που προσήχθησαν.
2. Ο πειθαρχικός δικαστής μπορεί για να διαμορφώσει την κρίση του να λάβει υπόψη του και αποδεικτικά στοιχεία που δεν προκύπτουν από την πειθαρχική διαδικασία, αλλά από άλλη διαδικασία που συστάθηκε νόμιμα, εφόσον ο διωκόμενος έλαβε γνώση αυτών.
3. Αδικήματα για τα οποία ο διωκόμενος δεν κλήθηκε σε απολογία δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο δίκης.
4. Η απόφαση πρέπει να στηρίζεται σε αποδεδειγμένα πραγματικά γεγονότα και όχι σε απλές υπόνοιες και να είναι αιτιολογημένη τόσο για τη διατύπωση της ενοχής, όσο και για την επιβολή ή την επιμέτρηση της ποινής.
5. Στην περίπτωση της επανάληψης της δίκης κατά την παράγραφο 4 του άρθρου 137 το υπηρεσιακό συμβούλιο μπορεί, αλλά δεν υποχρεούται να προβεί σε νέα εξέταση του πραγματικού μέρους της υπόθεσης, να

διατάξει ανάκριση και νέα κλίση σε απολογία, καθώς και να λάβει υπόψη νέους πραγματικούς ισχυρισμούς και νέες αποδείξεις.

Εάν η υπόθεση έχει παραπεμφθεί στο πειθαρχικό συμβούλιο ο πρόεδρος προσδιορίζει την ημερομηνία της Πειθ. δίκης με πράξη του που κοινοποιεί στον διωκόμενο υπάλληλο. Το πειθαρχικό Συμβούλιο, όπως και ο διωκόμενος μπορούν να απαιτήσουν την αυτοπρόσωπη εμφάνιση του διωκόμενου. Μετά την τυχόν ακρόαση του διωκόμενου, το Συμβούλιο εκτιμά τις αποδείξεις, σχηματίζει πεποίθηση για τη ύπαρξη ή μη ύπαρξη των στοιχείων του αδικήματος και εκδίδει πειθαρχική απόφαση (άρθρο 199 Ν. 1188/81). Μετά την απόφαση του το Συμβούλιο είτε απαλλάσσει τον υπάλληλο, οπότε λήγει η πειθαρχική δίωξη, είτε του επιβάλλει την προσήκουσα ποινή.

Η πειθαρχική απόφαση πρέπει να περιέχει ορισμένα στοιχεία που καθορίζει το άρθρο Ν. 1188/81, οπότε κάθε πειθαρχική απόφαση εκδίδεται έγγραφα.

Στην απόφαση μνημονεύονται:

α.) ο τόπος και ο χρόνος της έκδοσης, β.) το όνομα, ο τίτλος και ο βαθμός των δικασάντων, γ.) το όνομα, ο τίτλος και ο βαθμός του κριθέντος, δ.) το αποδιδόμενο πειθαρχικό αδίκημα, ο χρόνος και ο τόπος τέλεσής του, ε.) η απολογία και η τυχόν προφορική υποστήριξή της ή η μη υποβολή απολογίας και η κλήση ή μη κλήση σε προφορική ανάπτυξη της απολογίας, στ.) η αιτιολογία της απόφασης, ζ.) αν πάρθηκε ομόφωνα ή κατά πλειοψηφία, για πολυμελή δικαιοδοσία, και η.) η αθώωση του κριθέντος ή η επιβαλλόμενη ποινή.

Η πειθαρχική απόφαση, αν εκδίδεται από πειθαρχικά προϊστάμενο, υπογράφεται από αυτόν, διαφορετικά υπογράφεται από τον πρόεδρο και το γραμματέα του συμβουλίου.

Η πειθαρχική απόφαση, κοινοποιείται σε αντίγραφο σε αυτόν που κρίθηκε και επιπλέον των πειθαρχικά προϊσταμένων και των πειθαρχικών οργάνων της

παρ. 1 του άρθρου υ 142ν στους δικαιούμενους για άσκηση ένδικου μέσου υπέρ των υπηρεσιακών συμβουλίων σε αυτόν που εξέδωσε το παραπεμπτήριο έγγραφο.

Η κατά την προηγούμενη παράγραφο κοινοποίηση της απόφασης σε αυτόν που κρίθηκε ενεργείται κατά τα οριζόμενα στ άρθρο 160 παρ. 6.

Δεν επιτρέπεται η ανάκληση πειθαρχικής απόφασης που εκδόθηκε.

Επίσης περιέχει πλήρη ειδική αιτιολογία η οποία αναφέρει τα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά που συνιστούν την αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος, τα στοιχεία της υπαιτιότητας και της ενοχής του υπαλλήλου, καθώς και το νομικό χαρακτήρα. Επίσης η απόφαση καταλογίζει τα τέλη σήμανσης της πειθαρχικής διαδικασίας σύμφωνα με το άρθρο 200 Ν.1188/81.

Τα τέλη σήμανσης καταλογίζονται σε βάρος του υπαλλήλου που τιμωρήθηκε πρωτόδικα, το υπηρεσιακό πειθαρχικό συμβούλιο καταλογίζει σε βάρος του μέρος μόνο των τελών της δίκης.

Σε περίπτωση κατά την οποία διατάχθηκε πραγματογνωμοσύνη, οι αμοιβές των πραγματογνωμόνων εκκαθαρίζονται από το πειθαρχικό όργανο και καταβάλλονται από τον οικείο ΟΤΑ κατά τις διατάξεις περί λογιστικού των ΟΤΑ, καταλογίζονται σε βάρος του υπαλλήλου που τιμωρήθηκε, ολικά ή μερικά, κατά την κρίση του συμβουλίου, με την οριστική απόφαση.

Σε περίπτωση άσκησης έφεσης από τον υπάλληλο ή υπέρ αυτού, το πειθαρχικό Συμβούλιο δε μπορεί να χειροτερεύσει τη θέση του τιμωρηθέντος επιβάλλοντας βαρύτερη ποινή.

Στην περίπτωση της έφεσης υπέρ της Διοίκησης, το πειθαρχικό συμβούλιο δε μπορεί να επιβάλει ελαφρύτερη ποινή. Εάν ασκηθούν εφέσεις και από τον υπάλληλο ή υπέρ αυτού και υπέρ της Διοίκησης, το πειθαρχικό Συμβούλιο είναι ελεύθερο να επιβάλλει ελαφρύτερη ή βαρύτερη ποινή (άρθρο 202 Ν. 1188/81).

Σε έφεση υπόκεινται οι πειθαρχικές αποφάσεις:

1. των πειθαρχικά προϊσταμένων και
2. των πειθαρχικών οργάνων της παραγράφου 1 του άρθρου 145.

Σε άσκηση έφεσης έχει δικαίωμα:

1. ο υπάλληλος που τιμωρήθηκε και
2. το αρμόδιο για το διορισμό όργανο του οικείου Ο.Τ.Α. στο οποίο κοινοποιείται υποχρεωτικά η απόφαση. Στην περίπτωση αυτή η έφεση γίνεται και κατά των απαλλακτικών πειθαρχικών αποφάσεων.
3. η έφεση ασκείται σε κάθε περίπτωση ενώπιον του οικείου υπηρεσιακού πειθαρχικού συμβουλίου.
4. η έφεση ασκείται από τον τιμωρηθέντα μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την κοινοποίηση της απόφασης σε αυτόν και από το αρμόδιο για αυτό διορισμό όργανο από την περιέλευση της απόφασης σε αυτό.
5. η προθεσμία για έφεση παρατείνεται, λόγω απόστασης κατά δέκα μέρες ακόμα, για εκείνους που έχουν την έδρα τους ή μένουν στο εσωτερικό και κατά εξήντα για εκείνους που έχουν την έδρα τους ή μένουν στο εξωτερικό, λόγω κωλύματος από ανώτερη βία κατά την κρίση του πειθαρχικού οργάνου προς το οποίο απευθύνεται η έφεση και πάντως όχι πέρα των δεκαπέντε ημερών από τότε που παρήλθε το κόλλημα .
6. το υπηρεσιακό πειθαρχικό συμβούλιο όταν κρίνει την έφεση:

α.) του υπαλλήλου που τιμωρήθηκε, δεν μπορεί να καταστήσει χειρότερη τη θέση του και

β.) του αρμόδιου για το διορισμό οργάνου του οικείου ΟΤΑ , δεν μπορεί να επιβάλει ποινή ελαφρύτερη από εκείνη που επιβλήθηκε. Σε περίπτωση που ασκηθούν εφέσεις και από τους δύο ανωτέρω, το υπηρεσιακό συμβούλιο συνεκδικάζει και τις δύο εφέσεις χωρίς να δεσμεύεται για την επιβολή της ποινής.

7. η έφεση και η προθεσμία για την άσκησή της αναστέλλουν την εκτέλεση.

8. η περισσότερες εφέσεις κατά της ίδιας απόφασης που ασκήθηκαν πριν την έκδοση οριστικής απόφασης για κάποια από αυτές συνεκδικάζονται.

9. η έκδοση οριστικής απόφασης ύστερα από έφεση, καθιστά अपараδέκτη κάθε άλλη έφεση.

9.4. Η εκτέλεση της πειθαρχικής απόφασης.

Η τελεσίδικη πειθαρχική απόφαση έχει τη φάση διοικητικής πράξης και συνεπώς έχει το χαρακτηριστικό της εκτελεστικότητας. Η εκτέλεση της είναι υποχρεωτική για τη Διοίκηση (άρθρο 205 Ν. 1188/81).

Η απόφαση γίνεται τελεσίδικη όταν: i.) έχει εκδοθεί από πειθαρχικό συμβούλιο μέσα στη νόμιμη προθεσμία ή ii.) έχει εκδοθεί από το Πειθαρχικό Συμβούλιο, είτε μετά από έγερση πειθαρχικής αγωγής είτε μετά από έφεση. Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής κατά της πειθαρχικής απόφασης στο Συμβούλιο Επικρατείας καθώς και η άσκηση της προσφυγής αναστέλλουν την εκτέλεση απόφασης (άρθρο 203 Ν. 1188/81).

- Για άσκηση προσφυγής, κατά το άρθρο 147, ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, δικαιούται μόνο ο υπάλληλος που τιμωρήθηκε.
- Όσα αφορούν τις προθεσμίες και διαδικασίες των προσφυγών ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, διέπονται από τις κείμενες γι' αυτό διατάξεις.
- Η προσφυγή και η προθεσμία για την άσκησή της, αναστέλλουν την εκτέλεση της πειθαρχικής απόφασης.
- Το Συμβούλιο της Επικρατείας όταν κρίνει επί προσφυγής, δεν μπορεί να καταστήσει χειρότερη τη θέση του υπαλλήλου που προσέφυγε.

Η εκτέλεση των πειθαρχικών αποφάσεων περιλαμβάνει ένα σταθερό στοιχείο, κοινό για όλες τις αποφάσεις και ένα στοιχείο που ποικίλλει ανάλογα με την επιβαλλόμενη ποινή. Το κοινό στοιχείο είναι η καταχώρηση της απόφασης στο «προσωπικό μητρώο» (Ν.1400/83, άρθρο 18,παρ.26) του υπαλλήλου. Η καταχώρηση αυτή έχει μεγάλη σημασία επειδή κατά τον

σχηματισμό της κρίσης για την προαγωγή του υπαλλήλου από το υπηρεσιακό Συμβούλιο, οι πειθαρχικές ποινές που έχουν επιβληθεί αποτελούν δυσμενές στοιχείο κρίσης.

Με το άρθρο 167 Ν. 1188/81 προβλέπει ότι μετά από ορισμένο χρονικό διάστημα, που ποικίλει ανάλογα με τη βαρύτητα της ποινής, οι πειθαρχικές ποινές διαγράφονται από το προσωπικό μητρώο, εκτός από την ποινή της οριστικής παύσης εφόσον ο υπάλληλος κατά το χρονικό αυτό διάστημα δεν τιμωρήθηκε με οποιαδήποτε άλλη πειθαρχική ποινή.

Το διάστημα αυτό αρχίζει από την ημερομηνία της καταχώρησης της καταγνωστικής απόφασης. Μετά τη διαγραφή αφαιρούνται από το προσωπικό μητρώο τα σχετικά με την ποινή στοιχεία και η ποινή. Δε λαμβάνεται υπόψη από το υπηρεσιακό συμβούλιο κατά την κρίση του υπαλλήλου.

Το μεταβλητό στοιχείο της εκτέλεσης των ποινών είναι κατά περιπτώσεις:

- Για το πρόστιμο, η παρακράτηση των σχετικών ποινών από τις αποδοχές του τιμωρηθέντος.
- Για τη δυσμενή μετάθεση, ή έκδοση σχετικής πράξης του αρμοδίου, χωρίς γνωμοδότηση, του υπηρεσιακού Συμβουλίου.
- Για τη διακοπή του δικαιώματος σε προαγωγή, η παράλειψη του τιμωρηθέντος από τις προαγωγές, αν και συντρέχουν οι τυπικές προϋποθέσεις για την προαγωγή του.
- Για τον υποβιβασμό, ή έκδοση της σχετικής διοικητικής πράξης με την οποία καθορίζεται ο νέος, κατώτερος βαθμός του τιμωρηθέντος.
- Για την οριστική παύση, ή έκδοση της πράξης του αρμοδίου για την απόλυση του τιμωρηθέντος.

9.5. Η σχέση πειθαρχικής και ποινικής δίκης.

Όπως ήδη αναφέραμε, η ίδια πράξη ή παράλειψη μπορεί να συνιστά την αντικειμενική υπόσταση και πειθαρχικού αδικήματος και ορισμένου κλίματος, οπότε δημιουργείται το ζήτημα της σχέσης του πειθαρχικού και ποινικού κολασμού της σχέσης πειθαρχικής προς ποινική δίωξη.

Η πειθαρχική δίκη είναι αυτοτελής και ανεξάρτητη από την ποινική δίκη, με ορισμένες εξαιρέσεις καθώς και από κάθε άλλη δίκη (άρθρο 171 Ν. 1188/81, παράγραφος 1).

- Η πειθαρχική δίκη είναι αυτοτελής και ανεξάρτητη από κάθε άλλη δίκη.
- Η ποινική δίκη δεν αναστέλλει την πειθαρχική, μπορεί όμως ο πειθαρχικός δικαστής με απόφασή του, η οποία μπορεί ελεύθερα να ανακληθεί, να διατάξει την ανατολή για εξαιρετικούς λόγους.

Όσες φορές σε ποινική απόφαση που έγινε αμετάκλητη βεβαιώνεται ρητά η ύπαρξη ή η ανυπαρξία πραγματικών γεγονότων, αυτά γίνονται δεκτά στην πειθαρχική δίκη όπως στην ποινική. Δεν κωλύεται όμως καθόλου το πειθαρχικό όργανο να εκδώσει στη συνέχεια απαλλακτική ή καταγνωστική απόφαση αντίθετη με την ποινική.

Εκδιδομένης αμετάκλητης ποινικής καταδικαστικής απόφασης μετά την πειθαρχική, επαναλαμβάνεται η ένεκα της αυτής πράξης πειθαρχική δίωξη, αν δικαιολογείται κατά την παρ. 4 του άρθρου 132 η οριστική παύση του υπαλλήλου, και αν εκδοθεί αμετάκλητη ιδιωτική ποινική απόφαση, επαναλαμβάνεται η πειθαρχική δίκη. Το δικαίωμα επανάληψης της πειθαρχικής δίκης παραγράφεται μετά από διετία από την οποία έγινε αμετάκλητη η ποινική απόφαση.

Όταν η αποδιδόμενη στον υπάλληλο πράξη ή παράλειψη συνιστά και αντικειμενική υπόσταση ενός εγκλήματος που διώκεται εξ επαγγέλματος, οι πειθαρχικώς προϊστάμενοι οφείλουν χωρίς καθυστέρηση να την ανακοινώσουν στον αρμόδιο εισαγγελέα.

Εάν για την ίδια πράξη η παράλειψη έχει αρχίσει ποινική δίωξη δεν αναστέλλεται υποχρεωτικά.

Συνεπώς ο πειθαρχικώς προϊστάμενος μπορεί να ενεργήσει όλες τις πράξεις της προδικασίας και της κύριας διαδικασίας, επιβάλλοντας την πειθαρχική ποινή, ή να εγείρει την πειθαρχική αγωγή, οπότε το πειθαρχικό συμβούλιο επίσης μπορεί να ενεργήσει τα ίδια, χωρίς να περιμένει την εξέλιξη της ποινικής δίωξης και την απόφαση του ποινικού δικαστηρίου. Ο πειθαρχικός δικαστής όμως έχει τη διακριτική ευχέρεια να αναστείλει την πρόοδο της πειθαρχικής δίκης ως την έκδοση της απόφασης του ποινικού δικαστηρίου εκδίδοντας σχετική απόφαση την οποία μπορεί και να ανακαλέσει.

Σε περίπτωση που η πειθαρχική δίκη έχει ανασταλεί λόγω της ποινικής δίκης, η έκδοση της αμετάκλητης αθωωτικής απόφασης έχει τις εξής συνέπειες:

- Εάν η αθώωση εχώρησε χωρίς αμφιβολίες, επειδή αποδείχθηκε η ανυπαρξία πραγματικών περιστατικών, ο πειθαρχικός δικαστής δεσμεύεται και πρέπει να τερματίσει την πειθαρχική δίωξη ή να εκδώσει απαλλακτική απόφαση.
- Εάν η αθώωση εχώρησε λόγω αμφιβολιών για την ύπαρξη δόλου ή αμέλειας ή λόγω άρσης του αξιοποίνου ή του καταλογισμού κατά το ποινικό δίκαιο, χωρίς να υπάρχει βεβαίωση για την ανυπαρξία των πραγματικών περιστατικών, η απόφαση δε δεσμεύει τον πειθαρχικό δικαστή, ο οποίος εκτιμά ελεύθερα τα πραγματικά περιστατικά και τη συνδρομή των προϋποθέσεων του πειθαρχικού κολασμού.

Όταν η απόφαση του ποινικού δικαστηρίου είναι καταδικαστική, ο πειθαρχικός δικαστής δεσμεύεται ως προς την ύπαρξη των πραγματικών περιστατικών αλλά είναι ελεύθερος για τον νομικό χαρακτηρισμό και για την επιβολή ή μη πειθαρχικής ποινής και την επιμέτρηση της.

9.6. Αστική και ποινική ευθύνη των Δημοσίων Υπαλλήλων.

Η αστική ευθύνη των δημοσίων υπαλλήλων, δηλαδή η υποχρέωση για τη χρηματική αποκατάσταση της ζημιάς που προξένησε μια πράξη ή μια παράλειψη κατά την άσκηση των καθηκόντων τους μπορεί να υπάρξει απέναντι είτε α.) στους διοικούμενους β.) στο Δημόσιο.

Το Δημόσιο ως Δ.Ν.Π. ευθύνεται για τις πράξεις ή παραλήψεις τόσο των άμεσων όσο και των έμμεσων οργάνων του με τη στενή και της ευρεία έννοια. Οι προϋποθέσεις της ευθύνης του Δημοσίου είναι:

α.) Στην περίπτωση άσκησης δημόσιας εξουσίας:

i.) Πράξη ή παράλειψη η οποία προξενεί περιουσιακή ή ηθική ζημιά, θετική ή αποθετική. Η πράξη ή παράληψη να είναι παράνομη δηλαδή αντίθετη σε κανόνα δικαίου που προστατεύει άμεσα ή έμμεσα ένα συγκεκριμένο δικαίωμα ή έννομο συμφέρον του διοικούμενου που ζημιώθηκε.

ii.) Καταλογισμός της πράξης στο Δημόσιο, δηλαδή εσωτερικός ουσιώδης σύνδεσμος μεταξύ της πράξης και των καθηκόντων του προσώπου που τη διέπραξε, ως οργάνου άμεσου ή έμμεσου του Δ.Ν.Π. του

κράτους. Υπαιτιότητα του οργάνου δεν απαιτείται. Η ευθύνη του Δημόσιου στην περίπτωση αυτή είναι αντικειμενική.

β.) Στην περίπτωση έννομων σχέσεων του ιδιωτικού δικαίου ή διαχείρισης της ιδιωτικής περιουσίας απαιτείται και υπαιτιότητα του οργάνου, όταν πρόκειται για πράξη συμβατική ή αδικοπραξία.

9.7. Συλλογικά Πειθαρχικά Όργανα Ο.Τ.Α.

Τα Συλλογικά Πειθαρχικά Όργανα Ο.Τ.Α. είναι:

Η δημορχιακή επιτροπή, το κοινοτικό συμβούλιο, η εκτελεστική επιτροπή του ιδρύματος, το διοικητικό συμβούλιο του νομικού προσώπου και η διοικούσα επιτροπή των συνδέσμων δήμων και κοινοτήτων , μπορούν να επιβάλλουν την ποινή της επίπληξης και του προστίμου έως και τις αποδοχές ενός μήνα.

Τα πειθαρχικά όργανα της προηγούμενης παραγράφου, κρίνουν μόνο σε πρώτο βαθμό ύστερα από παραπομπή της υπόθεσης από μόνο σε πρώτο βαθμό ύστερα από παραπομπή της υπόθεσης από τους πειθαρχικά προϊσταμένους του υπαλλήλου. Η παραπομπή στην πειθαρχική δικαιοδοσία της προηγούμενης παραγράφου επιτρέπεται μόνο από τους πειθαρχικά προϊσταμένους της παρ. 1 περ. α'- σ'- ε'- στ' και ζ' του άρθρου 176 του παρόντος.

9.7.1. Υπηρεσιακό Πειθαρχικό συμβούλιο.

- Το υπηρεσιακό πειθαρχικό συμβούλιο μπορεί να επιβάλει οποιαδήποτε ποινή.
- Αυτό κρίνει σε πρώτο βαθμό ύστερα από παραπομπή της υπόθεσης και σε δεύτερο βαθμό ύστερα από έφεση.

9.7.2. Συμβούλιο της Επικρατείας

Το Συμβούλιο της Επικρατείας κρίνει επί προσφυγών κατά αποφάσεων υπηρεσιακών πειθαρχικών συμβουλίων, που επιβάλλουν σε πρώτο και τελευταίο βαθμό τις πειθαρχικές ποινές της διακοπής του δικαιώματος για προαγωγή, του υποβιβασμού και της οριστικής παύσης.

9.8. Η ευθύνη των υπαλλήλων απέναντι στους διοικούμενους.

Σε περίπτωση που θεμελιώνεται αστική ευθύνη του Δημοσίου, ιδρύεται και αστική ευθύνη του προσώπου ή των προσώπων που αποτελούν το όργανο εάν ενέργησαν με δόλο ή αμέλεια δηλαδή εάν συντρέχει υπαιτιότητά τους.

Η αστική ευθύνη των δημοσίων υπαλλήλων απέναντι στο Δημόσιο μπορεί να διακριθεί σε άμεση και έμμεση:

α.) Οι προϋποθέσεις της άμεσης ευθύνης είναι:

- i.) Πράξη ή παράλειψη υπαλλήλου η οποία προξένησε θετική (και όχι αποθετική) ζημιά στην περιουσία του Δ.Ν.Π. του Κράτους.
- ii.) εσωτερικός ουσιώδης σύνδεσμος μεταξύ της πράξης και των καθηκόντων του προσώπου που τη διέπραξε ως έμμεσου οργάνου του Δημοσίου με τη στενή ή την ευρεία ουσία. Η πράξη ή η παράλειψη πρέπει να συνιστά παράβαση των υπηρεσιακών καθηκόντων του.
- iii.) Υπαιτιότητα του υπαλλήλου που συνιστά σε δόλο ή βαριά αμέλεια.

β.) οι προϋποθέσεις της έμμεσης ευθύνης είναι:

- i.) Καταβολή αποζημίωσης από το Δημόσιο σε διοικούμενο είτε επειδή ο ζημιωθείς, αν και είχε αξιώσεις κατά του υπαιτίου υπαλλήλου προτίμησε να αξιώσεις την αποζημίωση απ' το Δημόσιο είτε επειδή ο υπαίτιος υπάλληλος δεν είχε ευθύνη απέναντι στο διοικούμενο.
- ii.) Η πράξη ή παράλειψη που προξένησε τη ζημιά του διοικούμενου και θεμελίωσε την αξίωση του για αποζημίωση του από το Δημόσιο, να έγινε από δόλο ή βαριά αμέλεια του υπαλλήλου.

Στην περίπτωση της έμμεσης ευθύνης, αντικείμενο της ευθύνης του δημοσίου υπαλλήλου είναι η αποζημίωση που κατέβαλε το Δημόσιο, ανεξάρτητα από το αν καλύπτει θετική ή αποθετική περιουσιακή ζημιά ή ηθική βλάβη του διοικούμενου.

Πάντως και στις δυο περιπτώσεις εάν η ευθύνη του υπαλλήλου θεμελιώνεται όχι σε δόλο αλλά σε βαριά αμέλεια, το δικαστήριο μπορεί, εκτιμώντας ως περιστάσεις υπό τις οποίες έγινε η πράξη ή η παράλειψη να καταδικάσει τον υπάλληλο σε μέρος μόνο της ζημιάς που προξένησε στο Δημόσιο ή της αποζημίωσης που κατέβαλε το Δημόσιο.

Συμπεράσματα

Στην Πτυχιακή μας εργασία ασχοληθήκαμε με το Πειθαρχικό Δίκαιο των Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων των Ο.Τ.Α.

Αφού αναλύσαμε το Πειθαρχικό φαινόμενο, τις πειθαρχικές διαδικασίες και ποινές, και αφού μελετήσαμε τους νόμους 1188/81 και 2683/99, προέκυψαν ορισμένες διαφορές μεταξύ των δυο νόμων, διαφορές οι οποίες επικεντρώνονται στα εξής:

Στον τομέα των Πειθαρχικών ποινών οι διατάξεις των νόμων 1188/81 και 2683/99 έχουν κάποιες διαφορές που επικεντρώνονται στο εξής:

Στις ήδη υπάρχουσες Πειθαρχ. Ποινές προστέθηκε και η προσωρινή παύση από (3) τρεις έως (6) έξι μήνες με πλήρη στέρηση των αποδοχών.

Ένα επιπλέον παράπτωμα προστέθηκε στην ποινή της οριστικής παύσης, η αποδοχή οποιασδήποτε υλική εύνοιας ή ανταλλάγματος που προέρχεται από πρόσωπο του οποίου τις υποθέσεις χειρίζεται η πρόκειται να χειριστεί κατά την άσκηση υπηρεσιακών καθηκόντων του ο υπάλληλος.

Επίσης άμεση ή μέσω τρίτου προσώπου συμμετοχή σε δημοπρασία την οποία διενεργεί η αρχή στην οποία αυτός ανήκει η επιτροπή, μέλος της οποίας είναι αυτός.

Στην περίπτωση της αυτοτέλειας κολάσιμου του Πειθ. Παραπτώματος όταν αίρονται οι συνέπειες της ποινικής καταδίκης αίρεται και το πειθαρχικώς κολάσιμο της πράξης.

Στη σχέση της πειθαρχικής διαδικασίας με την ποινική δίκη, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών έχει υποχρέωση να ανακοινώνει αμέσως στην προϊστάμενη αρχή του υπαλλήλου κάθε ποινική δίωξη που ασκείται κατ' αυτού. Στην ίδια αρχή ανακοινώνεται επίσης από τον αρμόδιο εισαγγελέα η απόφαση ή το βούλευμα με το οποίο τερματίζεται η δίωξη . Σε περίπτωση εγκλεισμού σε σωφρονιστικό κατάστημα ο διευθυντής φυλακών γνωστοποιεί χωρίς καθυστέρηση στη προϊστάμενη αρχή του υπαλλήλου.

Όσον αφορά την Πειθαρχική ανάκριση υπάρχουν κάποιες περιπτώσεις που δεν είναι υποχρεωτική.

Όταν είναι αναμφισβήτητη η ενοχή του υπαλλήλου βάση των πραγματικών περιστατικών του φακέλου.

Όταν ο υπάλληλος ομολογεί την ενοχή του.

Όταν ο υπάλληλος συλλαμβάνεται έπ' αυτοφώρω.

Όταν έχει γίνει ήδη ανάκριση για πειθαρχικό αδίκημα.

Όταν έχει διενεργηθεί ήδη Ε.Δ.Ε. ή άλλη ένορκη εξέταση που αποδεικνύει την ενοχή του υπαλλήλου.

Στον προσδιορισμό δικάσιμου, η ανακοίνωση στον διωκόμενο της ημέρας, ώρας και τόπου συνεδρίασης ανακοινώνεται εγγράφως πριν 4 τουλάχιστον μέρες. Η Πειθαρχική απόφαση που υπόκειται σε ένσταση δεν ανακαλείται η αίτηση για ανάκληση της πειθαρχικής απόφασης υποβάλλεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 60 ημερών από την κοινοποίηση της στον υπάλληλο. Αν η ανάκληση δεν γίνεται εντός ενός τριμήνου λογίζεται ότι το αίτημα της ανάκλησης έχει απορριφθεί.

Όσον αφορά την έφεση αυτή ασκείται με προθεσμία είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης στον υπάλληλο, ή από την περιέλευση της στα όργανα που δικαιούνται να ασκήσουν ένσταση. Η προθεσμία παρατείνεται κατά (30) τριάντα ημέρες για κατοίκους εξωτερικού.

Στην εκτέλεση της απόφασης σε περίπτωση απόρριψης προσφυγής κατά απόφασης που επιβάλλει ποινή οριστικής παύσης, η λύση της υπαλληλικής σχέσης επέρχεται αυτοδικαίως από τη δημοσίευση της απόφασης του Συμβουλίου της Επικράτειας.

Επίσης κατά το χρόνο της οριστικής παύσης ο υπάλληλος απέχει από κάθε υπηρεσία και ο χρόνος αυτός δε θεωρείται χρόνος πραγματικής υπηρεσίας. Όποιος τιμωρείται με υποβιβασμό δε μπορεί να κριθεί για προαγωγή αν δεν περάσει το μισό του χρόνου που απαιτείται για προαγωγή.

Επομένως, από την μελέτη των διατάξεων των νόμων 1188/81 και 2683/99 συμπεραίνουμε ότι έχουν διαφορές βασικών σημείων σε ποικίλους τομείς, οι οποίες προήλθαν από τον νόμο 2683/99 που αναφέρεται στους Δημόσιους Υπαλλήλους.

Ο νόμος αυτός από την 1^η Απριλίου 1999 εφαρμόζεται και στους Ο.Τ.Α. εκτός από κάποια άρθρα όπως αυτή των πειθαρχιών προϊσταμένων (ποιοι είναι) και της Ε.Δ.Ε.

Όσον αφορά τους πειθαρχικούς προϊσταμένους, ο νόμος 1188/81 τους ορίζει ξεκάθαρα. Επειδή στην προκειμένη εργασία ασχολούμαστε με τους υπαλλήλους των Ο.Τ.Α., θεωρούμε ότι είναι απαραίτητο το συγκεκριμένο άρθρο να παραμείνει ως έχει, και να τεθεί σε ισχύ με Π.Δ. το ταχύτερο δυνατόν, για τη σωστή λειτουργία και αποτελεσματικότητα του ολοένα αναπτυσσόμενου θεσμού των Ο.Τ.Α. Δεν είναι δυνατόν πειθαρχικά προϊστάμενοι των Ο.Τ.Α. να είναι πρόσωπα που υπόκεινται στην κεντρική εξουσία (π.χ. υπουργοί), γιατί ο ρόλος των Ο.Τ.Α. αποδυναμώνεται και επανερχόμαστε στο αρχικό πρότυπο εξουσίας, που έχει ως χαρακτηριστικό τον συγκεντρωτισμό και υδροκεφαλισμό της εξουσίας.

Επιπλέον, είναι απαραίτητο να εκδοθεί Π.Δ. που θα θεσμοθετεί Ε.Δ.Ε. και για τους υπαλλήλους των Ο.Τ.Α., δεδομένου ότι η διαδικασία αυτή θα γίνεται μέσα στα πλαίσια της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, χωρίς τον έλεγχο της κεντρικής εξουσίας.

Αποδίδει ευθύνες σε περίπτωση πειθαρχικού αδικήματος χωρίς όμως να συνιστά έναρξη πειθαρχικής δίωξης. Έτσι, η υπηρεσία λειτουργεί ομαλά και δίνει την δυνατότητα στους Ο.Τ.Α. να λειτουργούν απερίσπαστοι, αποφεύγοντας κωλυσιεργίες και πειθαρχικά παραπτώματα των υπαλλήλων. Έτσι, μπορούν να καθορισθούν με ακρίβεια, έγκυρα και έγκαιρα περιστατικά ή καταστάσεις που βλάπτουν τους Ο.Τ.Α. και παρεμποδίζουν τη λειτουργία τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αγγελοπούλου, Δίκαιον των πολιτικών υπαλλήλων, 1923,110.
- Βηλάρια. Ελεύθερη κυκλοφορία και απασχόληση στη Δημόσια Διοίκηση ΕΕΚ1989,89.
- Kelsen H. Theorie pure du droit.
Γαλλική μετάφραση της 2^{ης} έκδοσης της reine Rechtslehre από το Ch. Eisenmann. 1962.
- Σωτήρη Αρ. Λύτρα
Το Πειθαρχικό Φαινόμενο στο σύγχρονο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο.
Αθήνα, Κομοτηνή 1999.
- Μαρίνου. Το βασικά του δημοσιοϋπαλληλικού δικαίου, 1996, 103.
- Μ.Μαθιουδάκη - Β. Ανδρονουπούλου - Σ. Χαντζηθεωδόρου
Ερμηνεία Υπαλληλικού Κώδικα,1979, 28.48.
- Ναυπλιώτης Γ., Ερμηνεία Κώδικας Δημοσίων υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. Γ' Πειθαρχικών Δίκαιον, 1978.
- Οικονόμου Δ., Ο Πειθαρχικός Έλεγχος των Δημοσίων Διοικητικών Υπαλλήλων, Αθήναι 1960.
- Παπαχατζής Γ., Σύστημα του ισχύοντος στην Ελλάδα διοικητικού δικαίου, 6^η έκδ. 1983.
- Παπαδάκη, Ποινική ευθύνη και ποινική προστασία των υπαλλήλων του Δημοσίου, των Δήμων και κοινοτήτων και των ΝΠΔΔ, 1961.

- Επαμεινώνδα Π. Σπηλιωτόπουλου
Χαραλάμπους Γ. Χρυσανθάκη
Βασικοί θεσμοί Δημοσιοϋπαλληλικού Δικαίου
Αθήνα - Κομοτηνή 1993.

- Στασινοπούλου, Υπαλληλικός Κώδιξ, 1951, 41.

- Τσούντος Κωνσταντίνος - Μενιζέλος Ανδρέας
Κωδικοποιημένη Συλλογή Νομοθεσίας για την κατάστασή του Μόνιμου
Προσωπικού των Ο.Τ.Α. Β΄ έκδοση, Αθήνα Μαΐου 1996.

- ΤΑΧΟΣ
Δημόσιο Υπαλληλικό Δίκαιο, τεύχος 2, Θεσσαλονίκη 1996.

- Χιώλος Κ., Πειθαρχικός Κώδιξ Υπαλλήλων Δημοσίου Νομικών Προσώπων
Δημ. Δικαίου Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, β΄ έκδοση 1979.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΗ 30 ΙΟΥΛΙΟΥ 1981

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΑΚΟΥ
204

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1188

Περί κυρώσεως του Κώδικος υπερί καταστάσεως προσωπικού ύφρατισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Υψιστάμενοι όμορφως μετά της Βουλής, άπερασίταμεν:

Άρθρον μόνον.

1. Κυρώται ό υπό της Ειδικής Έπιτροπής του Νόμου 421/1976 καταρτισθείς κώδιξ καταστάσεως προσωπικού ύφρατισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως, έχων όντω, κλήν των διατάξεων των άρθρων α) 89 παρ. 10, β) άρτιον τρίτον, γ) άρτιον δευτέρου και δ) 106, παρ. 3, ώς πρós την διαδικασίαν καθορισμού ύφρατιστικής ύφρασεως, γ) 106, παρ. 5, ώς πρós τον έριον των ήμερών έπός έτρας και δ) 256.

2. Τά θέματα περί ών άί μή κυρώμεναι διατάξεις των μόν παρ. α' και β' της προηγούμενης παραγράφου ρυθίζονται κατά της διατάξεις των άρθρων 7 και 8 του Ν. 754/1978 της δέ περιπτώσεως γ' υπό των διατάξεων του Ν.Δ. 05/1978. Η άρτία άποήρωτις ύφρατιστικής ύφρασεως περί της άί διατάξεις του άρθρου 109 είναι ίση πρós την έκτασιν καταλλομένην είς τούς δημοσίους ύπαλλήλους.

3. Η ίχως του παρόντος νόμου άρχεται από 1ής Ιουλίου 1981.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΔΕΥΤΑΞΕΙΣ

Άρθρον 1.

Ένοια όριον.

1. Όπου είς τον παρόντα κώδικα αναφέρονται «όργασιμαί τοπικής αυτοδιοικήσεως» (ΟΤΑ) νοούνται οι δήμοι, άί κοινότητες, τά δημοτικά και κοινοτικά έφρατα και νομικά πρόσωπα και οι σύνδεσμοι δήμων, κοινοτήτων και δήμων και κοινοτήτων.

2. Όπου διά την έφαρμογήν των διατάξεων του παρόντος κώδικος λαμβάνεται όπ' όφιν ό πληθυσμός, ώς τειότες νοείται ό πραγματικός πληθυσμός ό έμεινόμενος είς τούς δημοσιεύοντας έπίσημους πίνακας της τελευταίας άπογράφης του πληθυσμού.

Άρθρον 2.

Έκτασις έφαρμογής Διαίρεσις όλης.

1. Είς τας διατάξεις του παρόντος κώδικος ό όποιος διαίρεται είς τέσσαρα μέρη ύπάγεται τό πάσης φύσεως προσωπικών ΟΤΑ, ώς κάτωθι:

α) Είς τας διατάξεις του πρώτου μέρους ύπάγεται τό μόνον προσωπικών των δήμων, των κοινοτήτων πληθυσμού άνω των 200 χιλιάδων (20000) κατοίκων των δημοτικών και κοινοτικών έφρατων και των λοιπών ΟΤΑ επί του όποιου μέχρι της έναρξέως ίχως του παρόντος έφαρμόζονται άί διατάξεις περί προσωπικών των κοινοτήτων πληθυσμού άνω των 200 χιλιάδων κατοίκων.

β) είς τας διατάξεις του δευτέρου μέρους ύπάγονται οι μόνον κοινοτικά ή δημοτικά είδικής περιορισμένης διαθεσίσεως και οι μόνον άδιαθέσιμα ύπαλλήλοι των κοινοτήτων και των δημοτικών και κοινοτικών νομικών προσώπων και των συνδέσμων έν γένει.

γ) είς τας διατάξεις του τρίτου μέρους, ύπάγεται τό προσωπικών είδικών θέσεων και τό επί ήγίσι ύφρασεως είδικού διακείου προλαμβανόμενον προσωπικών.

δ) Τό τέταρτον μέρος περιλαμβάνει τας τελικές και μεταδικτικές διατάξεις.

Άρθρον 3.

Η έφαρμογή ύφαρμογής προσωπικών ΟΤΑ είς τας διατάξεις του πρώτου μέρους.

1. Είς τας διατάξεις του πρώτου μέρους δυνατόν νά ύπαχθώσι:

α) οι μόνον κοινοτικά ή δημοτικά είδικής περιορισμένης διαθεσίσεως και τό διαθέσιμον μόνον προσωπικών των κοινοτήτων, άί όποια κατά τά 200 τελευταία οικονομικά έτη έφαρμογήσαν μέσον όριον τελικών έσόδων πρós τούλάχιστον τριπλάσιον του πρós είς τό όποιον άνέρχεται ή έτηρία έκτασις του έκτασις μέσου 200 ύπαλλήλων 1000 έκτασις του κλάδου ΜΚ.

β) τό προσωπικών δημοτικών και κοινοτικών νομικών προσώπων, τά όποια ώς εν του εκτασις της συστάσεως των και της εν γένει ύφρασεως άπό τού προέριεται νά έχων ρακέρν έσον.

Άρθρον 159.
Άρχαιότης.

- 1. Η Αρχαιότης καθορίζεται:
  - α) εκ της χρονολογίας της δημοσίευσης της πράξεως του διορισμού ή της προαγωγής εις τον κατεχόμενον βαθμό,
  - β) εκ της συγχρόνου προαγωγής, εκ της σειράς προαγωγής,
  - γ) επί συγχρόνων αρχικών διορισμών εκ της σειράς έπιτυχίας εις τον διενεργηθέντα διαγωνισμόν.
  - δ) εν έλλείψει διαγωνισμού, εκ του βαθμού του πτυχίου ή άλλου τίτλου σπουδών και επί των αυτών βαθμών εκ της χρονολογίας κτήσεως του πτυχίου ή άλλου τίτλου σπουδών.
  - ε) εν έλλείψει πτυχίου ή άλλου τίτλου σπουδών, εκ της σειράς αναγραφής των όνομάτων εν τη κοινή πράξει του διορισμού.

2. Εις τον χρόνον της αρχαιότητος δεν υπολογίζεται: ο κατά το άρθρον 137 του παρόντος χρόνος.

Άρθρον 160.
Προβάδισμα.

- 1. Μεταξύ των υπό του παρόντος κώδικος διεκτιμών υπαλλήλων το προβάδισμα κανονίζεται:
  - α) προηγούνται οι υπάλληλοι των κλάδων ΑΤ και έπονται κατά σειράν οι υπάλληλοι των κλάδων ΑΡ, ΜΕ και ΣΕ,
  - β) μεταξύ υπαλλήλων ανηκόντων εις τον αυτών κλάδον επί τη βάσει της κατά το άρθρον 37 ταξυμολογικής κλίμακος,
  - γ) μεταξύ υπαλλήλων του αυτού κλάδου και βαθμού επί τη βάσει της αρχαιότητος των.

2. Υπάλληλοι διενύοντες την, κατά τας διατάξεις του άρθρου 103 του παρόντος, δοκιμαστικήν υπηρεσίαν και μέχρι της μονιμοποίησεως των, δεν δύνανται να προβαδίζουν ή να προϊστανται μονιμών υπαλλήλων ανωτέρων ή ισοβάθμων αυτών, εξαίρεσει των υπαλλήλων κλάδου ΣΕ.

Άρθρον 161.
Ήθικαι όμοιαι.

1. Δι' εξαίρετικώς πράξεις εν τη εκτελέσει της υπηρεσίας των ή δι' εξαίρετον επίθεσιν, πέραν της εκ των καθυκόντων των επιβαλλομένης, δύνανται να άκονέμωνται εις τους υπαλλήλους, άνωλόγως της προσφερθείσης υπηρεσίας, αι κάτωθι ήθικαι όμοιαι:

- α) εύφημος μνεία,
- β) εύαρέσκεια,
- γ) έπαινος,
- δ) μετάλλιον διακεκριμένων πράξεων μετά διαπλώματος.

2. Η εύαρέσκεια δύναται να άκονέμωται και κατά την άποχώρησιν εκ της υπηρεσίας μετά μακράν και ευδόκιμον τοιαύτην.

3. Η εύφημος μνεία, ή εύαρέσκεια και ο έπαινος άκονέμωνται δι' άποφάσεως του άρμοδίου προς διορισμόν όργανου, μετά σύμφωνον είδικώς ήτιολογημένην γνωμοδότησιν του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου.

4. Αι περί άπονομής ήθικής όμοιότης πράξεις άνακινούονται δι' έγκυκλίον εις άπάσας τας υπηρεσίας του όργανισμού εις τον όποιον άνήκουν οι υπάλληλοι υπέρ των όποιων εκδίδονται αι πράξεις αύται.

5. Το μετάλλιον διακεκριμένων πράξεων άκονέμωται διά Προεδρικού Διατάγματος εκδιδομένου επί τη προτάσει του άρμοδίου Υπουργού, μετά ήτιολογημένην γνωμοδότησιν του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου.

Άρθρον 162.
Ήθικιοι τίτλοι.

1. Υπάλληλος συμπληρώσας τριετήν πραγματικήν τακτικήν υπαλληλικήν υπηρεσίαν, διατηρεί επί τιμή και μετά την λύσιν της υπαλληλικής σχέσεως τον τίτλον της θέσεως, ήν τελευταίως κατείχε.

2. Η διατήρησις του έπιτίμου τίτλου μνημονεύεται εν τη πράξει της λύσεως της υπαλληλικής σχέσεως και δημοσιεύεται μετ' αυτής εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Ο έκπεσών της θέσεως αυτού, ως και ο όριστικώς παυθείς δύναται κειθαρχικώς άποφάσεως, στερείται της ως άνω τιμής.

Άρθρον 163.

Βράβειαι προτάσεων ή μελιτών.

Εις υπαλληλικώς οι έταίοι εξ ιδίας πρωτοβουλίας ήθελον συντάξει και υποβάλει εξιδήλογον πρωτότυπον πρόστασιν ή μελιτήν άφορώσαν εις τα άντικείμενα των άρμοδιοτήτων του όργανισμού εις τον όποιον άνήκουν ή εις την καλύτεραν εργάσιμωσιν ή μελιτών της άποδοτικότητος της όλης υπηρεσίας αυτού παρέχονται ήθικαι και ήθικαι όμοιαι (βραβεία) κατά τα έκάστοτε επί δημοσίων υπαλλήλων ίσχύοντα.

ΚΩΦΑΛΛΙΟΝ Η'

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΟΙΝΑΙ
Α' ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ

Άρθρον 164.

Όρισμός πειθαρχικού άδικήματος.

1. Η άσα δι' ύπαιτιώσιν πράξεως ή παράλειψως παράβασις υπαλληλικού καθήκοντος, δυναμένη να καταλυτήσθ, άποτελεί πειθαρχικόν άδικήμα.

2. Το υπαλληλικόν καθήκον προσδιορίζεται τότεν εκ των υπό των κειμένων διατάξεων, έγκυκλίων, έθιγίων και διαταγών επιβαλλομένων εις τον υπάλληλον ύποχρεώσεων, όσον και εκ της καθόλου έντός και έκτός της υπηρεσίας έκάστοτε τηρητέας εν γένει διαταγής αυτού.

Άρθρον 165.

Πειθαρχικά άδικήματα.

1. Μεταξύ των πειθαρχικών άδικημάτων καταλέγονται ίδίως:

- α) ή έλλειψις πίστειως εις το σύνταγμα και άφοσιώσεως προς την Πατρίδα,
- β) ή έκτός υπηρεσίας άναξία υπαλληλικού διαγωγής,
- γ) επί χρημάτων χαρτοπαίξια και ίδίως εις δημόσιον κέντρον.
- δ) ή συνήθις στενών κοινωνικών σχέσεων μετά προσώπων των όποιων ενισώδη συγκρόντα εξαρτώνται εκ του τρόπου της άπαίσεως της άνατιθέμενης εις τον υπάλληλον υπηρεσίας,
- ε) ή ένεργής υπέρ κώμματος δράσις,
- στ) ή ζημιοσία, προφαρικώς ή έγγραφως, άσκησις κριτικής των πράξεων της προϊσταμένης άρχής, δι' έκφράσεων, αι έταίει άποδεικνύοντων έλλειψιν ειλικριού ή δι' ενοσίμωσιν χρήσεως άεσιμίμων επιχειρημάτων,
- ζ) ή άποσιώπησις συμμετοχής εις έργα εν άμοιβή ή ενά προς την υπηρεσίαν και εις τας περιπτώσεις άνωθεν έκείνας εις τας όποιας επιτρέπεται ή συμμετοχή αύτη,
- η) ή χρησιμοποίησις τρίτων προσώπων προς άκόμωτην ύπηρεσίαν ή ενόχως ή πρόκλησιν ή μετασίωσιν διαταγής της υπηρεσίας,
- θ) ή άμετος ή διá μέσωσιν τρίτου προσώπου συμμετοχή εις δημοπρασίαν, διενεργωμένην υπό του ΥΠΑ εις όν άνήκει ο υπάλληλος,
- ι) ή εν υπηρεσία άναξιοκρετής ή άναξία υπαλληλικού διαγωγής,
  - α) ή βραβεία εις την υπηρεσίαν προσέλευσις ή ή πρόωρος εξ αυτής άποχώρησις,
  - β) ή ραθυμία, ή αμέλεια, ως και ή άτελής ή μη έγκαιρος εκπλήρωσις του καθήκοντος ή άδικαιολόγητος άρρησις προσελύσεως προς ιατρικήν εξέτασιν,
  - γ) ή μη προσήκουσα συμπεριφορά προς τους πολίτας, τους προϊσταμένους και λοιπούς υπαλλήλους,
  - δ) ή μη έγκαιρος άπόσπρησις εις άναφοράς πολιτών,
  - ε) ή υπό προϊσταμένου — κριτού σύνταξις έκθέσεως ύποσησιακών κρισόντων, περί των υπό αυτών υπαλλήλων, άνευ της επιβαλλομένης άμερωληφίας και άντικειμενωδότητος με άποσίλευσιν ή έκθέσεως να μη άποδίδη την πραγματικήν υπηρεσιακήν συμπεριφερόσιν και ποιότητα του κρινόμενου υπαλληλικού ως και ή μη έγκαιρος κτηάρτησις των έκθέσεων,
  - στ) ή άναρμοσική παρέμβασις υπέρ ή κατά τρίτου τινός,
  - ζ) ή άδικαιολόγητος προέλιξις υποθέσεων νεωτέρων επί προημελήσει πλεονεξτέρων,

- στ) η άδικαιολόγητος αποχή από της εκτέλεσως των καθήκοντων,
- ζ) ή άρνησις ή παράλειψις εκτέλεσως υπηρεσίας,
- η) ή συμμετοχή εις άπεργίαν, κατά παράβασιν του άρθρου 23 παρ. 2 του Συντάγματος και του εις εκτέλεσιν αυτού νόμου.
- κα) ή παράβασις της εν της υπηρεσίας επιβαλλομένης εις τον υπάλληλον έγκυβέρνησις,
- κβ) ή χρησιμοποίησις της υπαλληλικής ιδιότητος προς έξυπηρέτησιν ιδιωτικών συμφερόντων αυτού ή προσκειμένων εις αυτόν προσώπων,
- κγ) ή χρησιμοποίησις πληροφοριών, τας οποίας κατέχει ως εν της υπηρεσίας του, προς άποκόμισιν ίδιου όφέλους,
- κδ) ή υπό του υπαλλήλου γή είσπραξις του μισθού των έπειτα δικαιοῦται ή άλλων άποδοχών ή έξόδων,
- κε) ή άποδοχή υπό του υπαλλήλου είσπραχόντε ύλικής εύνοίας, ή όποιαν έν συνιστά δωροληψίαν, αλλά περιέρχεται από πρόσωπα των όποιών τās ύποχύσεις διαχειρίζεται ή πρόκειται να διαχειρισθῆ,
- κατ) ή λόγιον άτυπήθους χρήσεως φύρα ή έγκυβέρνησις ή παράνομος χρήσις πράγματος άνήκοντος εις ΟΓΑ, το Δημόσιον ή εις νομικόν πρόσωπον δημοσίου δικαίου,
- κς) πάσα έν όόλου ή έαρτίως άμείλιτος πράξις ή παράλειψις, ή όποία άν και είναι τυπικώς νόμιμος, δύναται όποιαδήποτε να έλασθή ή να ύέτη εις κίνδυνον τῶ συμφέροντα της πολιτείας, και
- κζ) ή παράβασις καθήκοντος κατά τον ποινικόν ή άλλους ειδικούς νόμους.

2. Διατάξεις όρίζονται ειδικά πειθαρχικά άδικήματα διατηρούνται έν ίσχύ.

Άρθρον 106.
Πειθαρχικαί ποιναι.

1. Πειθαρχικαί ποιναι είναι:

- α) έγγραφος επίκληξις,
- β) πρόστιμον μέχρι άποδοχών τριών μηνών,
- γ) δικασή του προς προαγωγήν δικαιώματος από ένός μέχρι πέντε έτών,
- δ) ύποβιβασμός,
- ε) όριστική παύσις.

2. Το πρόστιμον, ύπολογιζόμενον επί των κατά τον χρόνον της έκδόσεως της καταγωγτικής εις τον πρώτον βαθμόν πειθαρχικής άποφάσεως άποδοχών, παρακρατείται από του πρώτου μετά την τελεσιδικίαν της άποφάσεως μηνός, εις μηνιαίαις θόσει, έκάστης τούτων όρισμένης διά της αὐτής άποφάσεως, εις ποσόν ούχι ήνώτερον του ένός τετάρτου των άποδοχών. Το πρόστιμον άποτελεί έσοδον του προϋπολογισμού του Έθνείου Αφασίσεως Δημοτικών και Κοινοτικών Έπιπέδων (ΕΑΔΗΕ).

3. Διά την διακοπήν του προς προαγωγήν δικαιώματος ύπολογίζεται μόνον ό χρόνος, κατά τον όποιον ό τιμωρούμενος έχει τῶ προς προαγωγήν τυπικά προσόντα. Ο ύποβιβασθείς δέν δύναται να ήπανηραρχθῆ πρό της παρελεύσεως από του υποβιβασμού του χρονικού διαστήματος ίσου προς τῶ ημισυ του άπαιτουμένου προς προαγωγήν χρόνου.

4. Την ποινήν της όριστικής παύσεως δύναται να επέβαλη ό πειθαρχικός δικαστής μόνον διά τῶ εξής άδικήματα:

- α) παράβασιν του άρθρου 105 παρ. 1 έξάρ. α',
- ε) παράβασιν καθήκοντος κατά τον κοινικόν ή άλλους ειδικούς νόμους,
- γ) άδικαιολόγητον άποχήν υπό της εκτέλεσως των καθήκοντων επί τριάκοντα τώλάχιστον ήμέρας,
- δ) παραβλασιν άπορρήτων της υπηρεσίας κατά τῶ άρθρον 88 παρ. 2,
- ε) χαρακτηρηστικώς άναξιοκρεπή ή άναξίαν υπάλληλου διαγωγήν έντός ή έκτός της υπηρεσίας.

στ) συμμετοχήν εις άπεργίαν, κατά παράβασιν του άρθρου 23 παρ. 2 του Συντάγματος και του εις εκτέλεσιν αυτού νόμου,

- ζ) διαπραξιν έντός έτους, ύπ' ής έτερωθεν άδικήμα τιμωρηθέν τώλάχιστον διά προστίμου ίσου προς τῶ άποδοχάς ένός μηνός, έτέρου άδικήματος θυγαμένον να επισύρη την αυτίη ή έαρτίαν ποινήν,
- η) διαπραξιν εντός διετίας, μετά επέβολήν τριών πειθαρχικών ποινών έαρτίων του προστίμου άποδοχών ένός μηνός, του αὐτου άδικήματος.
- θ) έν αυτίήματος κακήν συμπεριφοράν προς τῶς πολιτας,
- ι) τωάρην άπειλίαν,
- ια) πάν πειθαρχικόν άδικήμα θυγαμένον ως έν της φύσεως αὐτου να προκαλέση ζημίονταν εαυτάυτου και προκαλέσαν τούτο,
- ιβ) άδικαιολόγητον έγκυβήν εις άρνησιν προσελύσεως ει' ίστιακήν εξέτασιν,
- ιγ) παράβασιν των διατάξεων της παρ. 2 του άρθρου 170 του παρόντος,
- ιδ) χρησιμοποίησιν πλαγίον μέσων προς άποφυγήν ή μετασίωσιν ή πρόκλησιν ύπηρεσιών έν γένει μεταβολών.

Β' ΕΞΑΙΡΕΤΙΣ ΤΟΥ ΔΕΙΟΛΟΓΙΟΥ

Άρθρον 107.

Η αρχιγραφή πειθαρχικών άδικημάτων - Διαγραφή πειθαρχικών ποινών.

1. Τα πειθαρχικά άδικήματα παραγράφονται μετά από δύο έτη ύπ' ής ήμέρας διακράθησαν πλην άν πρόκειται περί των άδικημάτων της παραγρ. 4 του προηγουμένου άρθρου, τῶ όποια παραγράφονται μετά πενταετίαν.
  2. Αί κατά του υπαλλήλου άπειθουόμεναι πράξις προς δίωξιν του άδικήματος διακόπτον την παραγραφήν, ό χρόνος όμως τούτης δέν δύναται να ύπερβῆ την τριεσίαν έν συνόλω μέχρι της έκδόσεως της καταγωγτικής άποφάσεως, έτι δε άδικημάτων της παραγρ. 4 του προηγουμένου άρθρου την έπταεσίαν.
  3. Πειθαρχικόν άδικήμα, τῶ όποιον άποτελεί και κοινικόν τοιοῦτον, δέν παραγράφεται πρό της παρελεύσεως του προς παραγραφήν τούτου όρισμένου χρόνου. Έπί τοιούτων άδικημάτων αί πράξις της ποινικής διαδικασίας άποτελούν λόγον διακοχής της παραγραφής του πειθαρχικού άδικήματος.
  4. Η παραγραφή πειθαρχικού άδικήματος διακόπτεται διά της τελέσεως πειθαρχικού άδικήματος σκοπούτος την άποκρυψιν αὐτου ή την ματαίωσιν της ένεσις τούτου παρανομικής, εις ύπηρεσιακόν πειθαρχικόν συμβούλιον.
  5. Η παραγραφήν πειθαρχικόν άδικήμα δύναται να λησθῆ ύπ' όφιν κατά την τιμωρίαν έτέρου πειθαρχικού άδικήματος, τῶ όποιον διαπράχθη πρό της παραγραφής εκείνου.
  6. Η τελεσιδικία πειθαρχική άπόφασις δέν ύπόκειται εις παραγραφήν.
  7. Αί ποιναι της επίκληξίσεως μετά έν έτος, του προστίμου μέχρις άποδοχών ένός μηνός μετά διεσίαν, του προστίμου μέχρις άποδοχών δύο μηνών μετά τετραεσίαν, του προστίμου μέχρις άποδοχών τριών μηνών μετά πενταεσίαν και αί λοιπαί έαρτίαι, τοιαύται, πλην της όριστικής παύσεως, μετά διακοσίαν ήπό της επέβολής αυτών, διαγράφονται έν του άτομικού βελτίου στοιχείον του τιμωρηθέντος υπαλλήλου και δέν λαμβάνονται ύπ' όφιν διά την κρίσιν αὐτου, άν κατά τῶ διάστημα των ως άνω χρονικών έτών δέν έπιμωρηθῆ δι' οιασδήποτε ποινής.
- Άρθρον 108.**
- Αυτοτέλεια κολασίμου του πειθαρχικού άδικήματος.
- Έν περιπτώσει άνητιτίας, άποκαταστάσεως, χάριτος ή καθ' οίονδήποτε άλλον τρόπον έρσειας του κολασίμου ή έρσειας ή μεταβολής των συνταξιών της ποινικής καταδίκης, δέν αίρεται τῶ πειθαρχικώς κολασίμον της πράξεως.
- Άρθρον 109.**
- Σχέσις προαγωγής προς πειθαρχικόν άδικήμα.
- Η προαγωγή του υπαλλήλου δέν αίρει τῶ πειθαρχικώς κολασίμον αὐτου δι' άδικήμα προγενέστερον της προαγωγής.

**Γ' ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟΣ ΚΟΛΛΑΓΜΟΣ
ΔΙΑ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΡΟ ΤΟΥ ΔΙΚΟΦΥΣΜΟΥ**

Άρθρον 170.
Πειθαρχικός κολλαγμός διὰ πράξεις
πρὸ τοῦ δικοφύσμου.

1. Πράξεις, τελεσιθεύσαι κατὰ τὴν διάρκειαν προγενεστέρως τοῦ ὑπαλλήλου εἰς τὸν αὐτὸν ἢ εἰς ἕτερον (ΥΠΑ ἢ τὸ δημόσιον ἢ εἰς ἄλλαν νομικὴν πρόσωπον δημοσίῳ δικαίῳ ὑπηρεσίας, θεωροῦνται πειθαρχικῶς, εἰὰν ὑπάγονται εἰς τινὰ τῶν περιπτώσεων τῆς παραγράφου 1 τοῦ άρθρου 166, δὲν παρήλθῃν δὲ ὁ δὲ αὐτὸς ὁρίζομενος κατὰ τὸ ἄρθρον 167 χρόνος παραγραφῆς. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ὁ τυχὼν ἐκτός ὑπηρεσίας χρόνος δὲν ὑπολογίζεται.

2. Υποτίθεται πειθαρχικῶς καὶ δύναται νὰ ἐπιτύρῃ καὶ τὴν ποινὴν τῆς ὀριζομένης πύτωσης ἢ πρὸς τοῦ ὑπαλλήλου χρήσις, πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ του, εἰς, δόλου ἢ δωροδοκίας. Ὁ χρόνος τῆς παραγραφῆς ἄρχίζει ἀπὸ τοῦ δικοφύσμου.

**Δ' ΣΧΕΣΙΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗΣ
ΠΡΟΣ ΠΟΙΝΙΚΗΝ ΔΙΚΗΝ**

Άρθρον 171.
Σχέσις πειθαρχικῆς πρὸς ποινικὴν δίκην.

1. Ἡ πειθαρχικὴ δίκη εἶναι αὐτοτελής καὶ ἀνεξάρτητος πάσης ἄλλης δίκης.

2. Ἡ ποινικὴ δίκη δὲν ἀναπέλλει τὴν πειθαρχικὴν, δύναται ὅμως ὁ πειθαρχικὸς δικαστὴς δι' ἀποφάσεώς του, δωροδοκίας ἢλευθέρως νὰ ἀνακληθῇ, νὰ διατάξῃ δι' ἐξαιρετικῶς λόγους τὴν ἀναστολήν.

3. Ὅσάκις ἐν ποινικῇ ἀποφάσει, καταστάσῃ ἀμετακλήτῳ ἐφεκτικῶς ῤητῶς ἢ ὑπάρχῃς ἢ ἀνυπαρξία πραγματικῶν γεγονότων, γίνονται ταῦτα δεκτὰ ἐν τῇ πειθαρχικῇ δίκῃ ὡς ἐν τῇ ποινικῇ. (Ὡστόσο ὅμως κωλύεται ἐντεῦθεν τὸ πειθαρχικὸν ὄργανον νὰ ἐκδώσῃ ὠντιθέτως πρὸς τὴν ποινικὴν ἀπόφασιν ἀπαλλοκτικὴν ἢ καταγνωστικὴν.

4. Ὑποδιωμένης ἀμετακλήτου ποινικῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως μετὰ τὴν πειθαρχικὴν, ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἐνικα τῆς αὐτῆς πράξεως πειθαρχικὴ δίωξις, εἰὰν δικαιολογηθῇ κατὰ τὴν παράγραφον 1 τοῦ άρθρου 166 ἢ ὀριστικῇ πύτῃ τοῦ ὑπαλλήλου, ἐκδιωμένης δὲ ἀμετακλήτου ἀθωωτικῆς ποινικῆς ἀποφάσεως, ἐπαναλαμβάνεται ἡ πειθαρχικὴ δίκη. Ἐὶς πρὸς ἐπανάληψιν τῆς πειθαρχικῆς δίκης δικαίωμα παραγράφεται μετὰ διετίαν, ἀφ' ἧς καταστῇ ἀμετακλήτος ἡ ποινικὴ ἀπόφασις.

Ε' ΔΕΔΙΚΑΣΜΕΝΟΝ—ΜΗ ΣΥΡΡΟΗ ΠΟΙΝΩΝ

Άρθρον 172.
Δεδικασμένον—Μὴ συρροὴ ποινῶν.

1. Οὐδεὶς διώκεται ἐκ δευτέρου διὰ τὸ αὐτὸ πειθαρχικὸν ἄδικημα.

2. Ὅταν κατὰ τοῦ αὐτοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος μίᾳ ποινῇ ἐπιβάλλεται.

3. Διὰ τῆς αὐτῆς πειθαρχικῆς ἀποφάσεως μίᾳ ποινῇ ἐπιβάλλεται.

ΣΤ' ΛΗΞΙΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Άρθρον 173.
Λήξις πειθαρχικῆς εὐθύνης.

1. Ὁ ἐξ οὐδὲν λόγου ἀποβλήτων τὴν ἐπιότητα τοῦ ὑπαλλήλου δὲν θιώκεται πειθαρχικῶς, ἢ τυχὼν ὅμως ὑφ' ἑκείνῃ πειθαρχικῇ δίκῃ συνεχίζεται καὶ μετὰ τὴν λύσιν τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως, ἐξαιρετικῶς τῆς περιπτώσεως τοῦ θανάτου.

2. Ἡ κατὰ τὴν ἀνωτέρω παράγραφον ἐκδιωμένη τυχὼν καταγνωστικὴ ἀπόφασις παραμένει ἀνεκτελέστος, ἐπιφυλασσόμενης εἰς διατάξιν τοῦ τελευταίου ἐλαφίου τῆς παραγράφου 2 τοῦ άρθρου 205.

**Ζ' ΔΙΩΞΙΣ ΚΑΙ ΤΙΜΩΡΗΣΙΣ
ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ**

Άρθρον 174.
Δίωξις καὶ τιμώρησις πειθαρχικῶν ἀδικημάτων.

1. Ἡ δίωξις καὶ τιμώρησις τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος εἶναι καθήκον τοῦ πειθαρχικοῦ δικαστοῦ, παράλειψις τοῦ ὅποιου θεωρεῖται ὡς πειθαρχικὸν ἄδικημα αὐτοῦ.

2. Κατ' ἐξίρειν, ἐπὶ ἀδικημάτων δικαιολογούντων τὴν ποινὴν τῆς ἐπιπέξεως, ἡ δίωξις ἀπέκειται εἰς τὴν διακριτικὴν ἐξουσίαν τῶν τταγαίωνων πρὸς τῶσο ὄργάνων, τὰ ὅποια λαμβάνουν ὡς ἔβιν. ἀφ' ὧν γίνε τὸ ταχίον τῆς ὑπηρεσίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν καθέλου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἐκτός αὐτῆς διαγωγῆς τοῦ κρινομένου ὑπαλλήλου.

3. Ἡ πειθαρχικὸς δικαστὴς ἔχει διακριτικὴν ἐξουσίαν ὡς πρὸς τὴν ἐπιπέξεσιν τῆς ποινῆς, λαμβάνων ὡς ἔβιν τὰ εἰς τὴν προηγούμενην παράγραφον κριτήρια. Κατ' ἐξίρειν, ὁ δίκας τὸ πειθαρχικὸν ἄδικημα δικαιολογεῖ ποινὴν ἀνωτέραν τῆς ἐπιπέξεως, δὲν δύναται ὁ πειθαρχικὸς δικαστὴς νὰ μὴν ἐπιβάλλῃ ποινὴν.

Η' ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΙ

Άρθρον 175.

Πειθαρχικαὶ δικαιοδοσίαι.

- Πειθαρχικὴν δικαιοδοσίαν ἔχουσιν:
- α) οἱ πειθαρχικῶς προϊστάμενοι τοῦ ὑπαλλήλου,
- β) ἡ δημοκρατικὴ ἐπιτροπὴ,
- γ) τὸ κοινοτικὸν συμβούλιον,
- δ) ἡ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ ἰδρύματος καὶ τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ νομικοῦ προσώπου,
- ε) ἡ διοικουσα ἐπιτροπὴ τῶν συνδέσμων δήμων καὶ κοινοτήτων,
- στ) τὸ ὑπηρεσιακὸν πειθαρχικὸν συμβούλιον καὶ
- ε) τὸ συμβούλιον τῆς Ἐπικρατίας.

Άρθρον 176.

Πειθαρχικῶς προϊστάμενοι.

- 1. Πειθαρχικῶς προϊστάμενοι εἶναι:
- α) ὁ δήμαρχος ἐπὶ πάντων τῶν εἰς τὴν ἀρμοδιότητα αὐτοῦ ὑπαγομένων ὑπαλλήλων,
- β) ὁ γενικὸς διοικητὴς καὶ ὁ ἀναπληρωτὴς γενικὸς διοικητὴς δήμου ἐπὶ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἀρμοδιότητα αὐτῶν ὑπαλλήλων ἀπὸ τοῦ ἑο ἔργου καὶ κάτω,
- γ) ὁ προϊστάμενος διοικουσεως ἢ αὐτοτελεῶς τμήματος ἢ ὑπηρεσίας τοῦ (ΥΠΑ) τακτικῆς ἢ ἐπὶ θησίᾳ ὑπαλλήλος αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν ὑπαλλήλων,
- δ) ὁ πρόεδρος τῆς κοινότητος,
- ε) ὁ πρόεδρος τοῦ ἰδρυματικῶν συμβουλίου,
- στ) ὁ πρόεδρος τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ δημοτικοῦ ἢ κοινοτικοῦ νομικοῦ προσώπου,
- ζ) ὁ πρόεδρος τοῦ συνδέσμου δήμων καὶ κοινοτήτων,
- η) ὁ νομάρχης.

2. Ἡ πειθαρχικὴ ἐξουσία ἐκτείνεται ἐπὶ ὑπαλλήλων κατωτέρου βαθμοῦ ἐκείνου τοῦ ὁποίου φέρει ὁ πειθαρχικῶς θιώπων.

Άρθρον 177.

Ἀρμοδιότης πειθαρχικῶς προϊστάμενων.

1. Οἱ πειθαρχικῶς προϊστάμενοι δύναται νὰ ἐπιβάλλουν τὴν μὲν ποινὴν τῆς ἐπιπέξεως πάντως, τὴν δὲ τοῦ προτίμου οἱ κάτωθι: ἀπὸ τῆς ἐξῆς ἱερασίας:

- α) ὁ δήμαρχος, ὁ πρόεδρος τῆς κοινότητος, ὁ πρόεδρος τοῦ ἀτελεφάτου τοῦ ἰδρυματικῶν συμβουλίου τοῦ δημοτικοῦ ἢ κοινοτικοῦ νομικοῦ προσώπου καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ συνδέσμου δήμων καὶ κοινοτήτων, μίχρι καὶ τοῦ κρινομένου ἀποβλήτων ἐνὸς μηνός.
- β) ὁ γενικὸς διοικητὴς καὶ ὁ ἀναπληρωτὴς γενικὸς διοικητὴς τοῦ δήμου πᾶσι καὶ τοῦ ἐνὸς τρίτου τῶν ἀποβλήτων ἐνὸς μηνός,
- γ) ὁ νομάρχης πᾶσι καὶ τοῦ ἐνὸς τετάρτου τῶν ἀποβλήτων ἐνὸς μηνός.

2) ο προϊστάμενος διευθύνσεως ή αυτοτελούς τμήματος ή υπηρεσίας του ΟΤΑ μέχρι και του ενός έτους των αποκλεισμών ενός μηνός.

Άρθρον 178.

Άμεταβίβαστον αρμοδιότητες πειθαρχικώς προϊσταμένου, αὐτεπάγγελτος βίωξις.

1. Η αρμοδιότης τῶν πειθαρχικῶς προϊσταμένων είναι ἀμεταβίβαστος.

2. Οἱ πειθαρχικῶς προϊστάμενοι ἐπιλαμβάνονται αὐτεπαγγέλτως.

3. Ἀρμόδιος πειθαρχικῶς προϊστάμενος εἶναι ἐκείνος εἰς τὸν ἐπίκειν ὑπέχεται, ἢ εἰσαγγέσθαι ὑπηρεσιακὴν πρῆξιν ἢ ἀπέστειναι, ὁ ὑπάλληλος, κατὰ τὴν χρένον τῆς τελευτῆς τοῦ ἀδικήματος.

4. Διὰ τῆς κλήσεως εἰς ἀπολογία, ἄρχεται ἡ αὐτεπαγγέλτος δίκη.

5. Μεταξὺ κλεισθῶν ἀρμοδίως ἐπιληφθέντων πειθαρχικῶς προϊσταμένων, προτιμάται ὁ πρότερον καλέσας εἰς ἀπολογία. Οὗτος ὑποχρεῖται ἐν πάσῃ περιπτώσει, ὅπως παρακείμενὴ τὴν ὑπόθεσιν εἰς ἀνώτερον πειθαρχικῶς προϊσταμένον, ἢ ἔσον ἤθελε ζητηθῆ παρ' αὐτοῦ, πρὸ τῆς ἐκδόσεως ὑπὸ τούτου πειθαρχικῆς ἀποφάσεως. Παραπομπὴ εἰς ἀμέσως ἀνώτερον πειθαρχικῶς προϊσταμένον, δύναται νὰ γίνῃ καὶ εἰς τὴν περιπτώσιν ὁ ἐπιληφθεὶς πειθαρχικῶς προϊστάμενος ἢ θελε κρίνει ὅτι τὸ ἀδικημα ἐπιφέρει ποινὴν ἀνωτέραν τῆς ἀρμοδιότητός του. Ἐλλοιπίντως, ἀπόντος ἢ κωλυομένου τοῦ ἀμέσως ἀνωτέρου πειθαρχικῶς προϊσταμένου, ἡ παραπομπὴ δύναται νὰ γίνῃ εἰς ὑπέρτερον τοῦ τοῦ πειθαρχικῶς προϊσταμένου.

6. Ὁ νομάρχης δὲν δύναται νὰ ἐπιληφθῆ πειθαρχικῆς διώξεως ὑπαλλήλου δι' ἀδικημα δι' ὃ εἶχε ἐπιληφθῆ ἕτερον πειθαρχικὸν ὄργανον.

Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ νομάρχου κλήσιν τοῦ ὑπαλλήλου εἰς ἀπολογία, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐπιληφθῆ ἕτερον πειθαρχικὸν ὄργανον διὰ τὴν αὐτὴν πράξιν.

Άρθρον 179.

Συλλογικὰ πειθαρχικὰ ὄργανα (ΥΓΑ).

1. Η δημοκρατικὴ ἐπιτροπὴ, τὸ κοινοτικὸν συμβούλιον, ἡ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ ἱερῆματος, τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ νομικοῦ προσώπου καὶ ἡ διοικοῦσα ἐπιτροπὴ τῶν συνδέσμων θήμων καὶ κοινοτήτων, δύναται νὰ ἐπιβάλλουν τὴν ποινὴν τῆς ἐπιπέξεως καὶ τοῦ προστίμου μέχρι καὶ τῶν ἀποδοχῶν ἐνὸς μηνός.

2. Τὰ κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον πειθαρχικὰ ὄργανα κρίνον μόνον εἰς πρῶτον βαθμὸν κατόπιν παραπομπῆς τῆς ὑποθέσεως ὑπὸ τῶν πειθαρχικῶς προϊσταμένων τοῦ ὑπαλλήλου. Η παραπομπὴ εἰς τὴν πειθαρχικὴν διαδικασίαν τῆς προηγουμένης παραγράφου ἐπιτρέπεται μόνον ὑπὸ τῶν πειθαρχικῶς προϊσταμένων τῆς παρ. 1 παρ. α', β', γ', στ' καὶ ζ' τοῦ άρθρου 176 τοῦ παρόντος.

Άρθρον 180.

Υπηρεσιακὸν πειθαρχικὸν συμβούλιον.

1. Τὸ υπηρεσιακὸν πειθαρχικὸν συμβούλιον δύναται νὰ ἐπιβάλλῃ οἰκονομικὰ ποινὴν.

2. Τοῦτο κρίνει εἰς πρῶτον μὲν βαθμὸν κατόπιν παραπομπῆς τῆς ὑποθέσεως, εἰς δεύτερον δὲ βαθμὸν κατόπιν ἐφέσεως.

Άρθρον 181.

Συμβούλιον τῆς ἑκτελεστικῆς.

Τὸ Συμβούλιον τῆς ἑκτελεστικῆς κρίνει ἐπὶ προσφυγίῳ κατ' ἀποφάσειν ὑπηρεσιακῶν πειθαρχικῶν συμβουλίων, ἐκβαλουσῶν εἰς πρῶτον καὶ τελευταίον βαθμὸν οἰκονομικῆς πειθαρχικῆς ποινῆς, εἰς δεύτερον δὲ βαθμὸν τὰς πειθαρχικὰς ποινὰς τῆς διακοπῆς τοῦ πρὸς παραγωγήν δικηλώματος, τοῦ υποδιβαπμοῦ καὶ τῆς ὀριστικῆς κούσεως.

Άρθρον 182.

Συνεκδικασίς πειθαρχικῶν ἀδικημάτων.

1. Πλείονα πειθαρχικὰ ἀδικήματα τοῦ αὐτοῦ ὑπαλλήλου, διωκόμενα πρὸ τῆς ἐπί τινι τούτων ἐκδόσεως ὀριστικῆς ἀποφάσεως, δύναται, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ἀνωτέρου δικαστηρίου, νὰ συνεκδικάζωνται, ἢ ἔσον ἀποφασίζονται εἰς καθήκοντα ὑπηρεσιῶν τοῦ αὐτοῦ (ΥΓΑ).

2. Πλείονα ὑπαλλήλοι διωκόμενοι διὰ το αὐτὸ ἀδικημα ἢ διὰ συναφεῆ καὶσα ἐκδοῦναι νὰ συνεκδικάζωνται ὑπὸ τὰς προκείμεναις τῆς προηγουμένης παραγράφου.

Άρθρον 183.

3. Ἀρμόδιον πρὸς συνεκδικασίαν μεταξὺ κλεισθῶν ἐργῶν εἶναι:

α) μεταξὺ κλεισθῶν πειθαρχικῶς προϊσταμένων ὁ κατὰ ἐκδομὸν ἀνώτερος, ἐπὶ δὲ ἐκδομῶν ὁ πρότερον ἐπιληφθεὶς,

β) μεταξὺ πειθαρχικῶς προϊσταμένου καὶ ὑπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου, τὸ ὑπηρεσιακὸν πειθαρχικὸν συμβούλιον.

Θ' ΠΕΡΙΘΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Άρθρον 184.

Παραπομπὴ εἰς ὑπηρεσιακὸν πειθαρχικὸν συμβούλιον.

1. Ἐὰν ὁ νομάρχης ἢ τὰ πειθαρχικὰ ὄργανα τῆς παρ. 1 τοῦ άρθρου 179 κρίνον ὅτι τὸ ἀδικημα εἶναι τιμωρητέον διὰ ποινῆς μείζονος τῆς ἀρμοδιότητός των, παρακίμουν τὴν ὑπόθεσιν ἀνώγειν τοῦ υπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου.

2. Τὸ κατ' ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τῆς παραγράφου 2 τοῦ άρθρου 155 διατυπωμένον ἰρώτημα πρὸς τὸ υπηρεσιακὸν πειθαρχικὸν συμβούλιον, περὶ θέσεως ὑπαλλήλου εἰς ἄργίαν, ἐπέχει θέσιν παρακαμπτηρίου ἔγγραφου, κατὰ τὴν παράγραφον 5 τοῦ άρθρου 184, διὰ τὸ πειθαρχικὸν ἀδικημα εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ἡ ἄργία. Ἐὰν ὁ ὑπαλλήλου τεθέντος εἰς ἄργίαν κατὰ τὸ ἄρθρον 154, λόγῳ κοινοικῆς βίωξεως ἢ καταδικῆς καὶ μὴ ἐπιανερχομένου εἰς εἰς ἐνεργείαν, γίνεται ὑποχρεωτικῶς ἡ παρακαμπτὴ διὰ τὰς πράξεις ἐνεκα τῶν ὁμοίων κοινοικῶς βίωξεως ἢ καταδικῆς ἢ ἔσον τούτο δὲν εἶχε γίνῃ πρὸ ἢ μετὰ τὴν διάρκειαν τῆς εἰς ἄργίαν θέσεώς του.

Άρθρον 184.

Συνέπειαι παραπομπῆς.

1. Η ἐκδοσις τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 184 παρακαμπτηρίου ἔγγραφου καταργεῖ τὴν μὴπω περτωθεῖσαν δι' ὀριστικῆς ἀποφάσεως αὐτεπάγγελτον δίκην.

2. Η ἐκδοσις ὀριστικῆς ἀποφάσεως ἐπὶ τινι ἀδικηματι εἴτε ὑπὸ μονομελοῦς εἴτε ὑπὸ πολυμελοῦς δικαιοδοσίας, καθιστερά ἀκαρτέκτον τὴν κατὰ τὸ ἄρθρον 183 παραπομπὴν.

3. Γενικὴν παραπομπὴν δὲν ἀνακαλεῖται.

4. Ἐν τῷ παρακαμπτηρίῳ ἔγγραφῳ δὲν νὰ μνημονεύονται τὰ συνιστώσα τὸ διωκόμενον πρῶτημα πραγματικὰ περιστατικά, ὡς καὶ τὰ ὑπάρχοντα στοιχεία, εἰς τὴν πειθαρχικὴν τὴν ἰσοχὴν τοῦ ὑπαλλήλου.

5. Τὸ παρακαμπτηρίον ἔγγραφον κοινοποιεῖται εἰς τὸν διωκόμενον καὶ ἀποστέλλεται μετὰ τοῦ φακέλλου τῆς ὑποθέσεως, ὡς καὶ ὁλοκλήρου τοῦ ἀτομικοῦ φακέλλου τοῦ ὑπαλλήλου, εἰς τὸν γραμματεῖα τοῦ υπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου.

Άρθρον 185.

Προανάκρισις.

1. Η προανάκρισις συνίσταται εἰς προκαταρκτικὴν δεικνον συλλογὴν καὶ καταγραφήν πληροφοριῶν καὶ στοιχείων περὶ τοῦ εἰσπληρομένου πειθαρχικοῦ ἀδικήματος καὶ τῶν συνθηκῶν, ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐτελέσθη τοῦτο.

2. Προανάκρισιν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ πᾶς πειθαρχικῶς προϊστάμενος τοῦ ὑπαλλήλου.

3. Ἐὰν ἐκ τῶν συγκεντρωθέντων στοιχείων κρίνῃ ὁ ἐνεργῶν τὴν προανάκρισιν, ὅτι δὲν συντρέχει περίπτωσις πειθαρχικῆς διώξεως, τεματίζει ταύτην ἐπὶ ἐπιλογημένης ἐκδόσεως. Τοῦτο δὲν κωλύει τὴν ὑπὸ ἄλλου πειθαρχικῶς προϊσταμένου ἐνεργεῖν προανάκρισιν. Ἐὰν ἐκ τῶν συγκεντρωθέντων στοιχείων κρίνῃ ὁ ἐνεργῶν τὴν προανάκρισιν ὅτι προκύπτει πειθαρχικὸν ἀδικημα τιμωρητέον διὰ τῶν κεισθῶν τῆς ἀρμοδιότητός του, καλεῖ τὸν ὑπάλληλον εἰς ἀπολογία κατὰ τὸ ἄρθρον 194, ἢ ἔσον δὲ κρίνῃ, ὅτι δικαιοδογεῖται ἡ ἐπιβολὴ ποινῆς ἐραυτέρας, ἐνεργεῖ κατὰ τὸ ἐν ἄρθρῳ 192 ὀρισόμενα. Ἐὰν τέλος κρίνῃ ὅτι τὸ ἀδικημα χρῆται περαιτέρω ἱερέσεως, προβαίνει εἰς τὴν ἐνεργεῖαν ἀναγίσεως.

Άρθρον 186.

Ανακριτής.

Άρθρον 188.

Αποφίσι έγγραφων.

1. Την ανάκρισιν διεξάγει:
α) επί μονομελούς δικαιοδοσίας αυτός ή επίκληθείς πειθαρχικώς προϊστάμενος ή άλλος τις υπό αυτού όριζόμενος υπάλληλος,

β) επί υπηρεσιακού πειθαρχικού συμβουλίου ή υπό τούτου όριζόμενος υπάλληλος είτε μέλος αυτού είτε άλλος τις. Είς πάσαν περίπτωσιν εκείνος ή όποιος θά ενεργήσῃ τήν ανάκρισιν, πρέπει να είναι τώλάχιστον δικαιοδότης άλλ' άρχιστάτος του διωκμένου. Εκτός εάν τήν ανάκρισιν ενεργή υπάλληλος ήτέρου κλάδου.

2. Δεν δύναται να διεξάγῃ τήν ανάκρισιν:

α) άμείνων κατά τών όποιών τυχόν έστρέφεται τό άδικημα,
β) οί άπαύσαντες τήν πειθαρχικήν άραιοδότητά των δια τό υπό κρίσιν άδικημα πειθαρχικώς προϊστάμενοι και

γ) οί κατ' εύθείην γραμμήν ή εξ αίματος συγγενείς του διωκόμενου υπάλληλου ή έκ πλαγίου μέχρι και του τέταρτου βαθμού και ή σύζυγος ή εξ αίματος συγγενής μέχρι και του δευτέρου βαθμού. Ο άγυαλούμενος δικαιούται ήφ' άπαξ και τό βραδύτερον εντός διημέρου από τής κλήσεως προς εξέτασιν υπό του άνακριτού να ζητήσῃ τήν εξέιρσιν αυτού από του έργου τής άνακρίσεως δι' έγγραφου αίτήσεως, εις τήν όποίαν πρέπει να εκτίθενται οί λόγοι τής εξέιρσεως, ίσιουνάπτονται δε και τό τυχόν υπέρχοντα άποδεικτικά στοιχεία. Επί τής αίτήσεως άποφαιίνεται όριστικώς και τελεσιδικώς τό υπηρεσιακόν πειθαρχικόν συμβούλιον άνευ συμμετοχής του μέλους εις τό όποιόν τυχόν είχαν άνατιθῆ τό άνακριτικόν καθήκοντα. Τό μέλος τούτο άνακληρούται νομίμως. Εάν ή αίτησις γίνῃ δεκτή, αί υπό του ήξαιρεθέντος ενεργηθείσαι άνακριτικαί πράξεις είναι άκυραι και δεν δύναται να τεθεῖν εις τόν γάλλλον τής υποθέσεως.

3. Ο διεξάγων τήν άνακρισιν ενεργεί τās εις τήν έδραν του άνακριτικῆς πράξεως αυτοπροσώπως ή δι' ύπεσταμένου υπαλλήλου, κατ' άνάλογον εφαρμογήν τής παρ. β τής παραγράφου 1, δικαιούται δε να ζητήσῃ από πάσαν διοικητικήν άρχήν ή ειρηνηδίκην ή ειδικόν πταισματώδηκον τήν εις τήν έδραν αυτού ήέργειαν άνακριτικῆς τινος πράξεως. Ήνέργειαν άνακριτικῶν πράξεων εκτός έδρας δύναται να ζητήσῃ και παρά τινος τών άρμοδίων κατά τόπον διοικητικῶν άρχών, τών δικαιουμένων να μετακινήθουν ή να διατάξουν μετακινήσιν υπαλλήλου λόγω υπηρεσίας.

4. Κατά τήν διαδικασίαν ένώπιον του υπηρεσιακού πειθαρχικού συμβουλίου κρινόντος εις πρώτον βαθμόν και επί ύφιστι, ή άνακρισις είναι υποχρεωτική, πλην εάν ή τυχόν προηγηθείσα κρίνεται ως έπαρκής.

5. Η άνακρισις είναι μυστική.

6. Η άνάκρισις δύναται να επικραθῇ εις τήν έριουαν και άλλων άδικημάτων του αυτού υπαλλήλου, δια τό όποια πρόκύπτουν στοιχεία κατά τήν πορείαν αυτής.

7. Καθίκοντα γραμματέως τής άνακρίσεως εκτελεί ή υπό του διεξάγοντος ταύτην όριζόμενος υπάλληλος.

Άρθρον 187.

Ανακριτικαί πράξεις.

1. Ανακριτικαί πράξεις είναι:

- α) αυτοψία,
- β) εξέτασις μαρτύρων,
- γ) πραγματογνωμοσύνη, και
- δ) εξέτασις του διωκμένου.

2. Δεν δύναται να είναι άντικείμενον άνακριτικῆς πράξεως:

- α) άπόρρητον τής υπηρεσίας, ήφ' όσον δεν συνιστῇ ή άρμοδία άρχή και
- β) νόμω ήπαγγελματικόν άπόρρητον.

3. Περὶ τής άνακριτικῆς πράξεως συντάσσεται έκθεσις ύπογραφημένη υπό πάντων τών συμπραξάντων ή μνημονεύουσιν τήν τυχόν άγνωστον γραμμάτων ή άρνησιν ύπογραφῆς τινος.

1. Η σύστασις διεκρίσεων έγγραφων ή ιδιωτικῶν κατατεθειμένων εις θελάσειαν άρχήν ενεργείται εις τό γραφεῖον δπου ταῦτα παρατίθενται.

2. Έγγράφα καταθέματα υπό ιδιώτου παρατίθενται εις τόν ενεργούντα τήν άνακρισιν, άποδίδονται δε υποχρεωτικώς εὐθύς μετά τό πέρας τής πειθαρχικῆς διακεί.

3. Οί ενεργῶν τήν άνακρισιν άποφαινοῦνται κατόπιν αίτήσεως του ιδιώτου να χορηγήσῃ άπολύτως, πλην τής άποδείξεως, έκπληκρον έγγραφοῦ τῶν παρατηθέντων έγγραφων ή άποσπασμάτων. Εάν πρόκειται περὶ έγγραφων άναγκαιότητων εις τόν ιδιώτην προς εξέιρησιν τῆν εὐνοητικῶς, ταῦτα άνακοινούσιν εις τόν ενεργούντα τήν άνακρισιν εις τόν τόπον όπου ταῦτα εὐρίσκονται. Η άνακρισις τής παραθέσεως ή άνακοινώσεως συνιστᾷ πλημμέλημα.

Άρθρον 189.

Μάρτυρες.

1. Οί μάρτυρες εξέτάζονται εὐθύς κατά τās οικείας διατάξεις τής Ποινικῆς Δικονομίας εις τόν τόπον τής κατοικίας ή διαμονῆς των.

2. Η μη έμάνοις ή άρνησις καταθέσεως του μάρτυρος άνευ εύλόγου αίτίας άποτελεῖ πηχυαίηματα. Εὐλόγος αίτία θεωρεῖται και ή κατά του διωκμένου συγγένεια του μάρτυρος εις εὐθείην γραμμήν ή μέχρι και του δευτέρου εκ πλαγίου βαθμού.

3. Η εξέτασις τών παρὰ του διωκμένου υπαλλήλου προσταγομένων μαρτύρων πέραν τών πέντε, άπολείται εις τήν κρίσιν τής δικαιοδοτούσας άρχῆς.

Άρθρον 190.

Πραγματογνωμόνες.

Πραγματογνωμόνες όρίζονται υπάλληλοι Ο'Α, δημόσιοι υπάλληλοι και άξιωματικοί του, κατά έκρησιν, θάλασσαν και άέρα στρατου, τής χωροφυλακῆς ή τής άεροναυτίας, όρκίζονται δε πρό τής εκτελέσεως πραγματογνωμοσύνης κατά τās οικείας διατάξεις τής Ποινικῆς Δικονομίας.

Άρθρον 191.

Εξέτασις διωκμένου.

1. Κατά τήν άνακρισιν, όδεν να κληθεῖται όπωσδήποτε προς εξέτασιν ή διωκόμενος. Η μη προσέλευσις τούτου ή άρνησις προς εξέτασιν δεν κωλύει τήν πρόβδον τής άνακρίσεως.

2. Η άράστασις ή συμπάραστασις πληρηξουσίου άπαγορεύεται.

Άρθρον 192.

Εκτίμησις βαρύτητος άδικήματος.

Επί αύτεπαγγελίου διώξεως, ή μὲν νομάρχης και τά πειθαρχικά όργανα τής παραγρ. 1 του άρθρου 179 μετά τό πέρας τής προανακρίσεως ή τής άνακρίσεως ενεργούν κατά τά εν παραγράφω 1 του άρθρου 183 όριζόμενα, πός δε έτερος πλην του νομάρχου πειθαρχικώς προϊστάμενος, ίσιληγθεισι τής διώξεως, κατ' οίονδηποτε στάσιον τών άνακρίσεων, εάν τό είκαζόμενον άδικημα επάγεται κατά τήν κρίσιν του κοινήν μείζονα τής άρμοδιότητός του, ενεργεί κατά τά εν άρθρω 178 παρ. 5 έδαφίου β' όριζόμενα.

Άρθρον 193.

Ενεργείται μετά τήν άνακρισιν.

1. Οί κατά τό άρθρον 186 διεξάγων τήν άνακρισιν πειθαρχικώς προϊστάμενος, ήφ' όσον δεν συντρέχει ή περίπτωσις του προηγουμένου άρθρου, προβαίνει μετά τό πέρας τής άνακρίσεως, είτε εις τήν κλήσιν προς άπολογία του διωκόμενου, είτε εις τήν άνευ ταύτης έκδοσιν άπαλλοτριτικῆς άποφάσεως. Οί ενεργησάς άνακρισιν κατ' έντολήν πειθαρχικώς προϊστάμενου υποβάλλει εις τούτον, μετά τό πέρας τής άνακρίσεως, τόν γάλλλον αυτής μετά του περιλήπτος του.

2. Ο ένεργήτας ανάκριτιν κατ' έπιτολήν υπηρεσιακού πειθαρχικού συμβουλίου, υποβάλλει εις τούτο μετά τό πέρας της ανάκρισεως, τόν εφέλληλον αυτής μετά του περιήματος του.

3. Ο πρόεδρος του υπηρεσιακού πειθαρχικού συμβουλίου, μετά την υποβολήν του περιήματος, δύναται νά έρση ως είσηγητήν της υποθέσεως έν εκ των μελών του συμβουλίου, εις τόν όποιον διατίθεται τόν σχηματιζόμενον εφέλληλον.

4. Έπισηγητήν κατά την προηγουμένη παράγραφον δύναται νά έρση ο πρόεδρος και κατ' έπιτολήν κατ' τα άρθρα 183 και 184 παραπρακτικής έγγράφου.

5. Έάν ο πρόεδρος κρίνη ότι ή υπόθεσις είναι ώριμος προς συζήτησιν, αίταται τούτην ένώπιον του υπηρεσιακού πειθαρχικού συμβουλίου, ίνα τούτο άποφασίστη είτε την κλήσιν εις άπολογίαν του διωκόμενου, είτε την άνευ ταύτης άκαλλήγησιν αυτού.

Γ' ΑΠΟΛΟΓΙΑ

Άρθρον 194.

Κλήσις διωκόμενου εις άπολογίαν.

1. Αι πρωτόδικαι καταγενοστικαι άποφάσεις ένδίδονται μετά κλήσιν του υπαλλήλου εις άπολογίαν. Η μή έκπρόθεμος υποβολή της άπολογίας, διά την όκοίαν ή κλήσις έπεδόθη άποδεικνυμένης, δέν κωλύει την ένδοσιν της άποφάσεως, αλλά και ή έκπρόθεσμος υποβληθείσα πρό της ένδοσεως της άποφάσεως λαμβάνεται ύπ' όψιν. Ησι παραπρακτικής, κατά την παράγραφον 5 του άρθρου 178 μετά την κλήσιν εις άπολογίαν του διωκόμενου υπαλλήλου, δέν άπαιτείται νέα κλήσις εις άπολογίαν.

2. Η είξέτασις του διωκόμενου κατά τό στάδιον της άνακρίσεως δέν άναπληρούσιν την κλήσιν εις άπολογίαν.

3. Η ένώπιον τών δικαιοδοτουμένων όργάνου προάλευσις του διωκόμενου και άπολογία αυτού δύναται, κατ' την κρίσιν του όργάνου νά καλύψη την παράλειψιν της κλήσεως εις άπολογίαν.

4. Μετά την κλήσιν εις άπολογίαν ή υπόθεσις δέν νά περτωθή δι' άποφάσεως.

5. Η κλήσις εις άπολογίαν καθορίζει σαφώς τό άποδεικνόμενον πειθαρχικόν έπίσημα και τούτοι εύλογον προβιμίαν προς άπολογίαν, πάντως όχι έραχύτεραν του 48ώρου, εάν καλή πειθαρχικώς κρείστωμένος, πέντε δι' ήμερών, εάν καλή πολιμηής δικαιοδοσία. Κατόπιν ήτιολογημένης έγγράφου αίτήσεως του καλούμενου δύναται νά παρακληθή ή προς άπολογίαν προθεσμία έφ' άπαξ μέχρι του τριπλασίου της ταχθείσης.

6. Η κλήσις εις άπολογίαν ένδίδεται διά όργανον ΟΥΑ ή δημοσίου εις χείρας ή την κατοικίαν του υπαλλήλου. Περί της ένδοσεως ταύτης συντάσσεται άποδεικτικόν. Είς περιπτώσιν άρνησεως παρακληθής ο ένδίδων συντάσσει πράξιν βεβαιούσαν την άρνησιν. Άρνησομένης της διαμονής, ή κλήσις τοιχοκόλλεται εις τό κατάστημα της υπηρεσίας του υπαλλήλου, συνεπαιρομένου πρωτοκόλλου τό όκοιον υπογράφεται ύπό δύο μνησίων.

Άρθρον 195.

Άπολογία.

1. Η άπολογία υπεβάλλεται έγγράφως. Κατ' έξαιρέσιν δι' εύλογον αίτιον δύναται νά άπειραπή ύπό του καλούντος προφορικη τοιπήν κατόπιν αίτήσεως του υπαλλήλου, όποτε συντάσσεται πρωτοκόλλον ένώπιον του καλούντος ή του ύπ' αυτού όριζομένου υπαλλήλου.

2. Η έγγράφος άπολογία παρατίθεται επί άποδείξει εις χείρας του καλούντος ή διατίθεται εις αυτόν διά δημοσίας άρχής ή ταχυδρομικώς επί συστάσει. Ης την περίπτωσιν ταύτην τό έμπρόθεσμον της υποβλήσεως κρίνεται εκ του χρόνου της καταθέσεως εις την δημοσίαν άρχήν ή της ταχυδρομικής.

3. Πρό πάσης άπολογίας δικαιούται ο υπάλληλος νά λάβη γνώσιν της σχηματιζόμενης δικογραφίας. Περί τούτου συντάσσεται πράξις, ή όκοία υπογράφεται ύπό του υπαλλήλου του τηρουμένου τόν εφέλληλον και ύπό του λαόντος γνώνην αυτού, ή έν άρνησει του δευτέρου, ύπό μένον του πρώτου. Ο ένδίδων

επί της έπρας του καλούντος υπαλλήλου δικαιούται νά λάβη γνώσιν της δικογραφίας, είτε δι' άποστολής του εφέλληλου εις δημοσίαν άρχήν ή εις άρχήν ΟΥΑ, έφ' όσον τούτο θεωρείται τούτοιον επί της δικαιοδοσίας άρχής, είτε διά χορηγείσεως αίτιος εις τον δικαιούμενον υπάλληλον, εάν ού υπηρεσιακαί υπάλληλοι έπισημωσιν τούτο, είτε έν άδυναμίει των δύο τούτων λύσειον. Η έκπερώσις δικαστικη υπαλλήλου ή υπαλλήλου ΟΥΑ εξουσιοδοτούμενου έγγράφως προς τούτο ύπό του δικαιόμενου ή κατ' αίτησιν αυτού ύπό της δικαιοδοσίας άρχής.

4. Ο καλούμενος εις άπολογίαν δικαιούται νά ζητήσιν διά της άπολογίας του εύλογον προθεσμίαν διά την υποβολήν έγγράφου ένδοσεως ή παρηχή της ταύτης άπαιτείται εις την κρίσιν του καλούντος.

ΙΑ' ΘΥΚΑΙΚΑΣΙΣ

Άρθρον 196.

Προδιορισμός δικαίτου άποφάσεως παράστασις.

1. Μετά την υποβολήν της άπολογίας ή την κωλύσειν της προς τούτο προθεσμίας ο πρόεδρος του υπηρεσιακού πειθαρχικού συμβουλίου, διά πράξιν ήτοι προδιορίζει την ήμέραν της δίκες, ανακοινουμένην έγκλίρωσιν, πάντως όμως τωλάχιστον πρό 48 ώρων, εις τον έγκαλούμενον δι' έγγράφου.

2. Το υπηρεσιακόν πειθαρχικόν συμβούλιον δικαιούται νά άπαιτήσιν την ένώπιον αυτού άποφάσεως παράστασιν του διωκόμενου υπαλλήλου. Το αυτό δικαίωμα έχει και ο διωκόμενος υπάλληλος.

3. Ηίς την περίπτωσιν του υπηρεσιακού πειθαρχικού συμβουλίου κρίνει άναγκασίαν την συμπλήρωσιν της άνακρίσεως ή την προφορικην ύποστήριξιν της άπολογίας, δύναται νά άποφασίστη την άναβολήν της δίκες.

4. Άνελεγκθείσης της δίκες, ο πρόεδρος προδιορίζει άλλην δικασίμον, ή όκοία ανακοινούσιν έγκλίρωσιν, ως άνω εις τόν έγκαλούμενον.

5. Η παράστασις ή συμπράστασις πληρεξουσίου άπαγορεύεται.

6. Η εις την δίκαν παράστασις του έγκαλούμενου άποφασίζει νόμιμον λόγον χορηγήσεως εις αυτόν άλληλουν άδαιας άπουσίας.

Άρθρον 197.

Κινοποιήσις εις διωκόμενον.

Η άνα πρόκλησις ή είδοποίησις του έγκαλούμενου κίνοποιείται εις αυτόν κατ' την διάταξιν της παραγράφου 6 του άρθρου 194.

Άρθρον 198.

Είσηγησις και κωλύματα μελών υπηρεσιακού πειθαρχικού συμβουλίου.

1. Του υπηρεσιακού πειθαρχικού συμβουλίου έξαιρούσιν οι κατ' το άρθρον 186 παρ. 2 μή δικαιούμενοι νά διεξγάγουν άνάκρισιν.

2. Ο έγκαλούμενος δύναται νά ζητήσιν έφ' άπαξ την έξαιρέσιν δύο κατ' ένώτατον όριον μελών του υπηρεσιακού πειθαρχικού συμβουλίου. Ησι της αίτήσεως ταύτης, ή όκοία πρέπει νά υποβάλλεται έγγράφως εις τόν πρόεδρον του υπηρεσιακού πειθαρχικού συμβουλίου δύο τωλάχιστον ήμέρας πρό της συζητήσεως της υποθέσεως, νά είναι ήτιολογημένη και νά συντάσσεται ύπό των ύπαρχόντων τοχόν δικαιολογητικών, άποφασίζεται κατ' πλειοψηφίαν έπισημικώς και τελειοδικώς τό υπηρεσιακόν πειθαρχικόν συμβούλιον, συντιθέμενον εκ των λοιπών μελών αυτού, δι' ήτιολογημένης άποφάσεως καταχωρημένης εις τό πρακτικόν. Τα μέλη ύπέρ της έξαιρέσεως των όποιον άπεφάνθη, τό συμβούλιον έντιμαθίζονται ύπό των άναπληρωσίων των.

3. Η ένέργεια της άνακρίσεως κωλύει την συμμετοχήν του ένεργήσαντος αυτήν εις την ένδοσιν του υπηρεσιακού πειθαρχικού συμβουλίου.

4. Ηίς την περίπτωσιν της παραγράφου 4 του άρθρου 171 άποκλείεται τού έργου της άνακρίσεως ή της συμμετοχής εις τό υπηρεσιακόν πειθαρχικόν συμβούλιον ο ένεργήτας την άνα-

κρίσει ή συμπροσώπων εις τὸ ὑπηρεσιακὸν πειθαρχικὸν συμβούλιον κατὰ τὴν πρώτην δίκαην.

Ἄρθρον 199.
Κατακρίσις ἀποδείξεων.

1. Ὁ πειθαρχικὸς δικαστὴς ἀξιματὰ τὰς προσχθεύσας ἀποδείξεις κατ' ἐλευθέρην κρίσιν.

2. Ὁ πειθαρχικὸς δικαστὴς δύναται πρὸς μέρεισιν τῆς κρίσεώς του νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα μὴ ἀρκούντα εἰς τῆς πειθαρχικῆς διαδικασίας, ἀλλ' εἴς ἄλλην βιαστικῶς νεμίως συνιστημένην, ἐφ' ὅσον ἔλαβε γνώσιν τούτων ὁ δικαιώμενος.

3. Ἄδικήματα, διὰ τὰ ὅποια ὁ δικαιώμενος δὲν ἐκλήθη εἰς ἀπολογίαν, δὲν δύνανται νὰ ἀποτελέσουν ἀντικείμενον τῆς δίκαης.

4. Ἢ ἀπόφασις, δέον νὰ στηρίζεται ἐπὶ ἀποδεδειγμένων πραγματικῶν γεγονότων καὶ ὄχι ἀπλῶν ὑπονοιῶν καὶ νὰ εἶναι ἠτιολογημένη τόσον διὰ τὴν δικαιοσύνην τῆς ἐνοχῆς, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἐπιβολὴν ἢ ἐπιμείτρησιν τῆς ποινῆς.

5. Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἐπαναλήψεως τῆς δίκαης κατὰ τὴν παράγρ. 4 τοῦ ἀρθροῦ 171 δύναται, ἀλλὰ δὲν ὑποχρεοῦται, τὸ ὑπηρεσιακὸν πειθαρχικὸν συμβούλιον νὰ προδῇ εἰς νέαν ἐξέτασιν τοῦ πραγματικοῦ μέρους τῆς ὑποθέσεως νὰ διατάξῃ ἀνάκρισιν καὶ νέαν κλήσιν εἰς ἀπολογίαν, ὡς καὶ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν νέους πραγματικὸς ἰσχυρισμοὺς καὶ νέας ἀποδείξεις.

Ἄρθρον 200.

Τέλη σημάτων ἐγγράφων πειθαρχικῆς διαδικασίας.

1. Τὰ τέλη σημάτων καταλογίζονται εἰς βάρους τοῦ τιμωρηθέντος ὑπαλλήλου διὰ τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως.

2. Εἰς περίπτωσιν μερικῆς ἀπορρίψεως τῆς ἐφέσεως τοῦ πρωτοδικῶς τιμωρηθέντος ὑπαλλήλου, τὸ ὑπηρεσιακὸν πειθαρχικὸν συμβούλιον καταλογίζει εἰς βάρους αὐτοῦ μέρος μόνον τῶν τελῶν τῆς δίκαης.

3. Εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν διετάχθη πραγματογνωμοσύνη, αἱ κλειβαὶ τῶν πραγματογνωμοσύνων ἐκκαθαρίζονται ὑπὸ τοῦ πειθαρχικοῦ ὄργανου καὶ καταβάλλονται καρὰ τοῦ οἰκείου ΟὔΓΑ κατὰ τὰς διατάξεις περὶ λογιστικοῦ τῶν ΟὔΓΑ, καταλογίζονται δὲ εἰς βάρους τοῦ τιμωρηθέντος ὑπαλλήλου, ἐν ὅσῳ ἢ ἐν μέρει, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ συμβουλίου, διὰ τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως.

Ἄρθρον 201.

Πειθαρχικὴ ἀπόφασις.

1. Πᾶσα πειθαρχικὴ ἀπόφασις ἐκδίδεται ἐγγράφως.

2. Εἰς τὴν ἀπόφασιν μνημονεύεται:

- α) Ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς ἐκδόσεως, β) τὸ ὄνομα, ἢ τίτλος καὶ ὁ βαθμὸς τῶν δικαστῶν, γ) τὸ ὄνομα, ὁ τίτλος καὶ ὁ βαθμὸς τοῦ κριθέντος, δ) τὸ ἀποτιθέμενον πειθαρχικὸν ἔδικημα, ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῆς τελέσεως αὐτοῦ, ε) ἡ ἀπολογία καὶ ἡ τυχὸν προφορικὴ ταύτης ὑποστήριξις ἢ ἡ ἀποβολὴ ἀπολογίας καὶ ἡ κλήσις ἢ μὴ κλήσις εἰς προφορικὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀπολογίας, στ) ἡ αἰτιολογία τῆς ἀποφάσεως, ζ) ἂν ἐλήφθη ὁμοψόφως ἢ κατὰ κλειοψηφίαν, προσημένου περὶ πολυμελῶς δικαιοδοσίας καὶ η) ἡ ἀθώωσις τοῦ κριθέντος ἢ ἡ ἐπιβαλλομένη ποινή.

Τὸ ὑπὸ στοιχεῖον ε' μέρος τῆς ἀποφάσεως μνημονεύεται περιληπτικῶς.

3. Ἢ πειθαρχικὴ ἀπόφασις, ἐὰν μὴ ἐκδίδεται ὑπὸ πειθαρχικῶς προϊσταμένου, ὑπογράφεται ὑπὸ τούτου, ἀλλῶς ὑπὸ τοῦ πρέσβερου καὶ τοῦ γραμματέως τοῦ συμβουλίου.

4. Ἢ πειθαρχικὴ ἀπόφασις κοινοποιεῖται ἐν ἐπιγράφῳ εἰς τὸν κριθέντα προσέτι δὲ, αἱ μὲν τῶν πειθαρχικῶς προϊσταμένων καὶ τῶν πειθαρχικῶν ὀργάνων τῆς παρ. 1 τοῦ ἀρθροῦ 176 εἰς τοὺς δικαιοδομένους πρὸς ἀκτῆσιν ἐνδίκου μίσην πρὸ τῶν ΟὔΓΑ, αἱ δὲ τῶν ὑπηρεσιακῶν πειθαρχικῶν συμβουλίων εἰς τὸν ἐκδόντα τὸ παραπεμπτήριον ἐγγράφον.

5. Ἢ κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον κοινοποιεῖται τῆς ἀποφάσεως εἰς τὸν κριθέντα ἀνεργεῖται κατὰ τὰ ἐν ἀρθρῳ 194 παρ. 6 ὀριζόμενα.

6. Ἀνάκλησις ἐκδοθείσης πειθαρχικῆς ἀποφάσεως δὲν ἐπιτρέπεται.

Ἢ ἘΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ

Ἄρθρον 202.

Ἐφεσις.

1. Εἰς ἐφεσιν ὑπόκειται αἱ πειθαρχικαὶ ἀποφάσεις:

- α) τῶν πειθαρχικῶς προϊσταμένων, καὶ
- β) τῶν πειθαρχικῶν ὀργάνων τῆς παρ. 1 τοῦ ἀρθροῦ 171.

2. Εἰς ἀκτῆσιν ἐφέσεως δικαιώται:

- α) ὁ τιμωρηθεὶς ὑπαλλήλος, καὶ
- β) ὑπὲρ τοῦ ΟὔΓΑ ἢ ὑπὲρ τοῦ ὑπαλλήλου ὁ νεμάρχης εἰς τὸν ὅποιον κοινοποιεῖται ὑποχρεωτικῶς ἡ ἀπόφασις. Ἢ ὑπὲρ τοῦ ΟὔΓΑ ἐφεσις χωρεῖ καὶ κατὰ τῶν ἀπαλλοτριωτῶν πειθαρχικῶν ἀποφάσεων.

3. Ἢ ἐφεσις ἀρκεῖται εἰς πᾶσιν περίπτωσιν ἐνώπιον τοῦ οἰκείου ὑπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου. Ἢ κατὰ πειθαρχικῆς ἀποφάσεως τοῦ νεμάρχου ἐφεσις ἀρκεῖται ἐνώπιον τοῦ ὑπουργοῦ Ἰσχυρισμῶν, ἀπολυτικῶς τῆς προφυγῆς τοῦ ἀρθροῦ 8 τοῦ Νόμου 3200/1955 περὶ δικηγορικῆς ἀποκεντρώσεως.

4. Ἢ ἐφεσις ἀρκεῖται ἐντὸς δέκα πέντε ἡμερῶν, ὑπὸ μὲν τοῦ τιμωρηθέντος ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως εἰς αὐτόν, ὑπὸ δὲ τοῦ νεμάρχου ἀπὸ τῆς περιλήψεως εἰς αὐτόν τῆς ἀποφάσεως.

5. Ἢ πρὸς ἐφεσιν προθεσμία παρατείνεται, λόγῳ μὲν ἀποστάσεως κατὰ δέκα ἐπι ἡμέρας διὰ τοῦ εἰς τὴν ἡμεδαπὴν καὶ κατὰ ἐξήκοντα διὰ τοῦ εἰς τὴν ἑλλοδαπὴν ἐβρεύοντα ἢ διαμένοντα, λόγῳ δὲ κωλύματος ἐξ ἀνωτέρας βίας κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ πειθαρχικοῦ ὄργανου, πρὸς τὸ ὅποιον ἀπευθύνεται ἡ ἐφεσις καὶ πάντως ὡχὶ πέραν τῶν δέκα πέντε ἡμερῶν ἀφ' ἧς καθέλθῃ τὸ κώλυμα.

6. Το ὑπηρεσιακὸν πειθαρχικὸν συμβούλιον κρίνον ἐπὶ ἐφέσεως:

- α) τοῦ τιμωρηθέντος ὑπαλλήλου ἢ ὑπὲρ τοῦ ὑπαλλήλου δὲν δύναται νὰ καταστήτῃ χεῖρονα τὴν ὕεσιν αὐτοῦ καὶ β) ὑπὲρ τοῦ ΟὔΓΑ δὲν δύναται νὰ ἐπιβάλῃ ποινὴν ἑλαφροτέραν τῆς ἐπιβληθείσης. Ἐν περιπτώσει ἀνατήσεως ἐφέσεως καὶ ὑπὸ τοῦ τιμωρηθέντος ὑπαλλήλου καὶ ὑπὲρ τοῦ ΟὔΓΑ, τὸ ὑπηρεσιακὸν πειθαρχικὸν συμβούλιον συνιστάζον ἑλαφρότερας τὰς ἐφέσεις, δὲν δικαιούται ἐν τῇ ἐπιβολῇ τῆς ποινῆς.

7. Ἢ ἐφεσις καὶ ἡ πρὸς βουλήσιν αὐτῆς προθεσμία ἀνατελλοῦν τὴν ἐπέλθεισιν.

8. Πλεόνους ἐφέσεις κατὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως ἀπαγορεύονται πρὸ τῆς ἐπί τινι τούτων ἐκδόσεως ὀριστικῆς ἀποφάσεως συνιστάζονται.

9. Ἢ κατόπιν ἐφέσεως ἐκδοσῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως καθιστᾶ ἀπαράδεικτον πᾶσαν ἑλλην ἐφεσιν.

Ἄρθρον 203.

Προφυγῆ.

1. Εἰς ἀκτῆσιν, κατὰ τὸ ἀρθρον 181 προφυγῆς ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἰσχυρισμῶν δικαιούται μόνον ὁ τιμωρηθεὶς ὑπαλλήλος.

2. Τὰ τῶν προθεσμιῶν καὶ διαδικασίας τῶν ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἰσχυρισμῶν προφυγῶν διέκονται ὑπὸ τῶν περὶ τούτου κειμένων διατάξεων.

3. Ἢ προφυγῆ καὶ ἡ πρὸς ἀκτῆσιν αὐτῆς προθεσμία ἀνατελλοῦν τὴν ἐπέλθεισιν τῆς πειθαρχικῆς ἀποφάσεως.

4. Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἰσχυρισμῶν, κρίνον ἐπὶ προφυγῆς, δὲν δύναται νὰ καταστήτῃ χεῖρονα τὴν ὕεσιν τοῦ προσφεύγοντος ὑπαλλήλου.

Ἄρθρον 204.

Ἰσπανοκρίσις πειθαρχικῆς δίκαης.

1. Τὴν κατὰ τὴν παράγραφον 4 τοῦ ἀρθροῦ 171 ἐπαναλήψιν τῆς πειθαρχικῆς δίκαης, αἰτούνται ἐν περιπτώσει ἐκδόσεως καταδικαστικῆς ποινικῆς ἀποφάσεως ὁ νεμάρχης ἢ τὰ πειθαρχικὰ ὄργανα τῆς παρ. 1 τοῦ ἀρθροῦ 171, ἐν τῇ περιπτώσει

ει εἰ τῆς ἐπιπέδου ἀποφωτιστικῆς κοινικῆς ἀποφάσεως ὁ ἀποφωτιστικῆς.

2. Ἡ αἵτησις ἐπαναλήψεως ἀποστέλλεται πρὸς τὸ πειθαρχικὸν ὄργανον, εἰς τὸ ὅποιον ὑπέχεται ὁ ὑπάλληλος κατὰ τὸν χρόνον τῆς τελευτῆς τοῦ ἀδικήματος.

3. Κατὰ τὴν ἐπανάληψιν τῆς πειθαρχικῆς δίκης, εἰς μὴ τὴν περιπτώσιν ἐκδόσεως καταδικαστικῆς κοινικῆς ἀποφάσεως, εὐνᾶται νὰ ἐπιβληθῇ ποινὴ ἀνωτέρα τῆς ἐπιβληθείσης, εἰς εἰς τὴν περιπτώσιν ἐκδόσεως ἀποφωτιστικῆς κοινικῆς ἀποφάσεως, εὐνᾶται νὰ ἀποφασισθῇ ἀπαλλαγὴ ἢ ἐπιβολὴ ἐλαφροτέρης ποινῆς.

4. Εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς ὀριστικῆς πύσεως ἢ τοῦ ὑποβιβασμοῦ, εὐνᾶται κατὰ τὴν ἐπανάληψιν τῆς πειθαρχικῆς δίκης νὰ ἀποφασισθῇ καὶ ἡ ἀποκατάστασις τοῦ ὑπαλλήλου, ὅποτε εὐνᾶται καταλαμβάνει τὴν τυχόν ὑπάρχουσαν κενὴν θέσιν τοῦ βιβλίου εἰς τὸν ὅποιον ἀποκαθίσταται, ἢ ἐν ἐλλείψει τοιαύτης παραμένει ὑπεράριθμος καὶ καταλαμβάνει τὴν πρῶτην κενωθησομένην τοιαύτην.

ΠΓ' ΕΚΠΘΑΕΣΙΣ

Ἄρθρον 205.

Ἐκτέλεσις.

1. Ἡ πειθαρχικὴ ἀπόφασις καταστάσα τελεσιδικίαν εἶναι ὑποχρεωτικῶς ἐκτελεσθῆ.

2. Ἡ ἐκτελεσθῆ πειθαρχικὴ ἀπόφασις ἐκτελεῖται, ὡς πρὸς τὸ πρόστιμον ὑπὸ τοῦ προϊταμένου τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ἀνταλλομένου τὴν πληρωμὴν τῶν ἀποδοχῶν τοῦ τιμωρηθέντος, πρὸς τὸν ὅποιον ἀποστέλλεται ὑπὸ τῆς ἐκδούσης ἀρχῆς ὑποχρεωτικῶς καὶ ἐπίσεως ἅμα τῇ τελεσιδικίᾳ τῆς ἀποφάσεως ἀντίγραφον αὐτῆς. Αἱ λοιπαὶ ποιναὶ ἐκτελοῦνται ὑπὸ τοῦ νομάρχου ἢ τοῦ ἀρμοδίου πρὸς διορισμὸν ὄργανου τοῦ οἰκείου ὄργανου. Εἰς περιπτώσιν λύσεως τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως τὸ πρόστιμον εἰσπράττεται κατὰ τὰς διατάξεις περὶ εἰσπράξεως δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν ἐσθῶν, οὐδέποτε ὅμως ἐκ τῶν κληρονομίαν τοῦ τιμωρηθέντος.

3. Ἡ ἐκτελεσθῆ πειθαρχικὴ ἀπόφασις καταχωρίζεται εἰς τὸ ἀτομικὸν φάκελλον τοῦ κριθέντος.

4. Ἀρμοδίος διὰ τὴν βεβαίωσιν τῶν τελῶν τῆς δίκης εἶναι ὁ ἐκδῶσας τὴν καταγνωστικὴν ἀπόφασιν πειθαρχικῶς προϊταμένος ἢ ὁ πρόεδρος τοῦ ὑπερησιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

ΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΗΣ ΣΧΕΣΕΩΣ

ΤΜΗΜΑ Α'

ΛΟΓΟΙ ΛΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΗΣ ΣΧΕΣΕΩΣ

Ἄρθρον 206.

Λόγοι λύσεως ὑπαλληλικῆς σχέσεως.

Ἡ ὑπαλληλικὴ σχέση λύεται διὰ τοῦ θανάτου, τῆς ἐκπτώσεως, τῆς ἀποδοχῆς τῆς παραιτήσεως καὶ τῆς ἀπολύσεως τοῦ ὑπαλλήλου.

Α' ΕΚΠΤΩΣΙΣ

Ἄρθρον 207.

Αὐτοδικαία ἐκπτώσις συνεκείῃ κοινικῆς καταδίκης.

1. Ὁ ὑπάλληλος ἐκπίπτει αὐτοδικαίως τῆς ὑπηρεσίας, ἐὰν καταδικασθῇ δι' ἑμετακλήτου ἀποφάσεως: α) εἰς ποινὴν τοῦλάχιστον προσκαίρου καθείρξεως, β) ἐπὶ πλημμελήματι ἐκ τῶν ἐν ἀρθρῷ 16 ἀναφερομένων, γ) εἰς στέρησιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων καὶ δ) ἐπὶ ἀνοικοταξία ἢ λικοταξία.

2. Περὶ τῆς ἐκπτώσεως ταύτης ἐκδίδεται δεδικαστικὴ πράξις τοῦ ἀρμοδίου πρὸς διορισμὸν ὄργανου, δημοσιεύεται δὲ περιλήψις ταύτης ἐπιμελῆσ τοῦ νομάρχου εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

3. Ὁ ἐκπεσὼν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἐν περιπτώσει ἡμνησσίας, ἀποκαταστάσεως, χάριτος ἢ καθ' οἰονδήποτε ἄλλον τρόπον ἀρσεως τοῦ κολαπήμου ἢ ἀρσεως ἢ μεταβολῆς τῶν συνειπειῶν τῆς καταδίκης.

Ἄρθρον 208.

Ἐκπτώσις λόγῳ ἀπολύσεως τῆς ὑπαλληλικῆς ἰθαγενείας.

Ἡ ἀπόλυσις τῆς ἐλληρικῆς ἰθαγενείας ὑπαλλήλου, βεβαιουμένη ὑπὸ τῆς οἰκείας ἀρχῆς, ἐκδίδεται τὴν ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἐκπτώσιν, ἀπαγγιλλομένην διὰ πράξεως τοῦ ἀρμοδίου πρὸς διορισμὸν ὄργανου. Δημοσιεύονται ἐν περιλήψει εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, ἐπιμελῆσ τοῦ νομάρχου. Ἡ ἐκπτώσις λογίζεται ἐπιβουσία ἐπ' ἑξ ἀνωλεθῆ ἢ ἑλληρικῆς ἰθαγενείας.

Β' ΠΑΡΑΙΤΗΣΙΣ

Ἄρθρον 209.

Παραίτησις.

1. Ὁ ὑπάλληλος δικαιούται νὰ παραιτηθῇ.
2. Ἡ παραιτήσις υποβάλλεται ἐγγράφως, ἢ ἐὰν ἴσως τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως, ἐπέχεται διὰ τῆς ἀποδοχῆς τῆς παραιτήσεως ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου πρὸς διορισμὸν ὄργανου.
3. Λίρισις, ὅρος ἢ προθεσμία ἐν τῇ παραίτησιν θεωροῦνται ὡς μὴ γεγραμμένοι.
4. Λογιζεται ὡς μὴ υποβληθεῖσα ἡ παραιτήσις, ἐὰν κατὰ τὴν ὑποβολὴν τῆς ἑτο ἐκκριμῆς ποινικῆ δίκης εἰς βιβλίον πλημμελήματος ἐκ τῶν ἐν ἀρθρῷ 16 ἢ κολουρημάτων ἢ πειθαρχικῆ βίωξις ἐνώπιον τῶν κολουρητῶν πειθαρχικῶν ὄργανων ἢ τοῦ συμβουλίου τῆς Ἐφημερίδας ἢ ἑξ ἄλλοις ἑτοιμασθῆ βίβλις ἢ πειθαρχικῆ βίωξις ἐντός τριμήνου ἀπὸ τῆς ἐπιπέδης καὶ πρὸ τῆς ἀποδοχῆς τῆς.
5. (α) Ὑπέχων τὰς ἐν ἀρθροῖς 124 καὶ 125 ὑποχρεώσεις ὑπάλληλος δὲν δικαιούται νὰ παραιτηθῇ πρὸ τῆς ἐκπτώσεως τοῦ εἰς τὰ ἀρθρα ταῦτα ἐπιβουμένου χρόνου.

Ἄρθρον 210.

Ἀνάκλησις παραιτήσεως.

1. Ἐντός μηνὸς ἀπὸ τῆς ὑποβλήσεως τῆς παραιτήσεως καὶ πρὸ τῆς ἀποδοχῆς τῆς ὁ ὑπάλληλος δύναται ν' ἀνακαλέσῃ ταύτην ἐγγράφως.
2. Ἡ ἀνακαλέσεως ἐπράκτου τριμήνου προθεσμίας, ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς τῆς ἢ παραιτήσεως θεωρεῖται ὡς γενομένη δευτῆ καὶ λύεται αὐτοδικαίως ἢ ὑπαλληλικῆς σχέσεως.
3. Ἐρεῦνται ἐν ἰσχύϊ αἱ εἰς τοὺς νόμους περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν καὶ ὄργανων τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως διατάξεις εἰ σχετικαὶ πρὸς τὴν παραιτήσιν τῶν ὡς ὑποχρεῶν προτεινομένων ὑπαλλήλων.

Γ' ΑΠΟΛΥΣΙΣ

Ἄρθρον 211.

Ἀπόλυσις.

- 1) μόνιμος ὑπάλληλος ἀπολύεται μόνιμος:
  - α) ἐπιβληθείσης πειθαρχικῆς ποινῆς ὀριστικῆς καώσεως κατὰ τὰ ἐν ἀρθρῷ 164 καὶ ἐκόμενα τοῦ παρόντος ἐπιβουμένου,
  - β) διὰ πράξεις τελεσθεισῆς ἐπ' αὐτῷ ἐντός τῆς πρὸ τοῦ διορισμοῦ τῆς περαιτήσεως,
  - γ) διὰ ποινικῆ ἢ ποινικῆ ἀδικησῆ,
  - δ) δι' ἀντίτιον ὑπερησιακῶν ἀνεκάρειαν,
  - ε) δι' ἀνοικοταξίαν ἢ λικοταξίαν,
  - στ) διὰ καταρχίαν τῆς ὑπηρεσίας, τοῦ κλάδου ἢ τῆς θέσεως εἰς τὴν ὑπηρεσίαν,
  - ζ) διὰ συμπλήρωσιν τοῦ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιβουμένου ὄρου ηλικίας καὶ
  - η) διὰ συμπλήρωσιν τριανταεπιταετούς πραγματικῆς καὶ συνταξίμου ὑπηρεσίας.

Ἄρθρον 212.

Ἀπόλυσις λόγῳ πειθαρχικῆς ποινῆς.

Ὁ ὑπάλληλος ἀπολύεται ἐπιβληθείσης πειθαρχικῆς ποινῆς ὀριστικῆς πύσεως κατὰ τὰ ἐν ἀρθρῷ 164 καὶ ἐκόμενα τοῦ παρόντος.

Ἄρθρον 213.

Ἀπόλυσις λόγῳ ἐλλείψεως ἡθικῶν προσόντων.

1. Ὁ ὑπάλληλος ἀπολύεται διὰ πράξεις τελεσθεισῆς ἐπ'

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 15

9 Φεβρουαρίου 1994

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2683

Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. και άλλες διατάξεις

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται ο Κώδικας Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ., όπως καταρτίσθηκε από την Επιτροπή του άρθρου 31 παρ. 6 του ν. 2190/1994, (ΦΕΚ 28 Α) του οποίου το κείμενο έχει ως εξής:

ΚΩΔΙΚΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ Ν.Π.Δ.Δ.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Αρχές του Υπαλληλικού Κώδικα

1. Σκοπός του παρόντος Κώδικα είναι η καθιέρωση ενιαίων και ομοιομορφων κανόνων που διέπουν την πρόσληψη και την υπηρεσιακή κατάσταση των πολιτικών διοικητικών υπαλλήλων, σύμφωνα με τις αρχές της αξιοκρατίας και της κοινωνικής αλληλεγγύης και τη διασφάλιση της μεγίστης δυνατής απόδοσης κατά την εργασία τους.

2. Στην πραγματοποίηση του κατά την προηγούμενη παράγραφο σκοπού συμβάλλει η λειτουργία της Ανεξάρτητης Διοικητικής Αρχής για τις προσλήψεις, της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης στο πλαίσιο του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης.

Άρθρο 2

Έκταση εφαρμογής

1. Στις διατάξεις του παρόντος Κώδικα υπάγονται οι πολιτικοί διοικητικοί υπάλληλοι του κράτους και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

2. Υπάλληλοι ή λειτουργοί του κράτους ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίοι, κατά συνταγματική ή νομοθετική πρόβλεψη, διέπονται, από ειδικές για αυτούς διατάξεις, καθώς και οι υπάλληλοι των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, υπάγονται, σε εκείνες τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα στις οποίες παρέμπουν οι ειδικοί νόμοι που τους διέπουν.

Άρθρο 3

Αμφισβήτηση ιδιότητας υπαλλήλου

1. Οποιαδήποτε αμφισβήτηση ως προς την ιδιότητα του πολιτικού διοικητικού υπαλλήλου, κατά τον παρόντα Κώδικα, ακόμη και αν αναφύεται ως προδικαστικό ζήτημα σε αστική ή ποινική δίκη, επιλύεται με απόφαση τριμελούς Επιτροπής του αρμόδιου για την επίλυση των υπαλληλικών διαφορών Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας.

2. Η Επιτροπή της προηγούμενης παραγράφου συγκροτείται από τον πρόεδρο του προαναφερόμενου Τμήματος και αποτελείται από τον ίδιο ή τον αναπληρωτή του και δύο συμβούλους του ίδιου Τμήματος, από τους οποίους ο ένας ορίζεται ως εισηγητής.

3. Η Επιτροπή επιλαμβάνεται ύστερα από ερώτημα του δικαστηρίου ή της δημόσιας αρχής, ενώπιον των οποίων έχει ανακύψει το σχετικό ζήτημα ή ύστερα από σχετική αίτηση του ενδιαφερομένου.

4. Η αίτηση του ενδιαφερομένου κοινοποιείται με μέριμνα του ίδιου προς την υπηρεσία του και τις τυχόν άλλες εμπλεκόμενες δημόσιες αρχές. Τα ερωτήματα που υποβάλλονται εκ μέρους δικαστηρίου ή δημόσιας αρχής κοινοποιούνται, με μέριμνά τους, στον ενδιαφερόμενο και στις αρχές του προηγούμενου εδαφίου. Ο ενδιαφερόμενος και οι δημόσιες αρχές μπορούν να υποβάλουν στην Επιτροπή υπόμνημα εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτούς του σχετικού ερωτήματος ή αίτησης.

5. Η απόφαση της Επιτροπής εκδίδεται εντός είκοσι (20) ημερών από τις κατά την παρ. 4 κοινοποιήσεις.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΠΡΟΣΩΝΤΑ ΚΑΙ ΚΩΛΥΜΑΤΑ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ

Άρθρο 4
Ιθαγένεια

1. Ως υπάλληλοι διορίζονται μόνο Έλληνες και Ελληνίδες πολίτες.

2. Οι πολίτες των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιτρέπεται να διορίζονται σε θέσεις οι οποίες δεν εμπίπτουν στην εξαίρεση της παρ. 4 του άρθρου 48 Συνθ. Ε.Κ., σύμφωνα με τα προβλεπόμενα γι' αυτούς σε ειδικό νόμο.

3. Ο διορισμός αλλοδαπών μη υπηκόων των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιτρέπεται μόνο στις προβλεπόμενες από ειδικούς νόμους περιπτώσεις.

4. Όσοι αποκτούν την ελληνική ιθαγένεια με πολιτογράφηση, δεν μπορούν να διορισθούν ως υπάλληλοι πριν από τη συμπλήρωση ενός (1) έτους από την απόκτησή της.

Άρθρο 5

Μη εκπλήρωση στρατιωτικών υποχρεώσεων

Δεν διορίζονται υπάλληλοι:

α) όσοι δεν έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις ή δεν έχουν απαλλαγεί νόμιμα από αυτές,

β) όσοι έχουν αναγνωρισθεί ως αντρρησίες συνείδησης και δεν έχουν εκπληρώσει, σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις της στρατολογικής νομοθεσίας, άσπλη θητεία ή εναλλακτική πολιτική κοινωνική υπηρεσία.

Άρθρο 6

Ηλικία διορισμού

1. Τα κατώτατα και ανώτατα όρια ηλικίας διορισμού, κατά κατηγορία, ορίζονται ως ακολούθως:

Για την κατηγορία ΠΕ και ΤΕ κατώτατο όριο ορίζεται το 21ο έτος της ηλικίας και ανώτατο το 35ο. Για την κατηγορία ΔΕ κατώτατο όριο ορίζεται το 21ο και ανώτατο το 30ό. Για την κατηγορία ΥΕ κατώτατο όριο ορίζεται το 20ό και ανώτατο το 30ό.

2. Οι διατάξεις της παρ. 1 για το ανώτατο όριο ηλικίας διορισμού δεν εφαρμόζονται στους μετακλητούς και επί θητεία υπαλλήλους του Δημοσίου και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

3. Παρεκκλίσεις από το κατώτατο ή ανώτατο όριο ηλικίας της παρ. 1 μπορεί να καθορίζονται μόνο για εξαιρετικούς υπηρεσιακούς λόγους με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, ύστερα από γνώμη της Α.Δ.Ε.Δ.Υ..

4. Για τους άγαμους ή χήρους ή διαζευγμένους γονείς που έχουν την επιμέλεια τέκνου, το ανώτατο όριο ηλικίας διορισμού αυξάνεται κατά ένα έτος για κάθε τέκνο και μέχρι δύο τέκνα.

5. Για τη συμπλήρωση των προβλεπόμενων από την παρ. 1 κατώτατων και ανώτατων ορίων ηλικίας για διορισμό, ως ημέρα γέννησης θεωρείται η 1η Ιανουαρίου του έτους γέννησης για το κατώτατο όριο και η 31η Δεκεμβρίου του αντίστοιχου έτους για το ανώτατο.

6. Η ηλικία αποδεικνύεται από το δελτίο αστυνομικής ταυτότητας και, σε περίπτωση αμφισβήτησης, από τη ληξιαρχική πράξη γέννησης που έχει συνταχθεί εντός

ενενήντα (90) ημερών από τη γέννηση. Αν δεν υπάρχει τέτοια πράξη, η ηλικία αποδεικνύεται από τα μητρώα αρρένων για τους άνδρες και από το γενικό μητρώο δημοτών (δημοτολόγιο) για τις γυναίκες.

7. Εάν υπάρχουν περισσότερες εγγραφές στο οικείο μητρώο, επικρατεί η πρώτη εγγραφή.

8. Βεβαίωση της ηλικίας ή διόρθωση της εγγραφής με οποιονδήποτε άλλο τρόπο ουδέποτε λαμβάνεται υπόψη.

9. Ειδικά όρια ηλικίας που ισχύουν κατά τη δημοσίευση του παρόντος για συγκεκριμένες κατηγορίες προσώπων, διατηρούνται σε ισχύ.

Άρθρο 7
Υγεία

1. Υπάλληλοι διορίζονται όσοι έχουν την υγεία και την αρτιμέλεια που τους επιτρέπουν την εκτέλεση των καθηκόντων της αντίστοιχης θέσης, με την επιφύλαξη των διατάξεων για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

2. Η υγεία και η αρτιμέλεια των υποψήφιων υπαλλήλων πιστοποιούνται από τις αρμόδιες υγειονομικές επιτροπές, με βάση παραπεμπτικό έγγραφο, στο οποίο περιγράφονται από την υπηρεσία, σε γενικές γραμμές τα καθήκοντα της θέσης που πρόκειται να καταληφθεί.

Άρθρο 8

Ποινική καταδίκη, στερητική ή επικουρική δικαστική συμπαράσταση

1. Δεν διορίζονται υπάλληλοι:

α) Όσοι καταδικάσθηκαν για κακούργημα και σε οποιαδήποτε ποινή για κλοπή, υπεξαίρεση (κοινή και στην υπηρεσία), απάτη, εκβίαση, πλαστογραφία, απιστία δικηγόρου, δωροδοκία, καταπίεση, απιστία περί την υπηρεσία, παράβαση καθήκοντος, καθ' υποτροπή σκοφαντική δυσφήμιση, καθώς και για οποιοδήποτε έγκλημα κατά της γενετήσιας ελευθερίας ή οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής.

β) Οι υπόδικοι που έχουν παραπεμφθεί με τελεσίδικο βούλευμα για κακούργημα ή για πλημμέλημα της περίπτωσης α', έστω και αν το αδίκημα έχει παραγραφεί.

γ) Όσοι, λόγω καταδίκης, έχουν στερηθεί τα πολιτικά τους δικαιώματα και για όσο χρόνο διαρκεί η στέρηση αυτή.

δ) Όσοι τελούν είτε υπό στερητική δικαστική συμπαράσταση (πλήρη ή μερική) είτε υπό επικουρική δικαστική συμπαράσταση (πλήρη ή μερική) είτε υπό συνδυασμό των δύο προηγούμενων.

2. Η απονομή χάριτος δεν αίρει την ανικανότητα για διορισμό, εφόσον δεν εκδοθεί το κατά το άρθρο 47 παρ. 1 του Συντάγματος διάταγμα που αίρει το σχετικό κώλυμα.

Άρθρο 9

Απόλυση από άλλη θέση για πειθαρχικούς λόγους

Δεν διορίζονται υπάλληλοι όσοι απολύθηκαν από θέση δημόσιας υπηρεσίας ή Ο.Τ.Α. ή άλλου νομικού προσώπου του δημοσίου τομέα, λόγω επιβολής της πειθαρχικής ποινής της οριστικής πάσης ή λόγω καταγγελίας της σύμβασης εργασίας για σπουδαίο λόγο, οφειλόμενο σε υπαιτιότητα του εργαζομένου, αν δεν παρέλθει πενταετία από την απόλυση.

Άρθρο 10

Χρόνος συνδρομής προϋποθέσεων διορισμού

1. Οι υποψήφιοι υπάλληλοι πρέπει να έχουν τα προ-

όντα του διορισμού τόσο κατά το χρόνο λήξης της προθεσμίας υποβολής αιτήσεων όσο και κατά το χρόνο του διορισμού. Το ανώτατο όριο της ηλικίας διορισμού πρέπει να συντρέχει κατά το πρώτο, σύμφωνα με τα ανωτέρω, χρονικό σημείο.

2. Οι διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του παρόντος άρθρου ισχύουν και για τα κωλύματα διορισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΠΛΗΡΩΣΗ ΘΕΣΕΩΝ

Άρθρο 11

Προγραμματισμός πλήρωσης θέσεων

1. Οι δημόσιες υπηρεσίες και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου προγραμματίζουν σε ετήσια βάση τις ανάγκες τους σε τακτικό προσωπικό μετά από γνώμη της οικείας συνδικαλιστικής οργάνωσης.

2. Το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, στο πλαίσιο της γενικότερης κυβερνητικής πολιτικής, συντονίζει τον προγραμματισμό του ανθρώπινου δυναμικού ανάλογα με τις πραγματικές ανάγκες των υπηρεσιών.

Άρθρο 12

Τρόπος πλήρωσης θέσεων

1. Η πλήρωση των θέσεων διέπεται από τις αρχές της ίσης ευκαιρίας συμμετοχής, της αξιοκρατίας, της αντικειμενικότητας, της κοινωνικής αλληλεγγύης, της διαφάνειας και της δημοσιότητας.

2. Η πλήρωση των θέσεων γίνεται με δημόσιο διαγωνισμό, γραπτό και κατ' εξαίρεση προφορικό ή με σειρά προτεραιότητας βάσει σαφώς καθορισμένων κριτηρίων, σύμφωνα με τις αρχές του άρθρου 1 του παρόντος και όπως ορίζει ο νόμος.

3. Ειδικές διατάξεις που ρυθμίζουν κατ' εξαίρεση διορισμό χωρίς την τήρηση των διατάξεων της παρ. 2 ισχύουν.

Άρθρο 13

Αρμόδιο όργανο

1. Οι διαδικασίες πρόσληψης διενεργούνται από ανεξάρτητη διοικητική αρχή.

2. Κατά των πράξεων της ανεξάρτητης αυτής αρχής επιτρέπεται στον αρμόδιο υπουργό η άσκηση αίτησης ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Άρθρο 14

Προκήρυξη πλήρωσης θέσεων

1. Κάθε διαδικασία πρόσληψης προϋποθέτει προηγούμενη προκήρυξη, η οποία δημοσιεύεται υποχρεωτικά σε ειδικό τεύχος της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως. Για την εξασφάλιση της ευρύτερης δυνατής πληροφόρησης των υποψηφίων περίληψη της προκήρυξης δημοσιεύεται δια του τύπου και ανακοινώνεται με άλλα μέσα μαζικής ενημέρωσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο νόμο για τις προσλήψεις, όπως εκάστοτε αυτός ισχύει.

2. Δεν επιτρέπεται η προκήρυξη χωρίς προηγούμενη έγκριση για την πλήρωση των θέσεων από το εκάστοτε αρμόδιο κυβερνητικό όργανο, εφόσον απαιτείται, καθώς και βεβαίωση ύπαρξης των σχετικών πιστώσεων.

3. Ειδικές διατάξεις που ρυθμίζουν κατ' εξαίρεση διορισμό σε κενή θέση χωρίς την πρόβλεψη σχετικής προκήρυξης ισχύουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ

Άρθρο 15

Υποχρέωση διορισμού

Οι επιτυχόντες που περιλαμβάνονται στον πίνακα διοριστέων διορίζονται υποχρεωτικά μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των δικαιολογητικών και το αργότερο εντός τεσσάρων (4) μηνών από την έκδοση των πινάκων διοριστέων.

Άρθρο 16

Αρμοδιότητα έκδοσης και τύπος πράξης διορισμού

1. Οι δημόσιοι υπάλληλοι διορίζονται με απόφαση του οικείου υπουργού, εκτός αν ορίζει διαφορετικά ο νόμος.

2. Οι υπάλληλοι των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου διορίζονται με απόφαση του ανώτατου μονομελούς οργάνου διοίκησης του και, αν δεν υπάρχει, του προέδρου του συλλογικού οργάνου διοίκησης του νομικού προσώπου.

3. Κείμενες διατάξεις, που προβλέπουν το διορισμό με απόφαση άλλου οργάνου, διατηρούνται σε ισχύ.

Άρθρο 17

Δημοσίευση και κοινοποίηση πράξης διορισμού

1. Περίληψη της πράξης διορισμού δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και κοινοποιείται στο διοριζόμενο το αργότερο εντός τριάντα (30) ημερών από τη δημοσίευση.

2. Η κοινοποίηση στο διοριζόμενο γίνεται με έγγραφο της οικείας αρχής, στο οποίο αναγράφεται ο αριθμός του φύλλου της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως όπου δημοσιεύθηκε η περίληψη της πράξης διορισμού και το οποίο επιδίδεται επί αποδείξει στην κατοικία του είτε στον ίδιο είτε σε πρόσωπο που συνοικεί με αυτόν. Με το έγγραφο αυτό τάσσεται και εύλογη προθεσμία τριάντα (30) το πολύ ημερών για ορκωμοσία του διοριζόμενου και ανάληψη υπηρεσίας. Αν δεν καθορίζεται τέτοια προθεσμία, θεωρείται ότι έχει ταχθεί προθεσμία τριάντα (30) ημερών. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί ως έξι (6) μήνες, μόνο μία φορά, για εξαιρετικούς λόγους.

3. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία της παρ. 1, η πράξη διορισμού θεωρείται ότι έχει κοινοποιηθεί την τριακοστή ημέρα από τη δημοσίευση και από την ημέρα αυτή αρχίζει η προθεσμία για ορκωμοσία του διοριζόμενου και ανάληψη υπηρεσίας.

Άρθρο 18

Κατάρτιση υπαλληλικής σχέσης

1. Η υπαλληλική σχέση καταρτίζεται με το διορισμό και την αποδοχή του.

2. Η αποδοχή δηλώνεται με την ορκωμοσία.

Άρθρο 19

Ορκωμοσία - Ανάληψη υπηρεσίας

1. Ο όρκος δίνεται ενώπιον του οργάνου που έχει εκδώσει την πράξη διορισμού ή του οργάνου που ορίζεται στο έγγραφο της κοινοποίησης.

α) Ο όρκος έχει ως εξής:

“Ορκίζομαι να φυλάττω πίστη στην πατρίδα, υπακοή στο Σύνταγμα και τους νόμους και να εκπληρώνω τιμώς και ευσυνειδήτως τα καθήκοντά μου.”

δ) Ο όρκος των αλλοδαπών έχει ως εξής:
 "Ορκίζομαι να φυλάττω πιστή στην Ελλάδα, υπακούη στο Σύνταγμα και τους νόμους της και να εκπληρώνω τιμώς και ευσυνειδήτως τα καθήκοντά μου."

γ) Όσοι δηλώνουν ότι δεν πρεσβεύουν καμιά θρησκεία ή πρεσβεύουν θρησκεία που δεν επιτρέπει τον όρκο, παρέχουν, αντί όρκου, την ακόλουθη διαβεβαίωση:

"Δηλώνω, ειλικρινά, ότι τηρήθη η συνείδησή μου, ότι θα φυλάττω πιστή στην Ελλάδα, υπακούη στο Σύνταγμα και τους νόμους και ότι θα εκπληρώνω τιμώς και ευσυνειδήτως τα καθήκοντά μου."

2. Η ορκωμοσία βεβαιώνεται με πρωτόκολλο, που χρονολογείται και υπογράφεται από τον ορκιζόμενο και το όργανο ενώπιον του οποίου ορκίζεται. Η ανάληψη καθηκόντων πιστοποιείται με έκθεση, που υπογράφεται από τον προϊστάμενο της οικείας υπηρεσίας και τον υπάλληλο. Η έκθεση φέρει αριθμό πρωτοκόλλου της χρονολογίας ανάληψης καθηκόντων.

3. Αφητηρία του υπολογισμού της υπηρεσίας των υπαλλήλων αποτελεί η χρονολογία δημοσίευσης στο φύλλο της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως της πράξης διορισμού, με την προϋπόθεση ότι η ανάληψη υπηρεσίας γίνεται εντός μηνός από την κοινοποίηση της πράξης διορισμού, αλλιώς η ανάληψη υπηρεσίας.

Άρθρο 20 Ανάκληση διορισμού

1. Η πράξη διορισμού ανακαλείται υποχρεωτικά, εάν ο διοριζόμενος δεν αποδέχτηκε το διορισμό ρητώς ή σιωπηρώς ή δεν εκπλήρωσε άλλες νόμιμες πρόσθετες υποχρεώσεις πριν από την ανάληψη υπηρεσίας.

2. Η πράξη διορισμού, που έγινε κατά παράβαση νόμου, ανακαλείται εντός διετίας από τη δημοσίευσή της. Μετά την παρέλευση της προθεσμίας αυτής η πράξη διορισμού ανακαλείται, εάν αυτός που διορίστηκε προκάλεσε δολίως ή υποβοήθησε την παρανομία ή εάν ο διορισμός του έγινε κατά παράβαση των άρθρων 4 και 8 του παρόντος Κώδικα.

3. Ο υπάλληλος, του οποίου η πράξη διορισμού ανακλήθηκε κατά την προηγούμενη παράγραφο, υπέχει τις ευθύνες των δημοσίων υπαλλήλων για το χρόνο κατά τον οποίο άσκησε τα καθήκοντά του και οι πράξεις του είναι έγκυρες.

4. Οι διατάξεις της παρ. 2 για απαγόρευση ανάκλησης της πράξης διορισμού μετά την πάροδο διετίας δεν εφαρμόζονται, όταν η πράξη διορισμού ακυρώνεται δικαστικώς.

Άρθρο 21 Αναδιορισμός

1. Ο υπάλληλος που απολύθηκε λόγω σωματικής ή πνευματικής ανικανότητας, αναδιορίζεται εντός πενταετίας από την απόλυση, εφόσον:

α) είχε τουλάχιστον τριετή ευδόκημη υπηρεσία,

β) υπέβαλε αίτηση αναδιορισμού μέσα σε αποκλειστική προθεσμία πέντε (5) ετών από την απόλυση,

γ) έχει όλα τα τυπικά προσόντα, εκτός από την ηλικία, που απαιτούνται για την κατάληψη της θέσης κατά το χρόνο του αναδιορισμού.

2. Ο υπάλληλος αναδιορίζεται μετά από γνωμοδότηση της οικείας υγειονομικής επιτροπής, με την οποία διαπιστώνεται ότι αποκαταστάθηκε η σωματική ή πνευματική του ικανότητα, σε βαθμό που του επιτρέπει να ασκεί τα καθήκοντά του. Ο υπάλληλος παραπέμπεται στην επιτροπή μέσα σε προθεσμία ενός (1) μηνός από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης αναδιορισμού.

3. Για τον αναδιορισμό εφορολογείται το υπηρεσιακό συμβούλιο. Ο υπάλληλος αναδιορίζεται με το βαθμό που έφερε κατά το χρόνο της απόλυσής του. Στην περίπτωση που δεν υπάρχει κατά το χρόνο του αναδιορισμού κενή θέση, συνιστάται προσωποπαγής θέση. Ο αναδιοριζόμενος σε προσωποπαγή θέση καταλαμβάνει την πρώτη θέση που κενούται στον οικείο κλάδο και βαθμό.

4. Οι διατάξεις των άρθρων 16 έως 20 που αναφέρονται στο διορισμό ισχύουν και για τον αναδιορισμό.

Άρθρο 22 Βαθμός διοριζομένου

1. Ο διοριζόμενος εισέρχεται στην υπηρεσία με τον εισαγωγικό βαθμό που προβλέπεται στον οικείο κλάδο.

2. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται ο διορισμός, σε βαθμό ανώτερο του εισαγωγικού, προσώπων τα οποία έχουν τα αυξημένα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα, εφόσον αυτό προβλέπεται από ειδικές διατάξεις.

Άρθρο 23 Προσωπικό μητρώο του υπαλλήλου

1. Το προσωπικό μητρώο συγκροτείται μετά το διορισμό του υπαλλήλου και περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία τα οποία προσδιορίζουν την ατομική, οικογενειακή, περιουσιακή και υπηρεσιακή του κατάσταση σύμφωνα με την επόμενη παράγραφο.

2. Ειδικότερα το προσωπικό μητρώο περιλαμβάνει:

α) Τα στοιχεία της ταυτότητας του υπαλλήλου, τα στοιχεία συζύγου και των παιδιών του, καθώς και τα περιουσιακά στοιχεία του ίδιου, συζύγου και παιδιών του, εφόσον συνακούν με αυτόν. Τα στοιχεία αυτά υποβάλλονται από τον υπάλληλο κατά το διορισμό του με υπεύθυνη δήλωση στην υπηρεσία του. Με τον ίδιο τρόπο δηλώνεται υποχρεωτικά κάθε ουσιαστικής μεταβολής των στοιχείων αυτών.

β) Τους τίτλους σπουδών ή άλλα τυπικά προσόντα.

γ) Αποφάσεις, έγγραφα ή άλλα στοιχεία που αναφέρονται στην υπηρεσιακή γενικά κατάσταση και δραστηριότητα του υπαλλήλου, στα οποία συμπεριλαμβάνονται και οι εκθέσεις αξιολόγησης των ουσιαστικών προσόντων.

δ) Κάθε άλλο στοιχείο που ο υπάλληλος καταθέτει ο ίδιος στην υπηρεσία του (ζητώντας να περιληφθεί στο προσωπικό μητρώο του, εφόσον σχετίζεται με την υπηρεσιακή του κατάσταση ή είναι πρόσφορο για την αξιολόγησή του.

Κάθε υπάλληλος δικαιούται να λάβει γνώση του προσωπικού μητρώου του.

3. Η αρμόδια υπηρεσία προσωπικού υποχρεούται να τηρεί, να φυλάσσει και να ενημερώνει το προσωπικό μητρώο του υπαλλήλου, σύμφωνα με τις διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων. Η παράλειψη των υποχρεώσεων για εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου συνιστά το παράπτωμα του εδαφίου στ' της παρ. 1 του άρθρου 107.

4. Η αρμόδια υπηρεσία, σε περίπτωση μετάθεσης του υπαλλήλου, συγκροτεί βοηθητικό προσωπικό μητρώο με τα απαραίτητα στοιχεία, το οποίο τον συνοδεύει.

5. Τα αναγκαία στοιχεία του προσωπικού μητρώου τίθενται υπόψη του υπηρεσιακού συμβουλίου, καθώς και κάθε άλλου αρμόδιου οργάνου για τη διενέργεια των μεταβολών της υπηρεσιακής κατάστασης του υπαλλήλου.

6. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκη-

σης και Αποκέντρωσης, καθορίζονται ο τρόπος τήρησης και ενημέρωσης του προσωπικού μητρώου, κύριου και βοηθητικού, ο χρόνος περιοδικής καταστροφής των εκθέσεων αξιολόγησης των ουσιαστικών προσόντων, η μετά από αίτηση του υπαλλήλου αφαίρεση στοιχείων, καθώς και η σχετική διαδικασία, όπως και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

ΜΕΡΟΣ Β

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ - ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ - ΚΩΛΥΜΑΤΑ - ΑΣΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Άρθρο 24

Πίστη στο Σύνταγμα

Ο υπάλληλος είναι εκτελεστής της θέλησης του Κράτους, υπηρετεί μόνο το Λαό και οφείλει πίστη στο Σύνταγμα και αφοσίωση στην Πατρίδα και τη Δημοκρατία.

Άρθρο 25

Νομιμότητα υπηρεσιακών ενεργειών

1. Ο υπάλληλος είναι υπεύθυνος για την εκτέλεση των καθηκόντων του και τη νομιμότητα των υπηρεσιακών του ενεργειών.

2. Ο υπάλληλος οφείλει να υπακούει στις διαταγές των προϊσταμένων του. Όταν όμως εκτελεί διαταγή, την οποία θεωρεί παράνομη, οφείλει, πριν την εκτελέσει, να αναφέρει εγγράφως την αντίθετη γνώμη του και να εκτελέσει τη διαταγή χωρίς υπαίτια καθυστέρηση. Η διαταγή δεν προσκτάται νομιμότητα εκ του ότι ο υπάλληλος οφείλει να υπακούσει σε αυτήν.

3. Αν η διαταγή είναι προδήλως αντισυνταγματική ή παράνομη, ο υπάλληλος οφείλει να μην την εκτελέσει και να το αναφέρει χωρίς αναβολή. Όταν σε διαταγή, η οποία προδήλως αντίκειται σε διατάξεις νόμων ή κανονιστικών πράξεων, διατυπώνονται επείγοντες και εξαιρετικοί λόγοι γενικότερου συμφέροντος ή όταν, ύστερα από όρνηση υπακοής σε πρώτη διαταγή που προδήλως αντίκειται σε τέτοιες διατάξεις, ακολουθήσει δεύτερη διαταγή που εκθέτει επείγοντες και εξαιρετικούς λόγους γενικότερου συμφέροντος, ο υπάλληλος οφείλει να εκτελέσει τη διαταγή και να αναφέρει συγχρόνως στην προϊσταμένη αρχή εκείνου που τον διέταξε. Επί νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, εφόσον εκείνος που διέταξε είναι το διοικητικό συμβούλιο ή το ανώτατο μονομελές όργανο διοίκησης, η αναφορά υποβάλλεται στον εποπτεύοντα υπουργό. Εάν εκείνος που διέταξε είναι ο υπουργός, η αναφορά υποβάλλεται στον πρωθυπουργό.

4. Αν ο υπάλληλος έχει αντίθετη γνώμη για εντελόμενη ενέργεια, για την οποία είναι αναγκαία η προσυπογραφή ή η θεώρησή του, οφείλει να τη διατυπώσει εγγράφως για να απαλλαγεί από την ευθύνη. Εάν παραλείπει την προσυπογραφή ή θεώρηση, θεωρείται ότι προσυπέγραψε ή θεώρησε.

5. Οι προϊστάμενοι όλων των βαθμίδων οφείλουν να προσυπογράφουν τα έγγραφα που ανήκουν στην αρμοδιότητά τους και εκδίδονται με την υπογραφή του προϊσταμένου τους. Αν διαφωνούν, οφείλουν να διατυπώσουν εγγράφως τις τυχόν αντιρρήσεις τους. Αν παραλείψουν να προσυπογράψουν το έγγραφο, θεωρείται ότι το προσυπέγραψαν.

6. Ο υπάλληλος δεν έχει το δικαίωμα να αρνηθεί τη σύνταξη, με κάθε μέσο, εγγράφου για θέμα της αρμο-

διότητάς του, εφόσον διαταχθεί γι αυτό από οποιονδήποτε από τους προϊσταμένους του. Αν διαφωνεί με το περιεχόμενο του εγγράφου, εφαρμόζεται η παρ. 4 του παρόντος

Άρθρο 26

Εχεμύθεια

1. Ο υπάλληλος οφείλει να τηρεί εχεμύθεια για θέματα που χαρακτηρίζονται ως απόρρητα από τις κείμενες διατάξεις. Οφείλει επίσης να τηρεί εχεμύθεια σε κάθε περίπτωση που αυτό επιβάλλεται από την κοινή πείρα και λογική, για γεγονότα ή πληροφορίες των οποίων λαμβάνει γνώση κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του ή επί ευκαιρία αυτών.

2. Η υποχρέωση εχεμύθειας δεν αντιτάσσεται στις περιπτώσεις που προβλέπεται δικαίωμα των πολιτών να λαμβάνουν γνώση των διοικητικών εγγράφων.

3. Μαρτυρία ή πραγματογνωμοσύνη για θέματα απόρρητα επιτρέπεται μόνο με άδεια του οικείου υπουργού.

Άρθρο 27

Συμπεριφορά υπαλλήλου

1. Ο υπάλληλος οφείλει να συμπεριφέρεται εντός και εκτός της υπηρεσίας κατά τρόπο ώστε να καθίσταται άξιος της κοινής εμπιστοσύνης.

2. Ο υπάλληλος οφείλει κατά την άσκηση των καθηκόντων του να συμπεριφέρεται με ευπρέπεια στους διοικουμένους και να τους εξυπηρετεί κατά τη διεκπεραίωση των υποθέσεών τους.

3. Κατά την άσκηση των καθηκόντων του, ο υπάλληλος δεν επιτρέπεται να κάνει διακρίσεις σε όφελος ή σε βάρος των πολιτών, εξαιτίας των πολιτικών, των φιλοσοφικών ή των θρησκευτικών τους πεποιθήσεων.

Άρθρο 28

Περιουσιακή κατάσταση

1. Ο υπάλληλος υποχρεούται να δηλώσει εγγράφως, κατά το διορισμό του, την περιουσιακή κατάσταση του (ιδιου, συζύγου και παιδιών του, εφόσον συνοικούν με αυτόν, καθώς και κάθε μεταγενέστερη ουσιαστική μεταβολή της. Οι υπάλληλοι, εντός τριών (3) μηνών από την τέλεση γάμου, υποχρεούνται να δηλώσουν την περιουσιακή κατάσταση των συζύγων τους. Οποιοδήποτε αγορά κινητών σημαντικής αξίας ή ακινήτων, από τον υπάλληλο ή τα πρόσωπα του πρώτου εδαφίου, αιτιολογείται υποχρεωτικά με την υποβαλλόμενη δήλωση. Αν για την αγορά αυτή ο υπάλληλος επικαλείται οικονομική ενίσχυση προσώπων άλλων από τα οριζόμενα στο πρώτο εδάφιο, οφείλει να δηλώσει και την περιουσιακή κατάσταση αυτών.

2. Κάθε δύο (2) χρόνια η αρμόδια υπηρεσία προσωπικού υποχρεούται να ζητεί από τους υπαλλήλους να υποβάλουν υπεύθυνη δήλωση για την ουσιαστική μεταβολή ή μη της περιουσιακής τους κατάστασης. Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στις ανωτέρω δηλώσεις αποτελούν υποχρεωτικά αντικείμενο επεξεργασίας.

3. Αν η μεταβολή της περιουσιακής κατάστασης του υπαλλήλου είναι δυσανάλογη προς τις αποδοχές και την εν γένει οικονομική του κατάσταση, η αρμόδια υπηρεσία υποχρεούται να ενεργήσει έρευνα για την προέλευση των πόρων του υπαλλήλου. Αν μετά την έρευνα αυτή προκύψουν σοβαρές ενδείξεις ότι ο υπάλληλος απέκτησε τους πόρους αυτούς κατά τρόπο που συνιστά ποινικό αδίκημα ή πειθαρχικό παράπτωμα,

ο αρμόδιος υπουργός προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες για την ποινική ή πειθαρχική δίωξη αυτού. Προκειμένου για υπαλλήλους νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου τη δίωξη αυτή ασκούν και τα όργανα που είναι αρμόδια για την παραπομπή των υπαλλήλων στο υπηρεσιακό συμβούλιο.

4. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου ισχύουν και για υπαλλήλους υπαγόμενους στον παρόντα Κώδικα, για τους οποίους εφαρμόζονται ειδικές διατάξεις.

Άρθρο 29

Χρόνος παροχής εργασίας

1. Ο υπάλληλος παρέχει την εργασία του μέσα στον οριζόμενο από τις κείμενες γενικές ή ειδικές διατάξεις χρόνο.

2. Εφόσον έκτακτες και εξαιρετικές υπηρεσιακές ανάγκες τα επιβάλλουν, ο υπάλληλος οφείλει να εργαστεί και πέρα από το χρόνο εργασίας ή σε μη εργάσιμες ημέρες. Στην περίπτωση αυτή καταβάλλεται στον υπάλληλο αποζημίωση σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Άρθρο 30

Καθήκοντα υπαλλήλου

1. Ο υπάλληλος εκτελεί τα καθήκοντα του κλάδου ή της ειδικότητάς του.

2. Σε περιπτώσεις επιτακτικής υπηρεσιακής ανάγκης που δεν μπορεί να καλυφθεί με άλλο τρόπο, επιτρέπεται να ανατίθενται στον υπάλληλο καθήκοντα άλλου κλάδου ή ειδικότητας. Σε όμοιες περιπτώσεις επιτρέπεται να ανατίθενται στον υπάλληλο εργασίες συναφείς με την ειδικότητα ή τα καθήκοντά του ή για τις οποίες έχει την απαιτούμενη εμπειρία ή ειδικευση.

3. Η κατά την παρ. 2 ανάθεση επιτρέπεται για χρονικό διάστημα έως δύο (2) μήνες και μετά από αιτιολογημένη απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου έως έξι (6) μήνες ακόμη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Άρθρο 31

Άσκηση ιδιωτικού έργου με αμοιβή

1. Μετά από άδεια ο υπάλληλος μπορεί να ασκεί ιδιωτικό έργο ή εργασία με αμοιβή, εφόσον συμβιβάζεται με τα καθήκοντα της θέσης του και δεν παρεμποδίζει την ομαλή εκτέλεση της υπηρεσίας του.

2. Η άδεια χορηγείται για συγκεκριμένο έργο ή εργασία μετά από σύμφωνη αιτιολογημένη γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου και μπορεί να ανακαλείται με τον ίδιο τρόπο. Η άδεια στους υπαλλήλους του Δημοσίου χορηγείται από τον οικείο υπουργό και στους υπαλλήλους των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από το ανώτατο μονομελές όργανο διοίκησης και αν δεν υπάρχει τέτοιο όργανο, από τον πρόεδρο του συλλογικού οργάνου διοίκησης.

3. Δεν επιτρέπεται στον υπάλληλο η κατ' επάγγελμα άσκηση εμπορίας.

4. Ειδικές απαγορευτικές διατάξεις διατηρούνται σε ισχύ.

Άρθρο 32

Συμμετοχή σε εταιρείες

1. Ο υπάλληλος υποχρεούται να δηλώνει στην υπη-

ρσία του τη συμμετοχή του σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου οποιασδήποτε μορφής, εκτός των σωματείων και των κοινωφελών ιδρυμάτων.

2. Απαγορεύεται ο υπάλληλος να μετέχει σε οποιαδήποτε εμπορική εταιρεία προσωπική, περιορισμένης ευθύνης ή κοινοπραξία ή να είναι διευθύνων ή εντεταλμένος σύμβουλος ανωνύμου εταιρείας ή διαχειριστής οποιασδήποτε εμπορικής εταιρείας. Μετά από άδεια ο υπάλληλος μπορεί να μετέχει στη διοίκηση ανωνύμου εταιρείας ή γεωργικού συνεταιρισμού με την επιφύλαξη του προηγούμενου εδαφίου. Η άδεια χορηγείται με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 31.

3. Απαγορεύεται η απόκτηση από υπάλληλο, σύζυγο του ή ανήλικα τέκνα τους μετοχών ανωνύμων εταιρειών που υπάγονται στον ειδικό έλεγχο της υπηρεσίας του. Ο υπάλληλος που κατά το διορισμό ο ίδιος, ο ή η σύζυγός του ή τα ανήλικα τέκνα του κατέχουν μετοχές ανωνύμων εταιρειών οι οποίες εμπίπτουν στην απαγόρευση του προηγούμενου εδαφίου ή τις αποκτά κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας του, λόγω κληρονομιάς, υποχρεούται να υποβάλει σχετική δήλωση στην υπηρεσία του και εντός ενός έτους είτε να τις μεταβιβάσει είτε να ζητήσει τη μετακίνησή του σε άλλη αρχή της υπηρεσίας του ή τη μετάταξή του σε άλλη δημοσία υπηρεσία ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Η μετακίνηση ή μετάταξη είναι υποχρεωτική για την υπηρεσία του και διενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 66 και 73 του παρόντος. Κατά το διάστημα που μεσολαβεί μέχρι τη μεταβίβαση των μετοχών ή την ολοκλήρωση της μετάταξης του, ο υπάλληλος εμπίπτει στο κώλυμα συμφέροντος του άρθρου 36.

4. Διατηρούνται σε ισχύ ειδικές διατάξεις που αναφέρονται σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου της παρ. 2 του παρόντος άρθρου και θεσπίζουν πρόσθετους περιορισμούς για τους υπαλλήλους.

5. Επιτρέπεται η συμμετοχή υπαλλήλων με την υπηρεσιακή τους ιδιότητα σε συνεταιρισμούς ή στη διοίκηση ανωνύμων εταιρειών ή εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, οι οποίες ελέγχονται από το Δημόσιο, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τους Ο.Τ.Α. και τις δημόσιες επιχειρήσεις, όταν προβλέπεται από ειδικές διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ

ΑΣΥΜΒΙΒΑΣΤΑ ΕΡΓΑ Ή ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ

Άρθρο 33

Έργα ασυμβίβαστα με το βουλευτικό αξίωμα

Απαγορεύεται στους υπαλλήλους η άσκηση έργων ασυμβίβαστων κατά τις κείμενες διατάξεις, με το βουλευτικό αξίωμα, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 5 του άρθρου 32.

Άρθρο 34

Δικηγορική ιδιότητα

Η ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου είναι ασυμβίβαστη προς την ιδιότητα του δικηγόρου, εκτός αν ειδικές διατάξεις ορίζουν διαφορετικά.

Άρθρο 35

Κατοχή δεύτερης θέσης

1. Απαγορεύεται ο διορισμός υπαλλήλου, με οποιαδήποτε σχέση, σε δεύτερη θέση:

- α) δημοσίων υπηρεσιών,
- β) νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου,

γ) Ο.Τ.Α., συμπεριλαμβανομένων και των ενώσεων αυτών,

δ) δημοσίων επιχειρήσεων και δημοσίων οργανισμών,

ε) νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, που ανήκουν στο κράτος ή επιχορηγούνται τακτικώς, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, από κρατικούς πόρους κατά 50% τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους ή το κράτος κατέχει το 51% τουλάχιστον του μετοχικού τους κεφαλαίου και

στ) νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, που ανήκουν στα υπό στοιχεία β', γ', δ' και ε' νομικά πρόσωπα ή επιχορηγούνται από αυτά τακτικώς, κατά 50% τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις ή κατά τα οικεία καταστατικά ή που τα ανωτέρω νομικά πρόσωπα κατέχουν το 51% τουλάχιστον του μετοχικού τους κεφαλαίου.

2. Διατάξεις ειδικών νόμων που επιτρέπουν το διορισμό σε δεύτερη θέση, εξακολουθούν να ισχύουν.

3. Υπάλληλος που κατά παράβαση των διατάξεων των παραπάνω παραγράφων διορίζεται σε δεύτερη θέση και αποδέχεται το διορισμό του, θεωρείται ότι παραιτείται αυτοδίκαια από την πρώτη θέση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΚΩΛΥΜΑΤΑ

Άρθρο 36

Κώλυμα συμφέροντος

1. Ο υπάλληλος δεν επιτρέπεται είτε ατομικώς είτε ως μέλος συλλογικού οργάνου να αναλαμβάνει την επίλυση ζητήματος ή να συμπράττει στην έκδοση πράξεων, εάν ο ίδιος ή σύζυγός του ή συγγενής του εξ αίματος ή εξ αγχιστείας έως και τον τρίτο βαθμό ή πρόσωπο με το οποίο τελεί σε σχέση ιδιαίτερης φιλίας ή έχθρας έχει πρόδηλο συμφέρον στην έκβαση της υπόθεσης.

2. Η παράβαση της διάταξης της προηγούμενης παραγράφου αποτελεί λόγο ακυρώσεως της σχετικής διοικητικής πράξης.

3. Υπάλληλοι που είναι σύζυγοι ή συγγενείς μεταξύ τους έως και τον τρίτο βαθμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας δεν επιτρέπεται να είναι μέλη του ίδιου συλλογικού οργάνου.

Άρθρο 37

Κώλυμα εντοπιότητας

1. Με προεδρικό διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, ύστερα από γνώμη της οικείας συνδικαλιστικής οργάνωσης, είναι δυνατόν να ορίζεται ότι οι προϊστάμενοι των υπηρεσιών δεν μπορούν να υπηρετούν στον τόπο καταγωγής των ίδιων ή των συζύγων τους.

2. Η προηγούμενη παράγραφος δεν έχει εφαρμογή για την περιφέρεια τέρως διοικήσεως πρωτεύουσας και την περιφέρεια του Δήμου Θεσσαλονίκης και των όμορων δήμων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

ΑΣΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Άρθρο 38

Αστική ευθύνη

1. Ο υπάλληλος ευθύνεται έναντι του Δημοσίου για

κάθε θετική ζημία την οποία προξένησε σε αυτό από δόλο ή βαρεία αμέλεια κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του. Ο υπάλληλος ευθύνεται επίσης για την αποζημίωση την οποία κατέβαλε το Δημόσιο σε τρίτους για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις του κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, εφόσον οφείλονται σε δόλο ή βαρεία αμέλεια. Ο υπάλληλος δεν ευθύνεται έναντι των τρίτων για τις ανωτέρω πράξεις ή παραλείψεις του.

2. Σε περίπτωση δόλου του υπαλλήλου, αυτός παραπεμπεται υποχρεωτικώς στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Σε περίπτωση βαρείας αμέλειας, αν ο υπάλληλος παραπεμφθεί, το Ελεγκτικό Συνέδριο, εκτιμώντας τις ειδικές περιστάσεις, μπορεί να καταλογίσει σε αυτόν μέρος μόνο της ζημίας που επήλθε στο Δημόσιο ή της αποζημίωσης που το τελευταίο υποχρεώθηκε να καταβάλει.

3. Αν περισσότεροι υπάλληλοι προξένησαν από κοινού ζημία στο Δημόσιο, ευθύνονται εις ολόκληρον κατά τις διατάξεις του αστικού δικαίου.

4. Η αξίωση του Δημοσίου για αποζημίωση έναντι των υπαλλήλων του στις περιπτώσεις της παρ. 1 παραγράφου σε δύο (2) έτη. Στην περίπτωση του πρώτου εδαφίου της παρ. 1, η διετία αρχίζει αφότου επήλθε η ζημία και στην περίπτωση του δεύτερου εδαφίου, αφότου το Δημόσιο κατέβαλε την αποζημίωση.

5. Η αστική ευθύνη των δημοσίων υπολόγων και των διατακτών δίδεται από τις ειδικές γι' αυτούς διατάξεις.

6. Ειδικές διατάξεις για την προσωπική αστική ευθύνη των δημοσίων υπαλλήλων έναντι των τρίτων διατηρούνται σε ισχύ.

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΜΟΝΙΜΟΤΗΤΑ

Άρθρο 39

Δικαίωμα μονιμότητας - Εξαιρέσεις

1. Οι δημόσιοι υπάλληλοι και οι υπάλληλοι των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου που κατέχουν οργανικές θέσεις είναι μόνιμοι, εφόσον αυτές οι θέσεις υπάρχουν.

2. Εξαιρούνται από τη μονιμότητα οι κατ' την παρ. 5 του άρθρου 103 του Συντάγματος υπάλληλοι.

3. Μόνιμοι υπάλληλοι, οι οποίοι, σύμφωνα με ειδικές διατάξεις, καταλαμβάνουν θέσεις υπαλλήλων της παρ. 2, διατηρούν τη μονιμότητά τους.

Άρθρο 40

Δοκιμαστική υπηρεσία - Μονιμοποίηση

1. Οι δημόσιοι υπάλληλοι και οι υπάλληλοι των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, που διορίζονται σε οργανικές θέσεις, διανύουν διετή δοκιμαστική υπηρεσία, κατά τη διάρκεια της οποίας απολύονται για λόγους που ανάγονται στην υπηρεσία τους μόνο μετά από απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου.

2. Οι δόκιμοι υπάλληλοι, κατά τη διάρκεια της δοκιμαστικής υπηρεσίας τους, παρακολουθούν υποχρεωτικά προγράμματα εισαγωγικής εκπαίδευσης που οργανώνονται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

3. Μέσα σε τρεις (3) μήνες από τη συμπλήρωση της δοκιμαστικής υπηρεσίας, το υπηρεσιακό συμβούλιο υποχρεούται να αποφασίσει αν ο δόκιμος υπάλληλος είναι κατάλληλος για μονιμοποίηση. Για το σκοπό αυτόν συνεκτιμά τα προσόντα του υπαλλήλου, όπως προκύπτουν από τις εκθέσεις αξιολόγησής και τα λοιπά

στοιχεία του προσωπικού του μητρώου, λαμβάνοντας υπόψη την επίδοσή του στο πρόγραμμα εισαγωγικής εκπαίδευσης και την επιμέλεια την οποία επέδειξε σε αυτό.

4. Ο υπάλληλος που κρίνεται κατάλληλος για μονιμοποίηση, μονιμοποιείται με πράξη του οργάνου που είναι αρμόδιο για το διορισμό. Με όμοια πράξη απολύεται ο υπάλληλος που κρίνεται ακατάλληλος.

5. Κατά της απόφασης του υπηρεσιακού συμβουλίου για τη μη μονιμοποίηση δόκιμου υπαλλήλου, καθώς και κατά της απόφασης απόλυσής του, σύμφωνα με την παρ. 1, επιτρέπεται η άσκηση προσφυγής στο Συμβούλιο της Επικρατείας.

6. Υπάλληλοι που διορίζονται με ειδικές διατάξεις απευθείας στο βαθμό Α' ή ανώτερο, καθώς και οι απόφοιτοι της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης, δεν διανύουν δοκιμαστική υπηρεσία.

7. Ειδικές διατάξεις που προβλέπουν δοκιμαστική υπηρεσία μεγαλύτερης διάρκειας εξακολουθούν να ισχύουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΜΙΣΘΟΣ - ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Άρθρο 41

Δικαίωμα - Αξίωση μισθού

1. Ο υπάλληλος έχει δικαίωμα σε μισθό. Ο μισθός καθορίζεται σε μηνιαία βάση και έχει σκοπό την αξιοπρεπή διαβίωση του υπαλλήλου.

2. Οι κάθε είδους πρόσθετες αποδοχές ή απολαβές των υπαλλήλων δεν μπορεί να είναι κατά μήνα ανώτερες από το σύνολο των αποδοχών της οργανικής τους θέσης.

3. Η αξίωση του υπαλλήλου για το μισθό αρχίζει από την ανάληψη υπηρεσίας.

4. Προκειμένου περί υπαλλήλου, ο οποίος επανέρχεται από την κατάσταση της διαθεσιμότητας ή της αργίας στα καθήκοντά του, η αξίωση για πλήρη μισθό αρχίζει από την επανάληψη των καθηκόντων του.

5. Η αξίωση του υπαλλήλου για μισθό παύει με τη λύση της υπαλληλικής σχέσης.

6. Οι αποδοχές που παρέχονται μετά τη λύση της υπαλληλικής σχέσης αντί για σύνταξη, σύμφωνα με τη συνταξιοδοτική νομοθεσία, δεν επηρεάζονται από τις διατάξεις της παρ. 5.

Άρθρο 42

Χρόνος καταβολής μισθού

Ο μισθός προκαταβάλλεται στην αρχή κάθε δεκαπενθήμερου. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να καθορίζεται διαφορετικά ο χρόνος καταβολής του μισθού.

Άρθρο 43

Πότε δεν οφείλεται μισθός

1. Δεν οφείλεται μισθός, όταν ο υπάλληλος από υπαιτιότητά του δεν παρέσχε υπηρεσία καθόλου ή εν μέρει.

2. Η περικοπή του μισθού στις περιπτώσεις της παρ. 1 ενεργείται με πράξη του αρμόδιου για την εκκαθάριση και πληρωμή των δαπανών οργάνου, το οποίο οφείλει να ειδοποιήσει ο προϊστάμενος της υπηρεσίας προσωπικού ή της υπηρεσίας στην οποία υπηρετεί ο υπάλληλος. Κατά της πράξης αυτής, η οποία κοινοποιείται με απόδειξη στον υπάλληλο, επιτρέπεται προσφυγή

στο υπηρεσιακό συμβούλιο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την κοινοποίηση. Η άσκηση της προσφυγής δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Το υπηρεσιακό συμβούλιο αποφαινεται οριστικώς.

3. Σε περίπτωση κινήσεως της διαδικασίας απολύσεως του υπαλλήλου λόγω ανίστης ασθένειας καταβάλλεται ο μισθός ενέργειας ή διαθεσιμότητας ως τη λύση της υπαλληλικής σχέσης, όχι όμως πέρα από έξι (6) μήνες από τη λήξη της αναρρωτικής άδειας ή της διαθεσιμότητας.

Άρθρο 44

Όροι υγιεινής και ασφάλειας

1. Οι υπάλληλοι έχουν δικαίωμα στη διασφάλιση συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας στο χώρο εργασίας τους.

2. Για τους όρους υγιεινής και ασφάλειας του χώρου εργασίας των υπαλλήλων και για τον έλεγχο τήρησής τους ισχύουν οι ειδικές διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Άρθρο 45

Ελευθερία της έκφρασης

1. Η ελευθερία της έκφρασης των πολιτικών, φιλοσοφικών και θρησκευτικών πεποιθήσεων, όπως και των επιστημονικών απόψεων και της υπηρεσιακής κριτικής των πράξεων της προϊσταμένης αρχής, αποτελεί δικαίωμα των υπαλλήλων και τελεί υπό την εγγύηση του Κράτους. Δεν επιτρέπονται διακρίσεις των υπαλλήλων λόγω των πεποιθήσεων ή των απόψεών τους ή της κριτικής των πράξεων της προϊσταμένης αρχής.

2. Η συμμετοχή των υπαλλήλων στην πολιτική ζωή της Χώρας επιτρέπεται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Άρθρο 46

Συνδικαλιστική ελευθερία και δικαίωμα απεργίας

1. Η συνδικαλιστική ελευθερία και η ανεμπόδιστη άσκηση των συναφών με αυτή δικαιωμάτων διασφαλίζονται στους υπαλλήλους.

2. Οι υπάλληλοι μπορούν ελεύθερα να ιδρύουν συνδικαλιστικές οργανώσεις, να γίνονται μέλη τους και να ασκούν τα συνδικαλιστικά τους δικαιώματα.

3. Η απεργία αποτελεί δικαίωμα των υπαλλήλων και ασκείται από τις συνδικαλιστικές τους οργανώσεις ως μέσο για τη διαφύλαξη και προαγωγή των οικονομικών, εργασιακών, συνδικαλιστικών, κοινωνικών και ασφαλιστικών συμφερόντων τους και ως εκδήλωση αλληλεγγύης προς άλλους εργαζόμενους για τους αυτούς σκοπούς. Το δικαίωμα της απεργίας ασκείται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου που το ρυθμίζει.

4. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις έχουν δικαίωμα να διαπραγματεύονται με τις αρμόδιες αρχές για τους όρους, την αμοιβή και τις συνθήκες εργασίας των μελών τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Άρθρο 47

Υπηρεσιακή εκπαίδευση

1. Η υπηρεσιακή εκπαίδευση είναι δικαίωμα του υπαλλήλου. Η εκπαίδευση γίνεται με τη συμμετοχή του

υπαλλήλου σε προγράμματα εισαγωγικής εκπαίδευσης, επιμόρφωσης, μετεκπαίδευσης και προγράμματα ή κύκλους μεταπτυχιακής εκπαίδευσης. Τα προγράμματα εκτελούνται στην Ελλάδα, ιδίως στο πλαίσιο του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης ή στο εξωτερικό, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά.

2. Η εισαγωγική εκπαίδευση είναι υποχρεωτική, γίνεται κατά τη διάρκεια της δοκιμαστικής υπηρεσίας του υπαλλήλου και έχει ως σκοπό την εξοικείωση του υπαλλήλου με τα αντικείμενα της υπηρεσίας του και τα καθήκοντά του ως δημόσιου υπαλλήλου γενικότερα.

3. Η υπηρεσία είναι υποχρεωμένη να μεριμνά για την επιμόρφωση των υπαλλήλων της σε όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους ανεξάρτητα από την κατηγορία, τον κλάδο, την ειδικότητα και το βαθμό τους. Η επιμόρφωση μπορεί να είναι γενική ή να έχει τη μορφή εξειδίκευσης σε αντικείμενα της υπηρεσίας του υπαλλήλου. Η συμμετοχή του υπαλλήλου σε προγράμματα επιμόρφωσης μπορεί να ορίζεται και ως υποχρεωτική.

4. Η μετεκπαίδευση έχει ως σκοπό την απόκτηση από τον υπάλληλο των ειδικών γνώσεων που είναι απαραίτητες για την άσκηση των καθηκόντων του. Γίνεται σε φορείς δημόσιους ή ιδιωτικούς, στην Ελλάδα ή το εξωτερικό, ιδίως σε Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι.. Η μετεκπαίδευση μπορεί να ορίζεται και ως υποχρεωτική.

5. Η μεταπτυχιακή εκπαίδευση γίνεται με τη συμμετοχή του υπαλλήλου σε προγράμματα ή κύκλους μεταπτυχιακών σπουδών σε αναγνωρισμένα Α.Ε.Ι. του εσωτερικού ή του εξωτερικού. Ως προγράμματα ή κύκλοι μεταπτυχιακών σπουδών νοούνται τα οργανωμένα προγράμματα ή κύκλοι που οδηγούν στη λήψη διδακτορικού διπλώματος, μεταπτυχιακού τίτλου ή πιστοποιητικού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΑΔΕΙΑ

Άρθρο 48 Δικαίωμα κανονικής άδειας

1. Δημόσιοι υπάλληλοι που συμπληρώνουν δημόσια πραγματική υπηρεσία ενός (1) έτους, δικαιούνται κανονική άδεια απουσίας με αποδοχές, η διάρκεια της οποίας ορίζεται σε είκοσι (20) εργάσιμες ημέρες αν ακολουθούν εβδομάδα πέντε (5) εργάσιμων ημερών και είκοσι τέσσερις (24) εργάσιμες ημέρες αν ακολουθούν εβδομάδα έξι (6) εργάσιμων ημερών.

Ο χρόνος της κανονικής άδειας επαυξάνεται κατά μία εργάσιμη ημέρα για κάθε έτος απασχόλησης και μέχρι τη συμπλήρωση του ανώτατου ορίου των είκοσι πέντε (25) ή τριάντα (30) εργάσιμων ημερών προκειμένου για πενήνημερη ή εξαήμερη εβδομάδα εργασίας, αντίστοιχα.

2. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης μπορεί να προσαυξάνεται ως τέσσερις (4) εργάσιμες ημέρες ο αριθμός των ημερών κανονικής άδειας των υπαλλήλων που υπηρετούν σε παραμεθόριες περιοχές.

3. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων δεν εφαρμόζονται σε όσους έχουν κατά τις κείμενες διατάξεις διακοπές εργασίας. Οι υπάλληλοι αυτοί μπορούν, εφόσον συντρέχουν σοβαροί λόγοι ανάγκης, να παίρνουν κανονική άδεια με αποδοχές ως δέκα (10) εργάσιμες ημέρες κατ' έτος.

Άρθρο 49 Χορήγηση κανονικής άδειας

1. Δεκαπέντε (15) ημέρες από την κανονική άδεια

χορηγούνται υποχρεωτικά, εφόσον το ζητήσει ο υπάλληλος, από 15 Μαΐου έως 31 Οκτωβρίου. Η υποχρέωση αυτή δεν ισχύει σε υπηρεσίες οι οποίες έχουν καθοριστεί με απόφαση του οικείου υπουργού και κατά την περίοδο αυτή βρίσκονται στην αιχμή της λειτουργίας τους ή λειτουργούν σε εικοσιτετράωρη βάση. Όταν με αίτηση του υπαλλήλου ολοκληρωθεί η άδεια χορηγείται εκτός από την περίοδο αυτή, προσαυξάνεται κατά πέντε (5) εργάσιμες ημέρες. Η προσαύξηση αυτή δεν χορηγείται όταν ο υπάλληλος κάνει χρήση της κανονικής του άδειας κατά την περίοδο των Χριστουγέννων και του Πάσχα.

2. Η υπηρεσία στην οποία ανήκει ο υπάλληλος χορηγεί υποχρεωτικά σε αυτόν μέσα στο δεύτερο εξάμηνο κάθε έτους την κανονική άδεια που δικαιούται και αν ακόμα δεν τη ζητήσει.

3. Επιτρέπεται να μην χορηγείται, να περιορίζεται ή να ανακαλείται η κανονική άδεια προκειμένου να αντιμετωπιστούν έκτακτες ανάγκες της υπηρεσίας, μετά όμως από έγκριση του οργάνου που προφύεται εκείνου το οποίο είναι αρμόδιο για τη χορήγηση της άδειας. Αν τέτοιο όργανο δεν υπάρχει, αποφασίζει το αρμόδιο για τη χορήγηση της άδειας όργανο.

4. Η άδεια που δεν χορηγήθηκε κατ' εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου, χορηγείται υποχρεωτικά το επόμενο έτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

ΑΔΕΙΕΣ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΕΩΝ

Άρθρο 50 Δικαίωμα ειδικής άδειας

1. Οι υπάλληλοι έχουν δικαίωμα άδειας απουσίας με αποδοχές πέντε (5) εργάσιμων ημερών σε περίπτωση γάμου και τριών (3) εργάσιμων ημερών σε περίπτωση θανάτου συζύγου τους ή και συγγενούς έως και β' βαθμού.

Επίσης δικαιούνται κατόπιν τεκμηριωμένης αίτησης ειδική άδεια με αποδοχές διάρκειας μιας (1) έως τριών (3) ημερών, κατά περίπτωση, για την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος ή για τη συμμετοχή σε δική ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου.

2. Υπάλληλοι που πάσχουν ή έχουν τέκνα που πάσχουν από νόσημα, το οποίο απαιτεί τακτικές μεταγίσεις αίματος ή χρήζει περιοδικής νοσηλείας, δικαιούνται ειδική άδεια με αποδοχές έως είκοσι δύο (22) εργάσιμες ημέρες το χρόνο. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Πρόνοιας, καθορίζονται τα νοσήματα του προηγούμενου εδαφίου.

3. Υπάλληλοι με ποσοστό αναπηρίας πενήντα τοις εκατό (50%) και άνω δικαιούνται από την υπηρεσία κάθε ημερολογιακό έτος άδεια με αποδοχές έξι (6) εργάσιμων ημερών επιπλέον της κανονικής τους άδειας.

4. Λοιπές άδειες που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις διατηρούνται.

Άρθρο 51 Άδειες χωρίς αποδοχές

1. Επιτρέπεται η χορήγηση στον υπάλληλο, μετά από αίτησή του, άδειας άνευ αποδοχών, εφόσον οι ανάγκες της υπηρεσίας το επιτρέπουν. Η άδεια αυτή δεν μπορεί να υπερβεί τον ένα (1) μήνα εντός του ίδιου ημερολογιακού έτους.

2. Στους υπαλλήλους επιτρέπεται η χορήγηση άδειας άνευ αποδοχών συνολικής διάρκειας έως δύο (2) ετών, ύστερα από αίτησή τους και γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, για σοβαρούς ιδιωτικούς λόγους.

3. Υπάλληλος, του οποίου ο σύζυγος υπηρετεί στο εξωτερικό σε ελληνική υπηρεσία του Δημοσίου, νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή άλλου φορέα του δημόσιου τομέα ή σε υπηρεσία ή φορέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε διεθνή οργανισμό, στον οποίο μετέχει και η Ελλάδα, δικαιούται να πάρει άδεια χωρίς αποδοχές μέχρι έξι (6) έτη συνεχώς ή και τμηματικά, εφόσον έχει συμπληρώσει διετή πραγματική υπηρεσία.

4. Στον υπάλληλο που αποδέχεται θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση ή σε διεθνή οργανισμό, στον οποίο μετέχει η Ελλάδα, χορηγείται μετά από γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου άδεια χωρίς αποδοχές μέχρι πέντε (5) έτη, η οποία μπορεί να παραταθεί με την ίδια διαδικασία για μια ακόμα πενταετία. Αν ο υπάλληλος δεν εμφανιστεί να αναλάβει καθήκοντα μέσα σε δύο (2) μήνες από τη λήξη της άδειας, θεωρείται ότι παραιτήθηκε αυτοδικαίως από την υπηρεσία.

5. Ο χρόνος της άδειας άνευ αποδοχών αποτελεί χρόνο πραγματικής υπηρεσίας μόνο στις περιπτώσεις των προηγούμενων παραγράφων 1 και 4.

6. Κατά τη διάρκεια της άδειας της παρ. 4 ο υπάλληλος υποχρεούται να καταβάλλει τις νόμιμες κροτήσεις για κύρια και επικουρική ασφάλιση και τα ταμεία πρόνοιας, οι οποίες αντιστοιχούν στο βαθμό ή το μισθό της υπηρεσίας του στην Ελλάδα, στην οποία ανήκει οργανικά.

Άρθρο 52

Άδειες μητρότητας

1. Στις υπαλλήλους οι οποίες κυοφορούν χορηγείται άδεια μητρότητας με πλήρεις αποδοχές δύο (2) μήνες πριν και τρεις (3) μήνες μετά τον τοκετό. Η άδεια λόγω κυοφορίας χορηγείται ύστερα από βεβαίωση του θεράποντα γιατρού για τον πιθανολογούμενο χρόνο τοκετού.

2. Όταν ο τοκετός πραγματοποιείται σε χρόνο μεταγενέστερο από αυτόν που είχε πιθανολογηθεί αρχικά, η άδεια που είχε χορηγηθεί παρατείνεται μέχρι την πραγματική ημερομηνία του τοκετού, χωρίς αυτή η παράταση να συνεπάγεται αντίστοιχη μείωση του χρόνου της άδειας που χορηγείται μετά τον τοκετό. Όταν ο τοκετός πραγματοποιηθεί σε χρόνο προγενέστερο από αυτόν που είχε αρχικά πιθανολογηθεί, το υπόλοιπο της άδειας χορηγείται μετά τον τοκετό, ώστε να εξασφαλιστεί συνολικός χρόνος πέντε (5) μηνών.

3. Σε κυοφορούσες υπαλλήλους που έχουν ανάγκη ειδικής θεραπείας, μετά την εξάντληση της αναρρωτικής άδειας με αποδοχές, χορηγείται κανονική άδεια κυοφορίας με αποδοχές, μετά από βεβαίωση θεράποντος ιατρού και διευθυντή γυναικολογικής ή μαιευτικής κλινικής ή τμήματος δημοσίου νοσηλευτικού ιδρύματος.

4. Στις υπαλλήλους που υιοθετούν τέκνο χορηγείται άδεια τριών (3) μηνών με πλήρεις αποδοχές εντός του πρώτου εξαμήνου μετά την περάωση της διαδικασίας της υιοθεσίας, εφόσον το υιοθετημένο τέκνο είναι ηλικίας έως έξι (6) ετών.

5. Επιδόματα λόγω τοκετού, που καταβλήθηκαν στην υπάλληλο νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου λόγω υποχρεωτικής ασφάλισης σε ασφαλιστικούς οργανισμούς, εκπέττον από τις αποδοχές που καταβάλλονται κατά τη διάρκεια της άδειας μητρότητας, εφόσον η ασφάλιση θεμελιώνεται και σε συνεισφορά του νομικού προσώπου.

Άρθρο 53

Δευκολύνσεις υπαλλήλων με οικογενειακές υποχρεώσεις

1. Η προβλεπόμενη από την παρ. 2 του άρθρου 51 άδεια χορηγείται υποχρεωτικά, χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου, όταν πρόκειται για ανατροφή παιδιού ηλικίας έως και έξι (6) ετών.

2. Στις μητέρες υπαλλήλους ο χρόνος εργασίας μειώνεται κατά δύο (2) ώρες ημερησίως, εφόσον έχουν τέκνα ηλικίας έως δύο (2) ετών, και κατά μία (1) ώρα, εφόσον έχουν τέκνα ηλικίας από δύο (2) έως τεσσάρων (4) ετών. Η μητέρα υπάλληλος δικαιούται εννέα (9) μήνες άδεια με αποδοχές για ανατροφή παιδιού, εφόσον δεν κάνει χρήση του κατά το προηγούμενο εδάφιο μειωμένου ωραρίου.

3. Όταν ο ένας γονέας λάβει την άδεια της παρ. 1, ο άλλος δεν έχει δικαίωμα να κάνει χρήση των δευκολύνσεων της παρ. 2 για το ίδιο διάστημα.

4. Σε περίπτωση διάστασης, διαζυγίου, χηρείας ή γέννησης τέκνου χωρίς γάμο των γονέων του, την άδεια της παρ. 1 δικαιούται ο γονέας που ασκεί τη γονική μέριμνα.

5. Οι υπηρεσίες υποχρεούνται να δευκολύνουν τους υπαλλήλους που έχουν τέκνα τα οποία παρακολουθούν μαθήματα πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, για να επισκέπτονται το σχολείο των παιδιών τους, με σκοπό την παρακολούθηση της σχολικής τους επίδοσης.

6. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου και καθορίζεται το ανώτατο όριο ημερών απουσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ

ΑΝΑΡΡΩΤΙΚΕΣ ΑΔΕΙΕΣ

Άρθρο 54

Δικαίωμα αναρρωτικής άδειας

1. Ο υπάλληλος που έχει συμπληρώσει τριετή πραγματική υπηρεσία και είναι ασθενής ή χρειάζεται να αναρρώσει, δικαιούται αναρρωτική άδεια με αποδοχές τόσων μηνών όσα είναι τα έτη της υπηρεσίας του, από την οποία αφαιρείται το σύνολο των αναρρωτικών αδειών που τυχόν έχει λάβει μέσα στην προηγούμενη πενταετία. Αναρρωτική άδεια χορηγούμενη χωρίς διακοπή δεν μπορεί να υπερβεί τους δώδεκα (12) μήνες.

2. Υπάλληλος με πραγματική υπηρεσία λιγότερη από τρία (3) έτη δικαιούται, για τους ίδιους λόγους, αναρρωτική άδεια με αποδοχές τόσων μηνών όσα τα έτη υπηρεσίας του, από την οποία αφαιρείται το σύνολο των αναρρωτικών αδειών που έχει μέχρι τότε λάβει.

Χρόνος υπηρεσίας τουλάχιστον έξι (6) μηνών θεωρείται ως πλήρες έτος.

3. Στην αναρρωτική άδεια συνυπολογίζονται και οι ημέρες απουσίας λόγω ασθένειας που προηγήθηκαν της άδειας.

4. Οι υπάλληλοι που πάσχουν από δυσίατα νοσήματα δικαιούνται αναρρωτικές άδειες, των οποίων η διάρκεια είναι διπλάσια από τη διάρκεια των αδειών των προηγούμενων παραγράφων.

5. Τα δυσίατα νοσήματα καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Κεντρικού Συμβουλίου Υγείας.

Άρθρο 55
Χορήγηση αναρρωτικής άδειας

1. Η αναρρωτική άδεια χορηγείται ανά τρίμηνο ή σε περίπτωση δυοισίτων νοσημάτων ανά εξάμηνο, κατ' ανώτατο όριο, ύστερα από γνωμάτευση της οικείας υγειονομικής επιτροπής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 166.

2. Βραχυχρόνιες αναρρωτικές άδειες χορηγούνται:

α) με υπεύθυνη δήλωση του υπαλλήλου ή γνωμάτευση θεράποντος γιατρού έως δύο (2) ημέρες κάθε φορά και όχι περισσότερες από τέσσερις (4) ημέρες κατ' έτος, β) με γνωμάτευση του θεράποντα γιατρού έως τρεις (3) ημέρες κάθε φορά και όχι περισσότερες από έξι (6) κατ' έτος, γ) με γνωμάτευση του διευθυντή κλινικής δημόσιου νοσοκομείου έως πέντε (5) ημέρες κάθε φορά και όχι πέραν των δέκα (10) ημερών κατ' έτος.

Το σύνολο των βραχυχρόνιων αναρρωτικών αδειών των περιπτώσεων (α), (β) και (γ), που χορηγούνται χωρίς γνωμάτευση υγειονομικής επιτροπής, δεν υπερβαίνει αθροιστικά τις δέκα (10) ημέρες το χρόνο.

3. Ο υπάλληλος υποχρεούται να δεχτεί την επίσκεψη του ελεγκτή γιατρού.

4. Η απιστολή γιατρού για έλεγχο υπαλλήλου, που κάνει χρήση βραχυχρόνιων αναρρωτικών αδειών κατ' επαναληψη, είναι υποχρεωτική για την υπηρεσία.

Άρθρο 56
Διαδικασία χορήγησης αναρρωτικής άδειας

1. Η αναρρωτική άδεια χορηγείται ύστερα από αίτηση του υπαλλήλου ή και αυτεπαγγέλτως.

2. Αναρρωτική άδεια πέραν των δέκα (10) ημερών κατ' έτος χορηγείται ύστερα από γνωμάτευση της οικείας υγειονομικής επιτροπής, με εξαίρεση την περίπτωση που η άδεια χορηγείται βάσει κοινής γνωμάτευσης του διευθυντή κλινικής δημόσιου νοσοκομείου και ενός γιατρού του ίδιου νοσοκομείου.

3. Το αρμόδιο για τη χορήγηση της αναρρωτικής άδειας όργανο είτε χορηγεί ολόκληρη την άδεια που προτείνει η πρωτοβάθμια υγειονομική επιτροπή ή, εάν κρίνει τη γνωμάτευσή της ως αναίτιολογητη, παραπέμπει τον ενδιαφερόμενο για εξέταση στη δευτεροβάθμια υγειονομική επιτροπή. Ο ενδιαφερόμενος μπορεί μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την κοινοποίηση σε αυτόν της γνωμάτευσης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής επιτροπής, να ζητήσει με ένστασή του νέα εξέταση από την οικεία δευτεροβάθμια επιτροπή είτε όταν η πρωτοβάθμια έχει απορρίψει εξ ολοκλήρου την αίτησή του είτε όταν η απόφαση της πρωτοβάθμιας επιτροπής δεν είναι ομόφωνη. Η αναρρωτική άδεια που προτείνεται από τη δευτεροβάθμια υγειονομική επιτροπή χορηγείται υποχρεωτικά.

4. Δικαίωμα ένστασης ενώπιον της πρωτοβάθμιας ή της ειδικής υγειονομικής επιτροπής έχουν η υπηρεσία και ο υπάλληλος για την κατ' εξαίρεση χορήγηση άδειας σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου αυτού.

5. Η αίτηση υπαλλήλου για παράταση αναρρωτικής άδειας υποβάλλεται το αργότερο μέσα στο τελευταίο δεκαπενθήμερο του χρόνου της άδειας που του έχει χορηγηθεί.

6. Ύστερα από κάθε εξέταση, καθώς και μετά τη λήξη του ανώτατου χρονικού ορίου αναρρωτικής άδειας οι υγειονομικές επιτροπές γνωμοδοτούν εάν η νόσος είναι ιάσιμη ή όχι. Στη δεύτερη περίπτωση και αφού η γνωμάτευση γίνει οριστική, ο υπάλληλος απολύεται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 154. Οι προϊστάμενες αρχές

της οικείας υπηρεσίας μπορούν να παραπέμπουν και αυτεπαγγέλτως υπαλλήλους στις δευτεροβάθμιες υγειονομικές επιτροπές για απόλυσή τους, εάν κρίνουν ότι δεν μπορούν να εκτελούν τα καθήκοντά τους λόγω σωματικής ή πνευματικής ανικανότητας και πριν χορηγηθεί αναρρωτική άδεια ή μετά τη λήξη αναρρωτικής άδειας.

7. Κατά της γνωμοδότησης αρμόδιας υγειονομικής επιτροπής για απαλλαγή εκ της υπηρεσίας λόγω ασθένειας, δικαιούται ο ενδιαφερόμενος να ασκήσει προσφυγή σε αποκλειστική προθεσμία δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης της υγειονομικής επιτροπής ενώπιον της επιτροπής προσφυγών του άρθρου 167, με την επιφύλαξη της διάταξης του δεύτερου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 168. Στην ίδια επιτροπή μπορεί να ασκήσει προσφυγή ο υπάλληλος κατά της γνωμάτευσης της αρμόδιας υγειονομικής επιτροπής με την οποία κρίθηκε ικανός για ανάληψη υπηρεσίας.

8. Ο υπάλληλος είναι υποχρεωμένος να παρουσιάζεται για ιατρική εξέταση, εφόσον το ζητήσει η επιτροπή. Αν δεν παρουσιαστεί, δεν χορηγείται αναρρωτική άδεια.

9. Ο υπάλληλος, ο οποίος βρίσκεται δικαιολογημένα εκτός της έδρας του, υποχρεούται, αμέσως μόλις ασθένεισει, να υποβάλει αίτηση χορήγησης αναρρωτικής άδειας στην πλησιέστερη υγειονομική επιτροπή. Αν η υγειονομική επιτροπή δεν εξετάσει για οποιονδήποτε λόγο τον υπάλληλο έως ότου επανέλθει στην έδρα του, υποχρεούται να διαβιβάσει την αίτηση με τα σχετικά δικαιολογητικά στην υγειονομική επιτροπή της έδρας του υπαλλήλου.

10. Αν η αρμόδια υγειονομική επιτροπή κρίνει ότι για τη χορήγηση αναρρωτικής άδειας είναι αναγκαία η παρακολούθηση του υπαλλήλου για ορισμένο οιάστημα σε νοσηλευτικό ίδρυμα, η άδεια δεν χορηγείται χωρίς την παρακολούθηση αυτή.

11. Τυχόν γνωμάτευση δευτεροβάθμιας υγειονομικής επιτροπής για μη χορήγηση εν όλω ή εν μέρει άδειας δεν επιφέρει συνέπειες σε βάρος του υπαλλήλου, εφόσον η άδεια αυτή έχει ήδη ξεκινήσει βάσει γνωμάτευσης πρωτοβάθμιας επιτροπής, εκτός εάν για τη χορήγησή της διαπιστώνεται βεβαία αμέλεια ή δόλος του υπαλλήλου.

12. Ειδικές διατάξεις για έλεγχο της κατ' οκον ασθένειας των υπαλλήλων διατηρούνται σε ισχύ.

Άρθρο 57
Υγειονομική περίθαλψη - Έξοδα κηδείας

1. Οι υπάλληλοι και τα μέλη της οικογένειάς τους έχουν δικαίωμα σε υγειονομική περίθαλψη που περιλαμβάνει νοσοκομειακή, ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Πρόνοιας, καθορίζονται ο τρόπος, οι προϋποθέσεις, οι φορείς παροχής της υγειονομικής περίθαλψης, τα μέλη της οικογένειας του υπαλλήλου που δικαιούνται περίθαλψη, καθώς και η τυχόν συμμετοχή των υπαλλήλων στις δαπάνες για φαρμακευτική περίθαλψη.

3. Η υπηρεσία έχει υποχρέωση να καταβάλλει τα έξοδα κηδείας των υπαλλήλων, των συζύγων και των τέκνων τους, εφόσον αυτά προσπατεύονται και συντηρούνται από αυτούς. Από τα έξοδα αυτά εκπίπτει κάθε ποσό που καταβάλλεται βάσει των καμένων διατάξεων για την ίδια αιτία από ασφαλιστικό οργανισμό ή από οποιονδήποτε άλλο δημόσιο φορέα.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Υγείας και Πρόνοιας και Οικονομικών καθορίζονται το ύψος και ο τρόπος καταβολής των εξόδων κηδείας, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η'

ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΔΕΙΕΣ

Άρθρο 58

Άδειες υπηρεσιακής εκπαίδευσης

1. Για τη συμμετοχή του σε προγράμματα μετεκπαίδευσης και προγράμματα ή κύκλους μεταπτυχιακής εκπαίδευσης, ο υπάλληλος δικαιούται να ζητήσει άδεια υπηρεσιακής εκπαίδευσης. Άδεια δεν χορηγείται αν ο υπάλληλος έχει υπερβεί κατά το χρόνο, για τον οποίο ζητείται η άδεια, το 50ό έτος της ηλικίας του ή δεν έχει συμπληρώσει τρία (3) χρόνια πραγματικής υπηρεσίας. Προκειμένου για συμμετοχή σε προγράμματα μετεκπαίδευσης με διάρκεια μικρότερη του έτους, άδεια δεν χορηγείται εάν ο υπάλληλος έχει συμπληρώσει το 55ο έτος της ηλικίας του.

2. Η άδεια υπηρεσιακής εκπαίδευσης χορηγείται από τον αρμόδιο υπουργό ή από τη διοίκηση του οικείου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, ύστερα από αίτηση του υπαλλήλου και μετά από σύμφωνη γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, το οποίο συνεκτιμά τη συνάφεια της μετεκπαίδευσης ή της μεταπτυχιακής εκπαίδευσης με το αντικείμενο της υπηρεσίας του, καθώς και την υπηρεσιακή επίδοση, τις γνώσεις και την ηλικία του υπαλλήλου. Ειδικά, προκειμένου περί εκπαιδευτικής άδειας στο εξωτερικό, απαιτείται πολύ καλή γνώση της γλώσσας της χώρας στην οποία πρόκειται να μεταβεί ο υπάλληλος.

3. Η άδεια χορηγείται υποχρεωτικά, εάν ο υπάλληλος έχει λάβει υποτροφία από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών. Υποτροφία από άλλο ίδρυμα ή οργανισμό ημεδαπό, διεθνή ή αλλοδαπό ή αλλοδαπή κυβέρνηση για μετεκπαίδευση ή μεταπτυχιακή εκπαίδευση σχετιζόμενη με το αντικείμενο της υπηρεσίας του υπαλλήλου συνεκτιμάται για τη χορήγηση της άδειας. Η άρνηση χορήγησης της άδειας πρέπει να αιτιολογείται ειδικώς.

4. Η άδεια υπηρεσιακής εκπαίδευσης δεν μπορεί να υπερβεί τη διετία. Σε περίπτωση φοίτησης σε προγράμματα ή κύκλους μεταπτυχιακών σπουδών διάρκειας δύο (2) ετών ή εκπόνησης διδακτορικής διατριβής, η άδεια υπηρεσιακής εκπαίδευσης δεν μπορεί να υπερβεί τα τρία (3) ή τα τέσσερα (4) χρόνια, αντίστοιχα. Καθ' όλη τη διάρκεια της υπηρεσίας του υπαλλήλου δεν μπορεί να χορηγηθεί σε αυτόν άδεια υπηρεσιακής εκπαίδευσης πέραν των πέντε (5) ετών.

5. Ο υπάλληλος, στον οποίο χορηγείται άδεια υπηρεσιακής εκπαίδευσης, λαμβάνει τις αποδοχές του. Στους υπαλλήλους που χορηγείται άδεια για μετεκπαίδευση ή μεταπτυχιακή εκπαίδευση στο εσωτερικό παρέχονται αποδοχές αυξημένες κατά 15%. Μετά από σύμφωνη γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου μπορεί να χορηγηθούν αποδοχές αυξημένες έως και 75%. Στους υπαλλήλους που χορηγείται άδεια για μετεκπαίδευση ή μεταπτυχιακή εκπαίδευση στο εξωτερικό παρέχονται αποδοχές αυξημένες στο διπλάσιο. Η προσαύξηση των αποδοχών μειώνεται κατά το μέρος που καλύπτεται από υποτροφία ή άλλου είδους χρηματική αμοιβή ή αποζημίωση που τυχόν χορηγείται στον υ-

πάλληλο στο εσωτερικό ή το εξωτερικό. Ο υπάλληλος δικαιούται επίσης οδοιπορικά έξοδα μετάβασης και επιστροφής.

6. Η άδεια υπηρεσιακής εκπαίδευσης μπορεί να ανακαλείται για εξαιρετικούς λόγους που αφορούν στην υπηρεσία ή για λόγους που ανάγονται στην επίδοση του υπαλλήλου πριν από την πάροδο του χρόνου της λήξης της, με πράξη του αρμόδιου για τη χορήγησή της οργάνου, η οποία εκδίδεται μετά από σύμφωνη και ειδικώς αιτιολογημένη γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου.

7. Μετά το τέλος της άδειας εκπαίδευσης ο υπάλληλος υποχρεούται να υπηρετήσει στο Δημόσιο ή σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου για χρονικό διάστημα ίσο με το τριπλάσιο του χρόνου της άδειας. Το διάστημα αυτό δεν μπορεί να είναι λιγότερο από τρία (3) ούτε περισσότερο από δέκα (10) έτη. Σε περίπτωση αθέτησης της υποχρέωσης του αυτής ο υπάλληλος υποχρεούται να επιστρέψει τις αποδοχές που έλαβε κατά το χρόνο της άδειας, ο οποίος δεν υπολογίζεται στην περίπτωση αυτή ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας.

8. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καθορίζονται οι υποχρεώσεις των υπαλλήλων κατά τη διάρκεια της άδειας του παρόντος άρθρου, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Άρθρο 59

Άδειες για επιμορφωτικούς ή επιστημονικούς λόγους

1. Άδειες μικρής χρονικής διάρκειας χορηγούνται υποχρεωτικά, μετά από αίτησή τους, σε υπαλλήλους που μετέχουν σε διαγωνισμούς για να πάρουν υποτροφία ή να εισαχθούν στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης ή για να επιλεγούν για φοίτηση σε κύκλους μεταπτυχιακών σπουδών, σε αντικείμενα που ενδιαφέρουν την υπηρεσία.

2. Ομοιες άδειες μπορεί να χορηγούνται για συμμετοχή σε συνέδρια, συνδιασκέψεις, σεμινάρια και κάθε είδους συναντήσεις επιστημονικού χαρακτήρα, στο εσωτερικό ή το εξωτερικό, εφόσον η συμμετοχή κρίνεται συμφέρουσα για την υπηρεσία.

3. Οι άδειες των προηγούμενων παραγράφων χορηγούνται από τον οικείο υπουργό ή τη διοίκηση του οικείου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, κατά περίπτωση, μετά από γνώμη του άμεσου προϊσταμένου του υπαλλήλου, με αποδοχές για όλο το χρόνο κατά τον οποίο ο υπάλληλος μετέχει στο διαγωνισμό ή τις λοιπές δραστηριότητες. Στο χρόνο αυτόν προστίθενται οι ημέρες που είναι αναγκαίες για τη μετάβαση και την επιστροφή του υπαλλήλου.

Άρθρο 60

Άδειες εξετάσεων

1. Στους υπαλλήλους που είναι μαθητές, σπουδαστές ή φοιτητές, προπτυχιακοί ή μεταπτυχιακοί, σε σχολεία και ιδρύματα και των τριών βαθμίδων εκπαίδευσης, χορηγείται άδεια εξετάσεων με αποδοχές.

2. Η άδεια εξετάσεων δεν μπορεί να υπερβαίνει τις είκοσι (20) εργάσιμες ημέρες κάθε έτος και χορηγείται συνεχώς ή τμηματικώς κατά την εξεταστική περίοδο που ζητά ο ενδιαφερόμενος. Οι άδειες εξετάσεων χορηγούνται για το χρόνο φοίτησης και μέχρι δύο το πολύ εξάμηνα μετά τη λήξη του, εφόσον ο υπάλληλος εξακολουθεί να φοιτά. Για κάθε ημέρα εξετάσεων χορηγείται άδεια δύο (2) ημερών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ'

ΗΘΙΚΕΣ ΑΜΟΙΒΕΣ

Άρθρο 61

Έπαινος - Μετάλλιο

1. Για πράξεις εξαιρετικές κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας τους, που δεν επιβάλλονται από τα καθήκοντά τους, μπορεί να απονέμονται στους υπαλλήλους οι ακόλουθες κατά περίπτωση ηθικές αμοιβές:

- α) έπαινος,
- β) μετάλλιο διακεκριμένων πράξεων με δίπλωμα.

2. Το σχήμα, οι διαστάσεις και οι παραστάσεις που αποτυπώνονται στο μετάλλιο διακεκριμένων πράξεων και ο τύπος και το περιεχόμενο του διπλώματος, καθώς και κάθε σχετική λεπτομέρεια, καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Άρθρο 62

Τρόπος απονομής ηθικών αμοιβών
Δημοσιοποίηση απονομής

1. Ο έπαινος απονέμεται με απόφαση του αρμοδίου υπουργού, μετά από σύμφωνη και ειδικά αιτιολογημένη γνώμη του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου.

2. Το μετάλλιο διακεκριμένων πράξεων απονέμεται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του αρμοδίου υπουργού, μετά από ειδικά αιτιολογημένη σύμφωνη γνώμη του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου.

3. Η πράξη απονομής ηθικής αμοιβής δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και ανακοινώνεται με εγκύκλιο σε όλες τις υπηρεσίες του υπουργείου ή του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου στο οποίο ανήκει ο υπάλληλος.

Άρθρο 63

Ευαρέσκεια

1. Στους υπαλλήλους, που αποχωρούν μετά από τριακονταετή τουλάχιστον ευδόκιμο παραμονή, μπορεί να απονεμηθεί η ευαρέσκεια της υπηρεσίας.

2. Η ευαρέσκεια απονέμεται με την πράξη λύσης της υπαλληλικής σχέσης και περιλαμβάνεται στο κείμενο που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 64

Βράβευση προτάσεων ή μελετών

1. Σε υπαλλήλους, οι οποίοι με δική τους πρωτοβουλία συντάσσουν και υποβάλλουν αξιόλογη πρωτότυπη πρόταση ή μελέτη, που αφορά είτε τα αντικείμενα αρμοδιότητας της υπηρεσίας τους είτε την καλύτερη οργάνωση ή τη βελτίωση της αποδοτικότητας της δημόσιας υπηρεσίας, παρέχονται χρηματικά βραβεία.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του Υπουργού Οικονομικών, καθορίζονται τα όργανα, η διαδικασία αξιολόγησης και βράβευσης των προτάσεων ή μελετών, ο τρόπος αξιοποίησής τους, το ύψος των χρηματικών βραβείων και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

3. Το χρηματικό βραβείο παρέχεται στο δικαιούχο και μετά την αποχώρησή του από την υπηρεσία.

ΜΕΡΟΣ Δ'

ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Άρθρο 65

Τοποθέτηση

1. Ο υπάλληλος, μετά το διορισμό του, τοποθετείται, με απόφαση του προϊσταμένου της οικείας αρχής και μετά γνώμη του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου, σε θέση για την κατάληψη της οποίας συμμετείχε στη διαδικασία πρόσληψης. Σε περίπτωση που ο υπάλληλος μπορεί να τοποθετηθεί σε περισσότερες θέσεις, συνεκτιμούνται για την τοποθέτησή του σε συγκεκριμένη θέση η αίτηση προτίμησης που τυχόν έχει υποβάλει. Γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου δεν απαιτείται, εάν από τη διαδικασία πρόσληψης προκύπτουν η θέση και η υπηρεσιακή μονάδα, στην οποία πρόκειται να προσληφθεί ο υπάλληλος.

2. Οι προϊστάμενοι των οργανικών μονάδων τοποθετούνται, με απόφαση της οικείας αρχής και μετά γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, ανάλογα με τα προσόντα, τις εμπειρίες και την ειδικευση που διαθέτουν. Το υπηρεσιακό συμβούλιο συνεκτιμά επίσης το συνολικό χρόνο υπηρεσίας, το χρόνο υπηρεσίας κατά περιοχή, την οικογενειακή κατάσταση, την ηλικία, τη συνυπηρέτηση συζύγου και την εντοπιότητα. Η τοποθέτηση σε θέσεις της ίδιας αρχής γίνεται χωρίς γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου.

Άρθρο 66

Μετακίνηση

1. Μετακίνηση υπαλλήλου από μία οργανική μονάδα σε άλλη της ίδιας αρχής πραγματοποιείται με απόφαση του προϊσταμένου της.

2. Μετακίνηση προϊσταμένων γίνεται σε αντίστοιχης βαθμίδας οργανική μονάδα.

3. Για μετακίνηση σε οργανική μονάδα που εδρεύει σε περιοχή άλλου δήμου ή κοινότητας, το οικείο όργανο υποχρεούται να λάβει υπόψη του κριτήρια όπως ο τόπος κατοικίας του υπαλλήλου, η κατάσταση υγείας του, η οικογενειακή του κατάσταση και η συνυπηρέτηση συζύγου.

Άρθρο 67

Μετάθεση

1. Μετάθεση επιτρέπεται μετά από αίτηση του υπαλλήλου ή αυτεπαγγέλτως από την υπηρεσία, μόνο όταν υπάρχει κενή θέση.

2. Οι μεταθέσεις μετά από αίτηση του υπαλλήλου προηγούνται των μεταθέσεων χωρίς αίτηση. Οι μεταθέσεις, μετά από αίτηση, υπαλλήλων που πάσχουν από δυσίατα νοσήματα, προηγούνται των λοιπών κατηγοριών μεταθέσεων μετά από αίτηση. Μετάθεση πολυτέκνων δεν είναι δυνατή χωρίς αίτησή τους.

3. Για τη διενέργεια μεταθέσεων λαμβάνονται υπόψη τα κριτήρια του συνολικού χρόνου υπηρεσίας του υπαλλήλου, του χρόνου υπηρεσίας κατά περιοχή, της οικογενειακής του κατάστασης, της ηλικίας, της συνυπηρέτησης και της εντοπιότητας, αξιολογούμενα με συντελεστές βαρύτητας (μόρια). Η οικογενειακή κατά-

σταση αξιολογείται με συντελεστή τρία (3) για το σύζυγο, τρία (3) για το πρώτο και πέντε (5) για κάθε επόμενο ανήλικο τέκνο ή τέκνο που σπουδάζει σε σχολή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, εφόσον δεν έχει συμπληρώσει το 25ο έτος της ηλικίας του. Στους άγαμους, διαζευγμένους, χήρους και εν διαστάσει γονείς τέκνων από τα αναφερόμενα στο προηγούμενο εδάφιο, για τα οποία τους έχει αποδεδειγμένα ανατεθεί η επιμέλεια, οι συντελεστές βαρύτητας προσυεζώνονται κατά ένα (1) για κάθε τέκνο. Η ηλικία των ετών 40, 41 - 50 και 51 - 60 αξιολογείται με τους συντελεστές ένα (1), δύο (2) και τρία (3), αντίστοιχα.

4. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του οικείου υπουργού, καθορίζονται συντελεστές, πλην των προσδιοριζόμενων στην προηγούμενη παράγραφο, ανάλογα με τις συνθήκες λειτουργίας και τις ειδικότερες ανάγκες της υπηρεσίας, η διαδικασία με βάση πίνακες μεταθετέων, η δυνατότητα εξαιρέσεων από μεταθέσεις και η δυνατότητα προσωρινής αναστολής αυτών, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για τη διενέργεια των μεταθέσεων, κατά υπουργείο ή αυτοτελή δημόσια υπηρεσία ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή κλάδο προσωπικού αυτών. Με τα ίδια προεδρικά διατάγματα επιτρέπεται, ανάλογα με τις συνθήκες λειτουργίας και τις ειδικότερες ανάγκες της υπηρεσίας, η προσθήκη και άλλων, μέχρι τριών το πολύ, κριτηρίων και ο καθορισμός των συντελεστών αυτών. Με τα ίδια διατάγματα επιτρέπεται να μη λαμβάνεται υπόψη το κριτήριο της εντοπιότητας, εφόσον αυτό επιβάλλεται από τη φύση της υπηρεσίας.

Τυχόν τροποποίηση των προεδρικών διαταγμάτων της παρούσας παραγράφου δεν θίγει τους ισχύοντες πίνακες μεταθετέων ούτε τη διαδικασία κατάρτισης πινάκων μεταθετέων που έχει ήδη αρχίσει.

5. Η μετάθεση των υπαλλήλων διενεργείται με απόφαση του αρμόδιου οργάνου διοίκησης μετά από σύμφωνη γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου.

6. Με το έγγραφο, με το οποίο ανακοινώνεται στον υπάλληλο η μετάθεσή του, τάσσεται ανάλογα με την απόσταση και τα μέσα συγκοινωνίας, η αναγκαία για τη μετάβαση στη νέα του θέση προθεσμία. Η προθεσμία αυτή δεν μπορεί να υπερβαίνει τον ένα (1) μήνα και για μεταθέσεις προς ή από το εξωτερικό τους δύο (2) μήνες.

7. Οι υπάλληλοι δεν μετατίθενται πριν συμπληρώσουν διετία στην υπηρεσία που τοποθετήθηκαν κατά το διορισμό τους.

8. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται, σύμφωνα με τη διαδικασία της παρ. 5, μετάθεση πριν από την παρέλευση του ανωτέρω χρονικού διαστήματος είτε σε περίπτωση αμοιβαίας αίτησης υπαλλήλων του ίδιου κλάδου είτε για σοβαρούς υπηρεσιακούς ή προσωπικούς λόγους.

9. Η μετά από αίτηση του υπαλλήλου μετάθεσή του σε παραμεθόρια περιοχή με σκοπό τη συνυπηρέτηση συζύγων είναι υποχρεωτική.

10. Ειδικές διατάξεις που αφορούν τις μεταθέσεις εξακολουθούν να ισχύουν.

Άρθρο 68 Απόσπαση

1. Με απόφαση των οικείων υπουργών επιτρέπεται η απόσπαση υπαλλήλων δημοσίων υπηρεσιών κάθε μορφής ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου σε υπηρεσία άλλου υπουργείου ή σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου για την αντιμετώπιση σοβαρών και επείγουσών υπηρεσιακών αναγκών προσωρινού χαρακτήρα μετά από

γνώμη των οικείων υπηρεσιακών συμβουλίων

2. Απόσπαση υπαλλήλων από μία αρχή σε άλλη του ίδιου υπουργείου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου επιτρέπεται για κάλυψη υπηρεσιακών αναγκών με απόφαση του οικείου υπουργού ή του οργάνου διοίκησης του νομικού προσώπου μετά από γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου.

3. Απόσπαση για προσωπικούς λόγους είναι δυνατή κατ' εξαίρεση και εφόσον οι ανάγκες της υπηρεσίας το επιτρέπουν.

4. Η διάρκεια των ανωτέρω αποσπάσεων δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δύο (2) έτη συνολικά.

5. Η απόσπαση παύει αυτοδικαίως όταν λήξει το χρονικό ερσι της παρ. 4. Ο υπάλληλος με τη λήξη της απόσπασης επανέρχεται υποχρεωτικά στη θέση του χωρίς άλλη διατύπωση.

6. Σε περίπτωση που ο αποσπασθείς υπάλληλος επιλεγεί ως προϊστάμενος οργανικής μονάδας, επέρχεται αυτοδικαίως παύση της απόσπασης από την τοποθέτησή του ως προϊσταμένου.

7. Η απόσπαση μπορεί να παύει οποτεδήποτε πριν από τη λήξη του χρονικού ορίου της παρ. 4 για λόγους αναγόμενους στην υπηρεσία.

8. Στην περίπτωση της παρ. 1, αποσπασμένος υπάλληλος που συμπλήρωσε διετία συνεχώς ή διακεκομμένα, δεν επιτρέπεται να αποσπασθεί πριν να παρέλθει τριετία από τη λήξη της προηγούμενης απόσπασης. Για εξαιρετικούς λόγους επιτρέπεται απόσπαση μέχρι τεσσάρων (4) μηνών και πριν από την πάροδο της τριετίας.

9. Απαγορεύεται η απόσπαση του υπαλλήλου κατά τη διάρκεια της δοκιμαστικής υπηρεσίας.

10. Με την απόφαση της απόσπασης καθορίζεται η υπηρεσία η οποία επιβαρύνεται με τη μισθοδοσία του αποσπασμένου υπαλλήλου.

11. Επιτρέπεται η απόσπαση σε γραφεία βουλευτών ή Ελλήνων βουλευτών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατά τις ισχύουσες ειδικές διατάξεις.

12. Ειδικές διατάξεις διατηρούνται σε ισχύ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΜΕΤΑΤΑΞΗ

Άρθρο 69

Μετάταξη από κλάδο σε κλάδο της ίδιας κατηγορίας

Μετάταξη υπαλλήλου σε κενή θέση άλλου κλάδου της ίδιας κατηγορίας του ίδιου υπουργείου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, αντίστοιχα, επιτρέπεται είτε με πρωτοβουλία της υπηρεσίας είτε μετά από αίτηση του υπαλλήλου. Ο μετατασσόμενος πρέπει να έχει τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα για την κατάληψη της θέσης στην οποία μετατάσσεται. Δεν επιτρέπεται μετάταξη δόκιμου υπαλλήλου.

Άρθρο 70

Μετάταξη σε κλάδο ανώτερης κατηγορίας

1. Μετάταξη υπαλλήλου σε κενή θέση κλάδου ανώτερης κατηγορίας του ίδιου υπουργείου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, αντίστοιχα, επιτρέπεται με αίτηση του υπαλλήλου. Ο μετατασσόμενος πρέπει να έχει τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα του κλάδου στον οποίο μετατάσσεται. Δεν επιτρέπεται μετάταξη δόκιμου υπαλλήλου.

2. Υπάλληλοι που είχαν το απαιτούμενο για διορισμό σε ανώτερη κατηγορία τυπικό προσόν κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης διορισμού τους, δεν επιτρέπεται να μεταταγούν σε θέση κλάδου ανώτερης κατηγορίας

πριν από τη συμπλήρωση οκταετίας από το διορισμό τους.

3. Οι υπάλληλοι μετατάσσονται με το βαθμό που κατέχουν. Αν ο εισαγωγικός βαθμός του κλάδου στον οποίο μετατάσσονται είναι ανώτερος του βαθμού που κατέχουν, μετατάσσονται με τον εισαγωγικό αυτόν βαθμό. Ο χρόνος υπηρεσίας που έχει διανυθεί στο βαθμό με τον οποίο ο υπάλληλος μετατάσσεται, θεωρείται ότι έχει διανυθεί στο βαθμό της θέσης στην οποία μετατάσσεται, εφόσον έχει διανυθεί με τα τυπικά προσόντα της ανώτερης κατηγορίας.

Άρθρο 71 Διαδικασία μετατάξεων

1. Οι μετατάξεις των άρθρων 69 και 70 του παρόντος διενεργούνται μετά από γνώμη του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου, το οποίο εκτιμά και τις ανάγκες της υπηρεσίας.

2. Οι αιτήσεις μετατάξεων των περιπτώσεων της παρ. 1 υποβάλλονται στην αρμόδια υπηρεσία προσωπικού δύο (2) φορές το χρόνο κατά τους μήνες Μάρτιο και Οκτώβριο και συνεξετάζονται από τα οικεία υπηρεσιακά συμβούλια.

3. Σε περίπτωση υποβολής περισσότερων αιτήσεων για μετάταξη στην ίδια θέση, το υπηρεσιακό συμβούλιο λαμβάνει υπόψη την απόδοση των υπαλλήλων, το χρόνο κτήσης του τυπικού προσόντος, το χρόνο συνολικής υπηρεσίας στο βαθμό και τον κλάδο, καθώς και τα λοιπά στοιχεία του υπηρεσιακού τους φακέλου.

4. Θέσεις για τις οποίες κινήθηκε η διαδικασία πλήρωσής τους με διορισμό δεν καλύπτονται με μετάταξη.

Άρθρο 72 Μετάταξη σε ανώτερη κατηγορία άλλου υπουργείου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου

1. Επιτρέπεται η μετάταξη υπαλλήλου σε κενή θέση κλάδου ανώτερης κατηγορίας άλλου υπουργείου ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου στην περίπτωση που ο υπάλληλος κατέχει τίτλο σπουδών που δεν προβλέπεται ως τυπικό προσόν διορισμού σε κανέναν κλάδο του υπουργείου ή του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου στο οποίο ανήκει.

2. Η μετάταξη γίνεται με τους όρους του άρθρου 70 του παρόντος.

3. Η διαδικασία του άρθρου 71 του παρόντος εφαρμόζεται αναλόγως και στην παρούσα περίπτωση.

Άρθρο 73 Πράξη μετάταξης

1. Οι μετατάξεις του παρόντος κεφαλαίου γίνονται με απόφαση του αρμόδιου ή των αρμόδιων υπουργών. Πρακείμενου για υπαλλήλους νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου οι μετατάξεις διενεργούνται με απόφαση των αρμόδιων μονομελών οργάνων διοίκησης και όταν δεν υπάρχουν, με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου. Μετατάξεις από νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου σε υπουργείο ή άλλο νομικό πρόσωπο και αντίστροφα διενεργούνται με απόφαση των οικείων υπουργών.

2. Η πράξη μετάταξης δημοσιεύεται σε περίληψη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 74 Ειδικές διατάξεις

Ειδικές διατάξεις που ρυθμίζουν θέματα μετατάξεων,

τα οποία δεν προβλέπονται στο παρόν κεφάλαιο, εξακολουθούν να ισχύουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ - ΚΛΑΔΟΙ - ΠΡΟΣΟΝΤΑ

Άρθρο 75

Κατάταξη θέσεων σε κατηγορίες

Οι θέσεις του προσωπικού που υπάγεται στις διατάξεις του παρόντος κατατάσσονται στις εξής κατηγορίες:

- α) κατηγορία Ειδικών Θέσεων (ΕΘ),
- β) κατηγορία θέσεων Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (ΠΕ),
- γ) κατηγορία θέσεων Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΤΕ),
- δ) κατηγορία θέσεων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΔΕ),
- ε) κατηγορία θέσεων Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης (ΥΕ).

Άρθρο 76

Θέσεις κατά κατηγορία - Τυπικά προσόντα

1. Θέσεις της κατηγορίας ΥΕ είναι εκείνες, για τις οποίες ως τυπικό προσόν διορισμού ορίζεται απολυτήριος τίτλος υποχρεωτικής εκπαίδευσης ή ισοδύναμης κατώτερης τεχνικής σχολής.

2. Θέσεις της κατηγορίας ΔΕ είναι εκείνες, για τις οποίες ως τυπικό προσόν διορισμού ορίζεται απολυτήριος τίτλος ή πτυχίο σχολής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή άλλου ισότιμου σχολείου ή αναγνωρισμένης σχολής τυφλών τηλεφωνητών.

Στις περιπτώσεις που δεν καθίσταται δυνατή η πλήρωση θέσεων κλάδων τεχνικών ειδικοτήτων κατηγορίας ΔΕ, διότι δεν προσήλθε κανένας υποψήφιος με τα προσόντα της παρούσας παραγράφου ή προσήλθαν λιγότεροι από τις προς πλήρωση θέσεις, επιτρέπεται ο διορισμός με τα προσόντα της προηγούμενης παραγράφου ή τριετή τουλάχιστον αντιστοιχη εμπειρία.

3. Θέσεις της κατηγορίας ΤΕ είναι εκείνες για τις οποίες ως τυπικό προσόν διορισμού ορίζεται το πτυχίο ή το δίπλωμα σχολής τεχνολογικού εκπαιδευτικού ιδρύματος της ημεδαπής ή ισότιμο πτυχίο ή δίπλωμα της ημεδαπής ή αλλοδαπής ή πτυχίο Κ.Α.Τ.Ε.Ε. ή ισότιμο πτυχίο ή δίπλωμα της ημεδαπής ή αλλοδαπής.

4. Θέσεις της κατηγορίας ΠΕ είναι εκείνες για τις οποίες ως τυπικό προσόν διορισμού ορίζεται το πτυχίο ή δίπλωμα τμήματος ή σχολής ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος της ημεδαπής ή ισότιμο της αλλοδαπής.

5. Θέσεις της κατηγορίας ΕΘ είναι οι θέσεις γενικών γραμματέων, καθώς και οι προβλεπόμενες από ειδικές διατάξεις.

Άρθρο 77

Θέσεις και τυπικά προσόντα κατά κλάδο - Καθήκοντα

1. Η κατάταξη των θέσεων κάθε κατηγορίας σε κλάδους, οι ειδικότητες των κλάδων, η κατανομή των θέσεων κάθε κλάδου ανά ειδικότητα και τα κατά το άρθρο 76 τυπικά προσόντα διορισμού σε θέσεις κάθε κλάδου καθορίζονται με τους οικείους οργανισμούς. Εάν οι οργανισμοί δεν προβλέπουν κατανομή των θέσεων ανά ειδικότητα ο αριθμός των υπαλλήλων που διορίζονται από κάθε ειδικότητα καθορίζεται με την προκήρυξη για την πλήρωση των θέσεων του οικείου κλάδου.

2. Με τους οργανισμούς μπορεί να καθορίζονται και πρόσθετα ειδικά τυπικά προσόντα διορισμού σε θέσεις

κάθε κλάδου, καθώς και οι τίτλοι σπουδών ή άλλα έγγραφα με τα οποία αποδεικνύεται η συνδρομή τους. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και εφόσον δεν είναι δυνατή η απόδειξη με έγγραφα, επιτρέπεται η απόδειξη με άλλα αποδεικτικά μέσα και με διαδικασία που καθορίζεται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και των οικείων υπουργών, άλλως με τον οργανισμό κάθε υπηρεσίας.

3. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μπορεί να ορίζονται ενιαία για όλες ή για μέρος των δημοσίων υπηρεσιών ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου οι κλάδοι, οι ειδικότητες, τα τυπικά προσόντα διορισμού σε θέσεις κάθε κλάδου ή ειδικότητας, τα καθήκοντα κάθε κλάδου ή ομάδας κλάδων της ίδιας ή διαφορετικής κατηγορίας και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Άρθρο 78

Διυπουργικοί κλάδοι

1. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και των οικείων κατά περίπτωση υπουργών, μετά από γνώμη της Α.Δ.Ε.Δ.Υ., μπορεί για την άσκηση καθηκόντων της ίδιας ειδικότητας ή την άσκηση της ίδιας λειτουργίας σε περισσότερα υπουργεία: α) να συνιστώνται διυπουργικοί κλάδοι ή β) να συγχωνεύονται ομοειδείς κλάδοι ή ειδικότητες κλάδων της ίδιας κατηγορίας περισσότερων υπουργείων σε ενιαίο διυπουργικό κλάδο ή γ) θέσεις της ίδιας κατηγορίας διαφορετικών κλάδων υπουργείων να συγκροτούν διυπουργικό κλάδο ορισμένης ειδικότητας. Με τα ίδια διατάγματα ρυθμίζονται και θέματα κατάταξης στους κλάδους αυτούς των υπαλλήλων, οι θέσεις των οποίων μεταφέρονται στο διυπουργικό κλάδο, καθώς και θέματα μετάταξης υπαλλήλων στον κλάδο αυτόν. Με όμοια προεδρικά διατάγματα καθορίζονται τα προσόντα διορισμού στο διυπουργικό κλάδο, ο αρμόδιος για τη διοίκηση του διυπουργικού κλάδου υπουργός και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την οργάνωση και τη λειτουργία του κλάδου. Όταν ρυθμίζονται θέματα επικουρικής ασφάλισης του προσωπικού των διυπουργικών κλάδων, τα σχετικά διατάγματα εκδίδονται με πρόταση και του Υπουργού Εργασίας.

2. Οι θέσεις των διυπουργικών κλάδων κατανέμονται στις υπηρεσίες των κατ' ιδίαν υπουργείων με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του αρμόδιου, για τη διοίκηση του κλάδου, υπουργού.

Άρθρο 79

Βαθμολογική διάρθρωση θέσεων

1. Οι θέσεις της κατηγορίας ΕΘ κατατάσσονται στους βαθμούς 1ο και 2ο.

2. Οι θέσεις των κατηγοριών ΠΕ, ΤΕ, ΔΕ και ΥΕ κατατάσσονται σε επτά (7) συνολικά βαθμούς ως ακολούθως:

Βαθμός Γενικού Διευθυντή	Διευθυντή
•	Α'
•	Β'
•	Γ'
•	Δ'
•	Ε

3. Οι θέσεις της κατηγορίας ΠΕ κατατάσσονται στους βαθμούς από τον Δ' που είναι ο εισαγωγικός έως και του Γενικού Διευθυντή που είναι ο καταληκτικός.

Για τους αποφοίτους της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης εισαγωγικός βαθμός είναι ο Β'.

4. Οι θέσεις της κατηγορίας ΤΕ κατατάσσονται στους βαθμούς από τον Δ' που είναι ο εισαγωγικός έως και του Διευθυντή που είναι ο καταληκτικός.

5. Οι θέσεις της κατηγορίας ΔΕ κατατάσσονται στους βαθμούς από τον Δ' που είναι ο εισαγωγικός έως και τον Α' που είναι ο καταληκτικός και κατ' εξαίρεση έως και το βαθμό του Διευθυντή, όπου αυτό προβλέπεται από τις οργανικές διατάξεις, σύμφωνα με την παρ. 8 του παρόντος άρθρου.

6. Οι θέσεις της κατηγορίας ΥΕ κατατάσσονται στους βαθμούς από τον Ε' που είναι ο εισαγωγικός έως και τον Β' που είναι ο καταληκτικός.

7. α) Για τις κατηγορίες ΠΕ, ΤΕ και ΔΕ οι θέσεις είναι οργανικά ενιαίες έως και το βαθμό Α'.

β) Για την κατηγορία ΥΕ όλες οι θέσεις είναι οργανικά ενιαίες.

8. Στις περιφερειακές υπηρεσίες των δημοσίων υπηρεσιών και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου υπάλληλοι της κατηγορίας ΔΕ προάγονται στο βαθμό του Διευθυντή, σε περίπτωση έλλειψης υπαλλήλων των οικείων κλάδων των κατηγοριών ΠΕ ή ΤΕ, εφόσον προβλέπεται από τις οικείες οργανικές διατάξεις.

9. Ο αριθμός των θέσεων των Γενικών Διευθυντών αντιστοιχεί στις οργανικές μονάδες Γενικής Διεύθυνσης. Ο αριθμός των θέσεων των Διευθυντών αντιστοιχεί στις οργανικές μονάδες Διεύθυνσης, Υποδιεύθυνσης ή αντιστοιχού επιπέδου οργανικών μονάδων.

10. Η κατά βαθμούς κατάταξη των θέσεων κάθε κλάδου μπορεί, ανάλογα με τις κατ' ιδίαν υπηρεσιακές ανάγκες, να μην εξαντλεί την ανωτέρω προβλεπόμενη βαθμολογική κλίμακα. Ειδικά για την εξέλιξη στο βαθμό του Διευθυντή των υπαλλήλων της κατηγορίας ΔΕ εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 8 του παρόντος άρθρου.

11. Με τους οργανισμούς των υπηρεσιών γίνεται η κατανομή των θέσεων κάθε κλάδου της οικείας υπηρεσίας στους βαθμούς του παρόντος άρθρου.

Στην περίπτωση κατά την οποία για τις θέσεις βαθμού Γενικού Διευθυντή και Διευθυντή προβλέπεται να συμμετέχουν για προαγωγή υπάλληλοι περισσότερων κλάδων ή κατηγοριών, οι θέσεις συνιστώνται εκτός βαθμολογικής κλίμακας των κλάδων αυτών και ανήκουν σε όλους τους κλάδους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΠΡΟΑΓΩΓΗ - ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΙ

Άρθρο 80

Αξιολόγηση

1. Τα ουσιαστικά προσόντα των υπαλλήλων αξιολογούνται βάσει συστήματος αξιολόγησης, το οποίο διέπεται από τις αρχές της αμεροληψίας, της επαγγελματικής ικανότητας του υπαλλήλου και της αποδοτικότητάς του.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από γνώμη της Α.Δ.Ε.Δ.Υ., η οποία διατυπώνεται μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών, καθορίζονται οι περιπτώσεις κατά τις οποίες απαιτείται αξιολόγηση, τα κριτήρια αξιολόγησης, ο χρόνος, η συχνότητα, ο τύπος, η διαδικασία και τα όργανα αξιο-

λόγησης, καθώς και τα δικαιώματα και οι εγγυήσεις υπέρ των υπαλλήλων σε σχέση με αυτήν.

Άρθρο 81
Χρόνος προαγωγής

1. Για την προαγωγή των υπαλλήλων απαιτείται :

α) Για την κατηγορία ΠΕ: από το βαθμό Δ' στο βαθμό Γ' τριετής υπηρεσία στο βαθμό Δ', από το βαθμό Γ' στο βαθμό Β' τετραετής υπηρεσία στο βαθμό Γ', από το βαθμό Β' στο βαθμό Α' εξαετής υπηρεσία στο βαθμό Β', από το βαθμό Α' στο βαθμό του Διευθυντή εξαετής υπηρεσία στο βαθμό Α' και άσκηση καθηκόντων προϊσταμένου τμήματος για δύο τουλάχιστον τριετίες και από το βαθμό του Διευθυντή στο βαθμό του Γενικού Διευθυντή τετραετής υπηρεσία στο βαθμό του Διευθυντή.

β) Για την κατηγορία ΤΕ: από το βαθμό Δ' στο βαθμό Γ' τριετής υπηρεσία στο βαθμό Δ', από το βαθμό Γ' στο βαθμό Β' επταετής υπηρεσία στο βαθμό Γ', από το βαθμό Β' στο βαθμό Α' επταετής υπηρεσία στο βαθμό Β', από το βαθμό Α' στο βαθμό του Διευθυντή εξαετής υπηρεσία στο βαθμό Α' και άσκηση καθηκόντων προϊσταμένου τμήματος για δύο τουλάχιστον τριετίες.

γ) Για την κατηγορία ΔΕ: από το βαθμό Δ' στο βαθμό Γ' τριετής υπηρεσία στο βαθμό Δ', από το βαθμό Γ' στο βαθμό Β' επταετής υπηρεσία στο βαθμό Γ', από το βαθμό Β' στο βαθμό Α' επταετής υπηρεσία στο βαθμό Β' και από το βαθμό Α' στο βαθμό του Διευθυντή επταετής υπηρεσία στο βαθμό Α' και άσκηση καθηκόντων προϊσταμένου τμήματος για δύο τουλάχιστον τριετίες.

δ) Για την κατηγορία ΥΕ: από το βαθμό Ε' στο βαθμό Δ' τριετής υπηρεσία στο βαθμό Ε', από το βαθμό Δ' στο βαθμό Γ' δεκαετής υπηρεσία στο βαθμό Δ', από το βαθμό Γ' στο βαθμό Β' εννεαετής υπηρεσία στο βαθμό Γ'.

2. Για τους υπαλλήλους κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, κατόχους μεταπτυχιακού διπλώματος σπουδών διάρκειας ενός (1) τουλάχιστον έτους, ο χρόνος που απαιτείται για τη βαθμολογική εξέλιξη μειώνεται συνολικά κατά ένα (1) έτος. Για τους κατόχους διδακτορικού διπλώματος ο χρόνος που απαιτείται για τη βαθμολογική εξέλιξη μειώνεται συνολικά κατά τρία (3) έτη για τους υπαλλήλους κατηγορίας ΠΕ και δύο (2) έτη για τους υπαλλήλους κατηγορίας ΤΕ. Αν ο υπάλληλος κατέχει και μεταπτυχιακό και διδακτορικό δίπλωμα, για την κατά τα ανωτέρω μείωση του χρόνου λαμβάνεται υπόψη μόνο το διδακτορικό δίπλωμα. Οι εν λόγω τίτλοι απαιτείται να είναι συναφείς με τα αντικείμενα στα οποία αποσχολούνται ή είναι δυνατόν, κατά τις οργανικές διατάξεις της υπηρεσίας τους, να απασχοληθούν. Ως μεταπτυχιακό και ως διδακτορικό δίπλωμα νοούνται εκείνα που χορηγούνται με αντίστοιχο ιδιαίτερο τίτλο μετά τη λήψη του πτυχίου ή διπλώματος Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι.. Για τα μεταπτυχιακά και τα διδακτορικά διπλώματα εκπαιδευτικών ιδρυμάτων εξωτερικού απαιτείται βεβαίωση ισοτιμίας από την αρμόδια αρχή.

Άρθρο 82
Σύστημα προαγωγών

1. Οι υπάλληλοι προάγονται στον αμέσως επόμενο ενιαίο βαθμό, εφόσον έχουν συμπληρώσει τον απαιτούμενο χρόνο στο βαθμό που κατέχουν και έχουν τα ουσιαστικά προσόντα, σύμφωνα με τα στοιχεία του προσωπικού τους μητρώου.

Ειδικά για την προαγωγή στον Α' βαθμό πρέπει ο υπάλληλος να έχει αναμφισβητήτως τα ουσιαστικά προ-

σόντα, σύμφωνα με τα στοιχεία του προσωπικού του μητρώου.

2. Στο βαθμό του Διευθυντή προάγονται οι υπάλληλοι που έχουν συμπληρώσει τον απαιτούμενο χρόνο υπηρεσίας στον Α' βαθμό και έχουν διατελέσει προϊστάμενοι τμήματος ή αυτοτελούς γραφείου ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικής μονάδας για δύο (2) τουλάχιστον τριετίες.

3. Στο βαθμό του Γενικού Διευθυντή προάγονται οι υπάλληλοι που έχουν συμπληρώσει τον απαιτούμενο χρόνο υπηρεσίας στο βαθμό του Διευθυντή.

4. Για την προαγωγή στο βαθμό του Διευθυντή και του Γενικού Διευθυντή απαιτούνται:

α) κενή θέση,

β) συμπλήρωση του απαιτούμενου χρόνου,

γ) συνδρομή τυπικών και ουσιαστικών προσόντων.

5. Οι προαγωγές των υπαλλήλων έως και το βαθμό του Διευθυντή γίνονται με απόφαση του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου.

6. Στην περίπτωση κατά την οποία δεν είναι δυνατή, σύμφωνα με τους οικείους πίνακες προακτών, η πλήρωση κενών θέσεων με προαγωγή λόγω ελλείψεως υπαλλήλων που έχουν τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα, με απόφαση του οικείου υπουργού ή του ανώτατου οργάνου διοίκησης του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, μπορούν να ανατίθενται τα καθήκοντα των θέσεων αυτών σε υπάλληλο του αμέσως κατώτερου βαθμού υπό την προϋπόθεση ότι ανήκει σε κλάδο οι υπάλληλοι του οποίου προβλέπεται από τις οικείες οργανικές διατάξεις ότι μπορεί να προίστανται.

7. Οι προαγωγές των υπαλλήλων στο βαθμό του Γενικού Διευθυντή γίνονται με απόφαση του ειδικού υπηρεσιακού συμβουλίου του άρθρου 158, ύστερα από αίτηση υποψηφιότητας που υποβάλλεται σε αποκλειστική προθεσμία που τήσσεται από τον οικείο υπουργό και η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δέκα (10) ημερών. Η αίτηση υποψηφιότητας συνοδεύεται από βιογραφικό σημείωμα, το περιεχόμενο του οποίου προκύπτει από τα στοιχεία του προσωπικού μητρώου του υπαλλήλου.

Δικαίωμα υποβολής αίτησης υποψηφιότητας έχουν και υπάλληλοι άλλων δημοσίων υπηρεσιών ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου συναφούς αντικείμενου, όπως αυτά καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται άπαξ μετά από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Το ειδικό υπηρεσιακό συμβούλιο καλεί σε προφορική συνέντευξη τους υποψηφίους, οι οποίοι δικαιούνται να εκθέσουν τις απόψεις τους, προκειμένου να διαμορφωθεί γνώμη για την ικανότητα και την προσωπικότητά τους ως προς την άσκηση των καθηκόντων του Γενικού Διευθυντή και να προαγάγει τον καταλληλότερο μεταξύ αυτών.

8. Μετά από ειδικώς αιτιολογημένη πρόταση του υπουργού ή του οργάνου διοίκησης των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, το ειδικό υπηρεσιακό συμβούλιο μπορεί, με επίσης ειδικώς αιτιολογημένη απόφαση του, να απαλλάξει από τα καθήκοντά του Γενικό Διευθυντή για λόγους ακαταλληλότητας ή ανυπαίτιας αδυναμίας εκπλήρωσής των καθηκόντων του Γενικού Διευθυντή. Κατά της απόφασης αυτής του ειδικού υπηρεσιακού συμβουλίου επιτρέπεται προσφυγή ουσίας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Στην περίπτωση απαλλαγής, εφόσον ο υπάλληλος αποχωρήσει από την υπηρεσία μέσα σε δύο (2) μήνες, διατηρεί το βαθμό και τον τίτλο της θέσης που κατέχει και προσμετρώνται πλασματικά στην πράγματι διανυθείσα υπηρεσία του δύο (2) χρόνια ως πραγματική δημόσια υπηρεσία. Άλλως, καταλαμβάνει κενή θέση βαθμού

Διευθυντή και αν δεν υπάρχει, την πρώτη θέση που θα κενωθεί. Μέχρι την κένωση θέσης ο υπάλληλος καταλαμβάνει συνιστώμενη προσωρινή θέση βαθμού Διευθυντή, η οποία καταργείται με την καθ' οιονδήποτε τρόπο αποχώρησή του από αυτήν και ασκεί τα καθήκοντα που ορίζονται με απόφαση του οικείου υπουργού ή του οργάνου διοίκησης του οικείου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου.

Άρθρο 83

Κριτήρια για το σχηματισμό κρίσης

1. Το υπηρεσιακό συμβούλιο, προκειμένου να διαπιστώσει τη συνδρομή των ουσιαστικών προσόντων, λαμβάνει υπόψη όλα τα στοιχεία του προσωπικού μητρώου του υπαλλήλου, από τα οποία προκύπτει η δραστηριότητά του στην υπηρεσία, η πρωτοβουλία του, η άσκηση καθηκόντων ως προϊστάμενου και η ικανότητα παρακίνησης των υφισταμένων του για αυξημένη απόδοση στην υπηρεσία.

2. Προτιμώνται οι υποψήφιοι για τους οποίους προκύπτει από τα προσωπικά τους μητρώα, με βάση συγκεκριμένα πραγματικά στοιχεία, ότι επέδειξαν υψηλότερη έναντι των λοιπών υποψηφίων πρωτοβουλία, διοικητική ικανότητα και δραστηριότητα στην υπηρεσία.

3. Επί ισοδυναμίας, κατά την εκτίμηση των ουσιαστικών προσόντων, προηγούνται οι υποψήφιοι που έχουν αποφοιτήσει από την Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης. Οι προσθετοί τίτλοι σπουδών, σε συνδυασμό με την απόδοση του υπαλλήλου στην υπηρεσία, συνεκτιμώνται από το υπηρεσιακό συμβούλιο.

4. Η προαγωγική εκπαίδευση αποτελεί προσόν για την προαγωγή του υπαλλήλου, όπου και όπως οι ειδικές διατάξεις ορίζουν.

5. Απολογία απαιτείται μόνο στην περίπτωση κατάδής υπεροχής υποψηφίου που παραλείπεται.

6. Η επίδραση των αναρρωτικών αδειών στην ικανότητα του υπαλλήλου για την άσκηση καθηκόντων αυξημένων απαιτήσεων του ανώτερου βαθμού, όπως επίσης και η επίδραση των συστηματικά επαναλαμβανόμενων αναρρωτικών αδειών, συνεκτιμώνται από το υπηρεσιακό συμβούλιο.

7. Ειδικά για την προαγωγή στο βαθμό του Γενικού Διευθυντή λαμβάνονται υπόψη κατά κύριο λόγο τα στοιχεία του προσωπικού μητρώου κάθε υπαλλήλου, από τα οποία εκτιμώνται ιδιαίτερα η άρπα επαγγελματική κατάρτιση και οι επιστημονικές γνώσεις, η δραστηριότητα στην υπηρεσία, η ικανότητα ανάληψης πρωτοβουλιών και ευθυνών, η ευχέρεια προγραμματισμού και συντονισμού, η ικανότητα παρακίνησης των υφισταμένων για την επίτευξη στόχων, καθώς και η καλή γνώση μιας ή περισσοτέρων ευρωπαϊκών γλωσσών από τις πλέον διαδεδομένες. Επίσης συνεκτιμώνται η τυχόν συγγραφική δραστηριότητα σε συναφή για τη λειτουργία ή τη δραστηριότητα της δημόσιας διοίκησης θέματα, η συμμετοχή σε προγράμματα μετεκπαίδευσης και οι μεταπτυχιακοί τίτλοι σπουδών που συνδέονται με αντικείμενα της υπηρεσίας. Επί ισοδυναμίας προσόντων προτιμάται ο υποψήφιος υπάλληλος της οικείας υπηρεσίας.

Μετά μια πενταετία από την έναρξη ισχύος του παρόντος η καλή γνώση μιας τουλάχιστον ξένης γλώσσας αποτελεί προϋπόθεση για την προαγωγή στο βαθμό του Γενικού Διευθυντή.

Άρθρο 84

Προϊστάμενοι οργανικών μονάδων

1. Ως προϊστάμενοι Γενικών Διευθύνσεων τοποθε-

τούνται υπάλληλοι με βαθμό Γενικού Διευθυντή.

2. Ως προϊστάμενοι Διευθύνσεων, Υποδιευθύνσεων ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικών μονάδων τοποθετούνται υπάλληλοι με βαθμό Διευθυντή.

3. Ως προϊστάμενοι τμημάτων και αυτοτελών γραφείων ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικών μονάδων επιλέγονται από το υπηρεσιακό συμβούλιο για μια τριετία υπάλληλοι με βαθμό Α'. Εάν δεν υπάρχουν υπάλληλοι με βαθμό Α' ή αυτοί δεν επαρκούν, επιλέγονται υπάλληλοι με βαθμό Β', οι οποίοι έχουν συμπληρώσει κατά κατηγορία ελάχιστο χρόνο υπηρεσίας στο βαθμό Β' πέντε (5) έτη προκειμένου για την κατηγορία ΠΕ, έξι (6) έτη προκειμένου για την κατηγορία ΤΕ και επτά (7) έτη για την κατηγορία ΔΕ. Εάν δεν υπάρχουν υπάλληλοι με τις ανωτέρω προϋποθέσεις, επιλέγονται υπάλληλοι Β' βαθμού με λιγότερα έτη υπηρεσίας.

4. Τον προϊστάμενο μη αυτοτελούς γραφείου ή αντίστοιχου επιπέδου μη αυτοτελούς οργανικής μονάδας ορίζει ο προϊστάμενος της αμέσως υπερκείμενης οργανικής μονάδας από τους υπαλλήλους που υπάγονται σε αυτόν, χωρίς επιλογή από το υπηρεσιακό συμβούλιο, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις της παρ. 3 του παρόντος άρθρου.

5. Με τους οργανισμούς των υπηρεσιών καθορίζονται οι κλάδοι από τους οποίους προέρχονται οι προϊστάμενοι των οργανικών μονάδων ανάλογα με το αντικείμενο της συγκεκριμένης οργανικής μονάδας και την ειδικότητα του κλάδου.

Άρθρο 85

Επιλογή προϊσταμένων τμημάτων και αυτοτελών γραφείων

1. Η επιλογή των προϊσταμένων τμημάτων και αυτοτελών γραφείων ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικών μονάδων γίνεται με απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου, με βάση τα κριτήρια που αναφέρονται στο άρθρο 83. Η επιλογή γίνεται το αργότερο μέσα σε ένα (1) μήνα από τη λήξη της θητείας. Οι κατά τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 84 προϋποθέσεις πρέπει να συντρέχουν το αργότερο μέχρι και την επόμενη ημέρα από τη λήξη της θητείας των προϊσταμένων.

2. Για την επιλογή των προϊσταμένων τμημάτων και αυτοτελών γραφείων ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικών μονάδων, ο αριθμός των κρινόμενων υπαλλήλων πρέπει να είναι τουλάχιστον διπλάσιος του αριθμού των κενών θέσεων για τις οποίες γίνεται η κρίση. Εφόσον δεν συμπληρώνεται ο αριθμός αυτός από υπαλλήλους που έχουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις, ο πίνακας των υπαλλήλων που κρίνονται συμπληρώνεται με υπαλλήλους με λιγότερα χρόνια στο βαθμό Α'. Όταν στον κλάδο από τον οποίο προέρχεται ο προϊστάμενος υπηρετεί ένας μόνο υπάλληλος, αυτός κρίνεται αυτοτελώς από το υπηρεσιακό συμβούλιο.

3. Έγγραφη δήλωση του υπαλλήλου, ότι δεν επιθυμεί να κριθεί κατά την επιλογή προϊσταμένων τμημάτων και αυτοτελών γραφείων ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικών μονάδων, εκτιμάται από το υπηρεσιακό συμβούλιο με βάση τις ανάγκες της υπηρεσίας.

4. Αν κενωθεί ή συσταθεί θέση προϊσταμένου τμήματος ή αυτοτελούς γραφείου ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικής μονάδας πριν από τη λήξη της τριετίας, το υπηρεσιακό συμβούλιο επιλέγει νέο προϊστάμενο για το υπόλοιπο της θητείας. Η επιλογή προϊσταμένων για τις θέσεις που κενώθηκαν ή συστάθηκαν γίνεται το αργότερο μέσα σε ένα (1) μήνα από τότε που οι θέσεις κενώθηκαν ή συστάθηκαν. Αν το χρονικό διάστημα που

απομένει για τη συμπλήρωση της τριετίας είναι μικρότερο από έξι (6) μήνες, δεν επιλέγεται προιστάμενος αλλά εφαρμόζεται το άρθρο 97. Για την επιλογή, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου αυτής, απαιτείται να υποβληθεί αίτηση από τον ενδιαφερόμενο υπάλληλο στην οικεία υπηρεσία το αργότερο μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την ημέρα που έλαβε γνώση, με φροντίδα της υπηρεσίας προσωπικού. Το υπηρεσιακό συμβούλιο, με ειδικά αιτιολογημένη απόφασή του, μπορεί να επιλέξει ως προιστάμενο και υπάλληλο που δεν υπέβαλε αίτηση, ιδίως αν υπηρετεί στον τόπο που θα ασκήσει καθήκοντα προισταμένου.

5. Όσοι επιλέγονται τοποθετούνται σε οργανικές μονάδες αντίστοιχου επιπέδου, με απόφαση του οικείου οργάνου και εξακολουθούν να ασκούν τα καθήκοντά τους και μετά τη λήξη της θητείας τους έως την τοποθέτηση νέου προισταμένου.

6. Με απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου, ο προιστάμενος τμήματος ή αυτοτελούς γραφείου ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικών μονάδων μπορεί να απαλλαγεί από τα καθήκοντά του και πριν από τη λήξη της τριετίας, για σοβαρό λόγο αναγόμενο στην πλημμελή άσκηση των υπηρεσιακών του καθηκόντων, όπως η αποφυγή ανάληψης ευθυνών και η μειωμένη ποσοτική και ποιοτική απόδοση. Το υπηρεσιακό συμβούλιο, συνεκτιμώντας τις ανάγκες της υπηρεσίας, μπορεί επίσης να απαλλάξει από τα καθήκοντά του τον προιστάμενο ύστερα από αίτησή του. Στην περίπτωση αυτή ο υπάλληλος, που παραιτείται με αίτησή του πριν από την ανάληψη καθηκόντων προισταμένου ή εντός έξι (6) μηνών από της αναλήψεως, στερείται του δικαιώματος επιλογής του ως προισταμένου οργανικής μονάδας για μια τριετία.

7. Όπου από τις οικείες οργανικές διατάξεις επιτρέπεται η τοποθέτηση προισταμένου κατηγορίας που έπεται κατά το προβάδισμα, δεν ισχύει το προβάδισμα των κατηγοριών.

8. Υπάλληλοι που έχουν επιλεγεί δύο (2) φορές ως προιστάμενοι τμήματος, αυτοτελούς γραφείου ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικών μονάδων και έχουν ασκήσει καθήκοντα για δύο (2) τριετίες εξακολουθούν να ασκούν καθήκοντα προισταμένου αντίστοιχης οργανικής μονάδας χωρίς νέα κρίση υπηρεσιακού συμβουλίου, εκτός εάν με αιτιολογημένη απόφασή του το υπηρεσιακό συμβούλιο κρίνει διαφορετικά, μετά από πρόταση της υπηρεσίας.

Άρθρο 86 Καταστάσεις υπαλλήλων

1. Τον Ιανουάριο κάθε έτους συντάσσονται από την αρμόδια υπηρεσία καταστάσεις, στις οποίες καταγράφονται όλοι οι υπάλληλοι κατά κατηγορία, βαθμό, κλάδο και ειδικότητα και με βάση το χρόνο υπηρεσίας στο βαθμό. Οι καταστάσεις αυτές συντάσσονται με βάση τα στοιχεία της 31ης Δεκεμβρίου του προηγούμενου έτους και περιλαμβάνουν και στοιχεία δηλωτικά της ηλικίας, της συνολικής υπηρεσίας, του μισθολογικού κλιμακίου και των πόντων σπουδών.

2. Οι καταστάσεις αυτές κοινοποιούνται υποχρεωτικά στους υπαλλήλους κατά το πρώτο δεκαήμερο του Φεβρουαρίου κάθε έτους. Διόρθωση των στοιχείων που αναγράφονται στις καταστάσεις γίνεται από την υπηρεσία ύστερα από αίτηση του υπαλλήλου, η οποία υποβάλλεται σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση.

Αν η υπηρεσία απορρίψει την αίτηση ή δεν απαντήσει μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την υποβολή της, επιτρέπεται η υποβολή αίτησης διόρθωσης στο υπηρεσιακό

συμβούλιο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την πάροδο της παραπάνω δεκαήμερης προθεσμίας ή από την κοινοποίηση της απορριπτικής απόφασης της υπηρεσίας, αν αυτή γίνει νωρίτερα. Το υπηρεσιακό συμβούλιο αποφασίζει μέσα σε ένα (1) μήνα από την υποβολή της αίτησης διόρθωσης.

Άρθρο 87 Πίνακες προακτέων

Για την εφαρμογή των οριζόμενων στο άρθρο 82, το υπηρεσιακό συμβούλιο καταρτίζει, με βάση τις καταστάσεις του άρθρου 86, χωριστά κατά βαθμούς, κλάδους ή και ειδικότητα, τους ακόλουθους πίνακες:

α) Πίνακες προακτέων στους ενιαίους βαθμούς:

Για την εγγραφή στους πίνακες αυτούς κρίνονται οι υπάλληλοι που συμπληρώνουν έως τις 30 Απριλίου του επόμενου έτους τον απαιτούμενο για την προαγωγή στον επόμενο ενιαίο βαθμό χρόνο υπηρεσίας.

β) Πίνακες προακτέων στο βαθμό του Διευθυντή:

Για την εγγραφή στους πίνακες αυτούς κρίνονται οι υπάλληλοι που συμπληρώνουν έως τις 30 Απριλίου του επόμενου έτους τον απαιτούμενο για την προαγωγή στο βαθμό του Διευθυντή χρόνο υπηρεσίας και άσκησης καθηκόντων προισταμένου τμήματος, εφόσον κατά τον Απρίλιο του έτους κατάρτισης έχουν τα απαιτούμενα λοιπά τυπικά προσόντα για προαγωγή. Η σειρά εγγραφής στους πίνακες αυτούς καθορίζεται από το υπηρεσιακό συμβούλιο με βάση τα στοιχεία που αναφέρονται στο άρθρο 83. Έγγραφη δήλωση του υπαλλήλου, ότι δεν επιθυμεί να συμπεριληφθεί στους πίνακες προακτέων της παρούσας παραγράφου, εκτεμάται από το υπηρεσιακό συμβούλιο με βάση τις ανάγκες της υπηρεσίας.

Αν από τις οργανικές διατάξεις προβλέπεται η δυνατότητα προαγωγής στην ίδια θέση υπαλλήλων περισσότερων κλάδων, οι ανωτέρω πίνακες περιλαμβάνουν τους υπαλλήλους των κλάδων αυτών.

γ) Για την προαγωγή στο βαθμό του Γενικού Διευθυντή δεν καταρτίζονται πίνακες προακτέων.

δ) Πίνακες μη προακτέων:

Στους πίνακες αυτούς περιλαμβάνονται οι υπάλληλοι που κρίνονται ως μη προακτέοι. Ως μη προακτέοι κρίνονται με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου, βάσει πραγματικών στοιχείων, οι υπάλληλοι που δεν πληρούν τις ουσιαστικές προϋποθέσεις να ασκήσουν τα καθήκοντα του ανώτερου βαθμού.

Άρθρο 88 Χρόνος μη υπολογιζόμενος για προαγωγή

Στο χρόνο για προαγωγή δεν υπολογίζεται: α) ο χρόνος της διαθεσιμότητας, β) ο χρόνος της αργίας που επήλθε είτε εξαιτίας ποινικής δίωξης που κατέληξε σε οποιαδήποτε καταδίκη είτε εξαιτίας πειθαρχικής δίωξης που κατέληξε σε πειθαρχική ποινή τουλάχιστον προστίμου αποδοχών τριών (3) μηνών, γ) ο χρόνος της αδικαιολόγητης αποχής από τα καθήκοντα, δ) ο χρόνος της προσωρινής παύσης και ε) ο χρόνος αναστολής άσκησης καθηκόντων κατά το άρθρο 104.

Άρθρο 89 Έλεγχος νομιμότητας και ισχύος πινάκων προακτέων

1. Οι πίνακες προακτέων, που καταρτίζονται σύμφωνα με το άρθρο 87, υποβάλλονται για κύρωση μέσα σε δέκα (10) ημέρες στον οικείο υπουργό ή στο ανώτατο όργανο διοίκησης του νομικού προσώπου δημοσίου

δικαίου. Το αρμόδιο όργανο εξετάζει μόνο τη νομιμότητα της διαδικασίας κατάρτισης των πινάκων και, εφόσον διαπιστώσει παράβαση των σχετικών διατάξεων, αναπέμπει τους πίνακες στο υπηρεσιακό συμβούλιο, το οποίο υποχρεούται να αποφασίσει εντός δέκα (10) ημερών.

2. Οι πίνακες που καταρτίζονται σύμφωνα με το ανωτέρω είναι οριστικοί και ανακοινώνονται στις αρμόδιες υπηρεσίες.

Η ισχύς των πινάκων προακτών αρχίζει την 1η Μαΐου του έτους κατάρτισής τους, ανεξάρτητα από την ημερομηνία οριστικοποίησής τους και λήγει στο τέλος Απριλίου του επόμενου έτους.

3. Οι υπάλληλοι που περιλαμβάνονται στους πίνακες προακτών στους ενιαίους βαθμούς προάγονται μέσα σε ένα (1) μήνα από την κύρωση των πινάκων ή από την ημέρα που συμπληρώνουν τον απαιτούμενο για προαγωγή χρόνο. Η πράξη προαγωγής των υπαλλήλων ισχύει αναδρομικά από την ημέρα που συμπλήρωσε ο υπάλληλος το χρόνο υπηρεσίας που απαιτείται για να προαχθεί στον επόμενο βαθμό, ποτέ όμως πριν από την έναρξη ισχύος του οικείου πίνακα προακτών.

4. Οι υπάλληλοι που περιλαμβάνονται στους πίνακες προακτών στο βαθμό του Διευθυντή προάγονται κατά τη σειρά εγγραφής τους στους οικείους πίνακες μέσα σε ένα (1) μήνα από την κύρωση των πινάκων ή από την κένωση αντιστοιχίας θέσης. Από την προαγωγή παραλείπονται οι υπάλληλοι που δεν έχουν συμπληρώσει τον απαιτούμενο χρόνο προς προαγωγή. Σε κάθε περίπτωση παραμένουν κενές τόσες θέσεις, όσες απαιτούνται για την προαγωγή των παραλειπόμενων υπαλλήλων.

Άρθρο 90

Ειδικές περιπτώσεις εγγραφής σε πίνακες προακτών

Υπάλληλοι οι οποίοι μετατάσσονται ή εντάσσονται, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 69, 70, 72 και 98 μετά την κύρωση των πινάκων προακτών, κρίνονται από το υπηρεσιακό συμβούλιο και εγγράφονται στους οικείους πίνακες προακτών κατά το άρθρο 87 του παρόντος Κώδικα.

Άρθρο 91

Μη εγγραφή σε πίνακα προακτών

1. Το υπηρεσιακό συμβούλιο, με αιτιολογημένη απόφαση του, μπορεί να μην εγγράφει στους πίνακες προακτών υπάλληλο, σε βάρος του οποίου εκκρεμεί ποινική ή πειθαρχική κατηγορία.

2. Όταν η κατηγορία αποδειχθεί αβάσιμη, ο υπάλληλος, είτε είχε αναβληθεί η κρίση είτε είχε κριθεί υπό το βάρος της εκκρεμοδικίας, κρίνεται εκ νέου από το υπηρεσιακό συμβούλιο μέσα σε ένα (1) μήνα από την κοινοποίηση στην αρμόδια υπηρεσία της τελεσίδικης απαλλακτικής κρίσης επί της κατηγορίας και εγγράφεται, με βάση τα προσόντα του, στους οικείους πίνακες και κατά τη σειρά εγγραφής που προβλέπεται στο άρθρο 87 του παρόντος Κώδικα.

3. Οι ανωτέρω, εγγραφόμενοι στους πίνακες προακτών σε σειρά προαγωγής, προάγονται αναδρομικά, ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή όχι κενών θέσεων. Αν δεν υπάρχουν κενές θέσεις, καταλαμβάνουν τις πρώτες θέσεις που θα κενωθούν.

Άρθρο 92

Διαγραφή από πίνακα προακτών

1. Το υπηρεσιακό συμβούλιο μπορεί με αιτιολογημένη

απόφασή του να διαγράψει από πίνακα προακτών, κατά τη διάρκεια της ισχύος του, υπάλληλο λόγω τελεσίδικης ποινικής καταδίκης τουλάχιστον για πλημμέλημα ή επιβολής πειθαρχικής ποινής προστίμου μεγαλύτερου από τις αποδοχές ενός (1) μηνός. Ο υπάλληλος, που διαγράφεται, μπορεί να κατατάσσεται στον πίνακα μη προακτών.

2. Αν ανατραπεί αμετάκλητα η πειθαρχική ποινή ή η ποινική καταδίκη, εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 91.

Άρθρο 93

Παράλειψη από προαγωγή

1. Το υπηρεσιακό συμβούλιο, με αιτιολογημένη απόφαση του, μπορεί να παραλείψει από τις προαγωγές υπάλληλο ο οποίος περιλαμβάνεται στους πίνακες προακτών, αν κατά το χρόνο της προαγωγής εκκρεμεί σε βάρος του ποινική ή πειθαρχική κατηγορία. Οι θέσεις στις οποίες θα προήγοντο οι υπάλληλοι παραμένουν κενές μέχρι τη λήξη της ισχύος των οικείων πινάκων.

2. Αν αποφασισθεί η παράλειψη, εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 91.

Άρθρο 94

Παραπομπή μη προακτού υπαλλήλου

Υπάλληλος, ο οποίος εγγράφεται δύο φορές κατά συνέχεια σε πίνακες μη προακτών στον ίδιο βαθμό, μέσα σε δύο (2) μήνες από την κύρωση του οικείου πίνακα, εισάγεται υποχρεωτικώς προς κρίση στο υπηρεσιακό συμβούλιο, το οποίο, με αιτιολογημένη απόφασή του και μετά από προηγούμενη κλήση αυτού για να παράσχει εγγράφως ή προφορικώς τις αναγκαίες διευκρινίσεις, μπορεί να τον απολύσει ή να τον υποβιβάσει κατά ένα βαθμό. Κατά της απόφασης αυτής επιτρέπεται να υποβληθεί ένσταση στο δευτεροβάθμιο υπηρεσιακό συμβούλιο.

Άρθρο 95

Τμητική απονομή τίτλων

1. Στους δημόσιους υπαλλήλους που αποχωρούν ευδοκίμως από την υπηρεσία μετά από συμπλήρωση τριάντα πέντε (35) χρόνων πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας, απονέμεται τμητικά ο τίτλος του βαθμού και της θέσης που κατέχουν. Η υπηρεσία μπορεί να απονέμει τον τίτλο του επιτίμου και σε υπάλληλο που αποχωρεί μετά από τριάντα (30) χρόνια υπηρεσίας. Ο τίτλος του επιτίμου δεν χορηγείται στον υπάλληλο που έχει εκπέσει ή έχει τιμωρηθεί με την ποινή της οριστικής παύσης ή εντός της τελευταίας δεκαετίας πριν την αποχώρησή του έχει τιμωρηθεί με την ποινή του υποβιβασμού ή της στέρησης του προς προαγωγή δικαιώματος.

2. Η απονομή του επιτίμου τίτλου μνημονεύεται στην πράξη λύσης της υπαλληλικής σχέσης και περιλαμβάνεται στο κείμενο που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 96

Προβάδισμα

Το προβάδισμα μεταξύ των υπαλλήλων καθορίζεται ως εξής:

α) Μεταξύ υπαλλήλων που ανήκουν σε διαφορετικές κατηγορίες, προηγούνται οι υπάλληλοι της κατηγορίας ΕΘ και ακολουθούν κατά σειρά οι υπάλληλοι της κα-

τηγορίας ΠΕ, της κατηγορίας ΤΕ, της κατηγορίας ΔΕ και τέλος οι υπάλληλοι της κατηγορίας ΥΕ.

β) Μεταξύ υπαλλήλων που ανήκουν στην ίδια κατηγορία, προηγούνται οι υπάλληλοι ανώτερου βαθμού, βάσει της ιεραρχικής κλίμακας των βαθμών σύμφωνα με το άρθρο 79.

γ) Μεταξύ υπαλλήλων του ίδιου κλάδου και βαθμού δεν υπάρχει προβαδισμα.

Άρθρο 97

Αναπλήρωση προϊσταμένων

1. Τον προϊστάμενο, που απουσιάζει ή κωλύεται, αναπληρώνει στα καθήκοντά του ο ανώτερος κατά βαθμό προϊστάμενος των υποκειμένων οργανικών μονάδων και επί ομοιοβάθμων ο προϊστάμενος που έχει ασκήσει περισσότερο χρόνο καθήκοντα προϊσταμένου, με την προϋπόθεση ότι ανήκει σε κλάδο του οποίου οι υπάλληλοι προβλέπεται ότι μπορούν να προϊστανται, σύμφωνα με τις οικείες οργανικές διατάξεις.

Το αρμόδιο για την τοποθέτηση προϊσταμένων όργανο μπορεί, τηρουμένου του προβαδισματος των βαθμών, να ορίσει ως αναπληρωτή προϊσταμένου οργανικής μονάδας, που απουσιάζει ή κωλύεται, έναν από τους προϊσταμένους των υποκειμένων οργανικών μονάδων.

2. Αν δεν υπάρχουν υποκειμένες οργανικές μονάδες, τον προϊστάμενο αναπληρώνει στα καθήκοντα του ο ανώτερος κατά βαθμό υπάλληλος που υπηρετεί στην ίδια οργανική μονάδα, εφόσον ανήκει σε κλάδο του οποίου οι υπάλληλοι προβλέπεται ότι μπορούν να προϊστανται σύμφωνα με τις οικείες οργανικές διατάξεις. Αν υπηρετούν περισσότεροι υπάλληλοι με τον ίδιο βαθμό, αναπληρώνει αυτός που έχει περισσότερο χρόνο στο βαθμό ή αυτός που ορίζεται από τον προϊστάμενο της αμέσως υπερκειμένης μονάδας ή αρχής.

3. Το αρμόδιο για το διορισμό όργανο μπορεί με απόφασή του να ορίσει ως αναπληρωτή προϊσταμένου οργανικής μονάδας τον προϊστάμενο άλλης οργανικής μονάδας του ίδιου επιπέδου.

4. Όταν ο προϊστάμενος τμήματος ή αυτοτελούς γραφείου ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικής μονάδας απουσιάζει νομίμως από τα καθήκοντά του για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι (6) μηνών, επιλέγεται προσωρινός προϊστάμενος σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 85.

5. Αν κενωθεί ή συσταθεί θέση προϊσταμένου οργανικής μονάδας, έως την τοποθέτηση νέου προϊσταμένου εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 1.

Ο αναπληρωτής προϊσταμένου οργανικής μονάδας κατά την παράγραφο αυτή δικαιούται το προβλεπόμενο για τη θέση επίδομα από την έναρξη της αναπλήρωσης.

Άρθρο 98

Ένταξη

1. Οι υπάλληλοι, που έχουν πριν από το διορισμό τους χρόνο πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας, εντάσσονται μετά τη μονιμοποίησή τους μέχρι και τον αμέσως ανώτερο βαθμό, ανάλογα με το συνολικό χρόνο υπηρεσίας τους, ύστερα από ουσιαστική κρίση του υπηρεσιακού συμβουλίου.

2. Ως πραγματική δημόσια υπηρεσία νοείται κάθε υπηρεσία που έχει διανυθεί στο Δημόσιο, νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή σε Ο.Τ.Α., με σχέση εργασίας δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, καθώς και κάθε άλλη υπηρεσία που, με βάση ειδικές διατάξεις, αναγνωρίζεται ως πραγματική δημόσια υπηρεσία για βαθμολογική εξέλιξη.

3. Η προυπηρεσία με σχέση εργασίας δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου σε υπηρεσίες της Κυπριακής Δημοκρατίας λαμβάνεται υπόψη για την ένταξη.

4. Για την κατα τα ανωτέρω ένταξη λαμβάνεται υπόψη μόνο η υπηρεσία που έχει διανυθεί πριν από το διορισμό με τα τυπικά προσόντα της κατηγορίας, στην οποία ανήκει ο υπάλληλος κατά το χρόνο της ένταξης.

5. Ο τυχόν πλεονάζων χρόνος μετά την ένταξη, σύμφωνα με την παρ. 1 του παρόντος άρθρου, δεν λαμβάνεται υπόψη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑ

Άρθρο 99

Θέση σε διαθεσιμότητα

1. Ο υπάλληλος τίθεται σε διαθεσιμότητα λόγω ασθένειας ή επειδή καταργείται η θέση του, σύμφωνα με τις διατάξεις των επόμενων άρθρων.

2. Η πράξη θέσης του υπαλλήλου σε διαθεσιμότητα και η πράξη επαναφοράς του στην υπηρεσία, αν δεν ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα Κώδικα, εκδίδονται από το αρμόδιο για το διορισμό του όργανο, μετά από απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου.

3. Κατά τη διάρκεια της διαθεσιμότητας παύει η άσκηση των καθηκόντων του υπαλλήλου, κύριων ή παρεπόμενων.

Άρθρο 100

Διαθεσιμότητα λόγω ασθένειας

1. Ο υπάλληλος τίθεται, αυτεπάγγελα ή με αίτηση του, σε διαθεσιμότητα λόγω ασθένειας μετά από απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου, όταν η ασθένειά του παρατείνεται πέρα από το μέγιστο χρόνο αναρρωτικής άδειας του άρθρου 54, είναι όμως, κατά την εκτίμηση της υγειονομικής επιτροπής, ισάση.

2. Η διαθεσιμότητα αρχίζει από τη λήξη της αναρρωτικής άδειας και δεν μπορεί να υπερβεί το ένα (1) έτος και για τα δυσίατα νοσήματα τα δύο (2). Αρμόδιο όργανο για την έκδοση της πράξης αυτής είναι ο υπουργός ή το ανώτατο μονομελές όργανο διοίκησης των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή αν δεν υπάρχει, ο πρόεδρος του συλλογικού οργάνου διοίκησης των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

3. Κατά το τελευταίο δεκαπενθήμερο πριν από τη λήξη του ανώτατου ορίου διαθεσιμότητας οι επιτροπές του άρθρου 166 υποχρεούνται να γνωμοδοτήσουν για την ικανότητα του υπαλλήλου να αναλάβει αμέσως τα καθήκοντά του. Αν η επιτροπή γνωματεύσει αρνητικά, με τη λήξη του χρόνου της διαθεσιμότητας, ο υπάλληλος απολύεται υποχρεωτικά, σύμφωνα με το άρθρο 154.

Ο υπάλληλος μπορεί να παραπεμφθεί προς εξέταση στην αρμόδια υγειονομική επιτροπή, ύστερα από αίτηση του ή αυτεπάγγελα και πριν από το χρόνο λήξης της διαθεσιμότητας. Στην περίπτωση αυτή, αν η επιτροπή γνωματεύσει αρνητικά, ο υπάλληλος απολύεται υποχρεωτικά με τη λήξη του χρόνου της διαθεσιμότητας.

4. Οι διατάξεις των άρθρων 31 - 35 του παρόντος Κώδικα εφαρμόζονται και για τους υπαλλήλους που τίθενται σε διαθεσιμότητα λόγω ασθένειας.

Άρθρο 101

Διαθεσιμότητα λόγω κατάργησης θέσης

1. Σε διαθεσιμότητα τίθεται, με απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου, ο υπάλληλος του οποίου καταργείται

η θέση, εφόσον δεν μεταταγεί σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 155 του παρόντος

2. Η διαθεσιμότητα διαρκεί ένα (1) έτος, μετά την πάροδο του οποίου ο υπάλληλος απολύεται.

3. Κατά τη διάρκεια της διαθεσιμότητας και ένα (1) έτος μετά τη λήξη της ο υπάλληλος δικαιούται τις αποδοχές του άρθρου 102.

Άρθρο 102 Αποδοχές διαθεσιμότητας

1. Ο υπάλληλος κατά τη διάρκεια της διαθεσιμότητας δικαιούται τα τρία τέταρτα των αποδοχών του.

2. Επιδόματα ασθενείας, που καταβάλλονται σε υπαλλήλους νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου κατά τη διάρκεια της διαθεσιμότητας, εκπίπτουν από τις αποδοχές του υπαλλήλου, εφόσον η ασφάλισή του θεμελιώνεται και στη συνεισφορά του νομικού προσώπου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

ΑΡΓΙΑ - ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΑΣΚΗΣΗΣ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ

Άρθρο 103 Αυτοδίκαιη θέση σε αργία

1. Τίθεται αυτοδίκαια σε αργία ο υπάλληλος ο οποίος στερήθηκε την προσωπική του ελευθερία, ύστερα από ένταλμα προσωρινής κράτησης ή δικαστική απόφαση, έστω και αν απολύθηκε με εγγύηση.

2. Τίθεται αυτοδίκαια σε αργία ο υπάλληλος στον οποίο επιβλήθηκε η ποινή της οριστικής παύσης. Η αργία αρχίζει από την κοινοποίηση της πειθαρχικής απόφασης και λήγει την τελευταία ημέρα της προθεσμίας άσκησης προσφυγής ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας ; την ημέρα που δημοσιεύθηκε η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, εφόσον έχει ασκηθεί προσφυγή.

3. Ο υπάλληλος επανέρχεται αυτοδίκαια στα καθήκοντά του, εάν εκλείψει ο λόγος για τον οποίο έχει τεθεί σε αργία.

Άρθρο 104 Δυσνητική θέση σε αργία - Αναστολή άσκησης καθηκόντων

1. Μπορεί να τεθεί σε αργία ο υπάλληλος κατά του οποίου : α) έχει ασκηθεί ποινική δίωξη για αδίκημα, το οποίο μπορεί να επισύρει την έκπτωση από την υπηρεσία και προκειμένου για το αδίκημα της παράβασης καθήκοντος, εφόσον έχει παραπεμφθεί στο ακροατήριο, β) έχει ασκηθεί πειθαρχική δίωξη για παράπτωμα, το οποίο μπορεί να επισύρει την ποινή της οριστικής παύσης και γ) υπάρχει βάσιμη υπόνοια για άτακτη διαχείριση, η οποία στηρίζεται σε έκθεση της προϊστάμενης αρχής ή του αρμόδιου επιθεωρητή.

2. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις, όταν διακυβεύεται το συμφέρον της υπηρεσίας και πριν αποφανθεί το υπηρεσιακό συμβούλιο, μπορεί να επιβληθεί στον υπάλληλο από τον προϊστάμενο της αρχής, στην οποία υπηρετεί, το μέτρο της αναστολής της άσκησης των καθηκόντων του. Εντός δεκαπέντε (15) ημερών το υπηρεσιακό συμβούλιο συνέρχεται και αποφασίζει για τη θέση του υπαλλήλου σε αργία. Η αναστολή άσκησης των καθηκόντων αίρεται αυτοδικαίως, εάν το υπηρεσιακό συμβούλιο δεν αποφασίσει για τη θέση σε αργία εντός της παραπάνω προθεσμίας.

3. Η πράξη, με την οποία ο υπάλληλος τίθεται σε δυσνητική αργία ή επαναφέρεται στα καθήκοντά του,

εκδίδεται μετά από απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου. Για να τεθεί ο υπάλληλος σε αργία απαιτείται προηγούμενη ακρόασή του. Αρμόδιο όργανο για την έκδοση της πράξης αυτής είναι ο υπουργός ή το ανώτατο μοναμελές όργανο διοίκησης των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή, αν δεν υπάρχει, ο πρόεδρος του συλλογικού οργάνου διοίκησης των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

4. Μετά την πάροδο έτους από τη θέση σε αργία, το υπηρεσιακό συμβούλιο υποχρεούται να αποφανθεί για τη συνέχιση ή μη της αργίας.

5. Η αργία αρχίζει από την κοινοποίηση της σχετικής πράξης. Ο υπάλληλος επανέρχεται στα καθήκοντά του από την κοινοποίηση της πράξης επαναφοράς ή αυτοδίκαια από την τελεσίδικια της ποινικής απόφασης που δεν συνεπάγεται έκπτωση, ή της πειθαρχικής απόφασης, η οποία δεν επιβάλλει την ποινή της οριστικής παύσης.

Άρθρο 105 Συνέπειες της αργίας

1. Ο υπάλληλος ο οποίος τελεί σε κατάσταση αργίας απέχει από την άσκηση των κύριων και παρεπόμενων καθηκόντων του.

2. Στον υπάλληλο που τελεί σε κατάσταση αργίας καταβάλλεται το ήμισυ των αποδοχών του. Το υπόλοιπο ήμισυ ή μέρος αυτού μπορεί να αποδοθεί σε ευτεν, μετά από ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου, εφόσον απαλλαγεί με τελεσίδικη δικαστική απόφαση ή τιμωρηθεί με πειθαρχική ποινή κατώτερη από την οριστική παύση. Εάν ο υπάλληλος απαλλαγεί από κάθε πειθαρχική ευθύνη ή αποδειχτεί αβόσωση η υπόνοια για άτακτη διαχείριση, επιστρέφεται το μέρος των αποδοχών του που παρακρατήθηκε.

3. Ο υπάλληλος, στον οποίο επιβλήθηκε πειθαρχική ποινή οριστικής παύσης για το παράπτωμα της αδικαιολόγητης αποχής από την εκτέλεση των καθηκόντων του, δεν δικαιούται αποδοχές αργίας.

4. Οι διατάξεις των άρθρων 31 - 35 του παρόντος Κώδικα εφαρμόζονται και κατά τη διάρκεια της αργίας.

ΜΕΡΟΣ Ε'

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΤΜΗΜΑ Α'

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΟΙΝΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Άρθρο 106 Ορισμός πειθαρχικού παραπτώματος

1. Πειθαρχικό παράπτωμα αποτελεί κάθε παράβαση υπαλληλικού καθήκοντος που συντελείται με υπαίτια πρόδη ή παράλειψη και μπορεί να καταλογισθεί στον υπάλληλο.

2. Το υπαλληλικό καθήκον προσδιορίζεται τόσο από τις υποχρεώσεις που επιβάλλουν στον υπάλληλο οι κείμενες διατάξεις, οι εντολές και οδηγίες όσο και από τη συμπεριφορά που πρέπει να τηρεί ο υπάλληλος και εκτός της υπηρεσίας ώστε να μη θίγεται το κύρος αυτής.

3. Το υπαλληλικό καθήκον, κατά την προηγούμενη παράγραφο, σε καμία περίπτωση δεν επιβάλλει στον

υπαλληλο πράξη ή παράλειψη που να αντικείται προς τις διατάξεις του Συντάγματος και των νόμων.

Άρθρο 107
Πειθαρχικά παραπτώματα

1. Πειθαρχικά παραπτώματα αποτελούν ιδίως:
  - α) Πράξεις με τις οποίες εκδηλώνεται άρνηση αναγνώρισης του Συντάγματος ή έλλειψη αφοσίωσης στην Πατρίδα και τη Δημοκρατία.
  - β) Η παράβαση καθήκοντος κατά τον Ποινικό Κώδικα ή άλλους ειδικούς ποινικούς νόμους.
  - γ) Η υπέρβαση της αρχής της αμεροληψίας.
  - δ) Η αδικαιολόγητη αποχή από την εκτέλεση των καθηκόντων.
  - ε) Η άρνηση ή παρέκκλιση εκτέλεσης υπηρεσίας.
  - στ) Η αμέλεια, καθώς και η ατελής ή μη έγκαιρη εκπλήρωση του καθήκοντος.
  - ζ) Η παράβαση της υποχρέωσης εχεμύθειας, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 26.
  - η) Η άσκηση κριτικής των πράξεων της προϊσταμένης αρχής που γίνεται δημοσίως, γραπτώς ή προφορικά, με σκόπιμη χρησιμοποίηση εκδηλών ανακριβών στοιχείων ή με προδήλως απρεπείς εκφράσεις.
  - θ) Η άσκηση εργασίας ή έργου με αμοιβή χωρίς προηγούμενη άδεια της υπηρεσίας.
  - ι) Η αδικαιολόγητη άρνηση προσελεύσεως για ιατρική εξέταση.
  - ια) Η αδικαιολόγητη μη έγκαιρη σύνταξη ή η σύνταξη μεροληπτικής έκθεσης αξιολόγησης.
  - ιβ) Η ανάρμοστη συμπεριφορά προς τους πολίτες, η αδικαιολόγητη μη εξυπηρέτησή τους και η μη έγκαιρη διεκπεραίωση των υποθέσεών τους.
  - ιγ) Η αδικαιολόγητη μη έγκαιρη απάντηση σε αναφορές πολιτών.
  - ιδ) Η αδικαιολόγητη προτίμηση νεότερων υποθέσεων με παραμέληση παλαιότερων.
  - ιε) Η άμεση ή μέσω τρίτου προσώπου συμμετοχή σε δημοπρασία την οποία διενεργεί επιτροπή, μέλος της οποίας είναι ο υπάλληλος ή η αρχή στην οποία αυτός ανήκει.
  - ιστ) Η χρησιμοποίηση της δημοσιούπαλληλικής ιδιότητας ή πληροφοριών που κατέχει ο υπάλληλος λόγω της υπηρεσίας ή της θέσης του, για εξυπηρέτηση ιδιωτικών συμφερόντων του ίδιου ή τρίτων προσώπων.
  - ιζ) Η αποδοχή οποιασδήποτε υλικής εύνοιας ή ανταλλάγματος που προέρχεται από πρόσωπο του οποίου τις υποθέσεις χειρίζεται ή πρόκειται να χειριστεί κατά την άσκηση των υπηρεσιακών του καθηκόντων ο υπάλληλος.
  - ιη) Η χρησιμοποίηση τρίτων προσώπων για την απόκτηση υπηρεσιακής εύνοιας ή την πρόκληση ή ματαίωση διαταγής της υπηρεσίας.
  - ιβ) Η σύναψη στενών κοινωνικών σχέσεων με πρόσωπα των οποίων ουσιώδη συμφέροντα εξαρτώνται από τον τρόπο αντιμετώπισης θεμάτων της αρμοδιότητας του υπαλλήλου.
  - κ) Η φθορά λόγω ασυνήθιστης χρήσης, η εγκατάλειψη ή η παράνομη χρήση πράγματος το οποίο ανήκει στην υπηρεσία.
  - κα) Η παράλειψη δίωξης και τιμώρησης πειθαρχικού παραπτώματος, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 110 παρ. 2.

2. Διατάξεις που ορίζουν ειδικά πειθαρχικά παραπτώματα διατηρούνται σε ισχύ.

Άρθρο 108

Εφαρμογή κανόνων και αρχών του ποινικού δικαίου

1. Κανόνες και αρχές του ποινικού δικαίου και της ποινικής δικονομίας εφαρμόζονται ανάλογα και στο πειθαρχικό δικαιο, εφόσον δεν αντικείμενται στις ρυθμίσεις του παρόντος και συνάδουν με τη φύση και το σκοπό της πειθαρχικής διαδικασίας.
2. Εφαρμόζονται ιδίως οι κανόνες και οι αρχές που αφορούν :
  - α) Τους λόγους αποκλεισμού της υπαιτιότητας και της ικανότητας προς καταλογισμό.
  - β) Τις ελαφρυντικές ή επιβαρυντικές περιστάσεις για την επιμέτρηση της πειθαρχικής ποινής.
  - γ) Την έμπρακτη μετάνοια.
  - δ) Το δικαίωμα σιγής του πειθαρχικώς διωκόμενου.
  - ε) Την πραγματική και νομική πλάνη.
  - στ) Το τεκμήριο της αθωότητας του πειθαρχικώς διωκόμενου.
  - ζ) Την επιείκεια υπέρ του πειθαρχικώς διωκόμενου.
  - η) Την προστασία των δικαιολογημένων συμφερόντων ως λόγο που αίρει τον πειθαρχικό χαρακτήρα δυσμενών κρίσεων, εκφράσεων και εκδηλώσεων, εκτός εάν συνιστούν το πειθαρχικό παράπτωμα της χαρακτηριστικώς ανάρμοστης συμπεριφοράς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΕΣ ΠΟΙΝΕΣ

Άρθρο 109
Πειθαρχικές ποινές

1. Οι πειθαρχικές ποινές που επιβάλλονται στους υπαλλήλους είναι:
  - α) η έγγραφη επίπληξη,
  - β) το πρόστιμο έως τις αποδοχές τριών (3) μηνών,
  - γ) η στέρηση του δικαιώματος για προαγωγή από ένα (1) έως πέντε (5) έτη,
  - δ) ο υποβιβασμός κατά ένα βαθμό,
  - ε) η προσωρινή παύση από τρεις (3) έως έξι (6) μήνες με πλήρη στέρηση των αποδοχών και
  - στ) η οριστική παύση.
2. Η ποινή της οριστικής παύσης μπορεί να επιβληθεί μόνο για τα ακόλουθα παραπτώματα:
  - α) παράβαση του άρθρου 107 παρ. 1(α) του παρόντος κεφαλαίου,
  - β) παράβαση καθήκοντος κατά τον Ποινικό Κώδικα ή άλλους ειδικούς νόμους,
  - γ) αποδοχή οποιασδήποτε υλικής εύνοιας ή ανταλλάγματος που προέρχεται από πρόσωπο του οποίου τις υποθέσεις χειρίζεται ή πρόκειται να χειριστεί, κατά την άσκηση των υπηρεσιακών καθηκόντων του, ο υπάλληλος,
  - δ) χαρακτηριστικώς αναξιοπρεπή ή ανάξια για υπάλληλο διαγωγή εντός ή εκτός της υπηρεσίας,
  - ε) παραβίαση απορρήτων της υπηρεσίας κατά τις κείμενες διατάξεις,
  - στ) αδικαιολόγητη αποχή από την εκτέλεση των υπηρεσιακών καθηκόντων πάνω από είκοσι δύο (22) εργάσιμες ημέρες συνεχώς ή πάνω από τριάντα (30) εργάσιμες ημέρες σε διάστημα ενός (1) έτους,
  - ζ) εξαιρετικώς σοβαρή απειθεία,
  - η) άμεση ή μέσω τρίτου προσώπου συμμετοχή σε δημοπρασία την οποία διενεργεί η αρχή στην οποία αυτός ανήκει ή επιτροπή, μέλος της οποίας είναι αυτός,

θ) εμμονή σε άρνηση προσέλευσης για εξέταση από υγειονομική επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 56 παρ. 8.

3. Η ποινή της οριστικής παύσης μπορεί να επιβληθεί στον υπάλληλο για οποιοδήποτε παράπτωμα αν: α) κατά την προηγούμενη της διάπραξης του διείτα του είχαν επιβληθεί τρεις (3) τουλάχιστον πειθαρχικές ποινές ανώτερες του προστίμου αποδοχών ενός (1) μηνός ή β) κατά το προηγούμενο της διάπραξης του έτος είχε τιμωρηθεί για το ίδιο αδίκημα με ποινή ανώτερη του προστίμου αποδοχών ενός (1) μηνός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΔΙΩΞΗ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΩΝ ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΩΝ

Άρθρο 110

Δίωξη πειθαρχικών παραπτωμάτων

1. Η δίωξη και η τιμωρία πειθαρχικών παραπτωμάτων αποτελεί καθήκον των πειθαρχικών οργάνων. Η παράβαση του καθήκοντος αυτού συνιστά το κατά την περ. κα' της παρ. 1 του άρθρου 107 πειθαρχικό παράπτωμα.

2. Κατ' εξαίρεση, για παραπτώματα που θα επέσυραν την ποινή της έγγραφης επίπληξης, η δίωξη απόκειται στη διακριτική εξουσία των πειθαρχικών οργάνων, τα οποία λαμβάνουν υπόψη αφ' ενός το συμφέρον της υπηρεσίας και αφ' ετέρου τις συνθήκες έκδηξης τους και την υπηρεσιακή γενικώς διαγωγή του υπαλλήλου. Αν το πειθαρχικό όργανο αποφασίσει να μην ασκήσει δίωξη, υποχρεούται να ενημερώσει, με αιτιολογημένη έκθεσή του, τον αμέσως ανώτερο πειθαρχικώς προϊστάμενο.

3. Δεν επιτρέπεται δεύτερη δίωξη για το ίδιο πειθαρχικό παράπτωμα.

4. Η βαθμολογική ή η μισθολογική εξέλιξη του υπαλλήλου δεν αίρει το πειθαρχικώς κολάσιμο παραπτώματος που διαπράχθηκε πριν από την εξέλιξη αυτή.

5. Πράξεις που έχουν τελεστεί από υπάλληλο κατά τη διάρκεια προγενέστερης υπηρεσίας του σε δημόσια υπηρεσία, οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλο νομικό πρόσωπο του δημόσιου τομέα τιμωρούνται πειθαρχικά, εάν υπάγονται σε μία από τις περιπτώσεις του άρθρου 109 παρ. 2 και δεν έχει παρέλθει ο χρόνος παραγραφής τους.

Άρθρο 111

Σχέση πειθαρχικού παραπτώματος και ποινής

1. Για κάθε πειθαρχικό παράπτωμα επιβάλλεται μία μόνο πειθαρχική ποινή. Σε κάθε υπάλληλο με την ίδια πειθαρχική απόφαση επιβάλλεται μία μόνο ποινή.

2. Αν το πειθαρχικό όργανο επιλαμβάνεται για περισσότερα πειθαρχικά παραπτώματα, με την πειθαρχική απόφαση επιβάλλεται μία μόνο ποινή σε κάθε υπάλληλο. Κατά την επιμέτρηση της ποινής αυτής λαμβάνεται υπόψη ο αριθμός και η βαρύτητα όλων των παραπτωμάτων.

3. Κατά την επιμέτρηση των πειθαρχικών ποινών λαμβάνονται υπόψη οι κανόνες και οι αρχές των περιπτώσεων β', γ', ε', ζ' και η' της παρ. 2 του άρθρου 108. Η υποτροπή αποτελεί ιδιαίτερως επιβαρυντική περίπτωση για την επιμέτρηση της ποινής.

Άρθρο 112

Παραγραφή πειθαρχικών παραπτωμάτων

1. Τα πειθαρχικά παραπτώματα παραγράφονται μετά δύο (2) έτη από την ημέρα που διαπράχθηκαν. Τα

πειθαρχικά παραπτώματα της παρ. 2 του άρθρου 109 παραγράφονται μετά πέντε (5) έτη.

2. Πειθαρχικό παράπτωμα το οποίο αποτελεί και ποινικό αδίκημα, δεν παραγράφεται πριν παραγραφεί το ποινικό αδίκημα. Για τα παραπτώματα αυτά οι πράξεις της ποινικής διαδικασίας διακόπτουν την παραγραφή του πειθαρχικού παραπτώματος.

3. Η κλήση σε απολογία ή η παραπομπή στο υπηρεσιακό συμβούλιο διακόπτουν την παραγραφή. Στις περιπτώσεις αυτές ο συνολικός χρόνος παραγραφής ως την έκδοση της πρωτοβάθμιας πειθαρχικής απόφασης δεν μπορεί να υπερβεί τα τρία (3) έτη και προκειμένου για τα παραπτώματα της παρ. 2 του άρθρου 109, τα επτά (7) έτη.

4. Η παραγραφή του πειθαρχικού παραπτώματος διακόπτεται επίσης από την τέλεση νέου πειθαρχικού παραπτώματος, το οποίο αποσκοπεί στην απόκρυψη ή την παρεμπόδιση της πειθαρχικής δίωξης του πρώτου. Στην περίπτωση αυτή το πρώτο παράπτωμα παραγράφεται όταν παραγραφεί το δεύτερο, εφόσον η παραγραφή του δεύτερου συντελείται σε χρόνο μεταγενέστερο της παραγραφής του πρώτου.

5. Δεν παραγράφεται το πειθαρχικό παράπτωμα για το οποίο εκδόθηκε πειθαρχική απόφαση που επιβάλλει πειθαρχική ποινή σε πρώτο βαθμό.

Άρθρο 113

Λήξη πειθαρχικής ευθύνης

Ο υπάλληλος ο οποίος απώλεσε την υπαλληλική ιδιότητα με οποιονδήποτε τρόπο δε διώκεται πειθαρχικώς, η πειθαρχική όμως διαδικασία, η οποία τυχόν έχει αρχίσει, συνεχίζεται και μετά τη λύση της υπαλληλικής σχέσης με εξαίρεση την περίπτωση του θανάτου. Η τυχόν καταδικαστική απόφαση που εκδίδεται στην περίπτωση αυτή παραμένει ανεκτέλεστη.

Άρθρο 114

Σχέση της πειθαρχικής διαδικασίας με την ποινική δίκη

1. Η πειθαρχική διαδικασία είναι αυτοτελής και ανεξάρτητη από την ποινική ή άλλη δίκη.

2. Η ποινική δίκη δεν αναστέλλει την πειθαρχική διαδικασία. Το πειθαρχικό όργανο όμως μπορεί με απόφασή του, η οποία είναι ελευθέρως ανακλητή, να διατάξει, για εξαιρετικούς λόγους, την αναστολή της πειθαρχικής διαδικασίας, η οποία δεν πρέπει να υπερβαίνει το ένα (1) έτος. Αναστολή δεν επιτρέπεται σε περίπτωση που το πειθαρχικό παράπτωμα προκάλεσε δημόσιο σκάνδαλο ή θίγει σοβαρά το κύρος της υπηρεσίας.

3. Το πειθαρχικό όργανο δεσμεύεται από την κρίση που περιέχεται σε αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου ή σε αμετάκλητο απαλλοκτικό βούλευμα, μόνο ως προς την ύπαρξη ή την ανυπαρξία πραγματικών περιστατικών που στοιχειοθετούν την αντικειμενική υπόσταση πειθαρχικού παραπτώματος.

4. Αν μετά την έκδοση πειθαρχικής απόφασης με την οποία απαλλάσσεται ο υπάλληλος ή επιβάλλεται ποινή κατώτερη από την οριστική παύση, εκδοθεί αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση ποινικού δικαστηρίου με την οποία διαπιστώνονται πραγματικά περιστατικά που συσταίνουν την αντικειμενική υπόσταση παραπτώματος, το οποίο δικαιολογεί κατά το άρθρο 109 παρ. 2 την πειθαρχική ποινή της οριστικής παύσης, η πειθαρχική διαδικασία επαναλαμβάνεται με τη διαδικασία του άρθρου 143. Επίσης επαναλαμβάνεται η πειθαρχική διαδικασία,

αν μετά την έκδοση καταδικαστικής πειθαρχικής απόφασης, με την οποία επιβάλλεται οποιαδήποτε ποινή, εκδοθεί αμετάκλητη αθωωτική ποινική απόφαση ή αμετάκλητο απαλλακτικό βούλευμα για την πράξη ή την παράλειψη, για την οποία διώχθηκε πειθαρχικά ο υπάλληλος.

5. Η επανάληψη της πειθαρχικής διαδικασίας επιτρέπεται και όταν έχει εκδοθεί καταδικαστική πειθαρχική απόφαση, χωρίς να έχει λάβει υπόψη καταδικαστική ποινική απόφαση που προηγήθηκε.

6. Ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών έχει υποχρέωση να ανακοινώνει αμέσως στην προϊσταμένη αρχή του υπαλλήλου κάθε ποινική δίωξη που ασκείται κατ' αυτού. Στην ίδια αρχή ανακοινώνεται επίσης από τον αρμόδιο εισαγγελέα η απόφαση ή το βούλευμα με το οποίο τερματίζεται η δίωξη. Σε περίπτωση εγκλεισμού σε σωφρονιστικό κατάστημα, ο διευθυντής φυλακών γνωστοποιεί, χωρίς καθυστέρηση, στην προϊσταμένη αρχή του υπαλλήλου.

Άρθρο 115

Αυτοτέλεια κολασίμου του πειθαρχικού παραπτώματος

1. Σε περίπτωση αποκατάστασης, απονομής χάριτος ή άρσης με οποιονδήποτε άλλο τρόπο του κολασίμου ή μεταβολής των συνεπειών της ποινικής καταδίκης, δεν αίρεται το πειθαρχικώς κολάσιμο της πράξης.

2. Σε περίπτωση άρσης των συνεπειών της ποινικής καταδίκης, κατά το άρθρο 47 του Συντάγματος, αίρεται και το πειθαρχικώς κολάσιμο της πράξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Άρθρο 116

Πειθαρχικά όργανα

Πειθαρχική εξουσία στους υπαλλήλους ασκούν: α) οι πειθαρχικώς προϊστάμενοι τους, β) το διοικητικό συμβούλιο νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου για τους υπαλλήλους του νομικού προσώπου, γ) τα υπηρεσιακά συμβούλια και δ) το Συμβούλιο της Επικρατείας.

Άρθρο 117

Πειθαρχικώς προϊστάμενοι

1. Πειθαρχικώς προϊστάμενοι των υπαλλήλων των κεντρικών και περιφερειακών υπηρεσιών που ανήκουν στην αρμοδιότητά τους είναι:

- α) ο υπουργός,
- β) ο γενικός γραμματέας υπουργείου ή γενικής γραμματείας,
- γ) ο γενικός γραμματέας αυτοτελούς υπηρεσίας,
- δ) ο γενικός γραμματέας περιφέρειας,
- ε) ο ειδικός γραμματέας,
- στ) ο γενικός διευθυντής,
- ζ) ο διευθυντής.

2. Επίσης πειθαρχικώς προϊστάμενοι είναι:

α) Ο αρχηγός των ενόπλων δυνάμεων και οι αρχηγοί του στρατού, του ναυτικού και της αεροπορίας, των σωμάτων ασφαλείας και του λιμενικού σώματος για τους πολιτικούς υπαλλήλους των υπηρεσιών που υπάγονται σ' αυτούς.

β) Οι διοικητές μονάδων και σχολών των ενόπλων δυνάμεων, των σωμάτων ασφαλείας και του λιμενικού σώματος.

γ) Οι διευθυντές καταστημάτων ή οι προϊστάμενοι

υπηρεσιών εφόσον είναι ανώτατοι ή ανώτεροι αξιωματικοί, για τους πολιτικούς υπαλλήλους των υπηρεσιών που υπάγονται σ' αυτούς.

δ) Ο διοικητής του Αγίου Όρους για όλους τους πολιτικούς υπαλλήλους που υπάγονται στην αρμοδιότητά του.

ε) Ο προϊστάμενος ανεξάρτητης διοικητικής αρχής.

3. Πειθαρχικώς προϊστάμενοι για τους υπαλλήλους νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου είναι:

α) Ο διοικητής ή ο πρόεδρος του συλλογικού οργάνου ο οποίος ασκεί διοίκηση, ο υποδιοικητής, ο γενικός γραμματέας ή ο αναπληρωτής γενικός γραμματέας, για όλο το προσωπικό του νομικού προσώπου.

β) Ο πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών για το προσωπικό της

γ) Ο πρόεδρος Α.Ε.Ι. για όλο το προσωπικό του ιδρύματος, ο κοσμήτορας σχολής, ο πρόεδρος τμήματος και ο διευθυντής τομέα για το προσωπικό που υπάγεται σ' αυτούς.

δ) Ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος Τ.Ε.Ι., για όλο το προσωπικό του ιδρύματος, ο διευθυντής παραρτήματος Τ.Ε.Ι. για όλο το προσωπικό του παραρτήματος, ο διευθυντής σχολής και ο προϊστάμενος τμήματος για το προσωπικό που υπάγεται σ' αυτούς.

ε) Ο γενικός διευθυντής ή ο διευθυντής για τους υπαλλήλους που υπάγονται σ' αυτούς.

4. Η ιδιότητα του προϊσταμένου ως επί θτεία ή μετακλητού υπαλλήλου δεν κωλύει την άσκηση της πειθαρχικής εξουσίας από αυτόν.

Άρθρο 118

Αρμοδιότητα πειθαρχικώς προϊσταμένων

1. Όλοι οι πειθαρχικώς προϊστάμενοι μπορούν να επιβάλλουν την ποινή της επίπληξης. Την ποινή του προστίμου μπορούν να επιβάλλουν οι εξής με τις πιο κάτω διακρίσεις:

α) Ο υπουργός έως και τις αποδοχές ενός (1) μηνός.

β) Ο γενικός γραμματέας υπουργείου ή γενικής γραμματείας ή αυτοτελούς υπηρεσίας, ο γενικός γραμματέας περιφέρειας, ο ειδικός γραμματέας υπουργείου και ο αρχηγός των ενόπλων δυνάμεων και οι αρχηγοί του στρατού ξηράς, του ναυτικού και της αεροπορίας, των σωμάτων ασφαλείας και του λιμενικού σώματος έως και τα δύο τρίτα των μηνιαίων αποδοχών.

γ) Οι διοικητές μονάδων και σχολών των ενόπλων δυνάμεων, των σωμάτων ασφαλείας και του λιμενικού σώματος, οι διευθυντές καταστημάτων και οι προϊστάμενοι στρατιωτικών υπηρεσιών ή υπηρεσιών των σωμάτων ασφαλείας ή του λιμενικού σώματος αν είναι ανώτατοι αξιωματικοί έως το ήμισυ των μηνιαίων αποδοχών και αν είναι ανώτεροι έως και το ένα τρίτο των μηνιαίων αποδοχών.

δ) Ο διοικητής του Αγίου Όρους, ο προϊστάμενος ανεξάρτητης διοικητικής αρχής, ο διοικητής ή ο πρόεδρος συλλογικού οργάνου, ο οποίος ασκεί διοίκηση, ο υποδιοικητής, ο γενικός γραμματέας ή ο αναπληρωτής γενικός γραμματέας νομικού προσώπου έως και το ήμισυ των μηνιαίων αποδοχών.

ε) Ο πρόεδρος Α.Ε.Ι. και ο πρόεδρος Τ.Ε.Ι. έως και τα δύο τρίτα των μηνιαίων αποδοχών. Ο κοσμήτορας σχολής, ο πρόεδρος τμήματος και ο διευθυντής τομέα Α.Ε.Ι., ο αντιπρόεδρος Τ.Ε.Ι., ο διευθυντής παραρτήματος Τ.Ε.Ι., έως και το ήμισυ των μηνιαίων αποδοχών, ο διευθυντής σχολής Τ.Ε.Ι. και ο προϊστάμενος τμήματος Τ.Ε.Ι. έως και το ένα τέταρτο των μηνιαίων αποδοχών.

στ) Ο γενικός διευθυντής έως και το ήμισυ των μηνιαίων αποδοχών.

2. Η αρμοδιότητα των πειθαρχικώς προϊσταμένων είναι αμεταβίβαστη, εκτός αν από διάταξη νόμου προβλέπεται διαφορετικά.

3. Αρμόδιος πειθαρχικώς προϊστάμενος είναι εκείνος στον οποίο υπάγεται, με οποιαδήποτε υπηρεσιακή σχέση ή κατάσταση, ο υπάλληλος κατά το χρόνο τέλεσης του παραπτώματος.

4. Οι πειθαρχικώς προϊστάμενοι και το διοικητικό συμβούλιο νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου επιλαμβάνονται αυτεπαγγέλτως.

5. Αν έχουν επιληφθεί αρμοδίως περισσότεροι πειθαρχικώς προϊστάμενοι, η πειθαρχική διαδικασία συνεχίζεται μόνο από εκείνον που κάλεσε πρώτος σε απολογία τον υπάλληλο. Ανώτερος πειθαρχικώς προϊστάμενος ή το διοικητικό συμβούλιο νομικού προσώπου έχουν, σε κάθε περίπτωση, δικαίωμα να ζητήσουν την παραπομπή σ' αυτούς της πειθαρχικής υπόθεσης, εφόσον δεν έχει εκδοθεί πειθαρχική απόφαση.

6. Αν ο πειθαρχικώς προϊστάμενος, ο οποίος έχει επιληφθεί, κρίνει ότι το παράπτωμα επισύρει ποινή ανώτερη της αρμοδιότητάς του, παραπέμπει την υπόθεση σε οποιονδήποτε ανώτερο αυτού πειθαρχικώς προϊστάμενο μέχρι και τον υπουργό ή και το διοικητικό συμβούλιο του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, αν πρόκειται για υπάλληλο του νομικού προσώπου. Αν και ο υπουργός ή το διοικητικό συμβούλιο νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου κρίνει ότι η προσήκουσα ποινή είναι ανώτερη και της δικής τους αρμοδιότητας, παραπέμπουν το θέμα στο υπηρεσιακό συμβούλιο.

Άρθρο 119

Αρμοδιότητα διοικητικών συμβουλίων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου

Τα διοικητικά συμβούλια νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου μπορεί να επιβάλλουν τις ποινές της επίκλησης και του προστίμου έως και τις αποδοχές ενός (1) μηνός.

Άρθρο 120

Αρμοδιότητα υπηρεσιακών συμβουλίων

1. Τα πρωτοβάθμια υπηρεσιακά συμβούλια μπορεί να επιβάλλουν οποιαδήποτε πειθαρχική ποινή. Τα πρωτοβάθμια συμβούλια κρίνουν σε πρώτο βαθμό μετά από παραπομπή της υπόθεσης σε αυτά και σε δεύτερο βαθμό μετά από άσκηση ένστασης κατ' αποφάσεων πειθαρχικώς προϊσταμένων.

Τα δευτεροβάθμια υπηρεσιακά συμβούλια αποφαινόμενα σε δεύτερο βαθμό ύστερα από ένσταση κατ' αποφάσεων των πρωτοβάθμιων συμβουλίων και σε πρώτο βαθμό για την εκδίκαση του παραπτώματος του τελευταίου εδαφίου του άρθρου 123.

2. Αρμόδιο υπηρεσιακό συμβούλιο είναι εκείνο στο οποίο υπάγεται, με οποιαδήποτε υπηρεσιακή σχέση ή κατάσταση, ο υπάλληλος κατά το χρόνο τέλεσης του παραπτώματος.

3. Συγκρούσεις αρμοδιότητας μεταξύ περισσότερων υπηρεσιακών συμβουλίων για την κρίση του ίδιου παραπτώματος αφέρονται από τον πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Οι καταφατικές συγκρούσεις αφέρονται, εφόσον δεν έχει εκδοθεί οριστική απόφαση ενός τουλάχιστον από τα συμβούλια που έχουν επιληφθεί. Οι αποφατικές συγκρούσεις αφέρονται, εφόσον οι αποφάσεις δύο τουλάχιστον συμβουλίων που έχουν κηρυχθεί αναρμόδια, είναι τελεσίδικες. Για την άρση απαιτείται αίτηση της υπηρεσίας ή του υπαλλήλου. Αν πρόκειται για καταφατική σύγκρουση, την άρση μπορεί να τη ζητήσει και ο πρόεδρος ενός από τα υπηρεσιακά συμβούλια που έχουν επιληφθεί.

Άρθρο 121

Συμβούλιο της Επικρατείας

Δικαίωμα προσφυγής ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας έχουν οι μόνιμοι υπάλληλοι κατά των αποφάσεων:

α) του υπουργού, του προϊσταμένου ανεξάρτητης διοικητικής αρχής, του Διοικητή του Αγίου Όρους, καθώς και του διοικητή ή του προέδρου συλλογικού οργάνου, ο οποίος ασκεί τη διοίκηση νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, που επιβάλλουν οποιαδήποτε ποινή,

β) των δευτεροβάθμιων υπηρεσιακών συμβουλίων που επιβάλλουν τις πειθαρχικές ποινές του προστίμου αποδοχών ενός (1) μηνός και άνω, της στέρησης του δικαιώματος για προαγωγή, του υπεβιβασμού και της προσωρινής ή οριστικής παύσης και

γ) των συλλογικών οργάνων του άρθρου 119.

Άρθρο 122

Από κοινού κρίση πειθαρχικών παραπτωμάτων

1. Περισσότερα του ενός πειθαρχικά παραπτώματα του ίδιου υπαλλήλου μπορεί, κατά την κρίση του πειθαρχικού οργάνου, να κρίνονται ενιαίως, εφόσον ανάγονται σε καθήκοντα υπηρεσιών του ίδιου υπουργείου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου.

2. Περισσότεροι υπάλληλοι, που δικάζονται για το ίδιο ή για συναφή πειθαρχικά παραπτώματα, μπορεί να κρίνονται ενιαίως, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου.

3. Αν στις περιπτώσεις των παραγράφων 1 και 2 τα πειθαρχικά όργανα που είναι αρμόδια να επιληφθούν είναι διαφορετικά, αρμόδιο για την κρίση όργανο είναι:

α) μεταξύ περισσότερων πειθαρχικώς προϊσταμένων ο ανώτερος σε βαθμό, και σε περίπτωση ομοιοβάθμων, εκείνος που έχει επιληφθεί πρώτος,

β) μεταξύ περισσότερων υπηρεσιακών συμβουλίων, εκείνο που έχει επιληφθεί πρώτο και

γ) μεταξύ πειθαρχικώς προϊσταμένου και υπηρεσιακού συμβουλίου, το τελευταίο.

ΤΜΗΜΑ Β'

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΑΣΚΗΣΗ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗΣ ΔΙΩΣΗΣ

Άρθρο 123

Άσκηση πειθαρχικής δίωξης

Η πειθαρχική δίωξη αρχίζει είτε με την κλήση του υπαλλήλου σε απολογία από το μονομελές πειθαρχικό όργανο είτε με την παραπομπή του στο υπηρεσιακό συμβούλιο. Η πειθαρχική διαδικασία ολοκληρώνεται ενώπιον του μονομελούς πειθαρχικού οργάνου εντός τριμήνου και ενώπιον του υπηρεσιακού συμβουλίου εντός εξαμήνου από την έναρξη της πειθαρχικής δίωξης.

Η υπαίτια παράβαση της διάταξης του προηγούμενου εδαφίου αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα. Το παράπτωμα αυτό, για τα μέλη του υπηρεσιακού συμβουλίου, εκδικάζεται μετά από παραπομπή ενώπιον του δευτεροβάθμιου υπηρεσιακού συμβουλίου.

Άρθρο 124

Παραπομπή στο υπηρεσιακό συμβούλιο

1. Αν ο υπουργός κρίνει ότι το πειθαρχικό παράπτωμα

τιμωρείται με ποινή μεγαλύτερη της αρμοδιότητάς του, παραπέμπει την υπόθεση στο υπηρεσιακό συμβούλιο. Για τους υπαλλήλους νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου η πειθαρχική υπόθεση παραπέμπεται για τον ίδιο λόγο στο υπηρεσιακό συμβούλιο από το διοικητικό συμβούλιο του νομικού προσώπου. Η παραπομπή είναι υποχρεωτική όταν υπάρχει αιτιολογημένη πρόταση αρμόδιας υπηρεσίας.

2. Ο υπουργός ή ο γενικός γραμματέας περιφέρειας, όταν λάβουν γνώση πειθαρχικού παραπτώματος που τελέσθηκε από υπάλληλο νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, παραπέμπουν την υπόθεση ενώπιον του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου για την άσκηση του πειθαρχικού ελέγχου.

3. Δεν επιτρέπεται παραπομπή στο υπηρεσιακό συμβούλιο μετά την έκδοση οριστικής απόφασης για το ίδιο παράπτωμα από οποιοδήποτε πειθαρχικό όργανο.

Άρθρο 125

Διαδικασία και συνέπειες παραπομπής

1. Στο έγγραφο, με το οποίο η υπόθεση παραπέμπεται στο υπηρεσιακό συμβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 124 του παρόντος, πρέπει να προσδιορίζονται επακριβώς κατά τόπο και χρόνο τα πραγματικά περιστατικά που συνιστούν το πειθαρχικό παράπτωμα και ο διωκόμενος υπάλληλος.

2. Το παραπεμπτήριο έγγραφο κοινοποιείται στον διωκόμενο υπάλληλο και αποστέλλεται μαζί με το φάκελο της υπόθεσης στο υπηρεσιακό συμβούλιο. Η παράλειψη κοινοποίησης του παραπεμπτηρίου εγγράφου συνεπάγεται ακυρότητα της πειθαρχικής διαδικασίας, εκτός αν ο διωκόμενος υπάλληλος έλαβε αποδεδειγμένως πλήρη γνώση του με άλλον τρόπο.

3. Η έκδοση του παραπεμπτηρίου εγγράφου καταργεί την εκκρεμή πειθαρχική διαδικασία ενώπιον άλλου πειθαρχικού οργάνου.

4. Το παραπεμπτήριο έγγραφο δεν ανακαλείται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ - ΕΝΟΡΚΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ - ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΑΝΑΚΡΙΣΗ

Άρθρο 126

Προκαταρκτική έρευνα

1. Προκαταρκτική έρευνα είναι η άτυπη συλλογή και καταγραφή στοιχείων για να διαπιστωθεί η τέλεση πειθαρχικού παραπτώματος και οι συνθήκες τέλεσής του.

2. Προκαταρκτική έρευνα μπορεί να ενεργήσει κάθε πειθαρχικώς προϊστάμενος του υπαλλήλου.

3. Αν αυτός που ενεργεί προκαταρκτική έρευνα κρίνει, με βάση τα στοιχεία που έχουν συγκεντρωθεί, ότι δεν συντρέχει περίπτωση πειθαρχικής δίωξης, περατώνει την έρευνα με αιτιολογημένη έκθεσή του. Στην περίπτωση αυτή δεν αποκλείεται η ενέργεια προκαταρκτικής έρευνας από ανώτερο πειθαρχικώς προϊστάμενο. Αν, αντιθέτως, αυτός που ενεργεί προκαταρκτική έρευνα κρίνει ότι έχει διαπραχθεί πειθαρχικό παράπτωμα, το οποίο τιμωρείται με ποινή της αρμοδιότητάς του, καλεί τον υπάλληλο σε απολογία σύμφωνα με το άρθρο 135. Αν κρίνει, είτε πριν από την κλήση του υπαλλήλου σε απολογία ή μετά την απολογία του, ότι δικαιολογείται η επιβολή βαρύτερης ποινής, παραπέμπει την υπόθεση σε ανώτερο πειθαρχικώς προϊστάμενο, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 6 του άρθρου 118. Αν, τέλος, κρίνει ότι το πειθαρχικό παράπτωμα χρειάζεται περαι-

τέρω έρευνα, διατάσσει την ενέργεια ένορκης διοικητικής εξέτασης.

Άρθρο 127

Ένορκη διοικητική εξέταση

1. Ένορκη διοικητική εξέταση (Ε Δ.Ε.) ενεργείται κάθε φορά που η υπηρεσία έχει σοβαρές υπόνοιες ή σαφείς ενδείξεις για τη διάπραξη πειθαρχικού παραπτώματος. Η εξέταση αυτή αποσκοπεί στη συλλογή στοιχείων για τη διαπίστωση της τέλεσης πειθαρχικού παραπτώματος και των προσώπων που τυχόν ευθύνονται, καθώς και στη διερεύνηση των συνθηκών κάτω από τις οποίες αυτό έχει τελεστεί. Η ένορκη διοικητική εξέταση δεν αντιστά ένορκη πειθαρχική δίωξη.

2. Η ένορκη διοικητική εξέταση διατάσσεται από οποιονδήποτε πειθαρχικώς προϊστάμενο και ενεργείται από μόνιμο υπάλληλο με βαθμό τουλάχιστον Α' του ίδιου υπουργείου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου και σε καμία περίπτωση κατώτερου βαθμού εκείνου στον οποίο αποδίδεται η πράξη. Σε περίπτωση αδυναμίας, λόγω κωλύματος, η ένορκη διοικητική εξέταση μπορεί να ενεργείται και από μόνιμο δημόσιο υπάλληλο τουλάχιστον με βαθμό Α' άλλου υπουργείου ή, προκειμένου για νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, του υπουργείου που το εποπτεύει.

3. Κατά την εξέταση του υπαλλήλου, στον οποίο αποδίδεται η διάπραξη πειθαρχικού παραπτώματος, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 131 παρ. 3 και 133 του παρόντος.

4. Η ένορκη διοικητική εξέταση ολοκληρώνεται με την υποβολή αιτιολογημένης έκθεσης του υπαλλήλου που την ενεργεί. Η έκθεση αυτή υποβάλλεται, με όλα τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν, στον πειθαρχικώς προϊστάμενο ο οποίος διέταξε τη διενέργεια της εξέτασης. Εφόσον με την έκθεση διαπιστώνεται η διάπραξη πειθαρχικού παραπτώματος από συγκεκριμένο υπάλληλο, ο πειθαρχικώς προϊστάμενος υποχρεούται να ασκήσει πειθαρχική δίωξη.

5. Διατάξεις που προβλέπουν τη διενέργεια ένορκων διοικητικών εξετάσεων οποιασδήποτε μορφής από ειδικά όργανα δεν θίγονται.

6. Οι διατάξεις των παρ. 5, 6 και 7 του άρθρου 128, καθώς και οι διατάξεις των άρθρων 130 και 132 εφαρμόζονται αναλόγως.

Άρθρο 128

Πειθαρχική ανάκριση

1. Πειθαρχική ανάκριση διεξάγεται υποχρεωτικά κατά τη διαδικασία ενώπιον του υπηρεσιακού συμβουλίου. Κατ' εξαίρεση δεν είναι υποχρεωτική η ανάκριση στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) όταν τα πραγματικά περιστατικά που συνιστούν την αντικειμενική υπόσταση του πειθαρχικού παραπτώματος προκύπτουν από το φάκελο κατά τρόπο αναμφισβήτητο,

β) όταν ο υπάλληλος ομολογεί με την απολογία του κατά τρόπο μη επιδεχόμενο αμφισβήτηση ότι διέπραξε το πειθαρχικό παράπτωμα,

γ) όταν ο υπάλληλος συλλαμβάνεται επί αυτοφώρω κατά τη διάπραξη ποινικού αδικήματος που αποτελεί συγχρόνως και πειθαρχικό παράπτωμα,

δ) όταν έχει προηγηθεί ανάκριση ή προανάκριση συμφώνως με τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας για ποινικό αδίκημα που αποτελεί και πειθαρχικό παράπτωμα,

ε) όταν έχει διενεργηθεί, πριν την έκδοση του πα-

ραπεμπτηρίου εγγράφου ή της ένστασης Ε Δ Ε. ή άλλη ένορκη εξέταση κατά την οποία διαπιστώθηκε διάπραξη πειθαρχικού παραπτώματος από συγκεκριμένο υπάλληλο. Το ίδιο ισχύει όταν η διάτηραξη πειθαρχικού παραπτώματος προκύπτει από έκθεση δικαστικού οργάνου ή άλλου ελεγκτικού οργάνου της διοίκησης.

2. Η πειθαρχική ανάκριση διεξάγεται από υπάλληλο που μπορεί να είναι και μέλος του υπηρεσιακού συμβουλίου τουλάχιστον ομοίβαθμο του διωκόμενου.

3. Δεν ενεργούν πειθαρχική ανάκριση: α) τα πρόσωπα κατά των οποίων στρέφεται το πειθαρχικό παράπτωμα, β) οι πειθαρχικώς προϊστάμενοι που έχουν εκδώσει την πειθαρχική απόφαση η οποία κρίνεται κατ' ένσταση, γ) τα πρόσωπα που έχουν ενεργήσει ένορκη διοικητική εξέταση. Ο εγκαλούμενος δικαιούται μέσα σε τρεις ημέρες από την κλήση του για εξέταση να ζητήσει την εξαίρεση εκείνου που διεξάγει την ανάκριση με έγγραφη αίτηση. Στην αίτηση πρέπει να εκτίθενται κατά τρόπο σαφή και συγκεκριμένο οι λόγοι της εξαίρεσης και να αναφέρονται τα στοιχεία στα οποία θεμελιώνονται οι προβαλλόμενοι ισχυρισμοί. Για την αίτηση εξαίρεσης αποφασίζει το υπηρεσιακό συμβούλιο χωρίς τη συμμετοχή εκείνου, του οποίου ζητείται η εξαίρεση, που αναπληρώνεται νομίμως. Αν η αίτηση γίνει δεκτή, οι ανακριτικές πράξεις που στο μεταξύ ενεργήθηκαν, είναι άκυρες και επαναλαμβάνονται εξ αρχής.

4. Όποιος διεξάγει ανάκριση, δικαιούται να ενεργήσει ανακριτικές πράξεις και εκτός της έδρας του. Επίσης δικαιούται να ζητήσει την ενέργεια ανακριτικών πράξεων και εκτός της έδρας του από οποιαδήποτε διοικητική αρχή.

5. Η πειθαρχική ανάκριση είναι μυστική.

6. Η πειθαρχική ανάκριση μπορεί να επεκταθεί στην έρευνα και άλλων παραπτωμάτων του ίδιου υπαλλήλου, εφόσον προκύπτουν επαρκή στοιχεία.

7. Καθήκοντα γραμματέα εκτελεί υπάλληλος ο οποίος ορίζεται από τον ενεργούντα την ανάκριση.

Άρθρο 129 Ανακριτικές πράξεις

1. Ανακριτικές πράξεις είναι:

- α) η αυτοψία,
- β) η εξέταση μαρτύρων,
- γ) η πραγματογνωμοσύνη,
- δ) η εξέταση του διωκόμενου.

2. Δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο ανακριτικής πράξης θέμα που κατά το νόμο καλύπτεται: α) από απόρρητο της υπηρεσίας, εκτός αν συμφωνεί η αρμόδια αρχή ή β) από το κατά νόμο επαγγελματικό ή άλλο απόρρητο.

3. Για την ανακριτική πράξη συντάσσεται έκθεση που υπογράφεται από όσους συνέπραξαν. Αν κάποιος απ' αυτούς είναι αναλόγητος ή αρνείται να υπογράψει, γίνεται σχετική μνεία στην έκθεση.

Άρθρο 130 Αυτοψία

1. Με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 128, η αυτοψία διενεργείται αυτοπροσώπως από εκείνον που διεξάγει την πειθαρχική ανάκριση με την παρουσία γραμματέα.

2. Η αυτοψία δημόσιων εγγράφων ή εγγράφων ιδιωτικών που έχουν κατατεθεί σε δημόσια αρχή ενεργείται στο γραφείο όπου φυλάσσονται.

3. Έγγραφα που κατέχονται από ιδιώτη, παραδίδονται στον ανακριτή και επιστρέφονται υποχρεωτικώς μετά το τέλος της πειθαρχικής διαδικασίας. Ο ανακριτής,

ύστερα από αίτηση του ιδιώτη, υποχρεούται να χορηγήσει ατελώς απόδειξη παραλαβής και επίσημο αντίγραφο των εγγράφων που παραλήφθηκαν. Έγγραφα τα οποία είναι αναγκαία για τη διεκπεραίωση κάθε είδους υποθέσεως του κατόχου τους ή άλλου προσώπου ανακινούνται στον ανακριτή στον τόπο όπου βρίσκονται.

Άρθρο 131 Μάρτυρες

1. Οι μάρτυρες εξετάζονται ένορκως σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

2. Η μη εμφάνιση ή η άρνηση κατάθεσης του μάρτυρα χωρίς εύλογη αιτία αποτελεί πλημμέλημα. Εύλογη αιτία θεωρείται και η συγγένεια του διωκόμενου με το μάρτυρα σε ευθεία γραμμή ή έως και το δεύτερο βαθμό σε πλάγια γραμμή.

3. Ο διωκόμενος δικαιούται κατά τη διάρκεια της πειθαρχικής ανάκρισης και της ένορκης διοικητικής εξέτασης και μέχρι το τέλος της εξέτασης του να ζητήσει εγγράφως την εξέταση μαρτύρων. Ο ανακριτής υποχρεούται να εξετάσει πέντε τουλάχιστον από τους προτεινόμενους μάρτυρες.

Άρθρο 132 Πραγματογνώμονες

Ως πραγματογνώμονες ορίζονται δημόσιοι υπάλληλοι, υπάλληλοι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και ο.τ.α., καθώς και αξιωματικοί των ενόπλων δυναμικών και σωμάτων ασφαλείας και του λιμενικού σώματος. Οι πραγματογνώμονες, πριν από τη διενέργεια της πραγματογνωμοσύνης, ορκίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Άρθρο 133 Εξέταση διωκόμενου

Κατά την πειθαρχική ανάκριση καλείται οποιαδήποτε για εξέταση ο διωκόμενος υπάλληλος. Ο υπάλληλος εξετάζεται ανωμοτι και μπορεί να παρίσταται μετά δικηγόρου. Η μη προσέλευση του διωκόμενου ή η άρνησή του να εξετασθεί δεν εμποδίζει την πρόοδο της ανάκρισης.

Άρθρο 134 Ενέργειες μετά την ανάκριση

1. Ο πρόεδρος του υπηρεσιακού συμβουλίου, όταν λάβει το παραπεμπτήριο έγγραφο, ορίζει ως εισηγητή της πειθαρχικής υπόθεσης ένα από τα μέλη του συμβουλίου, στο οποίο και παραδίδεται ο φάκελος.

2. Ο πρόεδρος του υπηρεσιακού συμβουλίου, όταν διαβαστεί σε αυτόν το πόρισμα της πειθαρχικής ανάκρισης ή, σε περίπτωση μη διενέργειας ανάκρισης κατά το άρθρο 128 παρ. 1, όταν κρίνει ότι η υπόθεση είναι ώριμη για συζήτηση, την εισάγει στο υπηρεσιακό συμβούλιο για να αποφασίσει την κλήση σε απολογία του διωκόμενου υπαλλήλου ή την απαλλαγή του χωρίς αυτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΑΠΟΛΟΓΙΑ

Άρθρο 135 Κλήση σε απολογία

1. Πειθαρχική ποινή δεν επιβάλλεται, εάν ο υπάλληλος δεν κληθεί προηγουμένως σε απολογία. Η εξέταση του

διωκόμενου κατά το στάδιο της ένορκης διοικητικής εξέτασης ή της πειθαρχικής ανακρίσεως δεν αναπληρώνει την κλήση σε απολογία.

2. Στην κλήση σε απολογία καθορίζεται σαφώς το αποδιδόμενο πειθαρχικό παράπτωμα και τάσσεται εύλογη προθεσμία για απολογία. Η προθεσμία αυτή δεν μπορεί να είναι βραχύτερη από δύο ημέρες, όταν ο υπάλληλος καλείται σε απολογία από τον πειθαρχικώς προϊστάμενο και από τρεις ημέρες, όταν αυτός καλείται από συμβούλιο. Η προθεσμία για απολογία μπορεί να παραταθεί μία μόνο φορά και έως το τριπλάσιο της αρχικής προθεσμίας μετά από αιτιολογημένη έγγραφη αίτηση του διωκόμενου. Εκπρόθεσμη απολογία λαμβάνεται υποχρεωτικώς υπόψη, εφόσον υποβάλλεται πριν από την έκδοση της απόφασης.

Η παράλειψη της κλήσης σε απολογία καλύπτεται από την υποβολή εγγράφου απολογίας.

3. Όταν μετά την κλήση του διωκόμενου σε απολογία ακολουθεί παραπομπή σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 118 σε ανώτερο πειθαρχικώς προϊστάμενο ή στο υπηρεσιακό συμβούλιο ή στα όργανα του άρθρου 119, δεν απαιτείται νέα κλήση σε απολογία.

4. Μετά την κλήση σε απολογία η υπόθεση περατούται με την έκδοση απόφασης.

Άρθρο 136 Απολογία

1. Η απολογία υποβάλλεται εγγράφως. Ενώπιον συλλογικού πειθαρχικού οργάνου επιτρέπεται στο διωκόμενο και η προφορική συμπληρωματική απολογία.

2. Η απολογία παραδίδεται με απόδειξη στο όργανο το οποίο καλεί σε απολογία. Μπορεί όμως και να αποσταλεί ταχυδρομικώς με συστημένη επιστολή ή να κατατεθεί σε δημόσια αρχή για αποστολή. Στις περιπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου το εμπρόθεσμο της υποβολής της κρίνεται από το χρόνο της ταχυδρόμησης ή της κατάθεσης στη δημόσια αρχή.

3. Πριν από την απολογία ο διωκόμενος έχει δικαίωμα να λάβει γνώση του φακέλου της πειθαρχικής υπόθεσης. Το γεγονός ότι έλαβε γνώση αποδεικνύεται με πράξη η οποία υπογράφεται από τον υπάλληλο, ο οποίος ηρεί το φάκελο και το διωκόμενο ή μόνο από τον πρώτο, αν ο δεύτερος αρνηθεί να υπογράψει. Αν ο διωκόμενος υπάλληλος δεν υπηρετεί στην έδρα του οργάνου που τον καλεί σε απολογία, του χορηγείται σχετική άδεια.

4. Με την απολογία του ο υπάλληλος έχει δικαίωμα να ζητήσει εύλογη προθεσμία για να υποβάλει έγγραφα στοιχεία. Η παροχή της προθεσμίας και η διάρκειά της εναπόκεινται στην κρίση του οργάνου το οποίο τον καλεί σε απολογία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΝΩΠΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Άρθρο 137

Προσδιορισμός δικασίμου - Παράσταση διωκόμενου

1. Μετά την υποβολή της απολογίας ή την παρέλευση της προθεσμίας υποβολής της ο πρόεδρος του υπηρεσιακού συμβουλίου προσδιορίζει με πράξη του την ημέρα κατά την οποία θα κριθεί η υπόθεση. Η ημέρα, η ώρα και ο τόπος της συνεδρίασης ανακοινώνονται εγγράφως στο διωκόμενο πριν από τέσσερις τουλάχιστον ημέρες.

2. Ο διωκόμενος υπάλληλος έχει δικαίωμα να παρευτεί αυτοπροσώπως ή να παρασταθεί δια ή μετά πληρεξουσίου δικηγόρου ενώπιον των υπηρεσιακών συμβουλίων και των οργάνων του άρθρου 119. Η μη προσέλευση του διωκόμενου δεν εμποδίζει την πρόοδο της διαδικασίας.

3. Αν το υπηρεσιακό συμβούλιο κρίνει ανεπαρκή τα αποδεικτικά στοιχεία, αναβάλλει την κρίση της υπόθεσης και διατάσσει συμπληρωματική ανάκριση.

4. Η υπηρεσία του διωκόμενου υποχρεούται να του χορηγεί ανάλογη άδεια για να προσέλθει ενώπιον συλλογικού πειθαρχικού οργάνου κατά την κρίση της υπόθεσής του.

Άρθρο 138

Κωλύματα και εξαιρέση μελών υπηρεσιακού συμβουλίου

1. Μέλη του υπηρεσιακού συμβουλίου που δε δικαιούνται να διεξάγουν ανάκριση σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 128 ή έχουν διενεργήσει πειθαρχική ανάκριση στην κρινόμενη υπόθεση, κωλύονται να μετάσχουν στη σύνθεσή του κατά την κρίση της υπόθεσης αυτής.

2. Ο διωκόμενος μπορεί με έγγραφη αίτησή του να ζητήσει την εξαιρέση μελών του υπηρεσιακού συμβουλίου με την προϋπόθεση ότι με τα υπόλοιπα μέλη υπάρχει απαρτία. Η αίτηση αυτή, που υποβάλλεται δύο τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συζήτηση της υπόθεσης, πρέπει να περιέχει κατά τρόπο σαφή και συγκεκριμένο τους λόγους της εξαιρέσης και να συνοδεύεται από τα στοιχεία με τα οποία αυτοί αποδεικνύονται. Για την αιτηση εξαιρέσης το υπηρεσιακό συμβούλιο αποφασίζει αιτιολογημένα με συμμετοχή των νομίμων ανασπληρωτών των μελών των οποίων ζητείται η εξαιρέση. Τα μέλη που εξαιρούνται αντικαθίστανται από τα αναπληρωματικά τους. Αν εξαιρεθεί το τακτικό και το αναπληρωματικό του μέλος, το συμβούλιο συνεδριάζει με τα υπόλοιπα μέλη του, εφόσον έχει απαρτία. Η εξαιρέση αναπληρωματικού μέλους μπορεί να ζητηθεί και την ημέρα της συνεδρίασης. Στην περίπτωση αυτή το συμβούλιο αποφασίζει αμέσως επί της αιτήσεως εξαιρέσεως και συνεδριάζει με τα υπόλοιπα μέλη του.

3. Στην περίπτωση της παρ. 4 του άρθρου 114 αποκλείεται να μετάσχει στο υπηρεσιακό συμβούλιο ο ανακριτής ή αυτός που συμμετείχε στο υπηρεσιακό συμβούλιο κατά την πρώτη κρίση.

Δεν μπορούν να εξαιρεθούν μέλη τακτικά ή αναπληρωματικά περισσότερα από τα απαιτούμενα για να έχει το υπηρεσιακό συμβούλιο απαρτία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 139

Κοινοποιήσεις στο διωκόμενο

Η κλήση σε απολογία και κάθε πρόσκληση ή ειδοποίηση του διωκόμενου επιδίδονται με δημόσιο όργανο στον ίδιο προσωπικά ή στην κατοικία του σε πρόσωπο με το οποίο συνοικεί. Εάν δεν καταστεί δυνατή η επίδοση, το έγγραφο της κλήσης σε απολογία τοιχοκολλάται στο κατάστημα της υπηρεσίας του υπαλλήλου και συντάσσεται πρωτόκολλο που υπογράφεται από ένα μάρτυρα. Για την επίδοση αυτή συντάσσεται αποδεικτικό. Σε περίπτωση άρνησης παραλαβής αυτός που

διενεργεί την επίδοσή, συντάσσει πράξη στην οποία βεβαιώνεται η άρνηση. Αν ο υπάλληλος είναι άγνωστης διαμονής, το έγγραφο της κλήσης σε απολογία τοιχοκολλάται στο κατάστημα της υπηρεσίας του και συντάσσεται σχετικό αποδεικτικό.

Άρθρο 140
Εκτίμηση αποδείξεων

1. Το πειθαρχικό όργανο εκτιμά ελεύθερα τις αποδείξεις. Για να μορφώσει την κρίση του, μπορεί να λάβει υπόψη του και αποδεικτικά στοιχεία που δεν προκύπτουν από την πειθαρχική διαδικασία αλλά από άλλη νόμιμη διαδικασία, εφόσον έλαβε γνώση τους ο δικώκομος.

2. Συναφή πειθαρχικά παραπτώματα, τα οποία διαπιστώνονται κατά την εκτίμηση των αποδείξεων, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο της ίδιας πειθαρχικής κρίσης μόνο εφόσον ο δικώκομος κληθεί σε απολογία και γι' αυτά.

3. Η κρίση πρέπει να στηρίζεται σε αποδεδειγμένα πραγματικά γεγονότα και να είναι ειδικώς αιτιολογημένη.

Άρθρο 141
Πειθαρχική απόφαση

1. Η πειθαρχική απόφαση διατυπώνεται εγγράφως.

2. Στην απόφαση μνημονεύονται: α) ο τόπος και ο χρόνος έκδοσής της, β) το ονοματεπώνυμο, η ιδιότητα και ο βαθμός του μονομελούς πειθαρχικού οργάνου ή των μελών του συλλογικού πειθαρχικού οργάνου, γ) το ονοματεπώνυμο, η ιδιότητα και ο βαθμός του κρινόμενου, δ) τα πραγματικά περιστατικά και στοιχεία που συνιστούν την αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση του πειθαρχικού παραπτώματος, προσδιορισμένα κατά τόπο και χρόνο, ε) η υποβολή ή όχι απολογίας, στ) η αιτιολογία της απόφασης, ζ) η γνώμη των μελών του συλλογικού οργάνου που μειοψήφησαν και η) η απαλλαγή του κρινόμενου ή η ποινή που του επιβάλλεται.

Η παράλειψη των στοιχείων που αναφέρονται στα εδάφια α', β' και γ', εκτός του ονοματεπώνυμου, δεν συνεπάγεται ακυρότητα της απόφασης, εφόσον αυτά προκύπτουν από το φάκελο της υπόθεσης.

3. Η πειθαρχική απόφαση υπογράφεται από το όργανο που την εκδίδει. Όταν αυτή εκδίδεται από συλλογικό όργανο, υπογράφεται από τον πρόεδρο και το γραμματέα.

4. Η πειθαρχική απόφαση κοινοποιείται σε αντίγραφο με τη φροντίδα της υπηρεσίας στον υπάλληλο και γνωστοποιείται στα όργανα που δικαιούνται να ασκήσουν ένσταση. Η κοινοποίηση της απόφασης στον υπάλληλο ενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 139. Στον υπάλληλο γνωστοποιούνται επίσης τα ένδικα μέσα που δικαιούται να ασκήσει.

5. Η πειθαρχική απόφαση δεν ανακαλείται. Ανάκληση της πειθαρχικής απόφασης επιτρέπεται κατ' εξαίρεση σε περίπτωση πρόδηλης παρανομίας. Ανάκληση πειθαρχικής απόφασης μονομελούς οργάνου γίνεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη του πειθαρχικού συμβουλίου. Πειθαρχική απόφαση που υπόκειται σε ένσταση δεν ανακαλείται.

Η αίτηση για ανάκληση της πειθαρχικής απόφασης υποβάλλεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία εξήντα ημερών από την κοινοποίησή της στον υπάλληλο.

Αν η ανάκληση δεν γίνει εντός τριμήνου, λογίζεται ότι το αίτημα της ανάκλησης έχει απορριφθεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ

ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ

Άρθρο 142
Ένσταση

1. Οι αποφάσεις των πειθαρχικώς προϊσταμένων, εκτός αυτών που ορίζονται στο άρθρο 121 περ. (α), καθώς και των συλλογικών οργάνων του άρθρου 119, υπόκεινται σε ένσταση ενώπιον του αρμόδιου υπηρεσιακού συμβουλίου.

Οι αποφάσεις των πρωτοβάθμιων υπηρεσιακών συμβουλίων που έκριναν σε πρώτο βαθμό, υπόκεινται σε ένσταση ενώπιον του δευτεροβάθμιου υπηρεσιακού συμβουλίου στις περιπτώσεις επιβολής της πειθαρχικής ποινής του προστίμου αποδοχών ενός (1) μηνός και άνω, της στέρησης του δικαιώματος για προαγωγή, του υποβιβασμού, της προσωρινής και της οριστικής παύσης.

2. Ένσταση ενώπιον του πρωτοβάθμιου ή δευτεροβάθμιου πειθαρχικού συμβουλίου δικαιούνται να ασκήσουν: α) ο υπάλληλος που τιμωρήθηκε και β) υπέρ της διοίκησης ή υπέρ του υπαλλήλου, κάθε ανώτερος πειθαρχικώς προϊστάμενος, οι πρόεδροι των συλλογικών οργάνων του άρθρου 119 και ο υπεργός ή ο γενικός γραμματέας περιφέρειας που ασκεί εποπτεία στο νομικό πρόσωπο.

3. Η ένσταση ασκείται μέσα σε προθεσμία είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης στον υπάλληλο ή από την περιέλευσή της στα όργανα που δικαιούνται να ασκήσουν ένσταση. Η προθεσμία αυτή παρατείνεται κατά τριάντα (30) ημέρες για εκείνους που διαμένουν στο εξωτερικό.

4. Τα πειθαρχικά συμβούλια (πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια), όταν κρίνουν μετά από ένσταση του υπαλλήλου ή υπέρ του, δεν μπορούν να χειροτερεύσουν τη θέση του. Όταν κρίνουν ένσταση υπέρ της διοίκησης, δεν μπορούν να επιβάλλουν ελαφρότερη ποινή από αυτήν που επιβλήθηκε. Όταν ασκούνται ενστάσεις τόσο από τον υπάλληλο όσο και υπέρ της διοίκησης, το πειθαρχικό συμβούλιο τις κρίνει από κοινού και δεν δεσμεύεται ως προς την ποινή που θα επιβάλει.

5. Η προθεσμία για την άσκηση ένστασης και η άσκηση της αναστέλλουν την εκτέλεση της πειθαρχικής απόφασης.

Άρθρο 143
Επανάληψη της πειθαρχικής διαδικασίας

1. Την επανάληψη της πειθαρχικής διαδικασίας, σύμφωνα με τις παρ. 4 και 5 του άρθρου 114, μπορούν να ζητήσουν τα όργανα των παρ. 1 και 2 του άρθρου 124, όταν έχει εκδοθεί καταδικαστική ποινική απόφαση και ο υπάλληλος, όταν έχει εκδοθεί αθωωτική ποινική απόφαση εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός (1) έτους.

2. Η αίτηση για την επανάληψη της πειθαρχικής διαδικασίας απευθύνεται στο οικείο πρωτοβάθμιο ή δευτεροβάθμιο κατά περίπτωση πειθαρχικό συμβούλιο, στο οποίο υπαγόταν ο υπάλληλος κατά το χρόνο τέλεσης του παραπτώματος.

3. Αν έχει εκδοθεί καταδικαστική ποινική απόφαση, κατά την επανάληψη της πειθαρχικής διαδικασίας, μπορεί να επιβληθεί πειθαρχική ποινή ανώτερη από αυτήν που είχε επιβληθεί. Αν έχει εκδοθεί αθωωτική ποινική απόφαση, μπορεί να επιβληθεί ελαφρότερη ποινή ή να απαλλαγεί ο υπάλληλος. Όταν ο υπάλληλος είχε τιμωρηθεί με οριστική ή προσωρινή παύση ή υποβιβασμό,

το υπηρεσιακό συμβούλιο μπορεί κατά την επανάληψη της πειθαρχικής διαδικασίας να αποφασίσει και τη βαθμολογική ή μισθολογική του αποκατάσταση. Αν δεν υπάρχει κενή θέση, ο υπάλληλος παραμένει υπεράριθμος και καταλαμβάνει την πρώτη θέση που θα κενωθεί.

Άρθρο 144
Προσφυγή

1. Προσφυγή ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με το άρθρο 121, δικαιούται να ασκήσει ο υπάλληλος που τιμωρήθηκε.

2. Η προθεσμία και η άσκηση της προσφυγής ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας διέπονται από τις κείμενες διατάξεις.

3. Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής και η άσκησή της αναστέλλουν την εκτέλεση της πειθαρχικής απόφασης.

4. Το Συμβούλιο της Επικρατείας, όταν κρίνει μετά από προσφυγή, δεν μπορεί να χειροτερεύσει τη θέση του υπαλλήλου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ

ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΑΠΟΦΑΣΗΣ - ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΠΟΙΝΩΝ

Άρθρο 145
Εκτέλεση απόφασης

1. Η τελεσιδική απόφαση εκτελείται υποχρεωτικώς. Η εκτέλεση γίνεται από την οικεία υπηρεσία ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Παράλειψη εκτέλεσης της ποινής αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα.

2. Σε περίπτωση απόρριψης προσφυγής κατά απόφασης που επιβάλλει την ποινή της οριστικής παύσης, η λύση της υπαλληλικής σχέσης επέρχεται αυτοδικαίως από τη δημοσίευση της απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας.

3. Κατά το χρόνο της προσωρινής παύσης ο υπάλληλος απέχει από κάθε υπηρεσία. Ο χρόνος της προσωρινής παύσης δεν θεωρείται χρόνος πραγματικής υπηρεσίας.

4. Όποιος τιμωρείται με υποβιβασμό, δεν κρίνεται για προαγωγή πριν περάσει από την επιβολή της ποινής χρονικό διάστημα ίσο με το μισό του χρόνου που απαιτείται για προαγωγή.

5. Η πειθαρχική απόφαση, η οποία επιβάλλει πρόστιμο, εκτελείται από τον προϊστάμενο της υπηρεσίας που εντέλλεται την πληρωμή των αποδοχών του υπαλλήλου. Αν λυθεί η υπαλληλική σχέση, το πρόστιμο εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα για την εισπράξη δημοσίων εσόδων. Για την καταβολή βαρύνεται αποκλειστικά ο υπάλληλος που τιμωρήθηκε και όχι οι κληρονόμοι του.

Το πρόστιμο υπολογίζεται στις αποδοχές που λαμβάνει ο υπάλληλος κατά το χρόνο έκδοσης της πρωτοβάθμιας πειθαρχικής απόφασης. Όταν αυτό ορίζεται έως στο ένα πέμπτο (1/5) των αποδοχών του, παρακρατείται εντός από τις αποδοχές του πρώτου μήνα μετά την τελεσιδικία της απόφασης. Όταν είναι μεγαλύτερο, παρακρατείται τμηματικώς κατά μήνα.

Η μηνιαία παρακράτηση καθορίζεται με την πειθαρχική απόφαση και δεν επιτρέπεται να είναι ανώτερη από το ένα πέμπτο (1/5) των αποδοχών του υπαλλήλου.

Άρθρο 146
Διαγραφή πειθαρχικών ποινών

1. Διαγράφονται αυτοδικαίως η ποινή της επίπληξης

μετά τρία (3) έτη, του προστίμου μετά πέντε (5) έτη και οι λοιπές ποινές, εκτός από την ποινή της οριστικής παύσης, μετά δέκα (10) έτη, εφόσον κατά το αντίστοιχο χρονικό διάστημα ο υπάλληλος δεν τιμωρήθηκε με άλλη ποινή.

2. Ο πειθαρχικός φάκελος ποινής που διαγράφεται, αφαιρείται από το προσωπικό μητρώο του υπαλλήλου, τίθεται στο αρχείο της υπηρεσίας και δεν επιτρέπεται εφεξής να αποτελεί στοιχείο κρίσης του.

Άρθρο 147
Δαπάνες πειθαρχικής διαδικασίας

1. Η πειθαρχική διαδικασία διεξάγεται ατελώς.

2. Όταν διατάσσεται πραγματογνωμοσύνη, οι αμοιβές των πραγματογνωμόνων εκκαθαρίζονται από το πειθαρχικό όργανο και καταβάλλονται από το Δημόσιο ή το οικείο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου.

ΜΕΡΟΣ ΣΤ'

ΛΥΣΗ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΛΥΣΗ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ

Άρθρο 148
Λόγοι λύσης

Η υπαλληλική σχέση λύεται με το θάνατο, την αποδοχή της παραίτησης, την έκπτωση και την απόλυση του υπαλλήλου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ

Άρθρο 149
Παραίτηση

1. Η παραίτηση αποτελεί δικαίωμα του υπαλλήλου και υποβάλλεται εγγράφως. Αίρεση, όρος ή προθεσμία στην αίτηση παραίτησης θεωρούνται ότι δεν έχουν γραφεί.

2. Η παραίτηση θεωρείται ότι δεν έχει υποβληθεί αν κατά την υποβολή της εκκρεμεί ποινική δίωξη για πλημμέλημα από τα αναφερόμενα στην περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 8 ή για κακούργημα ή πειθαρχική δίωξη ενώπιον του υπηρεσιακού συμβουλίου για παράπτωμα που μπορεί να επισύρει την ποινή της οριστικής παύσης ή αν η ποινική ή πειθαρχική δίωξη ασκηθεί μέσα σε δύο (2) μήνες από την υποβολή της παραίτησης και πριν την αποδοχή της.

Στην περίπτωση άσκησης πειθαρχικής δίωξης μετά την υποβολή αίτησης παραίτησης, εφόσον η πειθαρχική υπόθεση δεν εκδικασθεί σε πρώτο βαθμό εντός έξι (6) μηνών, ο υπάλληλος δικαιούται να υποβάλει νέα αίτηση παραίτησης κατά τους όρους του παρόντος άρθρου.

3. Ο υπάλληλος, που έχει τις υποχρεώσεις του άρθρου 58, δεν έχει δικαίωμα να παραιτηθεί πριν λήξει ο χρόνος που ορίζεται στη διάταξη αυτή.

4. Ο υπάλληλος μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός (1) μηνός από την υποβολή της αίτησης παραίτησης μπορεί να την ανακαλέσει εγγράφως, εφόσον αυτή δεν έχει γίνει αποδεκτή σύμφωνα με την επόμενη παράγραφο.

5. Η παραίτηση γίνεται αποδεκτή με πράξη που εκδίδεται από το αρμόδιο όργανο και δημοσιεύεται σε περίληψη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η υπη-

ρεσία δεν μπορεί να κάνει αποδεκτή την παραίτηση πριν από την πάροδο δεκαπέντε (15) ημερών από την υποβολή της. Αν μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την πάροδο δεκαπέντε (15) ημερών από την υποβολή της παραίτησης ο υπάλληλος επανέλθει με δεύτερη αίτηση, εμμένοντας στην παραίτησή του, αυτή γίνεται αυτοδικαίως αποδεκτή και λύεται η υπαλληλική σχέση από την ημέρα υποβολής της δεύτερης αίτησης. Η παραίτηση θεωρείται ότι έχει γίνει αποδεκτή και λύεται αυτοδικαίως η υπαλληλική σχέση, αν παρέλθει άπρακτη προθεσμία δύο (2) μηνών από την υποβολή της. Για τη λύση της υπαλληλικής σχέσης εκδίδεται διαπιστωτική πράξη, περίληψη της οποίας δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

6. Διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, που ρυθμίζουν την παραίτηση του υπαλλήλου σε ειδικές περιπτώσεις, διατηρούνται σε ισχύ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΕΚΠΤΩΣΗ

Άρθρο 150

Αυτοδίκαιη έκπτωση λόγω ποινικής καταδίκης

Ο υπάλληλος εκπίπτει αυτοδικαίως της υπηρεσίας, εφόσον με αμετάκλητη δικαστική απόφαση:

α) καταδικασθεί σε ποινή τουλάχιστον πρόσκαιρης κάθειρξης ή σε οποιαδήποτε ποινή για πλημμελημα από τα αναφερόμενα στην περ. α' της παρ.1 του άρθρου 8 ή σε οποιαδήποτε ποινή για λιποταξία

β) του επιβληθεί στέρηση πολιτικών δικαιωμάτων.

Η έκπτωση επιέρχεται από την ημερομηνία δημοσίευσης της αμετάκλητης καταδικαστικής απόφασης. Για την έκπτωση εκδίδεται διαπιστωτική πράξη, περίληψη της οποίας δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 151

Επαναφορά στην υπηρεσία σε περίπτωση έκπτωσης

1. Ο υπάλληλος που εξέπεσε σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 150, επανέρχεται στην υπηρεσία, εφόσον εκδοθεί το κατά το άρθρο 47 παρ. 1 του Συντάγματος διάταγμα που αίρει τις συνέπειες της ποινής.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, καθορίζονται οι ειδικότερες προϋποθέσεις και η διαδικασία επαναφοράς στην υπηρεσία.

Άρθρο 152

Έκπτωση λόγω απώλειας ιθαγένειας

Ο υπάλληλος εκπίπτει αυτοδικαίως της υπηρεσίας από την ημερομηνία που απώλεσε την ελληνική ιθαγένεια ή την ιθαγένεια κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για την έκπτωση εκδίδεται διαπιστωτική πράξη, περίληψη της οποίας δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΑΠΟΛΥΣΗ

Άρθρο 153

Λόγοι απόλυσης

Ο υπάλληλος απολύεται μόνο για τους επόμενους λόγους:

α) επιβολή της πειθαρχικής ποινής της οριστικής παύσης,

β) σωματική ή πνευματική ανικανότητα,

γ) κατάργηση της θέσης στην οποία υπηρετεί,

δ) συμπλήρωση ορίου ηλικίας και τριακονταπενταετίας,

ε) ακαταλληλότητα κατά το άρθρο 94 του παρόντος Κώδικα.

Άρθρο 154

Απόλυση για σωματική ή πνευματική ανικανότητα

1. Ο υπάλληλος απολύεται ύστερα από απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου, αν διαπιστωθεί σωματική ή πνευματική ανικανότητα, σύμφωνα με τα άρθρα 100, 166 και 168. Δεν απολύεται ο υπάλληλος αν η ανικανότητα του επιτρέπει την άσκηση άλλων καθηκόντων.

2. Ο υπάλληλος που απολύεται σύμφωνα με την παρ.1 αναδιορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 21.

Άρθρο 155

Απόλυση λόγω κατάργησης θέσης

1. Ο υπάλληλος απολύεται, αν καταργηθεί η θέση στην οποία υπηρετεί.

2. Αν καταργηθούν ορισμένες μόνο θέσεις του ίδιου κλάδου, απολύονται οι υπάλληλοι οι οποίοι συγκεντρώνουν τα λιγότερα ουσιαστικά προσόντα, ύστερα από απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου. Κατά της απόφασης αυτής επιτρέπεται προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας.

3. Τα ανωτέρω ισχύουν και σε περίπτωση κατάργησης θέσεων μετά από συγχώνευση κλάδων ή υπηρεσιών.

4. Οι κατά τις ανωτέρω διατάξεις προς απόλυση υπάλληλοι δικαιούνται, με αίτησή τους, να μεταταγούν σε κενή οργανική θέση άλλης δημόσιας υπηρεσίας ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, καθορίζονται οι ειδικότεροι όροι και η διαδικασία μετάταξης.

5. Ο υπάλληλος δικαιούται να επαναδιοριστεί, αν επανασυσταθεί η ίδια ή όμοια θέση μέσα σε ένα (1) έτος από την απόλυσή του.

Άρθρο 156

Απόλυση λόγω ορίου ηλικίας και τριακονταπενταετίας

1. Ο υπάλληλος απολύεται αυτοδικαίως από την υπηρεσία με τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας του.

2. Κατ' εξαίρεση ο υπάλληλος απολύεται αυτοδικαίως από την υπηρεσία με τη συμπλήρωση του 60ού έτους της ηλικίας και τριανταπέντε ετών πραγματικής και συντάξιμης δημόσιας υπηρεσίας.

Αν ο υπάλληλος, κατά τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας, δεν έχει συμπληρώσει τριανταπέντε ετών πραγματική και συντάξιμη δημόσια υπηρεσία, παρατείνεται η παραμονή του στην υπηρεσία έως τη συμπλήρωση της υπηρεσίας αυτής και πάντως όχι πέραν του 67ου έτους της ηλικίας.

3. Ως ημέρα γέννησης, για την εφαρμογή των προηγούμενων παραγράφων, θεωρείται η 31η Δεκεμβρίου του έτους γέννησης.

4. Ως πραγματική δημόσια υπηρεσία θεωρείται κάθε υπηρεσία που έχει παρασχεθεί στο Δημόσιο, νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή ο.τ.α. με σχέση εργασίας δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή που αναγνωρίζεται ως πραγματική δημόσια υπηρεσία με βάση ειδικές διατάξεις.

Ο χρόνος στράτευσης πριν από την έναρξη της υπαλληλικής σχέσης δεν θεωρείται χρόνος πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας.

5. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση του αρμόδιου υπουργού και έγκριση του υπουργικού συμβουλίου, γενικός διευθυντής μπορεί να παραμένει στην υπηρεσία και μετά τη συμπλήρωση τριακονταπενταετούς δημόσιας υπηρεσίας για μια διετία, και πάντως όχι πέραν του 65ου έτους της ηλικίας, λόγω εξαιρετικής ανάγκης που αιτιολογείται ειδικώς.

Άρθρο 157

Πρόξη λύσης της υπαλληλικής σχέσης

1. Η λύση της υπαλληλικής σχέσης διενεργείται με απόφαση του οικείου υπουργού ή του μονομελούς οργάνου διοίκησης των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, περιληψη της οποίας δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Εκτός από τις περιπτώσεις αυτοδικαίως λύσης, η υπαλληλική σχέση λύεται με την κοινοποίηση της απόφασης στον ενδιαφερόμενο. Αν η απόφαση αυτή δεν κοινοποιηθεί μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από τη δημοσίευσή της, η υπαλληλική σχέση λύεται αυτοδικαίως από την πάροδο του εικοσήμερου.

ΜΕΡΟΣ Ζ'

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ

Άρθρο 158

Ειδη και αρμοδιότητες

1. Τα υπηρεσιακά συμβούλια διακρίνονται ως εξής:
  - α. *Ειδικό υπηρεσιακό συμβούλιο*, αρμόδιο για την εν γένει υπηρεσιακή κατάσταση των ανώτατων υπαλλήλων του Δημοσίου και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, με εξαίρεση την Ακαδημία Αθηνών και τα Α.Ε.Ι..
  - β. *Πρωτοβάθμια υπηρεσιακά συμβούλια*, για την εν γένει υπηρεσιακή κατάσταση των λοιπών υπαλλήλων του κράτους.
  - γ. *Πρωτοβάθμια υπηρεσιακά συμβούλια* για την εν γένει υπηρεσιακή κατάσταση των υπαλλήλων ορισμένου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου (ειδικά) ή πλειόνων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (κοινά).
  - δ. *Δευτεροβάθμια υπηρεσιακά συμβούλια* για την κρίση σε δεύτερο βαθμό των υποθέσεων που αναφέρονται ρητώς στον παρόντα Κώδικα.
2. Τα υπηρεσιακά συμβούλια των προηγούμενων περιπτώσεων α', β', γ' λειτουργούν και ως πειθαρχικά συμβούλια. Το υπηρεσιακό συμβούλιο της περίπτωσης δ' λειτουργεί αποκλειστικά ως πειθαρχικό, με την επιφύλαξη του άρθρου 94.
3. Κάθε υπηρεσιακό συμβούλιο αποτελεί ιδιαίτερη αρχή.
4. Τα υπηρεσιακά συμβούλια ασκούν τις αρμοδιότητες που προβλέπει το Σύνταγμα, ο παρών Κώδικας και ειδικές διατάξεις.
5. Το ειδικό υπηρεσιακό συμβούλιο κρίνει σε πρώτο και τελευταίο βαθμό.
6. Τα πρωτοβάθμια υπηρεσιακά συμβούλια κρίνουν υποθέσεις που ορίζονται στον παρόντα Κώδικα και σε ειδικές διατάξεις είτε σε πρώτο και τελευταίο βαθμό είτε σε δεύτερο βαθμό.

7. Τα δευτεροβάθμια υπηρεσιακά συμβούλια κρίνουν σε δεύτερο βαθμό, κατά το νόμο και την ουσία, τις αποφάσεις των πρωτοβάθμιων υπηρεσιακών συμβουλίων, αποκλειστικά για τις υποθέσεις που ορίζονται στον παρόντα Κώδικα.

Άρθρο 159

Σύσταση

1. Συνιστάται ειδικό υπηρεσιακό συμβούλιο που εδρεύει στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

2. Σε κάθε υπηρεσία συνιστώνται, με απόφαση του οικείου υπουργού, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ένα ή περισσότερα πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια υπηρεσιακά συμβούλια. Τα δευτεροβάθμια συμβούλια επιλαμβάνονται επίσης των θεμάτων υπηρεσιακής κατάστασης των υπαλλήλων των εποπτευόμενων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του οικείου υπουργού μπορεί να συνιστώνται δευτεροβάθμια υπηρεσιακά συμβούλια σε μεγάλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

3. Σε κάθε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου συνιστώνται ένα ή περισσότερα υπηρεσιακά συμβούλια. Σε κάθε νομό ή διαμέρισμα νομού επιτρέπεται η σύσταση ενός ή περισσότερων κοινών υπηρεσιακών συμβουλίων, με απόφαση του οργάνου που ασκεί την εποπτεία στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Με τη συστατική απόφαση, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται και η έδρα των κοινών υπηρεσιακών συμβουλίων.

4. Σε περίπτωση σύστασης περισσότερων υπηρεσιακών συμβουλίων στο ίδιο υπουργείο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου καθορίζεται, με την πράξη σύστασής τους, και η μεταξύ τους αρμοδιότητα.

5. Συνιστάται δευτεροβάθμιο υπηρεσιακό συμβούλιο που εδρεύει στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και επιλαμβάνεται για τα θέματα υπηρεσιακής κατάστασης των υπαλλήλων των Περιφερειών.

6. Στην Ακαδημία Αθηνών και σε κάθε Α.Ε.Ι. συνιστώνται με απόφαση του προέδρου και του πρύτανη, αντίστοιχα, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μέχρι δύο πρωτοβάθμια υπηρεσιακά συμβούλια και ένα δευτεροβάθμιο.

Άρθρο 160

Συγκρότηση

1. Το ειδικό υπηρεσιακό συμβούλιο είναι επταμελές και αποτελείται από:

α. Έναν αντιπρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας, ως πρόεδρο, με αναπληρωτή του αντιπρόεδρο ή σύμβουλο της Επικρατείας, που τους ορίζει ο Πρόεδρος του δικαστηρίου αυτού.

β. Έναν καθηγητή του Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου, με αναπληρωτή του επίσης καθηγητή του ίδιου ιδρύματος.

γ. Έναν καθηγητή δημοσίου δικαίου του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, με αναπληρωτή του επίσης καθηγητή του ίδιου Πανεπιστημίου.

δ. Έναν καθηγητή δημοσίου δικαίου ή διοικητικής ή πολιτικής επιστήμης του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, με αναπληρωτή του επίσης καθηγητή του ίδιου Πανεπιστημίου.

Οι ανωτέρω καθηγητές με τους αναπληρωτές τους ορίζονται από τον πρύτανη του οικείου Α.Ε.Ι..

ε. Το γενικό διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, αρμόδιο για θέματα προσωπικού της Δημόσιας Διοίκησης, με αναπληρωτή του το γενικό διευθυντή Διοικητικής Υποστήριξης του ίδιου υπουργείου.

στ. Το γενικό διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών, αρμόδιο για θέματα μισθών και συντάξεων, με αναπληρωτή του το γενικό διευθυντή Διοικητικής Υποστήριξης του ίδιου υπουργείου.

ζ. Τον πρόεδρο της Α.Δ.Ε.Δ.Υ., με αναπληρωτή του μέλος της εκτελεστικής επιτροπής, το οποίο ορίζει η επιτροπή αυτή.

2. Τα πρωτοβάθμια υπηρεσιακά συμβούλια των υπουργείων και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου είναι πενταμελή και αποτελούνται από:

α. Τρεις (3) μονίμους υπαλλήλους με βαθμό διευθυντή, από αυτούς που υπάγονται στην αρμοδιότητα του υπηρεσιακού συμβουλίου και υπηρετούν στην έδρα του, από τους οποίους ο ένας ορίζεται ως πρόεδρος. Με την απόφαση συγκρότησης ορίζεται ως αναπληρωτής του προέδρου ένα από τα τακτικά μέλη του συμβουλίου. Στην περίπτωση που προεδρεύει ο αναπληρωτής του προέδρου, συμμετέχει ως μέλος ο αναπληρωτής του προεδρευόντος.

β. Δύο (2) αιρετούς εκπροσώπους των υπαλλήλων με βαθμό τουλάχιστον Α'.

3. Τα δευτεροβάθμια υπηρεσιακά συμβούλια των υπουργείων και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου είναι πενταμελή και αποτελούνται από:

α. Έναν εφέτη των διοικητικών ή πολιτικών δικαστηρίων, ως πρόεδρο, που υποδεικνύεται με τον αναπληρωτή του, από τον πρόεδρο του οικείου δικαστηρίου.

Το αρμόδιο για τον ορισμό των μελών του υπηρεσιακού συμβουλίου όργανο απευθύνει σχετικό ερώτημα στον Υπουργό Δικαιοσύνης, ο οποίος απευθύνεται προς επιλογή στο προσφορότερο κατά την κρίση του για το συγκεκριμένο σκοπό δικαστήριο. Ο πρόεδρος του οικείου δικαστηρίου υποχρεούται να απαντήσει εντός μηνός από την περιέλευση σε αυτόν του ερωτήματος.

β. Δύο (2) μονίμους υπαλλήλους με βαθμό διευθυντή, από αυτούς που υπάγονται στην αρμοδιότητα του υπηρεσιακού συμβουλίου και υπηρετούν στην έδρα του.

γ. Δύο (2) αιρετούς εκπροσώπους των υπαλλήλων με βαθμό τουλάχιστον Α'.

4. Τα μέλη υπό τα στοιχεία α' της παρ. 2 και β' της παρ. 3 ορίζονται από τον οικείο υπουργό ή το Δ.Σ. του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου από υπαλλήλους που έχουν το βαθμό του διευθυντή. Αν δεν υπάρχουν ή δεν επαρκούν οι υπάλληλοι αυτοί, ορίζονται υπάλληλοι, που έχουν τις ίδιες προϋποθέσεις, από άλλα υπουργεία ή άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

Ο τρόπος, η διαδικασία και οι λοιπές προϋποθέσεις για την ανάδειξη των μελών υπό τα στοιχεία β' της παρ. 2 και γ' της παρ. 3, καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη της Α.Δ.Ε.Δ.Υ..

5. Τα μέλη του υπηρεσιακού συμβουλίου ορίζονται, αντίστοιχα, με ισάριθμους αναπληρωτές.

Άρθρο 161 Ορισμός μελών

1. Τα μέλη του ειδικού υπηρεσιακού συμβουλίου ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

2. Ο πρόεδρος και τα μέλη των λοιπών υπηρεσιακών συμβουλίων, καθώς και οι αναπληρωτές τους, ορίζονται με απόφαση του οικείου υπουργού ή του Δ.Σ. του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή του προέδρου της Ακαδημίας Αθηνών ή του πρύτανη Α.Ε.Ι., προκειμένου περί των υπηρεσιακών συμβουλίων της παρ. 6 του άρθρου 159.

Άρθρο 162 Θητεία

1. Τα μέλη κάθε υπηρεσιακού συμβουλίου, με ισάριθμους αναπληρωτές τους, ορίζονται για θητεία δύο (2) ετών που αρχίζει την 1η Ιανουαρίου με απόφαση που εκδίδεται κατά το Δεκέμβριο του προηγούμενου έτους.

2. Κατά τη διάρκεια της διετίας απαγορεύεται η αντικατάσταση μελών, εκτός αν συντρέχουν αποδεδειγμένα σοβαροί υπηρεσιακοί ή προσωπικοί λόγοι.

Άρθρο 163 Λειτουργία

1. Τα αναπληρωματικά μέλη συμμετέχουν σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος των τακτικών μελών.

2. Ο αναπληρωτής του προέδρου προεδρεύει σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του προέδρου.

3. Στα πρωτοβάθμια υπηρεσιακά συμβούλια ως εισηγητές και αναπληρωτές τους, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ορίζονται με απόφαση του οικείου υπουργού ή του Δ.Σ. του οικείου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου οι προϊστάμενοι των υπηρεσιών προσωπικού.

4. Στο ειδικό υπηρεσιακό συμβούλιο και στα δευτεροβάθμια υπηρεσιακά συμβούλια ως εισηγητές ορίζονται, με πράξη του προέδρου, μόνο μέλη τους.

5. Χρέη γραμματέα εκτελεί υπαλληλός που ορίζεται με τον αναπληρωτή του από τον οικείο υπουργό ή το Δ.Σ. του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, αντίστοιχα.

6. Στο ειδικό υπηρεσιακό συμβούλιο γραμματέας ορίζεται με τον αναπληρωτή του υπάλληλος με βαθμό τουλάχιστον Α' του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

7. Όλα τα υπηρεσιακά συμβούλια βρίσκονται σε απαρτία, όταν είναι παρόντα τρία (3) τουλάχιστον μέλη τους, εκτός από το ειδικό υπηρεσιακό συμβούλιο που συνεδριάζει με την παρουσία πέντε (5) τουλάχιστον μελών. Τα υπηρεσιακά συμβούλια αποφασίζουν ή γνωμοδοτούν με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών, στα οποία συμπεριλαμβάνεται οπωσδήποτε ο πρόεδρος ή ο αναπληρωτής του. Σε περίπτωση ισοψηφίας, υπερισχύει η ψήφος του προέδρου. Εάν σχηματισθούν περισσότερες από δύο γνώμες, όσοι ακολουθούν την ασθενέστερη, οφείλουν να προσχωρήσουν στη μια από τις επικρατέστερες.

8. Οι πράξεις των υπηρεσιακών συμβουλίων διατυπώνονται σε πρακτικά που υπογράφονται από τον πρόεδρο και το γραμματέα. Έως την κατά τα ανωτέρω υπογραφή των πρακτικών, μπορεί να χορηγείται στους ενδιαφερόμενους υπαλλήλους, μετά από αίτησή τους, βεβαίωση για τις αποφάσεις που έχουν ληφθεί, η οποία υπογράφεται από τον πρόεδρο του υπηρεσιακού συμβουλίου. Στα πρακτικά καταχωρίζεται πλήρως η γνώμη των τυχόν μειοψηφούντων.

9. Η λειτουργία των υπηρεσιακών συμβουλίων διέπεται συμπληρωματικά από τις γενικές διατάξεις για τα συλλογικά όργανα της διοίκησης, όπως εκάστοτε αυτές ισχύουν.

10. Ο υπάλληλος μπορεί να παραιτείται ενώπιον των υπηρεσιακών συμβουλίων που κρίνουν πειθαρχική του υπόθεση αυτοπροσώπως, με συμπάρασταση δικηγόρου ή μόνο δια δικηγόρου.

Άρθρο 164

Ένσταση ενώπιον των δευτεροβάθμιων υπηρεσιακών συμβουλίων

1. Οι αποφάσεις των πρωτοβάθμιων πειθαρχικών συμβουλίων μπορούν να προσβληθούν με ένσταση ενώπιον των δευτεροβάθμιων, μόνο στις περιπτώσεις επιβολής των ποινών του προστίμου αποδοχών ενός (1) μηνός και άνω, του υποβιβασμού και της οριστικής ή προσωρινής παύσης.

2. Τις πράξεις μπορεί να προσβάλει είτε ο ενδιαφερόμενος υπάλληλος είτε υπέρ ή κατά του υπαλλήλου ο οικείος υπουργός ή το ανώτατο μονομελές όργανο ή αν δεν υπάρχει, το Δ.Σ. του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίησή τους.

3. Η ένσταση κατατίθεται στο πρωτοβάθμιο υπηρεσιακό συμβούλιο που τη διαβιβάζει αμελλητί στο δευτεροβάθμιο, με τον πλήρη φάκελο της υπόθεσης.

4. Η εκτέλεση της πράξης αναστέλλεται αυτοδικαίως κατά τη διάρκεια της προθεσμίας για την άσκηση ένστασης, και αν ασκηθεί ένσταση, μέχρι αυτή να εξεταστεί, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων που ρυθμίζουν την υπηρεσιακή κατάσταση του υπαλλήλου κατά το χρόνο της αναστολής.

5. Τα δευτεροβάθμια υπηρεσιακά συμβούλια δεν μπορούν να χειροτερεύσουν τη θέση του υπαλλήλου, όταν η ένσταση ασκείται από τον ίδιο ή υπέρ αυτού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

Άρθρο 165

Είδη υγειονομικών επιτροπών

1. Αρμόδιες να αποφαινούνται για θέματα υγείας των υπαλλήλων είναι οι υγειονομικές επιτροπές που διακρίνονται σε:

- α) πρωτοβάθμιες,
- β) δευτεροβάθμιες,
- γ) προσφυγών,
- δ) ειδικές.

2. Αρμόδιες να γνωματεύουν προκειμένου να χορηγηθούν αναρρωτικές άδειες σε μόνιμους υπαλλήλους του Δημοσίου και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίοι κατά τη μονιμοποίησή τους διατήρησαν την υγειονομική ασφάλιση του Ι.Κ.Α., είναι οι οικείες υγειονομικές επιτροπές του Ι.Κ.Α..

3. Στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που διαθέτουν δική τους υγειονομική οργάνωση, μπορεί, με πράξη του διοικητικού συμβουλίου η οποία εγκρίνεται από τον υπουργό που εποπτεύει το νομικό πρόσωπο, να ανατίθεται η άσκηση των έργων των πρωτοβάθμιων ή δευτεροβάθμιων υγειονομικών επιτροπών σε υφιστάμενες σε αυτά αντίστοιχες υγειονομικές επιτροπές. Η αρμοδιότητα των επιτροπών αυτών μπορεί, με κοινή απόφαση των υπουργών που ασκούν την εποπτεία, να επεκτείνεται και σε νομικά πρόσωπα, οι υπάλληλοι των οποίων είναι ασφαλισμένοι για τον κλάδο ασθένειας στο νομικό πρόσωπο στο οποίο λειτουργούν οι επιτροπές.

Άρθρο 166

Πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες υγειονομικές επιτροπές

1. Σε κάθε νομό και νομαρχιακό διαμέρισμα συνιστώνται, με απόφαση του οικείου γενικού γραμματέα Περιφέρειας, μία ή περισσότερες πρωτοβάθμιες υγειονομικές επιτροπές που αποτελούνται από τρία (3) μέλη και συγκροτούνται από γιατρούς του Δημοσίου ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή ο.τ.α. που υπηρετούν στο νομό ή το νομαρχιακό διαμέρισμα.

Οι πρωτοβάθμιες υγειονομικές επιτροπές είναι αρμόδιες να γνωματεύουν, ύστερα από ερώτημα της υπηρεσίας: α) για τη χορήγηση αναρρωτικών αδειών, β) για την πιστοποίηση της υγείας των υποψηφίων για διορισμό και γ) για κάθε άλλο θέμα υγείας του υπαλλήλου το οποίο έχει σχέση με τα υπηρεσιακά του καθήκοντα.

Αν συσταθούν περισσότερες επιτροπές, με την απόφαση σύστασής τους ορίζονται η έδρα και η χωρική αρμοδιότητά τους.

2. Στην έδρα κάθε Περιφέρειας συνιστάται με απόφαση του γενικού γραμματέα της Περιφέρειας δευτεροβάθμια υγειονομική επιτροπή, που αποτελείται από πέντε (5) μέλη και συγκροτείται από γιατρούς του Δημοσίου ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή ο.τ.α. που υπηρετούν στο νομό.

Οι δευτεροβάθμιες υγειονομικές επιτροπές είναι αρμόδιες: α) για την κρίση ενστάσεων κατ' αποφάσεων των πρωτοβάθμιων επιτροπών κατά το άρθρο 56 παρ. 3, β) για την απόλυση από την υπηρεσία λόγω ασθενείας όταν δεν συντρέχει περίπτωση του άρθρου 154 παρ. 1 εδάφιο δεύτερο και γ) για την κρίση της αποκατάστασης της υγείας όσων αναδιορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 21.

Δευτεροβάθμια υγειονομική επιτροπή μπορεί να συσταθεί και εκτός της έδρας της Περιφέρειας με απόφαση του γενικού γραμματέα της Περιφέρειας, με την οποία ορίζεται και η χωρική της αρμοδιότητα.

Στις δευτεροβάθμιες επιτροπές δεν μπορεί να μετέχει μέλος που μετείχε στην πρωτοβάθμια επιτροπή κατά της οποίας στρέφεται η ένσταση.

3. Ο ορισμός των μελών των πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων υγειονομικών επιτροπών γίνεται τον Ιανουάριο κάθε δεύτερου έτους με απόφαση του οικείου οργάνου. Με την ίδια απόφαση ορίζεται και ο γραμματέας από τους υπαλλήλους που υπηρετούν στην έδρα των υγειονομικών επιτροπών και η αποζημίωση των μελών και του γραμματέα.

4. Οι αρνητικές αποφάσεις των υγειονομικών επιτροπών κοινοποιούνται απευθείας στον ενδιαφερόμενο.

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Πρόνοιας καθορίζεται ο τρόπος λειτουργίας των πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων υγειονομικών επιτροπών, ο τρόπος εξέτασης των υπαλλήλων και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

Άρθρο 167

Επιτροπές προσφυγών

1. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας συνιστώνται, τον Ιανουάριο κάθε δεύτερου έτους, στις έδρες των ιατρικών τμημάτων Α.Ε.Ι. επιτροπές προσφυγών που αποτελούνται από τρεις (3) καθηγητές ιατρικών τμημάτων Α.Ε.Ι. οποιασδήποτε βαθμίδας. Με την ίδια απόφαση ορίζεται η έδρα, η αρμοδιότητα, ο τρόπος λειτουργίας τους και η ειδικότητα των μελών τους. Η αμοιβή των μελών και του γραμματέα των

επιτροπών καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Υγείας και Πρόνοιας και Οικονομικών.

Ο ορισμός των μελών και του γραμματέα των επιτροπών γίνεται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας για θητεία δύο (2) ετών.

2. Οι επιτροπές προσφυγών αποφαίνονται για τις προσφυγές των υπαλλήλων σε όσες περιπτώσεις ρητά προβλέπει ο παρών Κώδικας.

Άρθρο 168 Ειδικές υγειονομικές επιτροπές

1. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας συστήνονται ειδικές υγειονομικές επιτροπές αποτελούμενες από τρεις (3) καθηγητές ιατρικών τμημάτων Α.Ε.Ι. οποιασδήποτε βαθμίδας. Με την ίδια απόφαση ορίζεται η συγκρότηση των ειδικών υγειονομικών επιτροπών κατά ειδικότητα σε σχέση προς τα είδη των δυσάτων νοσημάτων, η χωρική αρμοδιότητά τους και ο τρόπος λειτουργίας τους, καθώς και η αμοιβή των μελών και του γραμματέα.

2. Οι ειδικές υγειονομικές επιτροπές γνωματεύουν για τη χορήγηση αναρρωτικών αδειών σε υπαλλήλους που πάσχουν από δυσάτα νοσήματα και για την απαλλαγή τους από την υπηρεσία εφόσον δεν μπορούν να εκτελούν τα καθήκοντά τους, λόγω σωματικής ή πνευματικής ανικανότητας που οφείλεται στα νοσήματα αυτά.

Οι γνωματεύσεις των επιτροπών αυτών δεν υπέκεινται σε προσφυγή ενώπιον των επιτροπών προσφυγών.

3. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, τον Ιανουάριο κάθε δεύτερου έτους, ορίζονται τα μέλη των επιτροπών αυτών, μετά από πρόταση των οικείων ιατρικών τμημάτων, καθώς και ο γραμματέας.

ΜΕΡΟΣ Η'

ΤΕΛΙΚΕΣ - ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 169 Σύσταση θέσεων κατά βαθμούς

1. Συνιστώνται αυτοδικαίως θέσεις βαθμού Γενικού Διευθυντή σε αριθμό ίσο με τις υφιστάμενες γενικές διευθύνσεις. Η θέση συνιστάται στον κλάδο από τον οποίο προβλέπεται κατά τις οικείες οργανικές διατάξεις να προέρχεται ο προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης. Στην περίπτωση που προβλέπεται να προέρχεται από περισσότερους κλάδους, η θέση συνιστάται εκτός βαθμολογικής κλίμακας των κλάδων και ανήκει σε όλους.

2. Συνιστώνται, αυτοδικαίως, θέσεις βαθμού Διευθυντή, σε αριθμό ίσο με τις υφιστάμενες διευθύνσεις ή υποδιευθύνσεις ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικές μονάδες. Η θέση συνιστάται στην κατηγορία και τον κλάδο από τον οποίο προβλέπεται, κατά τις οικείες οργανικές διατάξεις, να προέρχεται ο προϊστάμενος. Αν ο προϊστάμενος προβλέπεται να προέρχεται από περισσότερους κλάδους ή κατηγορίες, η θέση συνιστάται εκτός βαθμολογικής κλίμακας των κλάδων ή κατηγοριών και ανήκει σε όλους.

3. Οι λοιπές θέσεις των υπαλλήλων κάθε κλάδου διαβαθμίζονται αυτοδικαίως σε θέσεις ενιαίων βαθμών Δ' έως και Α' για τις κατηγορίες ΠΕ, ΤΕ και ΔΕ και Ε' έως και Β' για την κατηγορία ΥΕ.

Άρθρο 170 Ρύθμιση ειδικών θεμάτων

1. Οι κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος προϊστάμενοι οργανικών μονάδων επιπέδου Διεύθυνσης και Γενικής Διεύθυνσης εξακολουθούν να ασκούν τα κα-

θήκοντά τους έως την τυχόν προαγωγή τους ή την τοποθέτηση νέου προϊσταμένου.

2. Οι κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος προϊστάμενοι τμημάτων, αυτοτελών γραφείων ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικών μονάδων εξακολουθούν να ασκούν τα καθήκοντά τους μέχρι τη λήξη της θητείας για την οποία έχουν επιλεγεί, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 36 του ν. 2190/1994.

Άρθρο 171 Υγειονομικές επιτροπές

1. Η συγκρότηση των υγειονομικών επιτροπών κατά τις διατάξεις των άρθρων 165 - 168 του παρόντος Κώδικα γίνεται μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος του.

2. Έως τη συγκρότηση και λειτουργία των νέων υγειονομικών επιτροπών εξακολουθούν να λειτουργούν οι κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος υφιστάμενες.

Άρθρο 172 Λοιπές διατάξεις

1. Για μια διετία από την έναρξη ισχύος του παρόντος, ανώτατο όριο ηλικίας διορισμού ορίζεται για την κατηγορία ΠΕ και ΤΕ το 37ο έτος.

2. Για μια τριετία ανώτατο όριο ηλικίας διορισμού για την κατηγορία ΔΕ και ΥΕ ορίζεται το 35ο έτος.

3. Σε θέσεις κατηγορίας ΥΕ επιτρέπεται ο διορισμός κατόχων απολυτηρίου δημοτικού σχολείου, εφόσον έχουν αποφοιτήσει μέχρι και το έτος 1980.

4. Η πλήρωση θέσεων που προκηρύχθηκαν πριν από τη συμπλήρωση των ορίων ηλικίας της παρ. 1 του άρθρου 6 του παρόντος Κώδικα, γίνεται με τα όρια ηλικίας που ίσχυαν πριν από τη χρονολογία της προκήρυξης.

5. Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, στην περίπτωση που στις οικείες οργανικές διατάξεις δεν προβλέπονται οι κλάδοι από τους οποίους προέρχονται οι προϊστάμενοι των οργανικών μονάδων, εκδίδεται κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, η οποία καθορίζει τους κλάδους αυτούς, ανάλογα με το αντικείμενο της συγκεκριμένης οργανικής μονάδας και την ειδικότητα του κλάδου.

6. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και των κατά περίπτωση αρμόδιων υπουργών, προσαρμόζονται οι ισχύουσες διατάξεις προς τις ρυθμίσεις του παρόντος Κώδικα, εφόσον αυτό επιβάλλεται λόγω της μεταβολής του βαθμολογικού συστήματος. Η ισχύς των προεδρικών διαταγμάτων μπορεί να ανατρέχει στην έναρξη της ισχύος του παρόντος Κώδικα.

7. Κάθε διάταξη που είναι αντίθετη με τον παρόντα Κώδικα ή ρυθμίζει θέματα που διέπονται από αυτόν, καταργείται.

Άρθρο δεύτερο Μεταβατικές διατάξεις

1. Οι υπάλληλοι που υπηρετούν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος κατατάσσονται αυτοδικαίως στους ενιαίους βαθμούς της κατηγορίας που υπηρετούν, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 79 παρ. 1-7 του παρόντος, με το βαθμό που κατέχουν με τις διατάξεις του ν. 2190/1994 κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος. Ο χρόνος στον κατεχόμενο βαθμό θεωρείται χρόνος που διανύθηκε στο βαθμό κατάταξης.

2. Για την αυτοδίκαιη κατάταξη των υπαλλήλων κατά το παρόν άρθρο, εκδίδονται διαπιστωτικές πράξεις του προϊσταμένου της αρμόδιας για θέματα προσωπικού υπηρεσίας. Οι πράξεις αυτές δεν δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Κατά την πρώτη εφαρμογή του Κώδικα, για την προαγωγή στο βαθμό του διευθυντή, κρίνονται όσοι υπάλληλοι κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος:

α) έχουν τις προϋποθέσεις να κριθούν για προαγωγή στο βαθμό του διευθυντή, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα ή

β) έχουν οποτεδήποτε επιλεγεί ως προϊστάμενοι διευθυνσης ή υποδιεύθυνσης ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικών μονάδων ή

γ) έχουν τις προϋποθέσεις να επιλεγούν ως προϊστάμενοι διευθυνσης, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 6 και 7 του άρθρου 36 του ν. 2190/1994, και επιπλέον έχουν ασκήσει καθήκοντα προϊσταμένου διεύθυνσης ή τμήματος ή αυτοτελούς γραφείου ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικής μονάδας για μία τουλάχιστον τριετία.

Ειδικά, οι απόφοιτοι της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης κρίνονται για προαγωγή στο βαθμό του διευθυντή εφόσον έχουν ασκήσει καθήκοντα προϊσταμένου διεύθυνσης ή τμήματος ή αυτοτελούς γραφείου ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικών μονάδων για μία τουλάχιστον διετία, λαμβανομένων υπόψη και των διατάξεων της παρ. 4 του άρθρου 12 του ν. 2527/1997.

Οι προαγωγές των υπαλλήλων στο βαθμό του διευθυντή, σύμφωνα με τις διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων, γίνονται με απόφαση του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου ύστερα από ερώτημα του αρμόδιου οργάνου, χωρίς να καταρτίζονται προς τούτο πίνακες προακτών και πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί το αργότερο μέσα σε τρεις (3) μήνες από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

4. Οι πρώτοι πίνακες προακτών στους ενιαίους βαθμούς καταρτίζονται μέσα σε ένα (1) μήνα από την έναρξη ισχύος του παρόντος και ισχύουν μέχρι τέλους Απριλίου του επόμενου έτους.

Οι πρώτοι πίνακες προακτών στο βαθμό του διευθυντή θα ισχύσουν μέχρι τέλους Απριλίου 2000.

5. Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος Κώδικα, για την προαγωγή στο βαθμό του γενικού διευθυντή κρίνονται, μέσα σε προθεσμία έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος, όσοι έχουν ασκήσει καθήκοντα προϊσταμένου γενικής διεύθυνσης μετά από επιλογή τους, σύμφωνα με τις διατάξεις είτε των άρθρων 78 και 79 του ν. 1892/1990 είτε των άρθρων 24 και 36 του ν. 2190/1994, καθώς και οι προϊστάμενοι διευθύνσεων, οι οποίοι κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος έχουν ασκήσει καθήκοντα προϊσταμένου διεύθυνσης ή υποδιεύθυνσης τουλάχιστον για τρία (3) χρόνια.

Οι υπηρετούντες προϊστάμενοι γενικών διευθύνσεων, αν δεν προαχθούν στο βαθμό αυτόν, δύναται να αποχωρήσουν από την υπηρεσία με τις αποδοχές και τον τίτλο του βαθμού της θέσης του γενικού διευθυντή, εφόσον υποβάλουν αίτηση παραίτησης εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο (2) μηνών από την ανακοίνωση της μη προαγωγής τους.

Στην περίπτωση αυτήν προσαυξάνεται ο συνολικός χρόνος της πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας τους κατά το χρόνο που απαιτείται για τη συμπλήρωση τριάντα πέντε (35) ετών πραγματικής υπηρεσίας και όχι περισσότερο από δύο έτη. Αν δεν επιλέξουν την αποχώρησή τους από την υπηρεσία, εφαρμόζονται οι διατάξεις των δύο τελευταίων εδαφίων της παρ. 8 του άρθρου 82 του παρόντος Κώδικα.

Οι κατά τη δημοσίευση του παρόντος προϊστάμενοι

διευθύνσεων που κατέχουν τη θέση αυτήν, κατ'εφαρμογή των διατάξεων του τέταρτου ή πέμπτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 36 του ν. 2190/1994, κατατάσσονται αυτοδίκαιως στο βαθμό του διευθυντή.

Κατ'εξαίρεση, όσοι από τους υπηρετούντες προϊσταμένους γενικών διευθύνσεων απολύονται αυτοδίκαιως από την υπηρεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 156 του παρόντος Κώδικα, μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1999 καταλαμβάνουν αυτοδίκαιως θέση βαθμού γενικού διευθυντή.

6. Η προαγωγή των υπαλλήλων στους βαθμούς του γενικού διευθυντή και διευθυντή γίνεται τηρουμένων των οργανικών διατάξεων της οικείας υπηρεσίας που καθορίζουν τους κλάδους ΠΕ, ΤΕ και ΔΕ, από τους οποίους προέρχονται οι προϊστάμενοι οργανικών μονάδων, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 79 παρ. 5 και 8 του παρόντος Κώδικα.

7. Δεν υπάγονται στις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου 5 οι γενικοί διευθυντές Γενικών Νοσοκομείων του Ε.Σ.Υ., που διορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 17 του ν. 2519/1997, η υπηρεσιακή κατάσταση των οποίων εξακολουθεί να διέπεται από τις ισχύουσες κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου ειδικές διατάξεις.

8. Οι υπηρετούντες προϊστάμενοι γενικών διευθύνσεων Περιφέρειας εξακολουθούν να ασκούν τα καθήκοντά τους μέχρι τη λήξη της θητείας για την οποία έχουν επιλεγεί, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 3 του ν. 2503/1997. Μέσα σε προθεσμία έξι (6) μηνών από τη λήξη της ανωτέρω θητείας οι θέσεις του βαθμού του γενικού διευθυντή Περιφέρειας καλύπτονται με προαγωγή. Για την προαγωγή στο βαθμό του γενικού διευθυντή Περιφέρειας κρίνονται οι υπηρετούντες προϊστάμενοι γενικών διευθύνσεων Περιφέρειας, καθώς και οι υπάλληλοι της Περιφέρειας, οι οποίοι κατά την ημέρα υποβολής του ερωτήματος στο ειδικό υπηρεσιακό συμβούλιο έχουν τα προσόντα, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 82 παρ. 3 και 4 και 83 του παρόντος Κώδικα, να προαχθούν στο βαθμό αυτόν.

Οι υπηρετούντες προϊστάμενοι γενικών διευθύνσεων Περιφέρειας αν δεν προαχθούν στο βαθμό του γενικού διευθυντή καταλαμβάνουν κενή θέση βαθμού διευθυντή και αν δεν υπάρχει την πρώτη θέση που θα κενωθεί, με την επιφύλαξη των διατάξεων των τριών τελευταίων εδαφίων της παραγράφου 5 του παρόντος άρθρου.

9. Κατά την πρώτη συγκρότηση των πρωτοβάθμιων υπηρεσιακών συμβουλίων με απόφαση του οικείου υπουργού ή του διοικητικού συμβουλίου του Ν.Π.Δ.Δ. κατατάσσονται στο βαθμό του διευθυντή πέντε υπάλληλοι, από αυτούς που έχουν επιλεγεί δύο (2) τουλάχιστον φορές ως προϊστάμενοι διευθύνσεων και ασκούν τα καθήκοντα προϊσταμένου διεύθυνσης για μία τουλάχιστον τριετία. Οι υπάλληλοι αυτοί αποτελούν αυτοδίκαια τα υπό στοιχεία α' της παρ. 2 και της παρ. 5 του άρθρου 160 του παρόντος Κώδικα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη του υπηρεσιακού συμβουλίου.

Αν δεν υπάρχουν ή δεν επαρκούν οι υπάλληλοι με τις ανωτέρω προϋποθέσεις, στο βαθμό του διευθυντή κατατάσσονται υπάλληλοι με λιγότερο χρόνο άσκησης καθήκοντων προϊσταμένου διεύθυνσης. Στην περίπτωση κατά την οποία και οι υπάλληλοι με τις προϋποθέσεις του προηγούμενου εδαφίου δεν υπάρχουν ή δεν επαρκούν, στο βαθμό του διευθυντή κατατάσσονται υπάλληλοι που έχουν επιλεγεί μία φορά ως προϊστάμενοι διευθύνσεων, προηγούμενων εκείνων που έχουν τον περισσότερο χρόνο άσκησης καθήκοντων προϊσταμένου διεύθυνσης. Αν δεν υπάρχουν ή δεν επαρκούν και οι

υπάλληλοι με τις ανωτέρω προϋποθέσεις, στο βαθμό του διευθυντή κατατάσσονται υπάλληλοι που έχουν τοποθετηθεί δύο τουλάχιστον φορές ως προϊστάμενοι διευθύνσεων και ασκούν τα καθήκοντα αυτά για μία τουλάχιστον τριετία. Κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις του δεύτερου εδαφίου της παρ. 4 του άρθρου 160 του παρόντος Κώδικα.

10. Οι υπάλληλοι που, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος είναι προϊστάμενοι οργανικών μονάδων, συνεχίζουν να ασκούν τα καθήκοντά τους μέχρις ότου γίνει τοποθέτηση προϊσταμένων σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.

Αν, συνεπεία αναδιοργάνωσης καταργηθεί οργανική μονάδα γενικής διεύθυνσης ή διεύθυνσης οι προϊστάμενοι με βαθμό γενικού διευθυντή ή διευθυντή, αντίστοιχα, που δεν ασκούν εφεξής, καθήκοντα προϊσταμένου, διατηρούν το βαθμό και τις αποδοχές τους και καταλαμβάνουν αυτοδικαίως προσωποπαγείς θέσεις, οι οποίες προέρχονται από τη μετατροπή των θέσεων που κατείχαν και ασκούν τα καθήκοντα που ορίζονται με απόφαση του οικείου υπουργού ή του οργάνου διοίκησης του οικείου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου.

Αν κενωθούν ή συσταθούν αντίστοιχες θέσεις του βαθμού και του κλάδου τους, καταλαμβάνουν αυτοδικαίως τις θέσεις αυτές και με τη σειρά που καθορίζει το αρμόδιο υπηρεσιακό συμβούλιο, σε περίπτωση που δεν επαρκούν για όλους.

11. Τα πρωτοβάθμια υπηρεσιακά συμβούλια συγκροτούνται εντός δέκα (10) ημερών το αργότερο από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

12. Τα δευτεροβάθμια υπηρεσιακά συμβούλια συγκροτούνται μετά την πάροδο έτους από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Από την ημερομηνία αυτή αρχίζουν να ισχύουν και οι διατάξεις του παρόντος Κώδικα που ρυθμίζουν τη δυνατότητα υποβολής ένστασης ενώπιον αυτών.

13. Μέσα σε δύο (2) μήνες από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου το ειδικό υπηρεσιακό συμβούλιο του άρθρου 29 του ν. 2190/1994 κρίνει για την προαγωγή στο βαθμό του γενικού διευθυντή υπαλλήλους που έχουν τις προϋποθέσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παρ. 5 και του άρθρου 83 του παρόντος Κώδικα, σε συνδυασμό με τις οικείες οργανικές διατάξεις που καθορίζουν τους κλάδους από τους οποίους προέρχονται οι προϊστάμενοι, προκειμένου αυτοί να αποτελέσουν τα, υπό στοιχεία ε' και στ', τακτικά και αναπληρωματικά μέλη του ειδικού υπηρεσιακού συμβουλίου της παρ. 1 του άρθρου 160 του παρόντος Κώδικα.

14. Έως τη συγκρότηση και λειτουργία των νέων υπηρεσιακών συμβουλίων εξακολουθούν να λειτουργούν τα κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος υφιστάμενα.

15. Τα υφιστάμενα υπηρεσιακά συμβούλια εξετάζουν όλα τα θέματα που εμπíπτουν στην αρμοδιότητά τους, εκτός από εκείνα που αναφέρονται στις προαγωγές των υπαλλήλων σε μη ενιαίους βαθμούς και στις επαιολογές προϊσταμένων τμημάτων και αυτοτελών γραφείων ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικών μονάδων.

16. Έως την έκδοση της προβλεπόμενης από την παρ. 4 του άρθρου 160 του παρόντος απόφασης, με την οποία καθορίζεται ο τρόπος και η διαδικασία ανάδειξης των αφετών εκπροσώπων των υπαλλήλων, εφαρμόζονται οι διατάξεις που ισχύουν κατά τη δημοσίευση του παρόντος.

17. Οι αφετοί εκπρόσωποι των υπαλλήλων που εκλέγονται, προκειμένου να οριστούν μέλη των υπηρεσιακών συμβουλίων από 1.1.1999, ορίζονται κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος ως τα, υπό στοιχείο β'

της παρ. 2 του άρθρου 160 του παρόντος Κώδικα, μέλη των υπηρεσιακών συμβουλίων.

18. Για την αυτοδικαίως κατάταξη των υπαλλήλων του Δημοσίου που είναι αυτοδικαίως αποσπασμένοι στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 39 του ν. 2218/1994, όπως αυτές τροποποιήθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 8 του ν. 2240/1994, συνιστώνται ισάριθμες προσωποπαγείς θέσεις στους κλάδους που ανήκουν, στις οποίες και κατατάσσονται. Οι υπάλληλοι αυτοί εξακολουθούν να ασκούν τα καθήκοντά τους στις υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης όπου είναι αποσπασμένοι.

19. Κατά την πρώτη συγκρότηση των υπηρεσιακών συμβουλίων των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων με απόφαση του οικείου Νομάρχη κατατάσσονται αυτοδικαίως στο βαθμό του διευθυντή πέντε (5) υπάλληλοι από αυτούς που έχουν τις προϋποθέσεις της παρ. 9 του παρόντος άρθρου και οι οποίοι αποτελούν αυτοδικαίως τα, υπό στοιχείο α' της παρ. 2 και της παρ. 5 του άρθρου 160 του παρόντος Κώδικα, τακτικά και αναπληρωματικά μέλη του υπηρεσιακού συμβουλίου.

Προκειμένου να καταταγούν σε θέσεις βαθμού διευθυντή, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, και υπάλληλοι που είναι αποσπασμένοι στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 39 του ν. 2218/1994, όπως αυτές τροποποιήθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 8 του ν. 2240/1994 και οι οποίοι πληρούν τις προϋποθέσεις της παρ. 9 του παρόντος άρθρου, απαιτείται η εκ μέρους τους προηγούμενη υποβολή αίτησης για μετάταξη στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση.

Άρθρο τρίτο

1. Η παράγραφος 4 του άρθρου 9 του ν. 2503/1997 αντικαθίσταται, αφότου ισχύσει, ως εξής:

4. Η περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν.δ. 2189/1952, όπως κωδικοποιήθηκε με το άρθρο μόνο του π.δ. 197/1978 (ΦΕΚ 43 Α) αντικαθίσταται ως εξής:

α) Τοπικές, σε κάθε περιφέρεια νομού, Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων, στις οποίες συμμετέχουν υποχρεωτικά ως μέλη όλοι οι δήμοι και οι κοινότητες με τους νόμιμους εκπροσώπους τους.

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ύστερα από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., καθορίζονται ο τρόπος και οι διαδικασίες ανάδειξης των εκπροσώπων των δήμων και κοινοτήτων στις Τοπικές Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων των Νομών, ο τρόπος και οι διαδικασίες ανάδειξης των εκπροσώπων των Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων στην Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος, η σύνθεση, η συγκρότηση, ο τρόπος ανάδειξης, οι αρμοδιότητες, η οργάνωση, η λειτουργία των οργάνων των Τ.Ε.Δ.Κ. και της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., η θητεία των οργάνων αυτών, η οποία διαρκεί όλη τη δημοτική και κοινοτική περίοδο και μπορεί να λήγει με την εγκατάσταση των νέων οργάνων και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

2. Η ισχύς του παρόντος άρθρου αρχίζει από τη δημοσίευση του νόμου αυτού στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο τέταρτο

Επεκτείνονται και εφαρμόζονται και στο μόνιμο προσωπικό των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης οι κατωτέρω διατάξεις του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. και άλλες διατάξεις:

Μέρος Γ', κεφάλαια Δ', Ε', ΣΤ', Ζ', Η', Θ'.

Οι δε λοιπές διατάξεις επεκτείνονται ανάλογα, εν όλω ή εν μέρει με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο (2) μηνών από την εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων. Με το προεδρικό διάταγμα επιτρέπεται η εν όλω ή εν μέρει εφαρμογή των επεκτεινόμενων διατάξεων και αναδρομικά.

Με το ίδιο διάταγμα επιτρέπεται να κωδικοποιούνται σε ενιαίο κείμενο οι διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας που ισχύουν, καθώς και κάθε νόμου που ήθελε μετέπειτα εκδοθεί που αφορούν το προσωπικό των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Κατά την κωδικοποίηση αυτή επιτρέπεται, χωρίς να αλλοιώνονται η έννοια των ισχυουσών διατάξεων, η νέα διάρθρωση του νομοθετικού υλικού, όπως διάσπαση ή συγχώνευση άρθρων, προσθήκη νέων και νέα κατάστρωση αυτού, η απάλειψη διατάξεων που έχουν καταργηθεί ρητά ή σιωπηρά, καθώς και των μεταβατικών διατάξεων που δεν ισχύουν, η ενέργεια διορθώσεων στη φραστική διατύπωση και μεταφορά στη δημοτική γλώσσα.

Άρθρο πέμπτο

Η ισχύς του παρόντος, πλην των διατάξεων για τις οποίες ορίζεται διαφορετικά, αρχίζει δύο (2) μήνες μετά τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 5 Φεβρουαρίου 1999

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΗΜ. ΔΙΑΣ. & ΑΠΟΚΕΝΤ.
Α.Λ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΠΑΝ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 8 Φεβρουαρίου 1999

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΥΑΓ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ**ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ**

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * TELEX 223211 ΥΡΕΤ GR * FAX 52 34 312

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: <http://www.et.gr>INTERNET: hol.gre-mail: nvas@hol.gr**ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ**

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ Σολωμού 51		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΠΩΛΗΣΗΣ Φ.Ε.Κ.	
Πληροφορίες δημοσιευμάτων Α.Ε. - Ε.Π.Ε.	5225 761	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	
	5230 841	Βασ. Όλγας 227 - Τ.Κ. 54100	(031) 423 956
Πληροφορίες δημοσιευμάτων λοιπών Φ.Ε.Κ.	5225 713	ΠΕΙΡΑΙΑΣ	
	5249 547	Νικήτα 6-8 Τ.Κ. 185 31	4135 228
Πώληση Φ.Ε.Κ.	5239 762	ΠΑΤΡΑ	
Φωτοαντίγραφα παλαιών Φ.Ε.Κ.	5248 141	Κορίνθου 327 - Τ.Κ. 262 23	(061) 6381 100
Βιβλιοθήκη παλαιών Φ.Ε.Κ.	5248 188	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	
Οδηγίες για δημοσιεύματα Α.Ε. - Ε.Π.Ε.	5248 785	Διοικητήριο Τ.Κ. 450 44	(0651) 67215
Εγγραφή Συνδρομητών Φ.Ε.Κ. και αποστολή Φ.Ε.Κ.	5248 320	ΚΟΜΟΤΗΝΗ	
		Δημοκρατίας 1 Τ.Κ. 691 00	(0531) 22 858
		ΛΑΡΙΣΑ	
		Διοικητήριο Τ.Κ. 411 10	(041) 597449
		ΚΕΡΚΥΡΑ	
		Σαμαρά 13 Τ.Κ. 491 00	(0661) 89 127 / 89 120
		ΗΡΑΚΛΕΙΟ	
		Πλ. Ελευθερίας 1, Τ.Κ. 711 10	(081) 396 223
		ΛΕΣΒΟΣ	
		Πλ. Κωνσταντινουπόλεως Τ.Κ. 811 00 Μυτιλήνη	(0251) 46 888 / 47 533

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΩΝ - Μέχρι 8 σελίδες 200 δρχ.
ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ - Από 8 σελίδες και άνω προσαύξηση 100 δρχ. ανά σελίδα ή μέρος αυτού

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

Τεύχος	Κ.Α.Ε. Προϋπολογισμού 2531	Κ.Α.Ε. εσόδου υπέρ ΤΑΠΕΤ 3512
Α' (Νόμοι, Π.Δ., Συμβάσεις κ.λπ.)	60.000 δρχ.	3.000 δρχ.
Β' (Υπουργικές αποφάσεις κ.λπ.)	70.000 " "	3.500 " "
Γ' (Διορισμοί, απολύσεις κ.λπ. Δημ. Υπαλλήλων)	15.000 " "	750 " "
Δ' (Απαλλοτριώσεις, πολεοδομία κ.λπ.)	70.000 " "	3.500 " "
Αναπτυξιακών Πράξεων (Τ.Α.Π.Σ.)	30.000 " "	1.500 " "
Ν.Π.Δ.Δ. (Διορισμοί κ.λπ. προσωπικού Ν.Π.Δ.Δ.)	15.000 " "	750 " "
Παράρτημα (Προκηρύξεις θέσεων ΔΕΠ κ.λπ.)	5.000 " "	250 " "
Δελτίο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (Δ.Ε.Β.Ι.)	10.000 " "	500 " "
Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου (Α.Ε.Δ.)	3.000 " "	150 " "
Προκηρύξεων Α.Σ.Ε.Π.	10.000 " "	500 " "
Ανωτύμων Εταιρειών & Ε.Π.Ε.	250.000 " "	12.500 " "
ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΤΕΥΧΗ ΕΚΤΟΣ Α.Ε. & Ε.Π.Ε.	250.000 " "	12.500 " "

- * Οι συνδρομές του εσωτερικού προπληρώνονται στα Δημόσια Ταμεία που δίνουν αποδεικτικό είσπραξης (διπλότυπο) το οποίο με τη φροντίδα του ενδιαφερομένου πρέπει να στέλνεται στην Υπηρεσία του Εθνικού Τυπογραφείου.
- * Οι συνδρομές του εξωτερικού επιβαρύνονται, πέραν των ανωτέρω αναφερομένων ποσών, με τα ταχυδρομικά τέλη και μπορεί να στέλνονται με επιταγή και σε ανάλογο συνάλλαγμα στο Διευθυντή Διαχείρισης του Εθνικού Τυπογραφείου.
- * Η πληρωμή του υπέρ ΤΑΠΕΤ ποσοστού που αντιστοιχεί σε συνδρομές, εισπράττεται από τα Δημόσια Ταμεία.
- * Οι συνδρομητές του εξωτερικού μπορούν να στέλνουν το ποσό του ΤΑΠΕΤ μαζί με το ποσό της συνδρομής.
- * Οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, οι Δήμοι, οι Κοινοότητες ως και οι επιχειρήσεις αυτών πληρώνουν το μισό χρηματικό ποσό της συνδρομής και ολόκληρο το ποσό υπέρ του ΤΑΠΕΤ.
- * Η συνδρομή ισχύει για ένα χρόνο, που αρχίζει την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου χρόνου. Δεν εγγράφονται συνδρομητές για μικρότερο χρονικό διάστημα.
- * Η εγγραφή ή ανανέωση της συνδρομής πραγματοποιείται το αργότερο μέχρι τον Μάρτιο κάθε έτους.
- * Αντίγραφα διπλότυπων, ταχυδρομικές επιταγές και χρηματικά γραμμάτια δεν γίνονται δεκτά.

Οι υπηρεσίες εξυπηρέτησης των πολιτών λειτουργούν καθημερινά από 08.00' έως 13.00'

(ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ)

παρέχονται ἠθικαὶ καὶ ὑλικαὶ ἀμοιβαὶ (βραβεῖα), κατὰ τὰ εἰδικώτερον ὀριζόμενα διὰ Προεδρικοῦ διατάγματος, ἐκδιδομένου ἐπὶ τῇ προτάσει τῶν Ὑπουργῶν Προεδρίας Κυβερνήσεως καὶ Οἰκονομικῶν.

2. Διὰ τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Προεδρικοῦ διατάγματος καθορίζονται τὰ ὄργανα καὶ ἡ διαδικασία ἀξιολογήσεως καὶ βραβεύσεως τῶν προτάσεων ἢ μελετῶν, ὁ τρόπος δημοσιεύσεως αὐτῶν εἰς τεύχη ἢ βιβλία καὶ τὰ τῆς ἀξιοποιήσεως αὐτῶν, ἡ μέθοδος ὑπολογισμοῦ καὶ τὰ ἀνώτατα καὶ κατώτατα ὄρια τῆς παρεχομένης ὑλικῆς ἀμοιβῆς, ὡς καὶ πᾶσα ἀναγκαία λεπτομέρεια διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος ἄρθρου.

3. Ἡ κατὰ τὸ παρὸν ἄρθρον ὑλικὴ ἀμοιβὴ παρέχεται εἰς τὸν δικαιούχον καὶ μετὰ τὴν ἀποχώρησίν του ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἢ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ εἰς περίπτωσιν θανάτου του.

ΜΕΡΟΣ ΟΓΔΟΟΝ

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

ΤΜΗΜΑ Α΄

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΟΙΝΑΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ

Ἄρθρον 205.

Ὅρισμός πειθαρχικοῦ ἀδικήματος.

1. Πᾶσα δι' ὑπαιτίου πράξεως ἢ παραλείψεως παράβασις ὑπαλληλικοῦ καθήκοντος, δυναμένη νὰ καταλογισθῇ, ἀποτελεῖ πειθαρχικὸν ἀδίκημα.

2. Τὸ ὑπαλληλικὸν καθῆκον προσδιορίζεται τόσον ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων, ἐγκυκλίων, ὁδηγιῶν καὶ διαταγῶν ἐπιβαλλομένων εἰς τὸν ὑπάλληλον ὑποχρεώσεων, ὅσον καὶ ἐκ τῆς καθόλου ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς ὑπηρεσίας ἐκάστοτε τηρητέας ἐν γένει διαγωγῆς αὐτοῦ.

Ἄρθρον 206.

Πειθαρχικά τινα ἀδικήματα, ἐνδεικτικῶς.

1. Μεταξὺ τῶν πειθαρχικῶν ἀδικημάτων καταλέγονται ἰδίως :

α) ἡ ἔλλειψις πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ τὰ ἐθνικὰ ἰδεώδη, ὡς καὶ ἡ ἐπιδίωξις, ἔργῳ ἢ λόγῳ, τῆς διὰ βιαίων μέσων ἀνα-

τροπῆς τοῦ ὑφισταμένου πολιτειακοῦ ἢ κοινωνικοῦ καθεστώτος,

β) ἡ ἐκτός ὑπηρεσίας ἀναξία ὑπαλλήλου διαγωγῆς,

γ) ἡ ἐπὶ χρήμασι χαρτοπαιξία καὶ ἰδίως εἰς δημοσίον κέντρον,

δ) ἡ σύναψις στενῶν κοινωνικῶν σχέσεων μετὰ προσώπων, τῶν ὁποίων οὐσιώδη συμφέροντα ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἀσκήσεως τῆς ἀνατιθεμένης εἰς τὸν ὑπάλληλον ὑπηρεσίας,

ε) αἱ οἰασδῆποτε μορφῆς ἐκδηλώσεις δημοσίων ὑπαλλήλων ὑπὲρ πολιτικῶν κομμάτων, ὡς καὶ ἡ ἐνεργὸς ὑπὲρ κόμματος δράσις τῶν ὑπαλλήλων νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου,

στ) ἡ δημοσία, προφορικῶς ἢ ἐγγράφως, ἀσκησις κριτικῆς τῶν πράξεων τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς δι' ἐκφράσεων, αἱ ὁποῖαι ἀποδεικνύουν ἔλλειψιν σεβασμοῦ, ἢ διὰ σκοπίμου χρήσεως ἀβασίμων ἐπιχειρημάτων,

ζ) ἡ ἀποσιώπησις συμμετοχῆς εἰς ἔργα ἐπ' ἀμοιβῇ ξένα πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις ἀκόμη ἐκείνας εἰς τὰς ὁποίας ἐπιτρέπεται ἡ συμμετοχὴ αὕτη,

η) ἡ χρησιμοποίησις τρίτων προσώπων πρὸς ἀπόκτησιν ὑπηρεσιακῆς εὐνοίας ἢ πρόκλησιν ἢ ματαίωσιν διαταγῆς τῆς ὑπηρεσίας,

θ) ἡ ἄμεσος ἢ διὰ μέσου τρίτου προσώπου συμμετοχὴ εἰς δημοπρασίαν, τῆς ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐπιτροπῆς ἀποτελεῖ μέλος ὁ ὑπάλληλος ἢ ἡ ἀρχὴ εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει οὗτος,

ι) ἡ ἐν ὑπηρεσίᾳ ἀναξιοπρεπῆς ἢ ἀναξία ὑπαλλήλου διαγωγῆς ἢ ἡ, παρὰ τὴν καταβολὴν εἰς αὐτὸν ἐξόδων παραστάσεως, μὴ ἀναλόγως ἀξιοπρεπῆς παράστασις τοῦ ὑπαλλήλου,

ια) ἡ βραδεῖα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν προσέλευσις ἢ ἡ πρόωρος ἐξ αὐτῆς ἀποχώρησις,

ιβ) ἡ ραθυμία, ἡ ἀμέλεια, ὡς καὶ ἡ ἀτελής ἢ μὴ ἐγκαιρος ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος ἢ ἀδικαιολόγητος ἄρνησις προσελεύσεως πρὸς ἰατρικὴν ἐξέτασιν κατὰ τὸ ἄρθρον 111 παραγρ. 5,

ιγ) ἡ μὴ προσήκουσα συμπεριφορὰ πρὸς τοὺς πολίτας, τοὺς προϊσταμένους καὶ λοιποὺς ὑπαλλήλους,

ιδ) ἡ μὴ ἐγκαιρος ἀπάντησις εἰς ἀναφορὰς πολιτῶν,

ιε) ἡ ὑπὸ προϊσταμένου - κριτοῦ σύνταξις ἐκθέσεως οὐσιαστικῶν προσόντων, περὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν ὑπαλλήλων, ἄνευ τῆς ἐπιβαλλομένης ἀμεροληψίας καὶ ἀντικειμενικότητος, μὲ ἀποτέλεσμα ἢ ἐκθεσις νὰ μὴ ἀποδίδῃ τὴν πραγματικὴν ὑπηρεσιακὴν συμπεριφορὰν καὶ ποιότητα τοῦ κρινομένου

Ὑπαλλήλου, ὡς καὶ ἡ μὴ ἐγκαιρὸς κατάρτισις τῶν ἐκθέσεων,

ιστ) ἡ ἀναρμοδία παρέμβασις ὑπὲρ ἢ κατὰ τρίτου τινός,

ιζ) ἡ ἀδικαιολόγητος προτίμησις ὑποθέσεων νεωτέρων ἐπὶ παραμελήσει παλαιότερων,

ιη) ἡ ἀδικαιολόγητος ἀποχή ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως τῶν καθηκόντων,

ιθ) ἡ ἄρνησις ἢ παρέλκυσις ἐκτελέσεως ὑπηρεσίας,

κ) ἡ συμμετοχὴ εἰς ἀπεργίαν, κατὰ παράβασιν τοῦ ἄρθρου 23 παραγρ. 2 τοῦ Συντάγματος καὶ τοῦ εἰς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ νόμου,

κα) ἡ παράβασις τῆς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐπιβαλλομένης εἰς τὸν ὑπάλληλον ἐχευθείας,

κβ) ἡ χρησιμοποίησις τῆς ὑπαλληλικῆς ιδιότητος πρὸς ἐξυπηρέτησιν ἰδιωτικῶν συμφερόντων αὐτοῦ ἢ προσκειμένων εἰς αὐτὸν προσώπων,

κγ) ἡ χρησιμοποίησις πληροφοριῶν, τὰς ὁποίας κατέχει ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας του, πρὸς ἀποκόμισιν ἰδίου ὀφέλους,

κδ) ἡ ὑπὸ τοῦ ὑπαλλήλου μὴ εἰσπραξις τοῦ μισθοῦ, τὸν ὁποῖον δικαιούται, ἢ ἄλλων ἀποδοχῶν ἢ ἐξόδων,

κε) ἡ ἀποδοχὴ ὑπὸ τοῦ ὑπαλλήλου οἰασδῆποτε ὑλικῆς εὐνοίας, ἡ ὁποία δὲν συνιστᾷ δωροληψίαν, ἀλλὰ προέρχεται ἀπὸ πρόσωπα τῶν ὁποίων τὰς ὑποθέσεις διαχειρίζεται ἢ πρόκειται νὰ διαχειρισθῇ,

κστ) ἡ λόγῳ ἀσυνήθους χρήσεως φθορὰ ἢ ἐγκατάλειψις ἢ παράνομος χρῆσις πράγματος ἀνήκοντος εἰς τὸ Δημόσιον ἢ εἰς νομικὸν πρόσωπον δημοσίου δικαίου,

κζ) πᾶσα ἐκ δόλου ἢ βαρείας ἀμελείας πράξις ἢ παράλειψις, ἡ ὁποία ἂν καὶ εἶναι κατὰ τύπους νόμιμος, δύναται ὁπωσδῆποτε νὰ βλάβῃ ἢ νὰ θέσῃ εἰς κίνδυνον τὰ συμφέροντα τῆς Πολιτείας, καὶ

κη) ἡ παράβασις καθήκοντος κατὰ τὸν ποινικὸν ἢ ἄλλους εἰδικούς νόμους.

2. Διατάξεις ὀρίζουσαι εἰδικὰ πειθαρχικὰ ἀδικήματα τηροῦνται ἐν ἰσχύϊ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑΙ ΠΟΙΝΑΙ

Ἄρθρον 207.

Πειθαρχικαὶ ποιναί.

1. Πειθαρχικαὶ ποιναί εἶναι :

α) ἐγγραφὸς ἐπίπληξις,

β) πρόστιμον μέχρις ἀποδοχῶν τριῶν μηνῶν,

γ) δυσμενῆς μετάθεσις,

δ) διακοπή του προς προαγωγήν δικαιώματος από ενός μέχρι πέντε ετών,

ε) υποβιβασμός,

στ) όριστική παύσις.

2. Το πρόστιμον, υπολογιζόμενον επί των κατά τον χρόνον τής εκδόσεως τής καταγνωστικής εις τον πρώτον βαθμόν πειθαρχικής αποφάσεως αποδοχών, παρακρατείται από του πρώτου μετά την τελεσιδικίαν τής αποφάσεως μηνός, εις μηνιαίας δόσεις, εκάστης τούτων όριζομένης, διά τής αύτης αποφάσεως, εις ποσόν ούγι ανώτερον του ενός τετάρτου των αποδοχών. Το πρόστιμον αποτελεί έσοδον του προϋπολογισμού, τον όποιον βαρύνουν αί αποδοχαί του υπαλλήλου, ή του προϋπολογισμού των υπό ειδικών νόμων καθοριζομένων ειδικών ταμείων.

3. Διά την διακοπήν του προς προαγωγήν δικαιώματος υπολογίζεται μόνον ό χρόνος, κατά τον όποιον ό τιμωρούμενος έχει τά προς προαγωγήν τυπικά προσόντα. Ο υποβιβασθείς δέν δύναται νά επαναπροαχθῆ, πρό τής παρελεύσεως από του υποβιβασμού του χρονικού διαστήματος ίσου προς τό ήμισυ του απαιτουμένου προς προαγωγήν χρόνου.

4. Τήν ποινήν τής όριστικής παύσεως δύναται νά επιβάλλη ό πειθαρχικός δικαστής μόνον διά τά εξής άδικήματα :

α) παράβασιν του άρθρου 206 παράγρ. 1 έδάφ. α΄,

β) παράβασιν καθήκοντος κατά τον ποινικόν ή άλλους ειδικούς νόμους,

γ) άδικαιολόγητον άποχήν από τής εκτελέσεως των καθηκόντων επί τριάκοντα τουλάχιστον ήμέρας,

δ) παραβίασιν άπορρήτων τής ύπηρεσίας κατά τό άρθρον 72 παραγρ. 2,

ε) χαρακτηριστικώς άναξιοπρεπή ή άναξίαν υπαλλήλου διαγωγήν εντός και εκτός τής ύπηρεσίας,

στ) συμμετοχήν εις άπεργίαν, κατά παράβασιν του άρθρου 23 παραγρ. 2 του Συντάγματος και του εις εκτέλεσιν αυτού νόμου,

ζ) διάπραξιν εντός έτους, άφ' ης έτελέσθη άδικημα τιμωρηθέν τουλάχιστον διά προστίμου ίσου προς τάς αποδοχάς ενός μηνός, έτέρου άδικήματος δυναμένου νά επισύρη την αύτήν ή βαρυτέραν ποινήν,

η) διάπραξιν εντός διετίας, μετά έπιβολήν τριών πειθαρχικών ποινών βαρυτέρων του προστίμου αποδοχών ενός μηνός, του αυτού άδικήματος,

θ) έκ συστήματος κακήν συμπεριφοράν προς τους πολίτας,

- ι) σοβαράν ἀπειθείαν,
 ια) πᾶν πειθαρχικὸν ἀδίκημα δυνάμενον ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ νὰ προκαλέσῃ δημόσιον σκάνδαλον καὶ προκαλέσῃ τοιοῦτο,
 ιβ) παράβασιν τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 83 παραγρ. 3, 111 παραγρ. 5 καὶ 211 παραγρ. 2,
 ιγ) χρησιμοποίησιν πλαγίων μέσων πρὸς ἀποφυγὴν ἢ ματαίωσιν ἢ πρόκλησιν ὑπηρεσιακῶν ἐν γένει μεταβολῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΕΞΑΛΕΨΙΣ ΤΟΥ ΛΕΙΟΠΟΙΝΟΥ

Ἄρθρον 208.

Παραγραφή πειθαρχικῶν ἀδικημάτων - Διαγραφή πειθαρχικῶν ποινῶν.

1. Τὰ πειθαρχικὰ ἀδικήματα παραγράφονται μετὰ δύο ἔτη, ἀφ' ἧς ἡμέρας διεπράχθησαν πλὴν ἂν πρόκειται περὶ τῶν ἀδικημάτων τῆς παραγρ. 4 τοῦ ἄρθρου 207, τὰ ὅποια παραγράφονται μετὰ πενταετίαν.

2. Αἱ κατὰ τοῦ ὑπαλλήλου ἀπευθυνόμεναι πράξεις πρὸς δίωξιν τοῦ ἀδικήματος διακόπτουν τὴν παραγραφὴν, ὁ χρόνος ὅμως ταύτης δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὴν τριετίαν ἐν συνόλῳ μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς καταγνωστικῆς ἀποφάσεως, ἐπὶ δὲ ἀδικημάτων τῆς παραγρ. 4 τοῦ ἄρθρου 207 τὴν ἑπταετίαν.

3. Πειθαρχικὸν ἀδίκημα, τὸ ὅποιον ἀποτελεῖ καὶ ποινικὸν τοιοῦτο, δὲν παραγράφεται πρὸ τῆς παρελεύσεως τοῦ πρὸς παραγραφὴν τούτου ὀριζομένου χρόνου. Ἐπὶ τοιούτων ἀδικημάτων αἱ πράξεις τῆς ποινικῆς διαδικασίας ἀποτελοῦν λόγον διακοπῆς τῆς παραγραφῆς τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος.

4. Ἡ παραγραφή πειθαρχικοῦ ἀδικήματος διακόπτεται διὰ τῆς τελέσεως πειθαρχικοῦ ἀδικήματος σκοποῦντος τὴν ἀπόκρυψιν αὐτοῦ ἢ τὴν ματαίωσιν τῆς ἔνεκα τούτου παραπομπῆς εἰς ὑπηρεσιακὸν πειθαρχικὸν συμβούλιον.

5. Παραγραφὴν πειθαρχικὸν ἀδίκημα δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν τιμωρίαν ἐτέρου πειθαρχικοῦ ἀδικήματος, τὸ ὅποιον διεπράχθη πρὸ τῆς παραγραφῆς ἐκείνου.

6. Ἡ τελεσίδικος πειθαρχικὴ ἀπόφασις δὲν ὑπόκειται εἰς παραγραφὴν.

7. Αἱ ποιναὶ τῆς ἐπιπλήξεως μετὰ ἐν ἔτος, τοῦ προστίμου μέχρις ἀποδοχῶν ἐνὸς μηνὸς μετὰ

διετίαν. τοῦ προστίμου μέχρις ἀποδοχῶν δύο μηνῶν, μετὰ τετραετίαν. τοῦ προστίμου μέχρις ἀποδοχῶν τριῶν μηνῶν, μετὰ πενταετίαν καὶ αἰ λοιπαὶ βαρύτεραι τοιαῦται, πλὴν τῆς ὀριστικῆς παύσεως, μετὰ δεκαετίαν ἀπὸ τῆς ἐπιβολῆς αὐτῶν, διαγράφονται ἐκ τοῦ ἀτομικοῦ δελτίου στοιχείων τοῦ τιμωρηθέντος ὑπαλλήλου καὶ δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν διὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ, ἂν κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὡς ἄνω χρονικῶν ὀρίων δὲν ἐτιμωρήθη δι' οἰασδήποτε ποινῆς.

Ἄρθρον 209.

Αὐτοτέλεια κολασίμου τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος.

Ἐν περιπτώσει ἀμνηστίας, ἀποκαταστάσεως, χάριτος ἢ καθ' οἰονδήποτε ἄλλον τρόπον ἄρσεως τοῦ κολασίμου ἢ ἄρσεως ἢ μεταβολῆς τῶν συνεπειῶν τῆς ποινικῆς καταδίκης, δὲν αἴρεται τὸ πειθαρχικῶς κολάσιμον τῆς πράξεως.

Ἄρθρον 210.

Σχέσις προαγωγῆς πρὸς πειθαρχικὸν ἀδίκημα.

Ἡ προαγωγή τοῦ ὑπαλλήλου δὲν αἴρει τὸ πειθαρχικῶς κολάσιμον αὐτοῦ δι' ἀδίκημα προγενέστερον τῆς προαγωγῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟΣ ΚΟΛΑΣΜΟΣ ΔΙΑ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΡΟ ΤΟΥ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ

Ἄρθρον 211.

Πειθαρχικὸς κολασμὸς διὰ πράξεις πρὸ τοῦ διορισμοῦ.

1. Πράξεις τελεσθεῖσαι κατὰ τὴν διάρκειαν προγενεστέρας τοῦ ὑπαλλήλου δημοσίας ἢ παρ' ὀργανισμῶ τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως ἢ ἄλλῳ νομικῶ προσώπῳ δημοσίου δικαίου ὑπηρεσίας τιμωροῦνται πειθαρχικῶς, εἰάν ὑπάγονται εἰς τινὰ τῶν περιπτώσεων τῆς παραγράφου 4 τοῦ ἄρθρου 207, δὲν παρῆλθε δὲ ὁ δι' αὐτὰς ὀριζόμενος κατὰ τὸ ἄρθρον 208 χρόνος παραγραφῆς. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ὁ τυχὸν ἐκτὸς ὑπηρεσίας χρόνος δὲν ὑπολογίζεται.

2. Τιμωρεῖται πειθαρχικῶς καὶ δύναται νὰ ἐπισύρῃ καὶ τὴν ποινὴν τῆς ὀριστικῆς παύσεως, ἢ παρὰ τοῦ ὑπαλλήλου χρῆσις, πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ διορισμοῦ του, βίας, δόλου ἢ δωροδοκίας. Ὁ χρόνος τῆς παραγραφῆς ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄
ΣΧΕΣΙΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗΣ ΠΡΟΣ ΠΟΙΝΙΚΗΝ
ΔΙΚΗΝ

"Άρθρον 212.

Σχέσις πειθαρχικῆς πρὸς ποινικὴν δίκην.

1. Ἡ πειθαρχικὴ δίκη εἶναι αὐτοτελὴς καὶ ἀνεξάρτητος πάσης ἄλλης δίκης.

2. Ἡ ποινικὴ δίκη δὲν ἀναστέλλει τὴν πειθαρχικὴν, δύναται ὅμως ὁ πειθαρχικὸς δικαστὴς δι' ἀποφάσεώς του, δυναμένης ἐλευθέρως νὰ ἀνακληθῆ, νὰ διατάξῃ δι' ἐξαιρετικούς λόγους τὴν ἀναστολήν.

3. Ὅσακις ἐν ποινικῇ ἀποφάσει, καταστάσῃ ἀμετακλήτου, βεβαιουῖται ρητῶς ἡ ὑπαρξις ἢ ἀνυπαρξία πραγματικῶν γεγονότων, γίνονται ταῦτα δεκτὰ ἐν τῇ πειθαρχικῇ δίκῃ ὡς ἐν τῇ ποινικῇ. Οὐδόλως ὅμως κωλύεται ἐντεῦθεν τὸ πειθαρχικὸν ὄργανον νὰ ἐκδώσῃ ἀντιθέτως πρὸς τὴν ποινικὴν ἀπόφασιν ἀπαλλακτικὴν ἢ καταγνωστικὴν.

4. Ἐκδιδομένης ἀμετακλήτου ποινικῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως μετὰ τὴν πειθαρχικὴν, ἐπαναλαμβάνεται ἢ ἔνεκα τῆς αὐτῆς πράξεως πειθαρχικὴ δίωξις, ἐὰν δικαιολογῆται κατὰ τὴν παράγραφον 4 τοῦ ἄρθρου 207 ἢ ὀριστικῇ παῦσις τοῦ ὑπαλλήλου, ἐκδιδομένης δὲ ἀμετακλήτου ἀθωωτικῆς ποινικῆς ἀποφάσεως, ἐπαναλαμβάνεται ἢ πειθαρχικὴ δίκη. Τὸ πρὸς ἐπανάληψιν τῆς πειθαρχικῆς δίκης δικαίωμα παραγράφεται μετὰ διετίαν ἀφ' ἧς καταστῆ ἀμετάκλητος ἡ ποινικὴ ἀπόφασις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄

ΔΕΔΙΚΑΣΜΕΝΟΝ-ΜΗ ΣΥΡΡΟΗ ΠΟΙΝΩΝ

"Άρθρον 213.

Δεδικασμένον - Μὴ συρροὴ ποινῶν.

1. Οὐδεὶς διώκεται ἐκ δευτέρου διὰ τὸ αὐτὸ πειθαρχικὸν ἀδίκημα.

2. Ἐνεκα τοῦ αὐτοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος μία ποινὴ ἐπιβάλλεται.

3. Διὰ τῆς αὐτῆς πειθαρχικῆς ἀποφάσεως μία ποινὴ ἐπιβάλλεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄

ΛΗΞΙΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

"Άρθρον 214.

Λῆξις πειθαρχικῆς εὐθύνης.

1. Ὁ ἐξ οἴουδῆποτε λόγου ἀποβαλὼν τὴν ιδιότητα τοῦ ὑπαλλήλου δὲν διώκεται πειθαρχικῶς, ἢ τυχὸν ὅμως ἀρξαμένη πειθαρχικὴ δίκη συνεχί-

ξετσι και μετά την λύση της υπαλληλικής σχέσεως, εξαιρουμένης τῆς περιπτώσεως τοῦ θανάτου.

2. Ἡ κατὰ τὴν ἀνωτέρω παράγραφον ἐκδιδομένη τυχὸν καταγκωστικὴ ἀπόφασις παραμένει ἀνεκτέλεστος, ἐπιφυλασσομένης τῆς διατάξεως τοῦ τελευταίου ἐδαφίου τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου 246.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄

ΔΙΩΞΙΣ ΚΑΙ ΤΙΜΩΡΗΣΙΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ

Ἄρθρον 215.

Δίωξις καὶ τιμώρησις πειθαρχικῶν ἀδικημάτων.

1. Ἡ δίωξις καὶ τιμώρησις τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος εἶναι καθήκον τοῦ πειθαρχικοῦ δικαστοῦ, παράλειψις τοῦ ὁποίου συνιστᾷ μόνον πειθαρχικὸν ἀδίκημα αὐτοῦ.

2. Κατ' ἐξαιρέσιν, ἐπὶ ἀδικημάτων δικαιολογούντων τὴν ποινὴν τῆς ἐπιπλήξεως, ἡ δίωξις ἀπόκειται εἰς τὴν διακριτικὴν ἐξουσίαν τῶν τεταγμένων πρὸς τοῦτο ὀργάνων, τὰ ὁποῖα λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸ συμφέρον τῆς ὑπηρεσίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν καθόλου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἐκτὸς αὐτῆς διαγωγὴν τοῦ κρινομένου ὑπαλλήλου.

3. Ὁ πειθαρχικὸς δικαστὴς ἔχει διακριτικὴν ἐξουσίαν ὡς πρὸς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὰ εἰς τὴν προηγουμένην παράγραφον κριτήρια. Κατ' ἐξαιρέσιν, ὁσάκις τὸ πειθαρχικὸν ἀδίκημα δικαιολογεῖ ποινὴν ἀνωτέραν τῆς ἐπιπλήξεως, δὲν δύναται ὁ πειθαρχικὸς δικαστὴς νὰ μὴ ἐπιβάλη ποινὴν.

ΤΜΗΜΑ Β΄

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΙ

Ἄρθρον 216.

Πειθαρχικαὶ δικαιοδοσίαι.

Πειθαρχικὴν δικαιοδοσίαν ἄσκουν :

- α) οἱ πειθαρχικῶς προϊστάμενοι τοῦ ὑπαλλήλου,
- β) τὰ διοικητικὰ συμβούλια νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου,
- γ) τὰ ὑπηρεσιακὰ πειθαρχικὰ συμβούλια, καὶ
- δ) τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας.

Ἄρθρον 217.

Πειθαρχικῶς προϊστάμενοι.

1. Πειθαρχικῶς προϊστάμενοι ἐπὶ δημοσίων ὑπαλλήλων εἶναι :

α) ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ πάντων τῶν εἰς τὴν ἀρμοδιότητα αὐτοῦ ὑπαγομένων ὑπαλλήλων, κεντρικῶν καὶ περιφερειακῶν, εἰδικώτερον δὲ ὁ Ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν καὶ ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ τῶν Γραφείων τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου καὶ τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους,

β) ὁ γενικὸς γραμματεὺς Ὑπουργείου ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὑπαλλήλων ἀπὸ τοῦ ἴσου βαθμοῦ καὶ κάτω,

γ) ὁ γενικὸς διευθυντὴς καὶ ὁ ἀναπληρωτὴς γενικὸς διευθυντὴς Ὑπουργείου ἐπὶ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἀρμοδιότητα αὐτῶν κεντρικῶν ὑπαλλήλων ἀπὸ τοῦ ἴσου βαθμοῦ καὶ κάτω,

δ) ὁ διευθυντὴς Ὑπουργείου ἐπὶ τῶν κεντρικῶν ὑπαλλήλων τῆς ἀρμοδιότητος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἴσου βαθμοῦ καὶ κάτω,

ε) ὁ νομάρχης, ὁ ἀναπληρωτὴς νομάρχου, ὁ γενικὸς διευθυντὴς νομαρχίας καὶ ὁ ἐπαρχὸς ἐπὶ πάντων τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῶν ὑπηρετούντων πολιτικῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων, πλὴν τῶν ὑπαγομένων εἰς τὰς κεντρικὰς ὑπηρεσίας Ὑπουργείων, εἰς τὰς ὑπηρεσίας διανομαρχιακοῦ ἐπιπέδου καὶ εἰς τὰς περιφερειακὰς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης,

στ) ὁ γενικὸς ἐπιθεωρητὴς καὶ ὁ ἐπιθεωρητὴν ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων εἰς ἐπιθεώρησιν καὶ ὑπαγομένων εἰς τὴν εἰς ἣν ἀνήκει οὗτος ὑπηρεσίαν ὑπαλλήλων,

ζ) οἱ προϊστάμενοι τῶν περιφερειακῶν ὑπηρεσιῶν ἐπὶ τοῦ εἰς αὐτοὺς ὑπαγομένου προσωπικοῦ.

2. Ἐπίσης, πειθαρχικῶς προϊστάμενοι ἐπὶ δημοσίων ὑπαλλήλων εἶναι :

α) οἱ Πρόεδροι τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου καὶ τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους ἐπὶ τοῦ εἰς αὐτοὺς ὑπαγομένου, ἀντιστοίχως, προσωπικοῦ τῶν Γραφείων τῶν Ὑπηρεσιῶν τούτων,

β) οἱ παρὰ τῷ Ἐλεγκτικῷ Συνεδρίῳ Γενικὸς Ἐπίτροπος καὶ Ἀντεπίτροπος ἐπὶ τοῦ εἰς αὐτοὺς ὑπαγομένου προσωπικοῦ τῶν Γραφείων τῆς Ὑπηρεσίας τούτων,

γ) οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, τοῦ Στρατοῦ, τοῦ Ναυτικοῦ καὶ τῆς Ἀεροπορίας, ὡς καὶ τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας ἐπὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς πολιτικῶν ὑπαλλήλων,

δ) οἱ διοικηταὶ μονάδων καὶ ἀνωτάτων σχολῶν τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, οἱ διευθύνται καταστημάτων ἢ προϊστάμενοι ὑπηρεσιῶν ἐπὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς πολιτικῶν ὑπαλλήλων τῶν στρατιωτικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ Σωμάτων Ἀσφαλείας,

ε) ὁ γενικός γραμματεὺς αὐτοτελοῦς ὑπηρεσίας ὡς καὶ ὁ ἐξομοιούμενος πρὸς γενικὸν γραμματέα Ὑπουργείου ἐπὶ πάντων τῶν ὑπ' αὐτοῦς ὑπαγομένων ὑπαλλήλων,

στ) ὁ Διοικητὴς τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἐπὶ πάντων, ἐπὶ τῶν ὁποίων καὶ ὁ νομάρχης, πολιτικῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων τῆς περιφέρειᾶς του.

3. Πειθαρχικῶς προϊστάμενοι ἐπὶ ὑπαλλήλων νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου εἶναι :

α) ὁ διοικητὴς καὶ ὁ ὑποδιοικητὴς ὡς καὶ ὁ μετέχων τῆς διοικήσεως γενικός γραμματεὺς νομικοῦ προσώπου ἐπὶ πάντων τῶν ὑπαλλήλων τοῦ οἰκείου νομικοῦ προσώπου,

β) ὁ Πρύτανης Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Ἰδρύματος ἐπὶ πάντων τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Ἰδρύματος,

γ) ὁ κατὰ βαθμὸν ἀνώτερος τῶν τακτικῶν ὑπαλλήλων τῆς κεντρικῆς ὑπηρεσίας τοῦ νομικοῦ προσώπου ἐπὶ πάντων τῶν ὑπαλλήλων αὐτοῦ. Ἐπὶ πλείονων ἐν τῷ αὐτῷ ἀνωτάτῳ τῆς κεντρικῆς ὑπηρεσίας βαθμῷ τακτικῶν ὑπαλλήλων, ἡ ἀρμοδιότης ἐκάστου ἐκτείνεται ἐπὶ τῶν εἰς αὐτὸν ὑπαγομένων ὑπαλλήλων,

δ) ὁ προϊστάμενος διευθύνσεως ἢ αὐτοτελοῦς τμήματος ἢ ὑπηρεσίας τοῦ νομικοῦ προσώπου, τακτικὸς ὑπάλληλος αὐτοῦ, ἐπὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν ὑπαλλήλων, καὶ

ε) ὁ προϊστάμενος περιφερειακῆς ὑπηρεσίας τοῦ νομικοῦ προσώπου τακτικὸς ὑπάλληλος αὐτοῦ, ἐπὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν ὑπαλλήλων.

4. Ἡ πειθαρχικὴ ἐξουσία ἀσκεῖται ἐπὶ ὑπαλλήλων κατωτέρου βαθμοῦ ἐκείνου τὸν ὅποιον φέρει ὁ πειθαρχικῶς διώκων.

5. Ἡ ἰδιότης τοῦ προϊσταμένου ὡς ἐπὶ θητεία ἢ μετακλητοῦ δὲν κωλύει τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἀσκησιν τῆς πειθαρχικῆς ἐξουσίας.

Ἄρθρον 218.

Ἄρμοδιότης πειθαρχικῶς προϊσταμένων.

1. Οἱ πειθαρχικῶς προϊστάμενοι ἐπὶ δημοσίων ὑπαλλήλων δύναται νὰ ἐπιβάλλουν τὴν μὲν ποινὴν τῆς ἐπιπλήξεως πάντες, τὴν δὲ τοῦ προστίμου οἱ κάτωθι ὑπὸ τὰς ἐξῆς διακρίσεις :

α) ὁ Ὑπουργὸς μέχρι καὶ τῶν ἀποδοχῶν ἐνὸς μηνός,

β) ὁ γενικός γραμματεὺς Ὑπουργείου μέχρι καὶ τοῦ ἡμίσεος τῶν ἀποδοχῶν ἐνὸς μηνός,

γ) ὁ νομάρχης, ὁ ἀναπληρωτὴς νομάρχου, ὁ γενικὸς διευθυντὴς καὶ ὁ ἀναπληρωτὴς γενικὸς διευθυντὴς Ὑπουργείου, ὡς καὶ ὁ γενικὸς διευθυντὴς νομαρχίας μέχρι καὶ τοῦ ἑνὸς τρίτου τῶν ἀποδοχῶν ἑνὸς μηνός,

δ) ὁ ἐπαρχος, ὁ γενικὸς ἐπιθεωρητὴς, ὁ ἐπιθεωρητὴς καὶ οἱ προϊστάμενοι τῶν περιφερειακῶν ὑπηρεσιῶν μέχρι καὶ τοῦ ἑνὸς ἑκτοῦ τῶν ἀποδοχῶν ἑνὸς μηνός,

ε) οἱ ὑπὸ τὰ στοιχεῖα α, β, γ καὶ ε τῆς παραγρ. 2 τοῦ ἀρθροῦ 217 ὀριζόμενοι ἀσχοῦν πειθαρχικὴν ἀρμοδιότητα γενικοῦ γραμματέως Ὑπουργείου,

στ) οἱ ὑπὸ στοιχεῖον δ τῆς παραγρ. 2 τοῦ ἀρθροῦ 217 ὀριζόμενοι, ἐὰν εἶναι ἀνώτατοι ἀξιωματικοί, μέχρι καὶ τοῦ ἡμίσεος τῶν ἀποδοχῶν ἑνὸς μηνός, ἐὰν εἶναι ἀνώτεροι, μέχρι καὶ τοῦ ἑνὸς τρίτου, ἐὰν δὲ κατώτεροι, μέχρι καὶ τοῦ ἑνὸς ἑκτοῦ αὐτῶν,

ζ) ὁ Διοικητὴς τοῦ Ἁγίου Ὁρους μέχρι καὶ τοῦ ἑνὸς τρίτου τῶν ἀποδοχῶν ἑνὸς μηνός.

2. Οἱ πειθαρχικῶς προϊστάμενοι ἐπὶ ὑπαλλήλων νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου, δύνανται νὰ ἐπιβάλλουν τὴν μὲν ποινὴν τῆς ἐπιπλήξεως πάντες, τὴν δὲ τοῦ προστίμου οἱ κάτωθι ὑπὸ τὰς ἐξῆς διακρίσεις :

α) οἱ ὑπὸ στοιχεῖα α, β καὶ γ τῆς παραγρ. 3 τοῦ ἀρθροῦ 217 ὀριζόμενοι, μέχρι καὶ τοῦ ἑνὸς τρίτου τῶν ἀποδοχῶν ἑνὸς μηνός, καὶ

β) οἱ ὑπὸ στοιχεῖα δ καὶ ε τῆς παραγρ. 3 τοῦ ἀρθροῦ 217 ὀριζόμενοι, μέχρι καὶ τοῦ ἑνὸς ἑκτοῦ τῶν ἀποδοχῶν ἑνὸς μηνός.

Ἄρθρον 219.

Ἄμεταβίβαστον ἀρμοδιότητος πειθαρχικῶς προϊσταμένων, αὐτεπάγγελτος δίωξις.

1. Ἡ ἀρμοδιότης τῶν πειθαρχικῶς προϊσταμένων εἶναι ἀμεταβίβαστος, πλὴν ἂν ἄλλως προβλέπεται ὑπὸ διατάξεως νόμου.

2. Οἱ πειθαρχικῶς προϊστάμενοι ἐπιλαμβάνονται αὐτεπαγγέλτως. Ἐπὶ ὑπαλλήλων νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου, αὐτεπαγγέλτως ἐπιλαμβάνεται καὶ τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ νομικοῦ προσώπου.

3. Ἀρμόδιος πειθαρχικῶς προϊστάμενος εἶναι ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπήγετο, ὑφ' οἰανδήποτε ὑπηρεσιακὴν σχέσιν ἢ κατάστασιν, ὁ ὑπάλληλος κατὰ τὸν χρόνον τῆς τελέσεως τοῦ ἀδικήματος.

4. Διὰ τῆς κλήσεως εἰς ἀπολογίαὶν ἄρχεται ἡ αὐτεπάγγελτος δίκη.

δ. Μεταξὺ πλειόνων ἀρμοδίως ἐπιληφθέντων πειθαρχικῶς προϊστάμενον προτιμάται ὁ πρότερον καλέσας εἰς ἀπολογία. Οὗτος ὑποχρεοῦται ἐν πάσῃ περιπτώσει, ὅπως παραπέμψῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς ἀνώτερον πειθαρχικῶς προϊστάμενον ἢ εἰς διοικητικὸν συμβούλιον νομικοῦ προσώπου, ἐφ' ὅσον ἤθελε ζητηθῆ παρ' αὐτοῦ, πρὸ τῆς ἐκδόσεως ὑπὸ τούτου πειθαρχικῆς ἀποφάσεως. Παραπομπὴ εἰς ἀμέσως ἀνώτερον πειθαρχικῶς προϊστάμενον, δύναται νὰ γίνῃ καὶ εἰς ἣν περίπτωσιν ὁ ἐπιληφθεὶς πειθαρχικῶς προϊστάμενος ἤθελε κρίνει ὅτι τὸ ἀδίκημα ἐπισύρει ποινὴν ἀνωτέραν τῆς ἀρμοδιότητός του. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δύναται νὰ γίνῃ περαιτέρω παραπομπὴ μέχρι καὶ τοῦ Ἵπουργοῦ, προκειμένου δὲ περὶ ὑπαλλήλων νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου, μέχρι καὶ τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ νομικοῦ προσώπου. Ἐλλείποντος, ἀπόντος ἢ κωλυομένου τοῦ ἀμέσως ἀνωτέρου πειθαρχικῶς προϊσταμένου, ἡ παραπομπὴ δύναται νὰ γίνῃ εἰς ὑπέρτερον αὐτοῦ πειθαρχικῶς προϊστάμενον.

Ἄρθρον 220.

Διοικητικὰ συμβούλια ν.π.δ.δ.

1. Τὰ διοικητικὰ συμβούλια νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου δύναται νὰ ἐπιβάλλουν τὰς ποινὰς μέχρι καὶ τοῦ προστίμου τῶν ἀποδουχῶν ἡμίσεος μηνός.

2. Ἀρμόδιον διοικητικὸν συμβούλιον εἶναι ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὅποιον ὑπήγετο, ὑφ' οἰανδήποτε ὑπηρεσιακὴν σχέσιν ἢ κατάστασιν, ὁ ὑπάλληλος κατὰ τὸν χρόνον τῆς τελέσεως τοῦ ἀδικήματος.

Ἄρθρον 221.

Ἵπηρεσιακὰ πειθαρχικὰ συμβούλια.

1. Τὰ ὑπηρεσιακὰ πειθαρχικὰ συμβούλια εἶναι πενταμελῆ ἢ τριμελῆ, συντίθενται δέ, συγκροτοῦνται καὶ λειτουργοῦν κατὰ τὸν αὐτὸν ὡς τὰ ὑπηρεσιακὰ συμβούλια τρόπον. Τὰ πενταμελῆ συμβούλια εἶναι ἀρμόδια πρὸς πειθαρχικὴν κρίσιν ὑπαλλήλων ἐπὶ βαθμοῖς 6ω ἕως καὶ 2ω ἢ βαθμολογικῶς ἀντιστοίχοις, τὰ δὲ τριμελῆ προκειμένου περὶ ὑπαλλήλων 7ου βαθμοῦ ἢ κατωτέρου ἢ βαθμολογικῶς ἀντιστοίχου.

2. Προκειμένης πειθαρχικῆς κρίσεως ἀνωτάτων ὑπαλλήλων, ἔργα ὑπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου ἀσχετῆ τὸ κατ' ἄρθρον 6 παραγρ. 2 ὑπηρεσιακὸν συμβούλιον. Εἰδικῶς, προκειμένης πειθαρχικῆς κρίσεως τῶν, ἐπὶ βαθμοῖς 1ω ἢ ἀναπληρωτοῦ γενικοῦ διευθυντοῦ, ὑπαλλήλων τῶν κατ' ἄρθρον 16 τοῦ Συντάγματος ἀνωτάτων ἐκπαιδευτικῶν

ἰδρυμάτων καὶ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἔργα ὑπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου ἀσκεῖ ἡ Σύγκλητος.

3. Τὰ τῆς ἀποζημιώσεως τῶν μελῶν καὶ τοῦ γραμματέως τῶν ὑπηρεσιακῶν πειθαρχικῶν συμβουλίων διέπονται ἀναλόγως ὑπὸ τῶν ἐκάστοτε ἰσχυουσῶν προκειμένου περὶ ὑπηρεσιακῶν συμβουλίων διατάξεων.

4. Ἀρμοδίον ὑπηρεσιακῶν πειθαρχικῶν συμβουλίων εἶναι ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπῆγετο, ὑφ' οἵανδήποτε ὑπηρεσιακὴν σχέσιν ἢ κατ' ἄστασιν, ὁ ὑπάλληλος κατὰ τὸν χρόνον τῆς τελέσεως τοῦ ἀδικήματος.

5. Τὰ ὑπηρεσιακὰ πειθαρχικά συμβούλια κρίνουν: α) εἰς πρῶτον βαθμὸν καὶ β) ἐπὶ ἐφέσει, δυνάμενα νὰ ἐπιβάλλουν πᾶσαν πειθαρχικὴν ποινὴν.

6. Συγκρούσεις ἀρμοδιότητος μεταξύ πλειόνων ὑπηρεσιακῶν πειθαρχικῶν συμβουλίων διὰ τὸ αὐτὸ ἀδικήμα, εἴτε καταφατικαί, ἐφ' ὅσον δὲν ἐξεδόθη εἰσέτι ὀριστικὴ ἀπόφασις, εἴτε ἀποφατικαί, ἐφ' ὅσον εἶναι ἢ κατέστησαν τελεσίδικοι αἱ περὶ ἀναρμοδιότητος αὐτῶν ἀποφάσεις, αἴρονται ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους ἐπὶ τῇ προσηγόντως βεβαιωμένῃ αἰτήσει τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ ἢ τοῦ διωχομένου ὑπαλλήλου ἢ προκειμένου περὶ καταφατικῆς συγκρούσεως, καὶ τοῦ προέδρου τινὸς τῶν ἐπιληφθέντων ὑπηρεσιακῶν πειθαρχικῶν συμβουλίων.

Ἄρθρον 222.

Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας.

Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας κρίνει ἐπὶ προσφυγῶν :

α) κατ' ἀποφάσεων Ὑπουργοῦ, ἐπιβαλλουσῶν οἵανδήποτε ποινὴν,

β) κατ' ἀποφάσεων, ἐπιβαλλουσῶν οἵανδήποτε ποινὴν τῶν Διοικητοῦ Ἀγίου Ὁρους, διοικητοῦ, ὑποδιοικητοῦ, τοῦ μετέχοντος τῆς διοικήσεως γενικοῦ γραμματέως νομικοῦ προσώπου δημοσίου δικαίου, τοῦ πρυτάνεως Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Ἰδρύματος, καὶ

γ) κατ' ἀποφάσεων ὑπηρεσιακῶν πειθαρχικῶν συμβουλίων ἐπιβαλλουσῶν εἰς πρῶτον καὶ τελευταῖον βαθμὸν οἵανδήποτε πειθαρχικὴν ποινὴν, εἰς δεύτερον δὲ βαθμὸν τὰς πειθαρχικὰς ποινὰς τῆς διακοπῆς τοῦ πρὸς προαγωγὴν δικαίωματος, τοῦ ὑποβιβασμοῦ καὶ τῆς ὀριστικῆς παύσεως.

Συνεκδίκασις πειθαρχικῶν ἀδικημάτων.

1. Πλείονα πειθαρχικά ἀδικήματα τοῦ αὐτοῦ ὑπαλλήλου, διωκόμενα πρὸ τῆς ἐπί τινι τούτων ἐκδόσεως ὀριστικῆς ἀποφάσεως, δύνανται, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ πειθαρχικοῦ δικαστοῦ, νὰ συνεκδικάζωνται, ἐφ' ὅσον ἀνάγονται εἰς καθήκοντα ὑπηρεσιῶν τοῦ αὐτοῦ Ὑπουργείου.

2. Πλείονες ὑπάλληλοι διωκόμενοι διὰ τὸ αὐτὸ ἀδίκημα ἢ διὰ συναφῆ τοιαῦτα δύνανται νὰ συνδικάζωνται ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις τῆς προηγούμενης παραγράφου.

3. Ἀρμόδιον πρὸς συνεκδίκασιν μεταξὺ πλειόνων ὀργάνων εἶναι :

α) μεταξὺ πλειόνων πειθαρχικῶς προϊσταμένων ὁ κατὰ βαθμὸν ἀνώτερος, ἐπὶ δὲ ὁμοιοβάθμων ὁ πρότερον ἐπιληφθεὶς,

β) μεταξὺ πλειόνων ὑπηρεσιακῶν πειθαρχικῶν συμβουλίων, τὸ πρότερον ἐπιληφθέν, προκειμένου δὲ περὶ συνδικάσεως κατὰ τὴν παράγραφον 2 ὑπαλλήλων ὑπαγομένων λόγῳ βαθμοῦ εἰς διάφορα συμβούλια, τὸ ἐκ τούτων ἀνώτερον, καὶ

γ) μεταξὺ πειθαρχικῶς προϊσταμένου καὶ ὑπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου τὸ ὑπηρεσιακὸν πειθαρχικὸν συμβούλιον.

ΤΜΗΜΑ Γ'

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

Ἄρθρον 224.

Παραπομπὴ εἰς ὑπηρεσιακὸν πειθαρχικὸν συμβούλιον.

1. Ἐὰν ὁ Ὑπουργὸς κρίνη ὅτι τὸ ἀδίκημα εἶναι τιμωρητέον διὰ ποινῆς μείζονος τῆς ἀρμοδιότητός του, παραπέμπει τὴν ὑπόθεσιν ἐνώπιον τοῦ ὑπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου. Ἡ παραπομπὴ εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν Ὑπουργὸν εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ὑπάρχει περὶ ταύτης ἠτιολογημένη πρότασις τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας. Ἐπὶ ὑπαλλήλων νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου, ἢ τοιαύτη παραπομπὴ ἐνεργεῖται ὑπὸ τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ οἰκείου νομικοῦ προσώπου.

2. Ἐπὶ ὑπαλλήλων νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου, ὁ Ὑπουργὸς ἢ ὁ νομάρχης ἢ

ὁ ἀναπληρωτὴς νομάρχου ἢ ὁ ἑπαρχος, λαμβάνοντες γνώσιν περὶ τελείσεως πειθαρχικοῦ ἀδικήματος, παραπέμπουν τὴν ὑπόθεσιν ἐνώπιον τοῦ οἰκείου ὑπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου διὰ τὴν κίνησιν πειθαρχικῆς διώξεως.

3. Τὸ κατ' ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου 192 διατυπούμενον ἐρώτημα πρὸς τὸ ὑπηρεσιακὸν συμβούλιον περὶ θέσεως ὑπαλλήλου εἰς ἀργίαν, ἐπέχει θέσιν παραπεμπτηρίου, κατὰ τὴν παραγρ. 5 τοῦ ἄρθρου 225, ἐγγράφου, διὰ τὸ πειθαρχικὸν ἀδίκημα εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται ἡ ἀργία. Καθ' ὑπαλλήλου, τεθέντος εἰς ἀργίαν, κατὰ τὸ ἄρθρον 191, λόγῳ ποινικῆς διώξεως ἢ καταδίκης καὶ μὴ ἐπανερχομένου εἴτα εἰς ἐνέργειαν, γίνεται ὑποχρεωτικῶς ἡ παραπομπή διὰ τὰς πράξεις ἕνεκα τῶν ὁποίων ποινικῶς ἐδιώχθη ἢ κατεδικάσθη, ἐφ' ὅσον τοῦτο δὲν εἶχε γίνει πρὸ ἢ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς εἰς ἀργίαν θέσεώς του.

Ἄρθρον 225.

Συνέπειαι παραπομπῆς.

1. Ἡ ἐκδοσις τοῦ κατὰ τὰς παραγρ. 1 καὶ 3 τοῦ ἄρθρου 224 παραπεμπτηρίου ἐγγράφου καταργεῖ τὴν μὴπω περατωθεῖσαν δι' ὀριστικῆς ἀποφάσεως αὐτεπάγγελτον δίκην.

2. Ἡ ἐκδοσις ὀριστικῆς ἀποφάσεως ἐπὶ τινι ἀδικήματι εἴτε ὑπὸ μονομελοῦς εἴτε ὑπὸ πολυμελοῦς δικαιοδοσίας, καθιστᾷ ἀπαράδεκτον τὴν κατὰ τὸ ἄρθρον 224 παραπομπήν.

3. Γενομένη παραπομπή δὲν ἀνακαλεῖται.

4. Ἐν τῷ παραπεμπτηρίῳ ἐγγράφῳ δεόν νὰ μνημονεύωνται τὰ συνιστῶντα τὸ διωκόμενον παράπτωμα πραγματικὰ περιστατικά, ὡς καὶ τὰ ὑπάρχοντα στοιχεῖα, ἅτινα πιθανολογοῦν τὴν ἐνοχὴν τοῦ ὑπαλλήλου.

5. Τὸ παραπεμπτήριον ἐγγραφοῦ κοινοποιεῖται εἰς τὸν διωκόμενον καὶ ἀποστέλλεται μετὰ τοῦ φακέλλου τῆς ὑποθέσεως, ὡς καὶ ὁλοκλήρου τοῦ ἀτομικοῦ φακέλλου τοῦ ὑπαλλήλου, εἰς τὸν γραμματεῖα τοῦ ὑπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΣΙΣ - ΑΝΑΚΡΙΣΙΣ

Ἄρθρον 226.

Προανάκρισις.

1. Ἡ προανάκρισις συνίσταται εἰς προκαταρκτικὴν ἄτυπον συλλογὴν καὶ καταγραφὴν πληρο-

φορῶν καὶ στοιχείων περὶ τοῦ εἰκαζομένου πειθαρχικοῦ ἀδικήματος καὶ τοῦ συνθηκῶν ὑπὸ τῆς ὁποίας ἐτελέσθη τούτο.

2. Προανάκρισιν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ πᾶς πειθαρχικῶς προϊστάμενος τοῦ ὑπαλλήλου.

3. Ἐὰν ἐκ τῶν συγκεντρωθέντων στοιχείων κρίνῃ ὁ ἐνεργῶν τὴν προανάκρισιν, ὅτι δὲν συντρέχει περίπτωσις πειθαρχικῆς διώξεως, τερματίζει ταύτην δι' ἠτιολογημένης ἐκθέσεως. Τοῦτο δὲν κωλύει τὴν ὑπ' ἄλλου πειθαρχικῶς προϊσταμένου ἐνεργεῖαν προανακρίσεως. Ἐὰν ἐκ τῶν συγκεντρωθέντων στοιχείων κρίνῃ ὁ ἐνεργῶν τὴν προανάκρισιν, ὅτι προκύπτει πειθαρχικὸν ἀδίκημα τιμωρητέον διὰ τῶν ποινῶν τῆς ἀρμοδιότητός του, καλεῖ τὸν ὑπάλληλον εἰς ἀπολογίαὶν κατὰ τὸ ἄρθρον 235, ἐὰν δὲ κρίνῃ, ὅτι δικαιολογεῖται ἡ ἐπιβολὴ ποινῆς βαρυτέρας, ἐνεργεῖ κατὰ τὰ ἐν ἄρθρῳ 233 ὀριζόμενα. Ἐὰν τέλος κρίνῃ, ὅτι τὸ ἀδίκημα χρήζει περαιτέρω ἐρεύνης, προβαίνει εἰς τὴν ἐνεργεῖαν ἀνακρίσεως.

Ἄρθρον 227.

Ἀνάκρισις.

1. Τὴν ἀνάκρισιν διεξάγει :

α) ἐπὶ μονομελοῦς δικαιοδοσίας αὐτὸς ὁ ἐπιληφθεὶς πειθαρχικῶς προϊστάμενος ἢ ἄλλος τις ὑπ' αὐτοῦ ὀριζόμενος ὑπάλληλος,

β) ἐπὶ ὑπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου ὁ ὑπὸ τούτου ὀριζόμενος ὑπάλληλος εἴτε μέλος αὐτοῦ εἴτε ἄλλος τις. Εἰς πᾶσαν περίπτωσιν, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἀνάκρισιν, πρέπει νὰ εἶναι τοῦλάχιστον ὁμοιόβαθμος ἄλλ' ἀρχαιότερος τοῦ διωκομένου, ἐκτός ἐὰν τὴν ἀνάκρισιν ἐνεργῇ ὑπάλληλος ἐτέρου κλάδου κατ' ἐντολὴν τοῦ Ὑπουργοῦ.

2. Δὲν δύναται νὰ διεξαγάγουν ἀνάκρισιν :

α) ἐκεῖνοι κατὰ τῶν ὁποίων τυχὸν ἐστρέφετο τὸ ἀδίκημα, β) οἱ ἀσκήσαντες τὴν πειθαρχικὴν ἀρμοδιότητά των διὰ τὸ ὑπὸ κρίσιν ἀδίκημα πειθαρχικῶς προϊστάμενοι καὶ γ) οἱ κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἐξ αἵματος συγγενεῖς τοῦ διωκομένου ὑπαλλήλου ἢ ἐκ πλαγίου μέχρι καὶ τοῦ τετάρτου βαθμοῦ καὶ ὁ σύζυγος ἢ ἐξ ἀγχιστείας συγγενῆς μέχρι καὶ τοῦ δευτέρου βαθμοῦ. Ὁ ἐγκαλούμενος δικαιούται ἐφ' ἅπαξ καὶ τὸ βραδύτερον ἐντὸς διημέρου ἀπὸ τῆς κλήσεως πρὸς ἐξέτασιν ὑπὸ τοῦ ἀνακριτοῦ νὰ ζητήσῃ τὴν ἐξαίρεσιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἔργου τῆς ἀνακρίσεως δι' ἐγγράφου αἰτήσεως, εἰς τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἐκτίθενται οἱ λόγοι τῆς ἐξαίρεσεως, ἐπισυνάπτονται δὲ καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἀπο-

δεικτικά στοιχεία. Ἐπὶ τῆς αἰτήσεως ἀποφαίνεται ὑριστικῶς καὶ τελεσιδικῶς τὸ ὑπηρεσιακὸν πειθαρχικὸν συμβούλιον ἄνευ συμμετοχῆς τοῦ μέλους εἰς τὸ ὅποιον τυχὸν εἶχον ἀνατεθῆ τὰ ἀνακριτικὰ καθήκοντα. Τὸ μέλος τοῦτο ἀναπληροῦται νομίμως. Ἐὰν ἡ αἴτησις γίνῃ δεκτὴ, αἱ ὑπὸ τοῦ ἐξαιρεθέντος ἐνεργηθεῖσαι ἀνακριτικαὶ πράξεις εἶναι ἄκυροι καὶ δὲν δύναται νὰ τοποθετηθοῦν εἰς τὸν φάκελλον τῆς ὑποθέσεως.

3. Ὁ διεξάγων τὴν ἀνάκρισιν ἐνεργεῖ τὰς εἰς τὴν ἔδραν τοῦ ἀνακριτικῆς πράξεις αὐτοπροσώπως ἢ δι' ὑφισταμένου ὑπαλλήλου κατ' ἀνάλογον ἐφαρμογὴν τοῦ ἐδαφ. β' τῆς παραγρ. 1, δικαιούται δὲ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ πᾶσαν διοικητικὴν ἀρχὴν ἢ εἰρηνοδίκην ἢ εἰδικὸν πταισματοδίκην τὴν εἰς τὴν ἔδραν αὐτοῦ ἐνέργειαν ἀνακριτικῆς τινος πράξεως. Ἐνέργειαν ἀνακριτικῶν πράξεων ἐκτὸς ἔδρας δύναται νὰ ζητήσῃ καὶ παρά τινος τῶν ἀρμοδίων κατὰ τὸν διοικητικῶν ἀρχῶν, τῶν δικαιουμένων νὰ μετακινήθωσιν ἢ νὰ διατάξουν μετακίνησιν ὑπαλλήλου λόγῳ ὑπηρεσίας.

4. Κατὰ τὴν διαδικασίαν ἐνώπιον τοῦ ὑπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου κρίνοντος εἰς πρῶτον βαθμὸν καὶ ἐπὶ ἐφέσει ἢ ἀνάκρισις εἶναι ὑποχρεωτική, πλην ἐὰν ἡ τυχὸν προηγηθεῖσα κρίνεται ὡς ἐπαρκής.

5. Ἡ ἀνάκρισις εἶναι μυστική.

6. Ἡ ἀνάκρισις δύναται νὰ ἐπεκταθῆ εἰς τὴν ἔρευναν καὶ ἄλλων ἀδικημάτων τοῦ αὐτοῦ ὑπαλλήλου, διὰ τὰ ὅποια προκύπτουν στοιχεία κατὰ τὴν πορείαν αὐτῆς.

7. Καθήκοντα γραμματέως τῆς ἀνακρίσεως ἐκτελεῖ ὁ ὑπὸ τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀνάκρισιν ὀριζόμενος ὑπάλληλος.

Ἄρθρον 228.

Ἀνακριτικαὶ πράξεις.

1. Ἀνακριτικαὶ πράξεις εἶναι :

- α) αὐτοψία,
- β) ἐξέτασις μαρτύρων,
- γ) πραγματογνωμοσύνη, καὶ
- δ) ἐξέτασις τοῦ διωκομένου.

2. Δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀντικείμενον ἀνακριτικῆς πράξεως :

- α) ἀπόρρητον τῆς ὑπηρεσίας, ἐφ' ὅσον δὲν συναινῇ ἡ ἀρμοδία ἀρχή, καὶ
- β) νόμῳ ἐπαγγελματικὸν ἀπόρρητον.

3. Περὶ τῆς ἀνακριτικῆς πράξεως συντάσσεται

ἐκθεσις ὑπογραφομένη ὑπὸ πάντων τῶν συμπρά-
ξαντων ἢ μνημονεύουσα τὴν τυχόν ἄγνοιαν γραμ-
μάτων ἢ ἄρνησιν ὑπογραφῆς τινος.

Ἄρθρον 229.

Αὐτοψία ἐγγράφων.

1. Ἡ αὐτοψία δημοσίων ἐγγράφων ἢ ἰδιωτικῶν κατατεθειμένων εἰς δημοσίαν ἀρχὴν ἐνεργεῖται εἰς τὸ γραφεῖον ὅπου ταῦτα φυλάσσονται.

2. Ἐγγραφα κατεχόμενα ὑπὸ ἰδιώτου παρα-
δίδονται εἰς τὸν ἐνεργοῦντα τὴν ἀνάκρισιν, ἀπο-
δίδονται δὲ ὑποχρεωτικῶς εὐθὺς μετὰ τὸ πέρας
τῆς πειθαρχικῆς δίκης. Ὁ ἐνεργῶν τὴν ἀνάκρισιν
ὑποχρεοῦται κατόπιν αἰτήσεως τοῦ ἰδιώτου νὰ χο-
ρηγήσῃ ἀτελῶς, πλὴν τῆς ἀποδείξεως, ἐπίσημον
ἀντίγραφον τῶν παραληφθέντων ἐγγράφων ἢ ἀπο-
σπασμάτων. Ἐὰν πρόκειται περὶ ἐγγράφων ἀναγκαι-
οῦντων εἰς τὸν ἰδιώτην πρὸς ἐξυπηρέτησιν ἰδίου
συμφέροντος, ταῦτα ἀνακοινοῦνται εἰς τὸν ἐνερ-
γοῦντα τὴν ἀνάκρισιν εἰς τὸν τόπον ὅπου ταῦτα
εὐρίσκονται. Ἡ ἄρνησις τῆς παραδόσεως ἢ ἀνα-
κοινώσεως συνιστᾷ πλημμέλημα.

Ἄρθρον 230.

Μάρτυρες.

1. Οἱ μάρτυρες ἐξετάζονται ἐνόρκως κατὰ τὰς
οἰκείας διατάξεις τῆς Ποινικῆς Δικονομίας εἰς
τὸν τόπον τῆς κατοικίας ἢ διαμονῆς των.

2. Ἡ μὴ ἐμφάνισις ἢ ἄρνησις καταθέσεως τοῦ
μάρτυρος ἀνευ εὐλόγου αἰτίας ἀποτελεῖ πλημμέ-
λημα. Εὐλογος αἰτία θεωρεῖται καὶ ἡ μετὰ τοῦ
διωκομένου συγγένεια τοῦ μάρτυρος εἰς εὐθεῖαν
γραμμὴν ἢ μέχρι καὶ τοῦ δευτέρου ἐκ πλαγίου
βαθμοῦ.

3. Ἡ ἐξέτασις τῶν παρὰ τοῦ διωκομένου ὑπαλ-
λήλου προσαγομένων μαρτύρων πέρα τῶν πέντε,
ἀπόκειται εἰς τὴν κρίσιν τῆς δικαιοδοτούσης ἀρχῆς.

Ἄρθρον 231.

Πραγματογνώμονες.

Πραγματογνώμονες ὀρίζονται δημόσιοι ὑπάλ-
ληλοι καὶ ἀξιωματικοὶ τοῦ κατὰ ξηράν, θάλασσαν
καὶ ἀέρα στρατοῦ, τῆς χωροφυλακῆς ἢ τῆς ἀστυ-
νομίας, ὀρκίζονται δὲ πρὸ τῆς ἐκτελέσεως πρα-
γματογνωμοσύνης κατὰ τὰς οἰκείας διατάξεις
τῆς Ποινικῆς Δικονομίας.

Ἄρθρον 232.

Ἐξέτασις διωκομένου.

1. Κατὰ τὴν ἀνάκρισιν δεόν νὰ καλῆται ὀπωσδή-

ποτε πρὸς ἐξέτασιν ὁ διωκόμενος. Ἡ μὲν προσέλευσις τούτου ἢ ἡ ἄρνησις πρὸς ἐξέτασιν δὲν κωλύει τὴν πρόοδον τῆς ἀνακρίσεως.

2. Παράστασις ἢ συμπαράστασις πληρεξουσίου ἀπαγορεύεται.

Ἄρθρον 233.

Ἐκτίμησις βαρύτητος ἀδικήματος.

Ἐπὶ αὐτεπαγγέλτου διώξεως, ὁ μὲν Ὑπουργὸς καὶ τὸ διοικητικὸν συμβούλιον νομικοῦ προσώπου δημοσίου δικαίου, μετὰ τὸ πέρας τῆς προανακρίσεως ἢ τῆς ἀνακρίσεως, ἐνεργοῦν κατὰ τὰ ἐν παραγράφῳ 1 τοῦ ἄρθρου 224 ὀριζόμενα, πᾶς δὲ ἕτερος πλὴν τοῦ Ὑπουργοῦ πειθαρχικῶς προϊστάμενος, ἐπιληφθεὶς τῆς διώξεως, καθ' οἷονδήποτε στάδιον τῶν ἀνακρίσεων, ἐὰν τὸ εἰκαζόμενον ἀδίκημα ἐπάγεται κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ποινην μείζονα τῆς ἀρμοδιότητός του, ἐνεργεῖ κατὰ τὰ ἐν ἄρθρῳ 219 παραγρ. 5, ἐδάφια τέταρτον καὶ πέμπτον, ὀριζόμενα.

Ἄρθρον 234.

Ἐνεργεῖται μετὰ τὴν ἀνάκρισιν.

1. Ὁ κατὰ τὸ ἄρθρον 227 διεξάγων τὴν ἀνάκρισιν πειθαρχικῶς προϊστάμενος, ἐφ' ὅσον δὲν συντρέχη ἢ περίπτωσις τοῦ προηγουμένου ἄρθρου, προβαίνει μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀνακρίσεως εἴτε εἰς τὴν κλήσιν πρὸς ἀπολογίαὶν τοῦ διωκομένου εἴτε εἰς τὴν ἄνευ ταύτης ἔκδοσιν ἀπαλλακτικῆς ἀποφάσεως. Ὁ ἐνεργήσας ἀνάκρισιν κατ' ἐντολὴν πειθαρχικῶς προϊσταμένου ὑποβάλλει εἰς τοῦτον, μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀνακρίσεως, τὸν φάκελλον αὐτῆς μετὰ τοῦ πορίσματός του.

2. Ὁ ἐνεργήσας ἀνάκρισιν κατ' ἐντολὴν ὑπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου ὑποβάλλει εἰς τοῦτο, μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀνακρίσεως, τὸν φάκελλον αὐτῆς μετὰ τοῦ πορίσματός του.

3. Ὁ πρόεδρος τοῦ ὑπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου, μετὰ τὴν ὑποβολὴν τοῦ πορίσματος, δύναται νὰ ὀρίσῃ ὡς εἰσηγητὴν τῆς ὑποθέσεως ἐν ἑκ τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου, εἰς τὸ ὁποῖον διαβιβάζει τὸν σχηματισθέντα φάκελλον.

4. Εἰσηγητὴν, κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον, δύναται νὰ ὀρίσῃ ὁ πρόεδρος καὶ ἅμα τῇ λήψει τοῦ κατὰ τὰ ἄρθρα 224 καὶ 225 παραπεμπτηρίου ἐγγράφου.

5. Ἐὰν ὁ πρόεδρος κρίνῃ ὅτι ἡ ὑπόθεσις εἶναι ὄριμος πρὸς συζήτησιν, εἰσάγει ταύτην ἐνώπιον τοῦ ὑπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου, ἵνα τοῦτο ἀποφασίσῃ εἴτε τὴν κλήσιν εἰς ἀπολογίαὶν τοῦ διωκομένου, εἴτε τὴν ἄνευ ταύτης ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΑΠΟΛΟΓΙΑ

Ἄρθρον 235.

Κλήσις διωκομένου εἰς ἀπολογία.

1. Αἱ πρωτόδικοι καταγνωστικαὶ ἀποφάσεις ἐκδίδονται μετὰ κλήσιν τοῦ ὑπαλλήλου εἰς ἀπολογία. Ἡ μὴ ἐμπρόθεσμος ὑποβολὴ τῆς ἀπολογίας, τῆς ὁποίας ἡ κλήσις ἐπεδόθη ἀποδεδειγμένως, δὲν κωλύει τὴν ἐκδοσιν τῆς ἀποφάσεως. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκπροθέσμως ὑποβληθεῖσα πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν. Ἐπὶ παραπομπῆς, κατὰ τὴν παράγραφον 5 τοῦ ἄρθρου 219, εἰς ἀνώτερον πειθαρχικῶς προϊστάμενον ἢ διοικητικὸν συμβούλιον νομικοῦ προσώπου δημοσίου δικαίου, μετὰ κλήσιν εἰς ἀπολογία τοῦ διωκομένου ὑπαλλήλου, δὲν ἀπαιτεῖται νέα κλήσις εἰς ἀπολογία.

2. Ἡ ἐξέτασις τοῦ διωκομένου κατὰ τὸ στάδιον τῆς ἀνακρίσεως δὲν ἀναπληρῶνει τὴν κλήσιν εἰς ἀπολογία.

3. Ἡ ἐνώπιον τοῦ δικαιοδοτοῦντος ὀργάνου προσέλευσις τοῦ διωκομένου καὶ ἀπολογία αὐτοῦ δύναται, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ὀργάνου, νὰ καλύψῃ τὴν παράλειψιν τῆς κλήσεως εἰς ἀπολογία.

4. Μετὰ τὴν κλήσιν εἰς ἀπολογία ἡ ὑπόθεσις δέον νὰ περατωθῇ δι' ἀποφάσεως.

5. Ἡ κλήσις εἰς ἀπολογία καθορίζει σαφῶς τὸ ἀποδιδόμενον πειθαρχικὸν ἀδίκημα καὶ τάσσει εὐλογον προθεσμίαν πρὸς ἀπολογία, πάντως ὄχι βραχυτέραν τοῦ εἰκοσιτετραώρου, ἂν καλῆ πειθαρχικῶς προϊστάμενος, τριῶν δὲ ἡμερῶν, ἂν καλῆ συμβούλιον. Κατόπιν ἡτιολογημένης ἐγγράφου αἰτήσεως τοῦ καλουμένου δύναται νὰ παραταθῇ ἡ πρὸς ἀπολογία προθεσμία ἐφ' ἅπαξ μέχρι τοῦ τριπλασίου τῆς ταχθείσης.

6. Ἡ κλήσις εἰς ἀπολογία ἐπιδίδεται διὰ δημοσίου ὀργάνου εἰς χεῖρας ἢ τὴν κατοικίαν τοῦ ὑπαλλήλου. Περὶ τῆς ἐπιδόσεως ταύτης συντάσσεται ἀποδεικτικόν. Εἰς περίπτωσιν ἀρνήσεως παραλαβῆς ὁ ἐπιδίδων συντάσσει πρᾶξιν βεβαιούσαν τὴν ἄρνησιν. Ἀγνοουμένης τῆς διαμονῆς, ἡ κλήσις τοιχοκολλεῖται εἰς τὸ κατάστημα τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ὑπαλλήλου, συντασσομένου πρωτοκόλλου, τὸ ὁποῖον ὑπογράφεται ὑπὸ δύο μαρτύρων.

Ἄρθρον 236.

Ἄπολογία.

1. Ἡ ἀπολογία ὑποβάλλεται ἐγγράφως. Κατ' ἐξαίρεσιν δι' εὐλογον αἰτίαν δύναται νὰ ἐπιτραπῇ

ὑπὸ τοῦ καλοῦντος προφορικῇ τοιαύτῃ κατόπιν αἰτήσεως τοῦ ὑπαλλήλου, ὅποτε συντάσσεται πρωτόκολλον ἐνώπιον τοῦ καλοῦντος ἢ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ὀριζομένου ὑπαλλήλου.

2. Ἡ ἐγγραφὸς ἀπολογία παραδίδεται ἐπὶ ἀποδείξει εἰς χεῖρας τοῦ καλοῦντος ἢ διαβιβάζεται εἰς αὐτὸν διὰ δημοσίας ἀρχῆς ἢ ταχυδρομικῶς ἐπὶ συστάσει. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην τὸ ἐμπρόθεσμον τῆς ὑποβολῆς κρίνεται ἐκ τοῦ χρόνου τῆς καταθέσεως εἰς τὴν δημοσίαν ἀρχὴν ἢ τῆς ταχυδρομῆσεως.

3. Πρὸ πάσης ἀπολογίας δικαιούται ὁ ὑπάλληλος νὰ λάβῃ γνῶσιν τῆς σχηματισθείσης δικογραφίας. Περὶ τούτου συντάσσεται πράξις, ἢ ὁποία ὑπογράφεται ὑπὸ τοῦ ὑπαλλήλου τοῦ τηροῦντος τὸν φάκελλον καὶ ὑπὸ τοῦ λαβόντος γνῶσιν αὐτοῦ, ἢ, ἐν ἀρνήσει τοῦ δευτέρου, ὑπὸ μόνου τοῦ πρώτου. Ὁ ἐδρεύων ἐκτὸς ἑδρας τοῦ καλοῦντος ὑπάλληλος δικαιούται νὰ λάβῃ γνῶσιν τῆς δικογραφίας, εἴτε δι' ἀποστολῆς τοῦ φακέλλου εἰς δημοσίαν ἀρχὴν, ἐφ' ὅσον τοῦτο θεωρεῖται σκόπιμον ὑπὸ τῆς διωκούσης ἀρχῆς, εἴτε διὰ χορηγήσεως ἀδείας εἰς τὸν διωκόμενον ὑπάλληλον, ἐὰν αἱ ὑπηρεσιακαὶ ἀνάγκαι ἐπιτρέπουν τοῦτο, εἴτε, ἐν ἀδυναμίᾳ τῶν δύο τούτων λύσεων, δι' ἐκπροσώπου δημοσίου ὑπαλλήλου, ἐξουσιοδοτουμένου ἐγγράφως πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ διωκομένου ἢ, κατ' αἵτησιν αὐτοῦ, ὑπὸ τῆς διωκούσης ἀρχῆς.

4. Ὁ καλούμενος εἰς ἀπολογίαν δικαιούται νὰ ζητήσῃ διὰ τῆς ἀπολογίας του εὐλογον προθεσμίαν διὰ τὴν ὑποβολὴν ἐγγράφων στοιχείων, ἢ παροχὴ τῆς ὁποίας ἀπόκειται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ καλοῦντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΕΚΔΙΚΑΣΙΣ

Ἄρθρον 237.

Προσδιορισμὸς δικασίμου—Αὐτοπρόσωπος παράστασις.

1. Μετὰ τὴν ὑποβολὴν τῆς ἀπολογίας ἢ τὴν παρέλευσιν τῆς πρὸς τοῦτο προθεσμίας ὁ πρόεδρος τοῦ ὑπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου διὰ πράξεώς του προσδιορίζει τὴν ἡμέραν τῆς δίκης, ἀνακοινουμένην ἐγκαίρως, πάντως ὅμως τοῦλάχιστον πρὸ 48 ὡρῶν, εἰς τὸν ἐγκαλούμενον δι' ἐγγράφου.

2. Τὰ ὑπηρεσιακὰ πειθαρχικὰ συμβούλια ὡς καὶ τὰ διοικητικὰ συμβούλια νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου, δικαιούνται νὰ ἀπαιτήσουν τὴν ἐνώπιον αὐτῶν αὐτοπρόσωπον παράστασιν τοῦ διωκομένου ὑπαλλήλου. Τὸ αὐτὸ δικαίωμα ἔχει καὶ ὁ διωκόμενος ὑπάλληλος.

3. Εἰς τὴν περίπτωσιν τὸ ὑπηρεσιακὸν πειθαρχικὸν συμβούλιον κρίνει ἀναγκάσιαν τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἀνακρίσεως ἢ τὴν προφορικὴν ὑποστήριξιν τῆς ἀπολογίας, δύναται νὰ ἀποφασίσῃ τὴν ἀναβολὴν τῆς δίκης.

4. Ἀναβληθείσης τῆς δίκης, ὁ πρόεδρος προσδιορίζει ἄλλην δικάσιμον, ἢ ἡποία ἀνακοινοῦται ἐγκαίρως, ὡς ἄνω, εἰς τὸν ἐγκαλούμενον.

5. Ἡ παράστασις ἢ συμπαράστασις πληρεξουσίου ἀπαγορεύεται.

6. Ἡ εἰς τὴν δίκην προσέλευσις τοῦ ἐγκαλουμένου ἀποτελεῖ νόμιμον λόγον χρηρηγήσεως εἰς αὐτὸν ἀναλόγου ἀδείας ἀπουσίας.

Ἄρθρον 238.

Κοινοποιήσις εἰς διωκόμενον.

Πᾶσα πρόσκλησις ἢ εἰδοποιήσις τοῦ ἐγκαλουμένου κοινοποιεῖται εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν διάταξιν τῆς παραγρ. 6 τοῦ ἄρθρου 235.

Ἄρθρον 239.

Ἐξαιρέσις καὶ κωλύματα μελῶν ὑπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου.

1. Τοῦ ὑπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου ἐξαιροῦνται οἱ κατὰ τὸ ἄρθρον 227 παραγρ. 2 μὴ δικαιοῦμενοι νὰ διεξαγάγουν ἀνάκρισιν.

2. Ὁ ἐγκαλούμενος δύναται νὰ ζητήσῃ ἐφ' ἅπαξ τὴν ἐξαιρέσιν δύο κατ' ἀνώτατον ὅρον μελῶν τοῦ ὑπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου, ἐφ' ὅσον τοῦτο σύγκειται ἐκ πέντε μελῶν καὶ ἄνω, ἄλλως ἑνὸς μόνον. Ἐπὶ τῆς αἰτήσεως ταύτης, ἢ ἡποία πρέπει νὰ ὑποβάλλεται ἐγγράφως εἰς τὸν πρόεδρον τοῦ ὑπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου δύο τοῦλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς συζητήσεως τῆς ὑποθέσεως, νὰ εἶναι ἠτιολογημένη καὶ νὰ συνοδεύεται ὑπὸ τῶν ὑπαρχόντων τυχόν δικαιολογητικῶν, ἀποφαίνεται κατὰ πλειοψηφίαν ὀριστικῶς καὶ τελεσιδίκως τὸ ὑπηρεσιακὸν πειθαρχικὸν συμβούλιον, συντιθέμενον ἐκ τῶν λοιπῶν μελῶν αὐτοῦ, δι' ἠτιολογημένης ἀποφάσεως καταχωριζομένης εἰς τὰ πρακτικά. Τὰ μέλη ὑπὲρ τῆς ἐξαιρέσεως τῶν ἡποίων ἀπεφάνθη τὸ συμβούλιον ἀντικαθίστανται ὑπὸ τῶν ἀναπληρωτῶν των.

3. Ἡ ἐνέργεια τῆς ἀνακρίσεως κωλύει τὴν συμμετοχὴν τοῦ ἐνεργήσαντος αὐτὴν εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ ὑπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου.

4. Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς παραγράφου 4 τοῦ ἄρθρου 212 ἀποκλείεται τοῦ ἔργου τῆς ἀνακρίσεως ἢ τῆς συμμετοχῆς εἰς τὸ ὑπηρεσιακὸν πει-

Πειθαρχικὸν συμβούλιον ὁ ἐνεργήσας τὴν ἀνάκρισιν ἢ συμμετασχὼν εἰς τὸ ὑπηρεσιακὸν πειθαρχικὸν συμβούλιον κατὰ τὴν πρώτην δίκην.

Ἄρθρον 240.

Ἐκτίμησις ἀποδείξεων.

1. Ὁ πειθαρχικὸς δικαστὴς ἐκτιμᾷ τὰς προσαχθείσας ἀποδείξεις κατ' ἐλευθέρην κρίσιν.

2. Ὁ πειθαρχικὸς δικαστὴς δύναται πρὸς μὀρφωσιν τῆς κρίσεώς του νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα μὴ προκύπτοντα ἐκ τῆς πειθαρχικῆς διαδικασίας, ἀλλ' ἐξ ἄλλης διαδικασίας νομίμως συνεστημένης, ἐφ' ὅσον ἔλαβε γνῶσιν τούτων ὁ διωκόμενος.

3. Ἀδικήματα, διὰ τὰ ὁποῖα ὁ διωκόμενος δὲν ἐκλήθη εἰς ἀπολογία, δὲν δύνανται νὰ ἀποτελέσουν ἀντικείμενον τῆς δίκης.

4. Ἡ ἀπόφασις δέον νὰ στηρίζεται ἐπὶ ἀποδεδειγμένων πραγματικῶν γεγονότων καὶ ὄχι ἀπλῶν ὑπονοιῶν καὶ νὰ εἶναι ἠτιολογημένη τόσον διὰ τὴν διαπίστωσιν τῆς ἐνοχῆς, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἐπιβολὴν ἢ ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς.

5. Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἐπαναλήψεως τῆς δίκης κατὰ τὴν παράγραφον 4 τοῦ ἄρθρου 212 δύναται, ἀλλὰ δὲν ὑποχρεοῦται, τὸ ὑπηρεσιακὸν πειθαρχικὸν συμβούλιον νὰ προβῇ εἰς νέαν ἐξέτασιν τοῦ πραγματικοῦ μέρους τῆς ὑποθέσεως, νὰ διατάξῃ νέαν ἀνάκρισιν καὶ νέαν κλήσιν εἰς ἀπολογία, ὡς καὶ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν νέους πραγματικοὺς ἰσχυρισμοὺς καὶ νέας ἀποδείξεις.

Ἄρθρον 241.

Τέλη σημάσεως ἐγγράφων πειθαρχικῆς διαδικασίας.

1. Τὰ τέλη σημάσεως καταλογίζονται εἰς βᾶρος τοῦ τιμωρηθέντος ὑπαλλήλου διὰ τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως.

2. Εἰς περίπτωσιν μερικῆς ἀπορρίψεως τῆς ἐφέσεως τοῦ πρωτοδίκως τιμωρηθέντος ὑπαλλήλου, τὸ ὑπηρεσιακὸν πειθαρχικὸν συμβούλιον καταλογίζει εἰς βᾶρος αὐτοῦ μέρος μόνον τῶν τελῶν τῆς δίκης.

3. Εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποῖαν διετάχθη πραγματογνωμοσύνη, αἱ ἀμοιβαὶ τῶν πραγματογνωμόνων ἐκκαθαρίζονται ὑπὸ τοῦ πειθαρχικοῦ ὄργανου καὶ καταβάλλονται παρὰ τοῦ Δημοσίου κατὰ τὰς διατάξεις περὶ δημοσίου λογιστικοῦ, καταλογίζονται δὲ εἰς βᾶρος τοῦ τιμωρηθέντος ὑπαλλήλου καθόλου ἢ ἐν μέρει, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ συμβουλίου, διὰ τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως.

4. Εἰς περίπτωσιν ἀπαλλαγῆς τοῦ διωκομένου τὰ τέλη βαρύνουν τὸ Δημόσιον.

5. Ἐπίσης βαρύνουν τὸ Δημόσιον τὰ τέλη τῆς δίκης, ἢ ὅποια ἐκινήθη συνεπείᾳ ἐνδίκου μέσου ὑπὲρ τῆς Διοικήσεως, ἐφ' ὅσον τὸ ἐνδικὸν τοῦτο μέσον ἀπερρίφθη.

Ἄρθρον 242.

Πειθαρχικὴ ἀπόφασις.

1. Πᾶσα πειθαρχικὴ ἀπόφασις ἐκδίδεται ἐγγράφως.

2. Εἰς τὴν ἀπόφασιν μνημονεύονται :

α) ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς ἐκδόσεως,

β) τὸ ὄνομα, ὁ τίτλος καὶ ὁ βαθμὸς τῶν δικασάντων,

γ) τὸ ὄνομα, ὁ τίτλος καὶ ὁ βαθμὸς τοῦ κριθέντος.

δ) τὸ ἀποδιδόμενον πειθαρχικὸν ἀδίκημα, ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῆς τελέσεως αὐτοῦ,

ε) ἡ ἀπολογία καὶ ἡ τυχὸν προφορικὴ ταύτης ὑποστήριξις ἢ ἡ μὴ ὑποβολὴ ἀπολογίας καὶ ἡ κλήσις ἢ ἡ μὴ κλήσις εἰς προφορικὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀπολογίας,

στ) ἡ αἰτιολογία τῆς ἀποφάσεως,

ζ) ἂν ἐλήφθη ὁμοφώνως ἢ κατὰ πλειοψηφίαν, προκειμένου περὶ πολυμελοῦς δικαιοδοσίας, καὶ

η) ἡ ἀθώωσις τοῦ κριθέντος ἢ ἡ ἐπιβαλλομένη ποινή.

Τὸ ὑπὸ στοιχεῖον ε' μέρος τῆς ἀποφάσεως μνημονεύεται περιληπτικῶς.

3. Ἡ πειθαρχικὴ ἀπόφασις, εἴ μὲν ἐκδίδεται ὑπὸ πειθαρχικῶς προϊσταμένου, ὑπογράφεται ὑπὸ τούτου, ἄλλως ὑπὸ τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως τοῦ συμβουλίου.

4. Ἡ πειθαρχικὴ ἀπόφασις κοινοποιεῖται ἐν ἀντιγράφῳ εἰς τὸν κριθέντα, προσέτι δέ, αἰ μὲν τῶν πειθαρχικῶς προϊσταμένων καὶ τῶν διοικητικῶν συμβουλίων νομικῶν προσώπων, εἰς τοὺς δικαιουμένους πρὸς ἄσκησιν ἐνδίκου μέσου ὑπὲρ τῆς διοικήσεως, αἰ δὲ τῶν ὑπηρεσιακῶν πειθαρχικῶν συμβουλίων εἰς τὸν ἐκδόσαντα τὸ παραπεμπτήριον ἔγγραφο.

5. Ἡ κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον κοινοποίησις τῆς ἀποφάσεως εἰς τὸν κριθέντα ἐνεργεῖται κατὰ τὰ ἐν ἄρθρῳ 235 παράγρ. 6 ὀριζόμενα.

6. Ἀνάκλησις ἐλδοθείσης πειθαρχικῆς ἀποφάσεως δὲν ἐπιτρέπεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ

Ἄρθρον 243.

Ἔφεσις.

1. Εἰς ἔφεσιν ὑπόκεινται αἱ πειθαρχικαὶ ἀποφάσεις :

α) τῶν πειθαρχικῶς προϊσταμένων, πλὴν τῶν κατ' ἄρθρον 222 ὑποκειμένων εἰς προσφυγὴν, καὶ

β) τῶν διοικητικῶν συμβουλίῶν τῶν νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου.

2. Εἰς ἄσκησιν ἐφέσεως δικαιούνται :

α) ὁ τιμωρηθεὶς ὑπάλληλος, καὶ

β) ὑπὲρ τῆς Διοικήσεως ἢ ὑπὲρ τοῦ ὑπαλλήλου πᾶς ἀνώτερος πειθαρχικῶς προϊστάμενος καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ νομικοῦ προσώπου, ὡς καὶ ὁ ἀσκῶν ἐποπτεῖαν ἐπὶ τοῦ νομικοῦ προσώπου Ὑπουργός, εἰς τοὺς ὁποίους κοινοποιεῖται ὑποχρεωτικῶς ἡ ἀπόφασις. Ἡ ὑπὲρ τῆς Διοικήσεως ἔφεσις χωρεῖ καὶ κατὰ τῶν ἀπαλλακτικῶν πειθαρχικῶν ἀποφάσεων.

3. Ἡ ἔφεσις ἀπευθύνεται ἐνώπιον τοῦ ἀρμοδίου ὑπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου, τοιοῦτο δὲ εἶναι ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον ὑπάγεται ὁ ὑπάλληλος κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀσκήσεως τῆς ἐφέσεως.

4. Ἡ ἔφεσις ἀσκεῖται ἐντὸς δέκα πέντε ἡμερῶν, ὑπὸ μὲν τοῦ τιμωρηθέντος ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως εἰς αὐτόν, ὑπὸ δὲ τῶν πειθαρχικῶς προϊσταμένων ἢ τοῦ προέδρου τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ νομικοῦ προσώπου ἢ τοῦ ἀσχοῦντος ἐποπτεῖαν ἐπὶ τοῦ νομικοῦ προσώπου Ὑπουργοῦ, ἀπὸ τῆς περιελεύσεως εἰς αὐτοὺς τῆς ἀποφάσεως.

5. Ἡ πρὸς ἔφεσιν προθεσμία παρατείνεται, λόγῳ μὲν ἀποστάσεως κατὰ δέκα ἔτι ἡμέρας διὰ τοὺς εἰς τὴν ἡμεδαπὴν καὶ κατὰ ἐξήκοντα διὰ τοὺς εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐδρεύοντας ἢ διαμένοντας, λόγῳ δὲ κωλύματος ἐξ ἀνωτέρας βίας κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ συμβουλίου, πρὸς τὸ ὁποῖον ἀπευθύνεται ἡ ἔφεσις.

6. Τὰ ὑπηρεσιακὰ πειθαρχικὰ συμβούλια κρίνοντα ἐπὶ ἐφέσεως :

α) τοῦ τιμωρηθέντος ὑπαλλήλου ἢ ὑπὲρ τοῦ ὑπαλλήλου δὲν δύνανται νὰ καταστήσουν χεῖρονα τὴν θέσιν αὐτοῦ, καὶ

β) ὑπὲρ τῆς Διοικήσεως δὲν δύνανται νὰ ἐπιβάλλουν ποινὴν ἐλαφροτέραν τῆς ἐπιβληθείσης. Ἐν περιπτώσει ὁμοῦ ἀσκήσεως ἐφέσεων καὶ ὑπὸ τοῦ τιμωρηθέντος ὑπαλλήλου καὶ ὑπὲρ τῆς Διοικήσεως, τὰ ὑπηρεσιακὰ πειθαρχικὰ συμβούλια, συνεκδικάζοντα ἀμφοτέρας τὰς ἐφέσεις, δὲν δεσμεύονται ἐν τῇ ἐπιβολῇ τῆς ποινῆς.

7. Ἡ ἐφεσις καὶ ἡ πρὸς ἄσκησιν αὐτῆς προθεσμία ἀναστέλλουν τὴν ἐκτέλεσιν.

8. Πλείονες ἐφέσεις κατὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως ἀσκηθεῖσαι πρὸ τῆς ἐπὶ τινι τούτων ἐκδόσεως ὀριστικῆς ἀποφάσεως συνεκδικάζονται.

9. Ἡ κατόπιν ἐφέσεως ἐκδοσις ὀριστικῆς ἀποφάσεως καθιστᾷ ἀπαράδεκτον πᾶσαν ἄλλην ἐφεσιν.

Ἄρθρον 244.

Προσφυγή.

1. Εἰς ἄσκησιν, κατὰ τὸ ἄρθρον 222, προσφυγῆς ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας δικαιοῦται μόνον ὁ τιμωρηθεὶς ὑπάλληλος.

2. Κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς προσφυγῆς καλεῖται ὅπως παραστῇ ἐκπρόσωπος τῆς Διοικήσεως.

3. Τὰ τῶν προθεσμιῶν καὶ τῆς διαδικασίας τῶν ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας προσφυγῶν διέπονται ὑπὸ τῶν περὶ τούτων κειμένων διατάξεων.

4. Ἡ προσφυγή καὶ ἡ πρὸς ἄσκησιν αὐτῆς προθεσμία ἀναστέλλουν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πειθαρχικῆς ἀποφάσεως.

5. Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, κρῖνον ἐπὶ προσφυγῆς, δὲν δύναται νὰ καταστήσῃ χεῖρονα τὴν θέσιν τοῦ προσφυγόντος ὑπαλλήλου.

Ἄρθρον 245.

Ἐπανάληψις πειθαρχικῆς δίκης.

1. Τὴν κατὰ τὴν παράγραφον 4 τοῦ ἄρθρου 212 ἐπανάληψιν τῆς πειθαρχικῆς δίκης αἰτεῖται ἐν μὲν τῇ περιπτώσει τῆς ἐκδόσεως καταδικαστικῆς ποινικῆς ἀποφάσεως ὁ οἰκεῖος Ὑπουργός, ἐν δὲ τῇ περιπτώσει τῆς ἐκδόσεως ἀθωωτικῆς ποινικῆς ἀποφάσεως ὁ ἀθωωθείς.

2. Ἡ αἴτησις ἐπαναλήψεως ἀπευθύνεται πρὸς τὸ πειθαρχικὸν ὄργανον, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπήγετο ὁ ὑπάλληλος κατὰ τὸν χρόνον τῆς τελέσεως τοῦ ἀδικήματος.

3. Κατὰ τὴν ἐπανάληψιν τῆς πειθαρχικῆς δίκης, ἐν μὲν τῇ περιπτώσει ἐκδόσεως καταδικαστικῆς ποινικῆς ἀποφάσεως, δύναται νὰ ἐπιβληθῇ ποινὴ ἀνωτέρα τῆς ἐπιβληθείσης, ἐν δὲ τῇ περιπτώσει τῆς ἐκδόσεως ἀθωωτικῆς ποινικῆς ἀποφάσεως, δύναται νὰ ἀποφασισθῇ ἀπαλλαγὴ ἢ ἐπιβολὴ ἐλαφροτέρας ποινῆς. Εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς ὀριστικῆς παύσεως ἢ τοῦ ὑποβιβασμοῦ, δύναται κατὰ τὴν ἐπανάληψιν τῆς πειθαρχικῆς δίκης νὰ ἀποφασισθῇ καὶ ἡ ἀποκατάστασις τοῦ ὑπαλλήλου, ὅποτε οὗτος καταλαμβάνει τὴν τυχὸν ὑπάρχουσαν κενὴν θέσιν τοῦ βαθμοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἀποκαθίσταται, ἢ, ἐν ἐλλείψει τοιαύτης, παραμένει ὑπεράριθμος καὶ καταλαμβάνει τὴν πρώτην κενωθησομένην τοιαύτην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ

Ἄρθρον 246.

Ἐκτέλεσις.

1. Ἡ τελεσίδικος καταστάσα πειθαρχικὴ ἀπόφασις εἶναι ὑποχρεωτικῶς ἐκτελεστή.

2. Ἡ ἐκτελεστὴ πειθαρχικὴ ἀπόφασις ἐκτελεῖται, ὡς πρὸς μὲν τὸ πρόστιμον ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ἐντελλομένου τὴν πληρωμὴν τῶν ἀποδοχῶν τοῦ τιμωρηθέντος, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀποστέλλεται ὑπὸ τῆς ἐκδόσεως ἀρχῆς ὑποχρεωτικῶς καὶ ἀμέσως ἅμα τῇ τελεσιδικίᾳ τῆς ἀποφάσεως ἀντίγραφον αὐτῆς, ὡς πρὸς δὲ τὰς λοιπὰς ποινὰς ὑπὸ τοῦ οἰκείου Ὑπουργείου ἢ νομικοῦ προσώπου δημοσίου δικαίου. Εἰς περιπτώσιν λύσεως τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως, τὸ πρόστιμον εἰσπράττεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Κώδικος περὶ εἰσπράξεως δημοσίων ἐσόδων, οὐδέποτε ὅμως ἐκ τῶν κληρονόμων τοῦ τιμωρηθέντος.

3. Ἡ ἐκτελεστὴ πειθαρχικὴ ἀπόφασις χωρίζεται εἰς τὸ «ἀτομικὸν δελτίον στοιχείων ὑπαλλήλου» καὶ τίθεται εἰς τὸν ἀτομικὸν φάκελον τοῦ κριθέντος.

4. Ἀρμόδιος διὰ τὴν βεβαίωσιν τῶν τελῶν τῆς δίκης εἶναι ὁ ἐκδῶσας τὴν καταγνωστικὴν ἀπόφασιν πειθαρχικῶς προϊστάμενος ἢ ὁ γραμματεὺς τοῦ ἐκδῶσαντος ταύτην διοικητικοῦ συμβουλίου νομικοῦ προσώπου ἢ ὑπηρεσιακοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ

Οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες στην Τοπική
Αυτοδιοίκηση κατά την τελευταία εικοσιπενταετία.
(Μετά την Μεταπολίτευση 1974).

Υπεύθυνος Καθηγητής
Κων/νος Γαλάνης

Σπουδαστής
Γιώργος Κασαπάκης

